

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ

ΑΡ. 6

ΓΚΑΙΤΕ

ΡΑΪΝΕΚΕ ΦΟΥΞ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ", Α.Ε.
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1A

[Faint red stamp]

~~ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Γεν. αριθ. 1407
Κατηγορία Κ.Β
Ειδ. αριθ. 6~~

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθμ. 19/3156

~~ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Γεν. αριθ. 1A
Κατηγορία
Ειδ. αριθ. 53~~

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθμ. 15,65

ΡΑΪΝΕΚΕ ΦΟΥΞ

ΓΚΑΙΤΕ
= GOETHE =

264

ΡΑΪΝΕΚΕ ΦΟΥΞ

(ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΑΛΕΠΟΥΣ)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Ι. ΖΕΡΒΟΥ

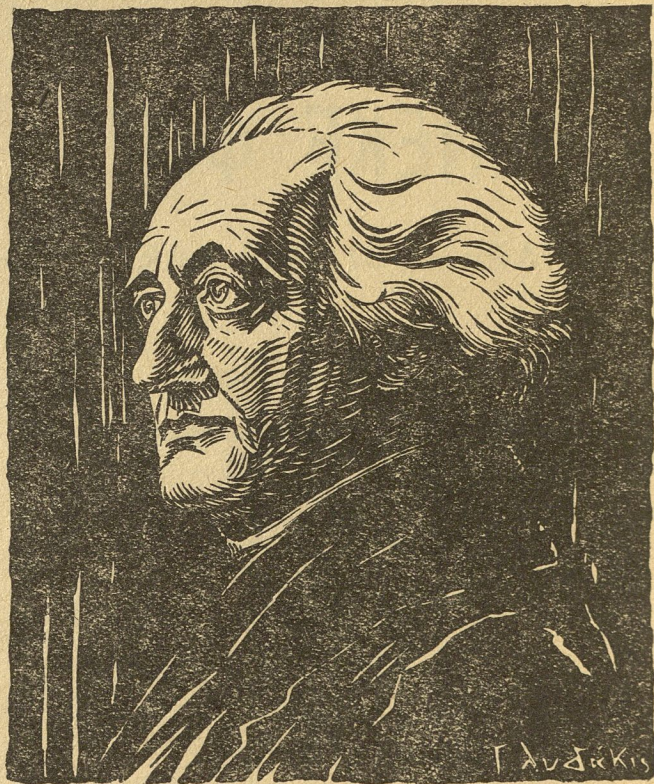

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ,, Α. Ε.
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Printed in Greece
Copyright 1930

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΛΦΓΚΑΓΚ ΓΚΑΙΤΕ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τὴν ποίησιν τοῦ Γκαίτε ὁμόφωνα σχεδὸν οἱ κριτικοὶ χαρακτηρίζουν ἀντικειμενική· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ πρῶτοι εἰδικοί βιογράφοι του καὶ τὰ ντοκουμέντα τῆς ἰδιωτικῆς του ζωῆς βεβαιώνουν πῶς ὅλο τὸ ποιητικὸν του ἔργον εἶνε συννυφασμένο μετὰ τὰ προσωπικά του συμβάντα, μετὰ τὰς ἀτομικὰς του περιστάσεις, μετὰ τὰς αἰσθηματικὰς του περιπέτειας.—Καὶ τόσο πολὺν καὶ τόσο φανερὰ, ὥστε ἡ ὑποκειμενικὴ ἀφετηρία τῆς ποίησός του νὰ δείχεται, πρῶτον παρὰ πρὸς ἕνα ἄλλον κορυφαῖον τῆς τέχνης, ὡς τὸν πρῶτον περιστατικὸν καὶ *a posteriori* ἐπεξηγητικὸν παράγοντα τῆς ἔμπνευσός του. Ὡστε ἂν καὶ γιὰ ὅποιον ἐξαιρετικὸν ἄνθρωπον ἢ ἐξακριβωμένη βιογραφία του ἀποτελεῖ σοβαρὸν ὑπομνηματισμὸν τοῦ ἔργου του, γιὰ τὸν Γκαίτε μάλιστα ὁ τέτοιος ὑπομνηματισμὸς εἶνε ἀπαραίτητος, καὶ ὡς ἂν Ἀριάδνης μίτος γίνεται ὀδηγητικὸς μέσα στὸν πνευματικὸν καὶ τὸν ψυχικὸν λαβύρινθον τῆς ποίησός του. Καὶ ἂν πολλὰ ἀπὸ τὰς λεπτομέρειας τῆς ζωῆς του, ξέχωρα ὡς ἀναφέρονται, μοιάζουν κουραστικὰς βαττολογίας, αὐτὲς ὅμως οἱ ἕδαι, προσαρμοζόμενες μετὰ τὸ σχετικὸν τῆς ἡ

καθεμιά ποιήμά του, παίρνουν αξιόλογη ψυχολογική και κριτική σημασία. Γι' αυτό και στο σύντομο του βιογραφικό σημείωμα περιέχονται τέτοιες λεπτομέρειες της ζωής του πώτερες παρά κριτικοί χαρακτηρισμοί τοῦ ἔργου του.

Γεννήθηκε ὁ Γκαίτε στή δίπλα τοῦ Μάν Φρανκφούρτ τήν 28 Αὐγούστου 1749 καί πέθανε στή Βάιμαρ τήν 22 Μαρτίου 1832.—Ὁ πατέρας του, Γάσπαρ Γκαίτε, γυιὸς πλούσιου ράφτη, σπούδασε δικηγόρος, ἔγιν' αὐτοκρατορικὸς σύμβουλος καὶ εἶταν παρουσιαστικὸς ἄνθρωπος, ἀκριβολόγος, μετρημένος, τυπικὸς καὶ φιλόδοξος. Σαράντα χρονῶν πῆρε τήν Ἐλισάβετ Τόκστερ, 23 χρόνια νεώτερή του, θυγατέρα τοῦ ἐπάρχου τῆς Φρανκφούρτ. Καί στὸν πρῶτο χρόνο τοῦ γάμου των γεννήθηκε ὁ ποιητής, μετὰ ἓνα δὲ χρόνο ἡ ἀδελφή του Καρολίνα καὶ κατόπι τέσσαρ' ἄλλα παυδιὰ πὸν πέθαναν μικρά.

Ἡ μητέρα του, χαριτωμένη, εὐθυμη, πνευματικῶς ἀξιοσημείωτη καί μὲ τάλαντο στήν ἐπιστολογραφία, ὥστ' ἐπαινετικά νὰ λογίεται στή γερμανικὴ λογοτεχνία, ἔδειξε πάντα ἐξαιρετικὴ στοργή στὸ γυιὸ της καὶ ἀφοσιώθηκε στήν ἀνατροφή του. Τοῦμαθε τὰ πρῶτα γράμματα, τοῦ δηγιόταν ἱστορίες, τοῦφτιανε παραμύθια πὸν αὐτὸς συχνὰ τὰ συμπλήρωνε, καὶ ἔπειτα μὲ τὸν πατέρα του μαζί τὸν προχώρησαν στή σπουδή. Ἔτσι εἶχε καλὴ προπαίδεια σὰν τὸν ἔκλεισαν ἐσωτερικὸ σὲ σχολεῖδ' ἐξ αἰτίας πὸν ἐπισκευάζαν τὸ πατρικὸ σπίτι.

Γερός, μὲ ὠραία ἐμφάνιση, μὲ φαντασία καὶ ἐνθουσιασμούς, πὸν δὲν τοὺς φαρμάκωνε φτώχια, μπῆκε στὸν

κόσμο χαρούμενα, μὲ ἀγάπη γιὰ κάθετι γύρω του, ἀλλὰ καί μὲ κάποιον ἐγωκεντρισμό, χαρακτηριστικὸ ὅλης του τῆς ζωῆς.

Μὲ τὴ σχολικὴ σπουδὴ σύγκαιρα, δείχνοντας ἐκκολία σὲ κάθε μάθηση, καί χάρι στὸ ζῆλο τοῦ πατέρα του πὸν ἀπάντεχε ἀπ' αὐτὸν δόξες καί τιμές, ἔμαθε τρεῖς ξένες καί τρεῖς ἀρχαῖες γλώσσες, ἱστορία τῆς τέχνης, μουσική, ζωγραφικὴ, ἱππασία καί σπαθί. Καὶ ὅμως μὲ τόσα φορτωμένους μαθήματα, βάρθηκε ἀπὸ δεκατριῶ χρόνων νὰ γράφῃ στίχους, ἔπιασε φίλιες μὲ μεγαλύτεροῦς του, πήγαινε σὲ διασκέδασες χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν οἱ δικοὶ του. Καί στὸν τέτοιο ἰδιαίτερό του κύκλο γνώρισε τὴ Μαργαρίτα, χαριτωμένη ξανθὴ κόρη, τρία χρόνια μεγαλύτερὴ του. Στ' ἀπομνημονεύματά του «Ποίηση καί πραγματικότητα» δηγιέται τὴν πρώτη ἐκείνη ἀγάπη του, πὸν ἂν καί γλήγορα τὴν ἔσβυσε ἡ πατρικὴ ἐπέμβαση, τοῦ ἄφηκε στή μνήμη εἰκόνες καὶ ἐπεισόδια, ἐξιδανικευμένα ὕστερα μέσα στὸ Φάουστ.

Δεκάξη χρόνων, ἔχοντας πλούσια μόρφωση καὶ ἄφθογα χρηματικὰ μέσα, πῆγε νὰ σπουδάσει νομικὰ στή Λειψία,—πόλη κοσμικὴ τότε μὲ τὸ στυλ τῆς γαλλικῆς μόδας τῶν προτελευταίων Λουδοβίκων. Καί γλήγορα παύοντας τὸν ἀέρα τῆς λειψιανῆς ζωῆς κομψεύτηκε, προσπάθησε νὰ ἐπιδειχθεῖ, ζητοῦσε νὰ μπεῖ στοὺς ἀριστοκρατικὸς κύκλους καί, μὲ κάπως πῶ φανερὴ τὴν παιδιὰτικὴ ματαιοδοξία, σπρωγμένη μάλιστα ἀπὸ ἔντονη αὐτοεκτίμηση, ἔδειχνε ἰδιορροθυμίες πὸν θόλωναν στήν ἀντίληψη τῶν πολλῶν τὴ λάμψη τῆς πνευματικῆς του ἀξίας.

—Ἡ τελευταία (1929) βιογραφία του, γραμμένη ἀπὸ τὸν κ. Ε. Λουδβιχ, μὲ τὸν σκόρπιο ἐκείνο ἀλλὰ λεπτομερειακὸ τρόπο του, βασισμένη δὲ σὲ ντοκουμέντα, ὡσεξῆς περιγράφει τὸν Γκαίτε τῆς Δειψίας, παίρνοντας σὰν ἀφετηρία ἓνα πορτραῖτο του τῆς ἐποχῆς ἐκείνης: «Φοιτητῆς δεκάξη χρόνων διαλέγει τὶς κορδέλλες του καὶ τὰ πούπουλα τῆς πούδρας ἀπὸ τὸν ἔμπορα τῆς μόδας· τὸ βλέμμα του πέφτοντας στὸ χρυσοκόρνιζο καθρέφτη σταματᾷ ἐκεῖ εὐχαριστημένο· δὺὸ σκοτεινὰ μάτια κυτᾶν ἢ μύτη, λίγο μεγάλη, καμπυλώνεται σὰ γιὰ νὰ ὑποβαστάξῃ τὸν ψηλὸ θόλο τοῦ μετώπου· τὸ χεῖλι ἀνασκώνεται στὴ γωνιά μὲ σκεπτικισμό καὶ περγέλιο· τὸ κεφάλι στρέφει λίγο ζερβιά, σὰ γιὰ νὰ βλέπῃ ἂν τὰ κατσαρά του εἶνε καλοπουδραρισμένα... ὁ νέος αὐτὸς κύριος βγαίνοντας ἀπὸ τὸ μαγαζὶ συντυχαίνει ἓνα φίλο κ' εὐθὺς ἀρχίζει ρητορεῖες πείρας καὶ σοφίας, λέει γνώμες σὰν ὅλα νὰ τᾶχε ἰδωμένα».— Σ' ἓνα γράμμα συμφοιτητῆ του βλέπουμε τὴν ἐντύπωση ποῦκανε στοὺς γνωρίμους του: «Στὴν περφάνια του πανωβάει τὶς ἔλλειψες μικροαφέντη, καὶ τὰ ρούχα του ὅσο καὶ νᾶν' ὁμορφα ἐμφανίζον πάντα μιὰ ἰδιορρυθμία ποὺ τὸν ξεχωρίζει σ' ὅλη τὴν Ἀκαδημία. Πάντα στὴ συναναστροφή καταφέρνει νᾶνε πιότερο γελοῖος παρὰ εὐχάριστος».— Ἀπρόθυμος φοιτητῆς στὰ νομικὰ κὶ ἀκροατῆς κάποτε στὶς φρυσικὲς ἐπιστῆμες, συνεχίζοντας τὴ σπουδὴ του στὸ σχέδιο μὲ κάποιο καλὸ ζωγράφο Ἔσσερ, διαβάζοντας σκόρπια λογοτεχνία, γράφοντας στίχους ὡς καὶ γαλλικοὺς καὶ ἀγγλικοὺς ἀκόμα, ξεφάντονε, σύχναζε στὰ θέατρα, χαριτολογοῦσε μὲ μικροδεσποινίδες.— Ἐνα καθρέ-

φτισμα θολὸ τῆς τότε ζωῆς του ἀγνοοῦνται σὲ διάφορα ἐπεισόδια τοῦ Βίλχελμ Μάιστερ καὶ στὴ φοιτητικὴ σκηνὴ τοῦ Φάουστ—ἔργα καὶ τὰ δὺὸ δημοσιευμένα στὴν ὄριμ' ἡλικία τοῦ ποιητῆ.—Οἱ ἰδιορρυθμίες του γλήγορα τὸν ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὸν καλὸ κόσμον καὶ βαθμηδὸν οἱ φίλοι του ἐνοποιήθηκαν ὅλες στὸ πρόσωπο τοῦ Μπέρικ, ἑνὸς ἡλικιωμένου σχετικῶς ἰδιωτικοῦ δασκάλου, μὲ φιλολογικὴ μόρφωση ἀποτυχημένου λογοτέχνη, ἰδιορρυθμὸν στὴ σκέψη καὶ στὴ ζωὴ, ἀλλὰ ὄχι ἀνώφελου τότε ὀδηγητῆ. Κι αὐτὸς ὁμοῦς ὁ φίλος, χάνοντας τὴ θέσιν του ἐξαιτίας κάποιας ἐλαφροσάτιρας τοῦ Γκαίτε καὶ βρίσκοντας ἄλλοῦ θέσιν καλύτερη, φεύγει ἀπὸ τὴ Δειψία. Ὁ Γκαίτε αἰσθάνεται ζωνηρὴ λύπη, τοῦ ἀφιερώνει γιὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τραῖς ὄχι ἀδέξιες ὠδές, ἐξακολουθεῖ κατόπι νὰ τοῦ γράφει τὶς περιπέτειες καὶ τὶς σκέψεις του, ἀλλὰ στὸ μεταξὺ κυριεῦται ἀπὸ ἐρωτικὸ αἶσθημα—τὸ πρῶτον ὕστερον ἀπὸ τὶς παιδιάτικες τραῖλλες. Ἡ Καίτε Σαῦνκοφφ, τρία χρόνια μεγαλύτερή του, κὶ ὅπως τὴν περιγράφει ὁ ἴδιος «ὄχι ψηλή, ὁμορφη ὁμοῦς, χωρὶς καὶ νᾶχει ἐξέχωρη ὠραϊότητα, μὲ ξάστερη θεωρίαν καὶ γλυκεῖαν ἔκφραση, ἀπλή, μ' εὐχάριστον νοημοσύνην ἂν καὶ μ' ὄχι πολὺν καλλιεργημένον πνεῦμα»—ὁ γυναικεῖος δηλαδὴ τύπος ποὺ ἀπὸ τότε γιὰ πολὺν κατόπι ἄρρεσε τοῦ Γκαίτε—τὸν γοητεύει. Καὶ συχναίνει λοιπὸν τακτικὰ στὸ κατᾶστημα κραιοῦν τοῦ πατέρα της, ποὺ τὸν καλοβλέπει γιὰ γαμπρό, συνδέεται στενὰ μαζί της, περὶνᾶ κάμποσους μῆνες εὐτυχημένα, τῆς ἀφιερώνει στίχους ποὺ τραγοῦδᾶν τὶς χαρὲς του, ἀποφασίζει νὰ τὴν πάρει, μετανοῖωνει, γίνεται ζηλιάρης, ὥστε χολιάζον κ' οἱ

δνό τους, ἔπειτα τὰ ξαναφτιάχνουν καὶ τέλος μὲ φιλικὸ ὕφος χωρίζουνε, δίχως οὐδὲ τότε οὐδὲ κατόπι νὰ μπορέσει ὁ Γκαϊτε νὰ ξεδιαλύνει ἂν αὐτὸς ἢ ἐκείνη θέλησε τὸ χωρισμό. Κι ὅλ' αὐτὰ, ζωηρὰ ἱστορημένα στὰ γράμματά του πρὸς τὸν Μπέρις, τὸν κάνουν νὰ γράφει λογιῆς στίχους, πὸν κάμποσοι ἀπ' αὐτοὺς ἔχουνε βρεῖ θέση στὸ ποιητικὸ του ἔργο. Κι ὅσο ἡ αἰσθηματικὴ περιπέτεια ξέφυγε, τὸν τρίτο καὶ τελευταῖο χρόνο ποῦμεινε στὴ Λειψία, τόσο καὶ κατακυλοῦσε αὐτὸς σὲ κατήφορο φιλήδονης παραλυσίας. Ὡς πὸν ἡ ἐξάντληση τοῦ προκάλεσε μιὰ ἐπικίνδυνη αἱμοπτυσία, καὶ γιὰ ἕξη σχεδὸν μῆνες τὸν ἔριξε κλινάρι. Σ' ὅλον ἐκεῖνο τὸν καιρὸ τῆς ἀρρώστιας σύντροφό του εἶχε κάποιο μισόστραβο θεολόγο καὶ μ' αὐτὸν πέραγε τίς ὥρες σὲ συζήτησες θεολογικο-μεταφυσικές, πὸν τ' ἀγράμματα τους βρίσκονται σκόρπια στίς μεγάλες του στεγρὰ ποιητικὲς σύνθεσες, καὶ στὸ Φάουστ-Γκαϊτε ἀκόμα, ὅπου μᾶς τὸ ὑποδηλώνει κιόλα στὸ μονόλογό του:

« Ἄλλιά! φιλοσοφία, νομικὴ καὶ γιατρικὴ,
ὡς καὶ σὲ θεολογία θλιβεγὴ!... βαθειά
ἴγὼ σὰς σπούδασα μὲ ζῆλο καὶ μ' ἐπιμονή».

Περωνώντας ἡ ἀρρώστια τὴν πιά πάρει ἀπόφαση νὰ φύγει. Ἐπισκέφθηκε τὴν Καϊτε, ἔμεινε μιὰ μέρα στοῦ ζωγράφου δασκάλου του Ἐσσερ καὶ μισοἀρρωστος ἀκόμα ἔφυγε γιὰ τὴ Φρανκφούρτ τὸν Αὐγουστο. — Βοῆκε τὸ σπῆτι του βαρυσκιωτο. Ὁ πατέρας του γεροντῶντας εἶχε γίνει πιδ στρυφνὸς καὶ βαρυγγωμοῦσε νιόθοντας τὸ παραστράτημα τοῦ γιουῦ. Ἡ ἀδερφή του ἀπὸ φυσικοῦ καὶ ἐξαιτίας τῆς πατρικῆς αὐστηρότητος ἄρχισε νᾶνε ὑπο-

χόντρια. Ἡ μητέρα του, ἡ διψασμένη γιὰ κίνηση καὶ χαρὰ, εἶχε κυριευθεῖ ἀπὸ στενοχώρια. Κι ὁ ἐξαιτίας τῆς Λειψιανῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρρώστιας του μελαγχολικὸς ποιητῆς κυριεύτ' ἔτσι κι αὐτὸς ἀπὸ χόλο καὶ ἀδημονία. Γιὰ ν' ἀπασχοληθεῖ τυπώνει τὰ τραγούδια του τῆς Λειψίας ἀνωνόμως, γιὰτὶ δὲν τ' ἀρέσουν πιά, καὶ καταπιάνεται μὲ μιὰ μονόπρακτὴ κωμωδία, πὸν ἀργότερα τῆς δίνει τίτλο: «Οἱ συνένοχοι». Κάνει σ' αὐτὴν ὑπαιγμούς γιὰ πρόσωπα καὶ συμβάντα τῆς Λειψίας, πλέκοντας χτυπητὰ ἐπεισόδια, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ προκαλέσει θόρυβο κ' ἐπιτυχία. Στὸ πρόσωπο τῆς Σοφίας περιγράφει τὴν Καϊτε. Ὑποσυνείδητα ὅμως σκιαγραφεῖ καὶ τὴ δική του διπλῆ ψυχικὴ ὑπόσταση στὰ δύο κύρια πρόσωπα τῆς κωμωδίας: τὸν Ἀλέστη, ἀχόρταγο σὲ κάθε πόθο, καὶ τὸν Σέλλερ, πρακτικολόγο ἐπικριτὴ, σπρωγμένον ὡς σ' ἓνα κάποιο σατιρικὸ κυνισμό, — σπέρμα τοῦ ἀργότερα πλασμένου φιλοσοφικοῦ Μεφιστοφελῆ.

Ξαναρρωστᾶ ὅμως στὸ μεταξὺ, κλείνεται ἀναγκαστικὰ στὸ σπῆτι, κ' ἔχοντας τότε σχετισθεῖ μὲ τὴ μυστικοπαθὴ φίλη τῆς μητέρας του δεσποινίδα Κλέττεμבעργ καὶ τοὺς Μοραβούς καλογέρους ἀποκρυφιστές, διαβάζει παλιούς καὶ νέους μυστικούς, τὸν Σβέντεμποργ, τὸν Παράκελσο, τὸν Ἀλβέρτο κι ἄλλους ἀλχημιστές. Κι ὡς βυθίζεται στὴν τέτοια μελέτη, διστακτικὰ προχωρώντας ἀνάμεσα θαύματος καὶ πίστεως, ἐκπληξῆς καὶ περιέργειας, σταχολογᾷ στὸ φανταχτερὸ τῶν μυστηρίων κῆπο χιλιόχρωμα καὶ μυριόμορφα σύμβολα, πὸν μ' αὐτὰ στολίζει κατόπι τὴν ποίησή του, καὶ σὰν ἀπὸ ἀλχημικὸ ἐλιξίριο ἐ-

κεῖ ποτίζεται ἀπὸ φυσιολογικὴ θρησκευτικότητα—ἀπόνα δέος τοῦ μυστηρίου, πὺν αὐτὸ δὰ καὶ δίνει κάποι' ἀποκρυφὴ ζωτικότητα σὲ πολλὰς ἔπειτα μορφὰς τῆς φαντασίας του καὶ τῆς σκέψεως του. Κ' ἡ μοῖρα, σὰ γιὰ νὰ στεριώσει στὴν ψυχὴ του τὸ σεβασμὸ τοῦ μυστηρίου, τοῦ παρουσιάζει τότε—ὅπως γράφει ὁ ἴδιος—παράδοξο ἕνα δεῖγμα τῶν ἀποκρύφων δυνάμεων. Βαρεῖα ξαναρρωσταίνοντας τὸ Δεκέμβριον (1769) εἶχε δυνατοὺς πόνοους, πὺν τὰ γιατρικὰ δὲν τοὺς λάφροσαν, κ' οἱ δικοὶ του φοβόμενοι πὰ γιὰ τὴ ζωὴ του παρακάλεσαν στὴν ἀπελπισία τους ἕν' ἀλχημιστὴ δόκτορα νὰ βοηθήσει μὲ τὴν ἀποκρυφὴ ἐπιστήμη του. Ἐκεῖνος ἀρνήθηκε, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιμονὴ τους ἔπειτα πείσθηκε καὶ ὅταν τοῦδωκε κ' ἦπιε μιὰ σκόνη σὰν ἀλατιῦ κρύσταλλα, οἱ πόνοι ἀμέσως λάφροσαν κ' ἔπειτα ἡ ἀρρώστια ξανεμίσθηκε. Γιατρεμένος ἔτσι ὁ Γκαῖτε νιόθει καὶ ψυχικὰ τὸν ἑαυτὸ του ἀλλοιώτικο. «Ἡ ἀρρώστια—γράφει σὲ μιὰ φίλη του—μοῦ μαθε μύρια πράγματα πὺν δὲν θὰ μπόρει ἡ ζωὴ νὰ μοῦ τὰ διδάξει... Τί γελοῖο ὄν ὁ ἄνθρωπος!» Ἄλλοτε περιστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς πύθ εὐθυμοὺς φίλους ἤμιον πάντα δύσθυμος—τόρα ποῦμαι παρατημένος ἀπ' τὸν κόσμον ἡ χαρὰ ποτὲ δὲν μ' ἀπολείπει... Σχεδιάζω, γράφω ἱστορίες κ' εἶμ' εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μου!»—Κ' ἱστορίες τότε γράφει λίγες, σκίζει μάλιστα παλιά του χειρόγραφα, σκέπτεται ὅμως πολὺ καὶ διαφορετικὰ παρὰ πρὶν—ὅπως δείχνουν τὰ γράμματά του σὲ φίλο του θεολόγο, στὴν Καῖτε καὶ σ' ἄλλους—κυρίως δὲ καταγίνεται νὰ μάθει, διαβάσει ὅ,τι βρῖσκει,—Μανίλιο, Βολταῖρο,

Προσπέριο, Κουντιλιανό.—Ὡς πὺν περνώοντας ἡ ἀρρώστια καὶ ὁ χειμώνας, πάει τὸ 1770 σὲ Στρασβούργο, μὲ τὴ γνώμη τοῦ πατέρα του, νὰ τελειώσει ἐκεῖ τὴ νομικὴ του σπουδὴ.

Εἶν' ἀκόμα χλωμὸς καὶ ἀδύνατος. Ἡ σκέψη κ' οἱ καινούριες του γνώσεις τὸν ἔχουν ἀλλάξει. Κ' εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν, ποῦχει πύοτερο παρὰ ἡ Δειψία τὸ γαλλικὸ ἔφος καὶ μάλιστα γαλλικὴ ἐθνικὴ συνείδηση, αὐτὸς αἰσθάνεται πύο Γερμανὸ τὸν ἑαυτὸ του. Ἀποφεύγει νὰ μιλά γαλλικά, ἐπιμονώτερα καλλιεργεῖ τὴν ἐθνικὴν του γλώσσα, συγκεντρώνεται στὸν ἑαυτὸ του, μ' ὄλο πὺν ἐμφανίζεται κοινωνικὰ ὀμαλώτερος καὶ καταδεχτικὸς. Πολεμᾷ κάποια φυσικὴ του νευρικότητα, τὸν ἴλιγγο, τὸν τρόμο τοῦ κρότου, τὴν ἀποστροφὴν τῶν ἀποκρουστικῶν θεαμάτων, ἀνεβαίνοντας τοὺς πύργους τοῦ καθρεδικοῦ ναοῦ, ἀκλουθώντας τὸ ταμποῦρο τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς, πηγαίνοντας τὸ πρὸν σὲ ἀνατομεῖα καὶ τὸ βράδν στὰ κοιμητήρια, ὡς πον νιόθει τὸν ἑαυτὸ του γιατρεμένο ἀπὸ τίς τέτοιες νευρικότητες. Κι ὄλους αὐτοὺς τοὺς μῆνες τῆς ἄσκησης γράφει ἐλάχιστα.

Τὸ Σεπτέμβριον, σὰν μοιραῖα, γνωρίζεται μ' ἕναν, πὺν εἶχε ἀπὸ τότε μεγάλη ἐπίδραση στὴν ἐξέλιξή του. Ἐρχεται σὲ ἴδιο μ' αὐτὸν ξενοδοχεῖο ὁ δόκτορας Ἐρδερ, ὁ περιφημὸς νέος κληρικὸς, ὁ ἐγκωμισαστὴς τοῦ γερμανισμοῦ, ἐξυμνητὴς τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, ἀντίμαχος τῆς γαλλικῆς καὶ κάθε ἄλλης νέας ἐπίδρασης, ξακουσμένος ἀπὸ τίς «φιλολογικὰς ἐπιστολάς» του καὶ ἀπὸ τὸ πρῶτον βιβλίον του: «Κριτικὰ δάση». Πρὸ λίγων μηνῶν ὁ Γκαῖτε

είρωνευόμενος τὸ βιβλίον ἔγραψ' ἐπιγραμματικὰ πῶς: «Ὁ Δέσσιγκ ὁ κατακτητὴς δὲν θ' ἀργήσει νάρθει νὰ κόψει ξύλα στὸ δασάκι τοῦ κ. Ἐρδερ». Ἀλλὰ τότε, γοητευμένος κι ἀπὸ τὸ συμπαθητικὸ σύνολο τοῦ συγγραφέα, ζητάει τὴ γνωριμιὰ του. Ὁ Ἐρδερ, ποῦρθε νὰ γιατίρει μιὰ φλόγωση τοῦ ματιοῦ του κ' ἔμενε κλεισμένος, τὸν καλοδέχεται σύντροφο τῆς μοναξιάς. Εὐγλωττος, μ' ἔμφυτη κλίση νὰ διδάσκει καὶ νὰ φανατίζει σὶς ιδέες του, ξανοίγεται στὸ νέο φίλο του. Καὶ τὴν πολυμάθειά του στὴν ἀρχαία καὶ στὴ νεώτερη φιλολογία, στὴν ἱστορία καὶ στὴν αἰσθητικὴ τὴν ἐμφανίζει ἀπὸ μέρα σὲ μέρα στὸν Γκαίτε. Τοῦ δείχνει τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ὀμήρου καὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τὸν πλοῦτο τοῦ συναξαριοῦ καὶ τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, τὴν ἀφθονία τοῦ Σαίξπηρ καὶ τοῦ Ὄσσιανού, δραματικὰ φανερώνοντάς του τὴν παγκοσμιότητα τῆς ποιητικῆς ἔμπνευσης· κι ἀντίθετα τοῦ παρουσιάζει τὴ φτώχεια τῶν λογοτεχνικῶν προϊόντων τῆς ἐποχῆς, πὸν ἢ ποιήσῃ τους κ' ἢ φόρμα τους παράδερναν μέσα στὸ στενὸ μαντῆρι παριζιάνικου ἀτικισμού. Τοῦ ἐξηγεί κατόπι τὴ βάση τῆς δικῆς του ἰδεολογίας, πὸν ἀναγορεύει τὸ αἶσθημα ὑπέροτατο κριτήριον τῆς κάθε ἀντίληψης καὶ τῆς κάθε κρίσης στὴν ἱστορία—τοῦ διαβάζει μάλιστα καὶ τὸ ἀνέκδοτο βιβλίον του «Γερμανικὴ φύσις καὶ τέχνη».

Καὶ ὁ Γκαίτε, εἰκοσιενὸς χρόνων τότε κι ἔξη μόνο χρόνια νεώτερος τοῦ δασκάλου, τὸν ἀκούει προσεκτικὰ, ἀποφεύγει ν' ἀντιγνωμῆσει, ἀνέχεται τὶς παραξενιές του καὶ τὰ πειράγματα.—Ξέρει πῶς ὅλες αὐτὲς τὶς ιδέες καὶ

τὶς ἀντίληψεις τὶς εἶχε ἀπὸ πρὶν στὸ ὑποσυνείδητο δίπλα σὲ μύρια πλάσματα τῆς φαντασίας του καὶ πῶς συχνὰ στὰ ὅσα σκόρπια εἶχε γράψει πολλὲς τὸς εἶχαν προβάλλει στὸν ὁρίζοντα τοῦ συνειδητοῦ· νιώθει ὅμως πῶς τότε, ἔτσι διδαχτικὰ συναρμολογημένες μὲ τὸ ἕλικὸ τῶν εἰδικῶν γνώσεων τοῦ Ἐρδερ, ξεδιαλύνονται καὶ μορφολογοῦνται στὴ σκέψη του, ἐλαστικώτερες μάλιστα καὶ πλουσιώτερες καὶ γονιμώτερες παρ' ὅτι τὶς διατύπων' ἐκεῖνος. Καὶ νέο προσανατολισμὸ παίρνει ὁ ποιητικὸς του νοῦς.—Χάροντας γλήγορα τὴν συντροφιά τοῦ Ἐρδερ, ποῦφυγε κῆθε ἀγιάτρευτος, ξακολουθᾷ τὶς νέες μελέτες του, σπουδάζει τὸν Ὀμηρο, διαβάζει τὸν Σαίξπηρ, μεταφράζει τὸν Ὄσσιανό, μαθαίνει τὴ φραγκογοτθικὴ ἀρχιτεκτονικὴ σ' ἕνα τῆς πρότυπο—τὴ Μητρόπολη τοῦ Στρασβούργου, καταρτίζοντας τὴν ὕλη τοῦ γραμμένου μετὰ δυὸ χρόνια συνοπτικοῦ ἔργου του: «Περὶ τῆς Γερμανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς». Σύνκαιρα ὅμως αἰσθάνεται τὸν πόθο νὰ μεταδίνοι στους ἄλλους τὰ ὅσα γράφει ἢ μεταφράζει. Κι ἀντίθετα παρ' ὅτι στὴ Δευρία, ποῦχ' ἕνα μόνο φίλο, σχηματίζει τότε φιλολογικὴ συντροφιά ἀπὸ νέους, πὸν τὸν ἀναγνωρίζουν ἀρχηγὸ καὶ δάσκαλό τους. Ἔτσι, καὶ σὰν ἐπακολουθήματα τοῦ πανγερμανικοῦ κηρύγματος τοῦ Ἐρδερ, πρωτοξεσπᾷ ἐκεῖ τῶν νέων ἢ ἐπίδεση ἐναντίον τῆς συμβατικῆς τέχνης κ' ἢ ἀξίωσή τους νὰ δόσουν αὐτοὶ νέα τέχνη, προερχόμενη ἀπὸ τὸν κάθε οἰστορήλατο τὴν ἔμπνευση—χαρακτηριστικὲς οἱ δύο αὐτὲς ἀντίληψεις τῆς λεγομένης ἐποχῆς τοῦ *Sturm und Drang* (θύελλα καὶ ἔφοδος) στὴ γερμανικὴ λογοτεχνία, καὶ μόνο σ' αὐτήν.

Γιατί σι' άλλα ξεσπάσματα του *Sturm und Drang* έναντιον τῆς ἀξιωματικῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ καθιερωμένου δικαίου, τὰ προερχόμενα μᾶλλον ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ Ρουσσὸ καὶ ἄλλων Ἐγκυκλοπαιδικῶν, δὲν εἶχαν τότε καμμιά συμμετοχὴ οἱ νέοι ἐκείνοι τοῦ Στρασβούργου. Ὁ ἴδιος ὁ Γκαϊτε μάλιστα ὡς καὶ στὴ λογοτεχνία πολεμοῦσε τοὺς παλιούς μόνον μὲ τὰ ὄπλα τῆς κριτικῆς· καὶ τὴν ἐπαραστατικὴν του πρόκληση μόνον σὰν ποιητὴς ἐνάντια σὺς πίστες καὶ στοὺς θεοὺς τὴν ἔρριχνε μὲ τὴν ἀξίωση νὰ καινουργέψει αὐτὸς τὰ παλιὰ σύμβολα.

Οἱ σύντροφοι συχνὰ συγκεντρώνονται γύρω στὸν Γκαϊτε, πὸν τοὺς ἀπαγγέλλει ποιήματά του καὶ τὴν μετάφραση τοῦ Ὁσσιανοῦ, πίνουσι ὅλοι τοὺς γενναῖα, τραγουδοῦν, ντύνονται ἰδιότροπα. Κι ὁ ἀρχηγὸς πὸ ἐκκεντρικὸς ἀπ' ὅλους προκαλεῖ τὴν ἀστικὴν ἀγανάκτηση. «Ὁ κ. Γκαϊτε—γράφει ἕνας καθηγητὴς του—ἔχει τέτοιο φέροισιμο, ὥστε νὰ λάβει φήμη ἄσεβου καὶ τσαρλατάνου. Κι ὁ κόσμος σκέπτεται γι' αὐτὸν πὼς θᾶξει στὸ μυαλό του ἕνα λοβὸ περισσότερο ἢ ἕνα λιγώτερο».

Κι ὁμως πολλὰ ἔπὸ τὰ ποιήματα πὸν ἔγραψε τότε: «Ὁ Βασιλιάς τῆς Θούλης», «Τ' ἄργιο τριαντάφυλλο», «Πόθος», «Ἐδύχια καὶ ὄνειρο», «Νυχτιάτικος Ὕμνος», «Τὸ τραγούδι τοῦ αἰχμάλωτου κόντε», «Τῆς ψόφιας ἀλεποῦς ἀξίζει τὸ τομάρι», «Ἐδύχια στὴ Μοῖρα» κ.ἄ. εἶνε ἰσάξια μὲ τὰ κατόπι τῆς ἀκμῆς του, κ' ἕνα γραμμμένο γιὰ τὴν Φρεδερίκα λογιέται σι' ἀριστουργήματα τῆς Εὐρωπαϊκῆς ποίησης.

Ἡ Φρεδερίκα εἶταν τότε ἡ ἐρωτικὴ Μοῦσα του.

Τὴν εἶχε συναντήσει, λίγο μετὰ τὸν ἐρχομὸ του στὸ Στρασβούργο, σ' ἕνα κοντινὸ χωριό, τὸ Σεξενέμ, ὅπου ὁ πατέρας τῆς εἶτανε πάστωρ· κ' ἕνας εἰδυλλιακὸς δεσμὸς γλήγορα τοὺς ἔνωσε. Τὴν ἱστοροῦσε μ' ἐνθουσιασμὸ στὰ τότε γράμματά του, τῆς ἔγραψε δεκατέσσερα τραγούδια, ἀλληλογραφοῦσε ποιητικὰ μαζί της, πῆγαινε συχνὰ στὸ σπίτι της σχεδὸν σὰ μνηστήρας. Ὅμως τὸ δῖγνωμο τοῦ εἶναι του βρίσκειται σ' ὅλες ἐκεῖνες τὶς αἰσθηματικὰς ἐκδηλώσεις. Καὶ νιώθοντάς το ἀπὸ τότε, ψυχολογεῖ ἀντικειμενικὰ τὸν ἑαυτό του καὶ μὲ διαύγεια χαρακτηρίζει τὸ περιβάλλον του σὲ γράμματά του καὶ σημειώματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἔτσι, καὶ σὰν ἀνεπίγνωστα, προσχεδιάζει τύπους, ἐπεισόδια, σκέψεις, περιγραφὰς γιὰ ἔργα πὸν ἀργότερα τὰ σύνθεσε: τὸν «Κλαβίγιο», τὸ «Βέϊσιγγεν», τὶς «Ἐκλεχτικὰς συγγένειες», τὴν «Ποίηση καὶ πραγματικότητα», ὅπου, γέρος πιά, στὸ δεῦτερο τόμο ἱστορεῖ τὸ σύνδεσμὸ του μὲ τὴν Φρεδερίκα πάνω σὲ μοτίβο γενικῆς ψυχανάλυσης καὶ ἥρεμης ἐποπτείας.

Καὶ μ' ὅλες τὶς τέτοιες ποιητικὰς, αἰσθητικὰς, φιλολογικὰς κ' αἰσθηματικὰς ἀσχολίας του, συμπληρόνοντας τὴν φοίτηση στὰ νομικά, προφτάνει νὰ γράφει τὴν διδακτορικὴν διατριβὴν του. Διαλέγει ἀπὸ τὸ κανονικὸ δίκαιο τὸ κεφάλαιο περὶ ἐπισήμου κρατικῆς θρησκείας καὶ ὑποστηρίζει μὲ κείμενα καὶ θεωρίαι πὼς ὁ νομοθέτης ἔχει δικαίωμα νὰ ὀρίσει τὴν ἀναγνωρισμένην γιὰ τὸ Κράτος θρησκείαν καὶ πὼς ἡ διάταξη περὶ ἀνοχῆς ἄλλων θρησκειῶν σημαίνει μόνον ὅτι ὁ νόμος δὲν ἐπεμβαίνει σὺς σκέψεις, στὰ αἰσθήματα ἢ σὺς φαντασίας τῶν ἀτόμων.

Ἡ διατριβὴ ἔτσι βασιζόμενη σὲ ἀπολυταρχικὴ ἀντίληψη, ἐκτοπίζουσα τὴν παραδεγμένη πρωτοκαθεδρία τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, δυσαρέστησε πολλοὺς καθηγητές, ἔγινε ὁμως δεκτὴ.

Κι ὁ Γκαϊτε, διπλωματοῦχος πιά, ἀδύμονος ὁμως γιὰ τὶς διάφορες χασομέριες κι ἀδυναμίες του, ἀποφασίζει ἀπότομα νὰ φύγει, σκληρὸς καὶ σὲ κεινὴν ποῦ τοῦ ἀφοσιώθηκε, ὅσο καὶ στὸν ἑαυτό του, ποῦ ἀγάπη μαζί καὶ συμπόνια τὸν ταλαιπωροῦσαν: «Χθὲς βράδυ—γράφει σὲ σημείωμά του—ἤμουν ἐνθουσιασμένος. Σήμερα τὸ πρωτὶ τὰ σχέδια μὲ διώχνουν ἀπ' τὸ κρεβάτι... Δὲν ἔχει καλοκαιριὰ ἢ ψυχὴ μου. Εἶμαι ἀρκετὰ ξυπνὸς γιὰ νὰ νιώθω πὼς κνηγῶ ἴσκιους. Ὅμως αὔριο πρωτὶ στίς ἑπτὰ θά'νε σελομένο τ' ἄλλογό μου. Μπρὸς λοιπόν, καὶ χαίρετε!...»

Στὸ Μάνχαϊμ σταματᾷ νὰ ἰδεῖ στὸ μουσεῖο τὰ γύψινα ἔκτυπα τῆς ἑλληνικῆς γλυπτικῆς· θαυμάζει σ' αὐτὰ τὴν ἀρχαία τέχνη καὶ ὑμνολογεῖ μ' ἐνθουσιασμό, τόσο σ' ὅλη του τὴ ζωὴ ἔντονο, ὥστε ξανατυπώνοντας μετὰ πολλὰ χρόνια ὅσα τότες ἔγραψε οὔτε μ' ἄλλα τὰ συνδέει οὔτε στίς ἔννοιες καὶ στὸ ὕφος τὰ διορθώνει, ὅπως ἔκανε γι' ἄλλα νεανικὰ ἔργα του.

Στὴ Φρανκφούρτ, εἰκοσιδύο χρονῶν, ἀρχίζει νὰ διηγηθεῖ. Γράφει καὶ ἄρθρα πολιτικο-κοινωνιολογικὰ στὴν ἑφημερίδα τοῦ τόπου. Σ' ἐν ἀπ' αὐτὰ ξεκρίνει ἔκτοτε ἢ κοσμοπολιτικὴ ψυχρυσίασὴ του, ἀντίρροπη τοῦ μᾶλλον ἠθικοκοινωνικοῦ πατριωτισμοῦ του: «Ἄν βρισκόμυε στὸν κόσμον—γράφει—μιὰ θέση ποῦ νὰ μπορεῖ σ' αὐτὴ

νὰ μείνουμε μὲ τὸ βίος μας, ἂν αὐτὴ μᾶς δίνει ἔκταση νὰ μᾶς θρέφει καὶ στέγη νὰ μᾶς προφυλάγει, ἢ θέση αὐτὴ μᾶς εἶνε μιὰ πατρίδα... Γιὰ ποῖδ σκοποὺ τάχα ν' ἀποχτήσουμ' αἴσθημα ποῦ δὲν μποροῦμε, οὔδὲ θέλουμε νὰ δοκιμάσουμε;... Τὸν πατριωτισμὸ τῶν Ρωμαίων; Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξει ἀπ' αὐτόν, ποῦνε τέτοιο εὐρύχωρο προᾶμμα». Νεανικὴ αὐτὴ ἐκμυστήρευση, ποῦ μᾶς ἐξηγεῖ τὴν τόσο σχολιασμένη πατριωτικὴ ἀπάθεια τοῦ Γκαϊτε.

Γράφοντας ἄρθρα καὶ δικηγόρος μὲ κάποια ὀρηκτικότητα, ὥστε νὰ προκαλέσει κάποτε δικαστικὴ ἐπίπληξη, κι ὄχι μὲ πολλὴ εὐδοκίμηση (εἰκοσιοχτὼ δίκες εἶχε στὰ τέσσαρα χρόνια τῆς δικηγορίας του κ' οἱ πότεροι πελάτες του εἶταν Ἑβραῖοι) μελετοῦσε σύγκαιρα καὶ καταγινόταν νὰ συνθέτει ἐπικὰ καὶ ἰδίως δραματικὰ ἔργα. Ἐτσι ἄρχισε τὸν «Σωκράτη», τὸν «Καίσαρα», τὸν «Μωάμεθ». Ἀλλὰ ἢ ἔκτοτε ἄγρυπνη αὐτοκριτικὴ—προσὸν τοῦτο σχεδὸν ὅλων τῶν μεγάλων συγγραφέων—κάνοντας ἔλεγχον πότε στὴ σύνθεση καὶ πότε στὴν ἀρχὴ τῆς διατύπωσης τοῦ καθενὸς ἀπ' αὐτὰ τὰ θέματα, τὸν ἔκαμε νὰ τὰ παρατήσῃ τότε καὶ γιὰ πάντα.

Συνεχίζοντας ὁμως τὶς προσπάθειες ἐκεῖνες, ξέκρινε—καθὼς στὰ γεράματά του μᾶς ἐξηγεῖ—πὼς οἱ πολὺ μεγάλες τῆς ἱστορίας ἢ τοῦ θρόλου φυσιογνωμίες δὲν προσαρμόζονται στὴ δραματικὴ σύνθεση. Ἐτσι σταμάτησε σὲ δυὸ ὄχι σημαντικὰ πρόσωπα: τὸν Φάουστ, ποῦ τὸν πῆρε ἀπὸ τὸ θρόλον καὶ τὸν ἔβαλε πυρῆνα στὸ μεγάλο δραματικὸ ποίημά του, ἐκεῖνο ποῦ τότε ἄρχισε καὶ ποῦ τὸ δούλεψε κατὰ διαστήματα μισὸ καὶ πλέον αἰῶνα,

καὶ τὸν Γκαίτς φὸν Μπέριλιγγεν, πὸν τὸν πῆρε ἀπὸ τῆ γερμανικῆ ἱστορία τῶν ταραγμένων χρόνων τοῦ 1500-1550, φημισμένο γιὰ τὶς περιπέτειες καὶ τὴν ἀντρεία του, καὶ πὸν τὸν ἔβαλε ἥρωα δράματος, γραμμένου εὐθὺς τότε σὲ λίγες βδομάδες. Στὴν πολύμορφη καὶ πολύτροπη κ^ο ἐξηντάχρονη συγγραφικὴ δημιουργία τοῦ Γκαίτε ἡ πρώτη του ἐκείνη τραγωδία, ποῦχει πολλές ὥραϊες σκηνές, ὄχι ὅμως ἄρτια δραματικὴ πλοκὴ, δὲν εἶνε ἀπὸ τὰ καλύτερα ἔργα του· ὅσο κι ἂν ὁ ἐθνικισμὸς παράσυρε πολλοὺς Γερμανοὺς κριτικούς, σὰν τὸν Φίλμαρ, τὸν Μ. Μάγερ, τὸν Α. Στέρν νὰ τὴν ἐξυμνοῦν καὶ νὰ τὴν ὑπερτιμήσουν, ἐξ αἰτίας πὸν δείχνεται πατριωτικὴ στὸ σύνολό της, — Γερμανὸς πατριώτης ὁ Γκαίτς, γερμανικὴ ἢ παλληκαριά του, γερμανικὰ τὰ κατορθώματα, — ἡ ἐπίδραση τῆς ἀντιποιητικῆς ρητορείας καὶ πότερο τῆς αἰσθητικῆς τοῦ Ἔρδερ, κι ἀκόμα πότερο ἡ ἐπίδραση τῆς ποίησης τοῦ Σαίκσπηρ, στοιχεῖα δηλαδὴ ἑτερόκλιτα μεταξὺ τους κ^ο ἰδίως ἀταίριαχα μὲ τὸ τάλαντο τοῦ Γκαίτε, προκαλοῦν αἰσθητικὲς χασμωδίες πὸν μόλις τὶς σκεπάζουν οἱ λυρικὲς ὁμορφίες κ^ο ἡ μεγάλη γλωσσικὴ δύναμη τοῦ ποιητῆ, ἀπὸ τότε θαυμαστὰ φανερωμένη. Καὶ βέβαια δὲν εἶνε ὁ «Γκαίτς» ὅπως τὸν χαρακτήρισε σὲ γαλλικὴ φράση ὁ βολταιριζὼν μέγας Φρεδερίκος «*imitation détestable des mauvaises rimes anglaises... pleine de dégoûtantes platitudes*» οὔτε ὅπως τὸν κατηγόρησε ὁ ἀρχαῖσθης Λέσσιγκ, λέγοντας: «Τὸ θέατρο ξαναγεννᾷ στὴ βαρβαρότητα· νά, ἕνας ἄνθρωπος πὸν βάνει δλάκερη βιογραφία σὲ διαλόγους καὶ φωνάζει: "Ἐκαμα ἕνα

δράμα!», εἶνε ὁμοῦς, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Γκαίτε μὲ τὴ διαύγεια τῆς αυτοκριτικῆς του ἀμέσως τὸν ἐχαρακτήρισε, ποιητικὴ σύνθεση, ἐγκεφαλικὸ παιγνίδι, προπόνησὴ του στὴ δραματικὴ τέχνη.

Μόλις εἰκοσιτοῦν χρόνων, μὲ τελειωμένο τὸ χειρόγραφο τῆς τραγωδίας του, τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1772, πάει στὸ Μπέτζλαρ, τὸ σεβάσιμο κέντρο τῆς παλιᾶς αυτοκρατορίας, ὅπου μένονν διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι ὄλων τῶν Γερμανικῶν Κρατῶν κι ὅπου εἶνε ἡ πιὸ ἀναγνωρισμένη νομικὴ σχολή. Σ' αὐτὴν τὸν στέρνει ὁ πατέρας του νὰ συμπληρώσει τὶς σπουδές του. Ἀλλὰ τοῦ ποιητῆ δὲν τ' ἀρέσει ἡ μεσαιωνικὴ μικρόπολη, κάθεται σ' ἕνα προάστειο κι ἀντὶ νὰ φοιτᾷ στὴ σχολὴ διαβάζει Ἑλληνες καὶ Λατίνους κλασσικοὺς καὶ περνᾷ τὶς ἄλλες ὥρες του σ' εὐθυμίες συντροφίης. Σὲ μιὰ ἐκδρομὴ γνωρίζεται μὲ δυὸ νέους πὸν μοιραίως ἔπειτα θὰ περιληφθοῦν στὴν πολυάριθμη χορεία τῆς ποιητικῆς του δημιουργίας: τὸν Κέστνερ, ἕνα κομπὸ τριαντάρη νέο, καὶ τὸν Ζερούζαλεμ, πολλὸ νεώτερο, σοβαρευόμενο γραμματέα τῆς πρεσβείας τοῦ Μπρούνσβικ. Μιὰ βδομάδ' ἀργότερα σ' ἕνα χορὸ γνωρίζει τὴν Δότ Μπούφ, κόρη εὐχάριστη, μετρίως ὁμορφη καὶ σχετίζεται φιλικά. Τὴν ἐρωτεύεται παράφορα καὶ κάθε μέρα συγχάζει σπῆτι της, διαβάζει μαζί της ποιήματα, φιλολογοῦν οἱ δυὸ τοις. Ἡ Δότ ὁμοῦς εἶνε σχεδὸν ἀρραβωνιασμένη μὲ τὸν Κέστνερ καὶ δὲν ἔχει γιὰ τὸν Γκαίτε παρὰ μιὰ ζωηρὴ φιλικὴ συμπάθεια. Περνᾷν μῆνες ἔτσι κι ὁ νέος ποιητῆς, φίλος πιὰ σιενὸς τοῦ Κέστνερ ὅσο καὶ τῆς Δότ, βλέποντας μπρὸς του τὸν γκρεμὸ, στὴν κατακόρυφη

στιγμή τοῦ ἐρωτικοῦ του πάθους, ἀποφασίζει καὶ κατορθώνει νὰ φύγει, μὲ μόνα ἐνθῦμα τῆς τραγικῆς του περιπέτειας τὰ γράμματά του στὴ Δοτ καὶ τὶς λίγες φιλικὲς γραμμὲς ποὺ πότε πότε τοῦχε γράφει ἐκείνη. Αὐτὸ εἶνε τὸ πρῶτο ὑλικὸ τοῦ Βέρθερ, τοῦ περιήρημου στὴν ἐποχὴ του ἔργου, ποὺ τῷγραφε δυὸ χρόνια κατόπι.

Ξαναγυρίζοντας ἔτσι μετὰ ἕξη μῆνες στὴ Φρανκφούρτ, βρίσκει ἀνακούφιση στὸ γράψιμο, στὴ μελέτη καὶ στὴν πρακτικὴ ἀπασχόληση. Τυπώνει τότε τὸν «Γκαίτς». Κ' ἡ δημοσίευσή τοῦ ἔργου πλαταίνει σ' ὅλη τὴ Γερμανία τὴν ποιητικὴ φήμη του. Ἐπαίνεσαν οἱ γέροι τὴν τραγωδίαν ὡς ἕμνο τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐνθουσιάστηκαν οἱ νέοι βρίσκοντας στὴν αὐτόγνωμη δράση τοῦ ἥρωα πνεῦμα ἐπαναστατικόν. Μόνον ὁ Ἐρδερ τοῦχε δείξει ἐπιφύλαξιν καὶ μάλιστα τοῦ γράφει κάποια ἐπίκριση. Ὁ Γκαίτε ἀγανακτεῖ, σχεδιάζει πειρακτικὰς ἀπάντησεις, δὲν τὶς στέρνει ὁμως καὶ τέλος τοῦ ἀποκρίνεται μ' ἕνα περιφραστικὸ ὕφος περιέργου ἀποδοχῆς, λέγοντας στὸν ἐπικριτὴ «πὼς θέλει νᾶνε ὁ μικρότερος ἔστω πλανήτης γύρω στὸ δικό του τὸν ἥλιο». Ὁ κ. Ε. Λούδβιχ, στὴν μνημονευμένη βιογραφία, ἐρμηνεύει τὸ γράμμα ὡς ἕκφραση ὑποταγῆς, μᾶλλον ὁμως εἶνε τοῦτο λεπτὴ εἰρωνεία, μάλιστα ἂν ἀποβλέψουμε στὴν αὐτοεκτίμησιν ποὺ δείχεται σὶς ἰδιαίτερες του σημειώσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Βυθισμένοι στὴ μελέτη τοῦ Πινδάρου, τοῦ Πλάτωνα, τοῦ Θεοκρίτου, τοῦ Ἀνακρέοντα, γοητευμένοι ὁλοένα πῶτερον ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ὥστε νὰ γράφει λίγο πῶ ἀργὰ ὡς ἀπάντησιν στὸν ἐθνικισμὸ τοῦ Ἐρδερ: «γιατί ν' ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸν

Δία καὶ ἀπὸ τὸν Ἄρη γὰ γὰ πάω στὸν Τὸρ καὶ στὸν Βόταν;» σημειώνει κάπου σὰ δική του ἀπόφασιν, ἀτίγνωνη σὲ καθ' ἐπίκριση καὶ σὲ κάθε δισταγμὸ: «Διαβάζοντας τὰ λόγια τοῦ Πινδάρου τοῦτα, ἐπικρατεῖν χρὴ, εἶδα τὸ φῶς».— Ἀκόμη δὲ καὶ στὰ θαυμάσια τραγούδια ποὺ ἔκανε τότε, τὰ πῶτερα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα, δείχεται αὐτοδιοίκητο καὶ ἀγέρωχο τὸ ποιητικὸ τοῦ ἐγώ. Κι ἄλλου, στὸ ἀπόσπασμα τοῦ Προμηθέα λέει: «Δὲν εἶμαι θεός, ἀλλὰ εἶμαι τὸ ἴδιο ὡς τὸν θεὸς περήφανος».

Ἀλλῶς ὁ νέος στενὸς φίλος του, ὁ Μέρκ, τοῦ πολεμοῦσε κάθε παροδικὸ δισταγμὸ καί, πληρώνοντας ὁ ἴδιος τὰ τυπωτικά, τὸν εἶχε σπρώξει στὴν ἄμεση δημοσίευσιν τοῦ «Γκαίτς!». Ὅπως ὁ Μπέριτς, ὁ φίλος τῆς Λευρίας, καὶ ὁ Σάλτζμαν, ὁ ἄλλος φίλος του στὸ Στρασβούργο, εἶταν κι ὁ Μέρκ μεγαλύτερός του στὰ χρόνια καὶ τὸ ἴδιο ὡς ἐκεῖνοι ἰδιόρρυθμος, ἀποτυχημένος λογοτέχνης καὶ μορφωμένος. Εἶχε ὁμως ἐπιπλέον λεπτὴ κρίσιν κ' εἶταν ἄξιος ἐπιχειρηματίας. Ἐτσι μπόρεσε συχνὰ σὲ δύσκολες στιγμὲς νὰ βοηθήσει χρηματικῶς τὸν Γκαίτε στὰ κατόπι χρόνια. Κ' ἡ συνάφειά τους ξακολούθησε πάντα, ὡσπὸν ὁ Μέρκ, ὁ πρακτικὸς κ' ἐπικούρειος, ὁ καλαίσθητος καὶ χλευαστής, ἄξαφνα τίναξε τὰ μυαλά του, ἀφήνοντας ὁμως ζωνρὰ τ' ἀποτυπώματα τῆς σκέψης καὶ τῆς ψυχῆς του μέσα στὸ ἐντονώτερον ποιητικὸ πλάσμα τοῦ Γκαίτε, τὸν Μεφιστοφελῆ.

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ «Γκαίτς» στὴ Γερμανία καὶ στὴν Αὐστρία ἱκανοποιεῖ τὸν πατέρα του, ποὺ βλέπει ἀπ'

ἄλλοῦ παρὰ τὸ τὴ νομικὴ ἐπιστῆμη νᾶρχεται ἡ δόξα, κ' ἔτσι φροντίζει αὐτὸς γιὰ τὶς δικηγορικὰς δουλειὰς μὲ συνεργάτῃ του τὸ νέο Σλόσσερ, ἐκεῖνον ποὺ ἔπειτ' ἀπὸ λίγο πῆρε τὴν ἀδελφὴ τοῦ ποιητῆ. Κι ὁ Γκαίτε, στὸ μεταξῦ, δημοσιεύει κριτικὰς στὸ «Φιλολογικὸ Μηνύτορα» τῆς Φρανκφούρτ, σχεδὸν πάντα καυστικὸς ἐπικριτῆς, γράφει δυὸ περίφημες σάτιρες: «Οἱ Θεοί, οἱ Ἥρωες καὶ ὁ Βείλανδ» καὶ «Ὁ σάτιρος». Στὴν πρώτη πειράζει τὸν Βείλανδ, ποὺ σὲ μιὰ κριτικὴ του μὲ τὴν προσπάθεια νὰ παίρνῃ τὴ δική του Ἄλκηστη ἔδειχνε χαλαρὴ καὶ φτωχὴ τὴν Ἄλκηστη τοῦ Εὐριπίδου. Στὴ δεύτερη, δημοσιευμένη μετὰ σαράντα χρόνια σὰν ὄλ' οἱ σατιριζόμενοι εἶχαν πεθάνει, παρουσιάζει κωμικὰ τὸν Ἐρθερ καὶ τὶς ιδέες του, τὸν Ρουσσώ κι ὅλη τὴ ρουσσώπληχτη χορεία τοῦ *Sturm und Drang*. Οἱ δύο αὐτὲς ὅπως κι ἄλλες του μεταγενέστερες «Ὁ πάτερ-Βρέν», «Παζάρι τοῦ Πλουνδεροσβάιλερν», ἡ σάτιρα τοῦ «Βάχρδτ» κ.ἄ. γράφηκαν μὲ τὸ λαϊκὸ γοργὸ στίχο τοῦ Χανς Σάζ, τοῦ περιφημοῦ στὸν 15' αἰῶνα καὶ περιφρονημένου ἔπειτα παπουτοῦ-ποιητῆ τῆς Νύρεμβεργ, ποὺ πενήντα πέντε χρόνια δούλευοντας ἔφτιαξε περσότερα ἔργα (6048 κωμωδίες, δράματα, σάτιρες κ.λ.) παρὰ παπούτσια. Καὶ τὸν ἀρχαιότερο ἐκεῖνο τρόπο ἐλαφροῦς περιγραφικῆς σάτιρας καὶ γοργῆς σιτουριγίας, τὸν τόσο ταιριαγμένο μὲ τὸ ἀπλοῖκὸ κ' εὐθυμόλογο γερμανικὸ χιοῦμο, καλλιεργώντας τον καλαίσθητα στὰ σατιρικά του ὁ Γκαίτε ἀναζωογόνησε τὴ λαϊκὴ δημοτικὴ σάτιρα, δίνοντάς της τὴν φόρμα ποὺ ὡς τὰ σήμερα ἐπικρατεῖ στὴ γερμανικὴ εὐθυμογραφία.

Καιρὸς κάμποσος ἐν τούτοις εἶχε περάσει ἀφ' ὅταν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴ Λότ, κι ἀκόμα φλογερὰ πότε στὸν Κέστνερ καὶ πότε στὴν ἴδια ἔστερνε γράμματα, σὰν ἐμπλέξε σ' ἄλλη αἰσθηματικὴ περιπέτεια μὲ τὴ νεαρὴ Μὰξ Μπεντάνο, γυναικὰ πλουσιῶν ἐμπόρου καὶ κόρη τῆς φίλης του λογογράφου κυρίας Λαρός. Ἡ ἀγανάκτηση ὅμως τοῦ συζύγου τὸν κάνει νὰ ἀποσυρθεῖ καὶ—ὅπως καὶ πρὶν καὶ πάντα κατόπι—τὶς ψυχικὰς του ἀδυναμίας καὶ ἀδημονίες ζήτησε νὰ τὶς ἀπομακρύνει καὶ νὰ τὶς ἐξιδανικέψει μέσα σὲ ποιητικὰς του σύνθεσες.

Ἀπόνα γράμμα τοῦ Κέστνερ εἶχε μάθει πὼς ὁ Ζερούζαλεμ, ὁ ἰδιόρρυθμος νεαρὸς διπλωμάτης ποὺ γνώρισε στὸ Μπέτζλαρ, αὐτοκτόνησε ἀπὸ ἐρωτικὴ ἀπελπισία. Οἱ λεπτομέρειες τῆς αὐτοχειρίας, ποὺ μ' ἄλλο γράμμα τοῦ Κέστνερ ἔρχονται ἀπάνω στὴν ὥρα τοῦ ψυχικοῦ του σάλου, τοῦ δίνουν τὴ λύση τοῦ ρωμάντσου, ποὺ ἀπὸ καιρὸ σχεδίαζε νὰ γράφει. Καὶ χωρὶς προσχέδιο, ἔτσι ὅπως τὰ ἐπεισόδια ἐρχόντανε στὴ θύμησή του, βάνοντας μὲς' στὴ διήγηση τὰ γράμματά του στὴ Λότ καὶ αὐτῆς καὶ τοῦ Κέστνερ τὰ γράμματα, κι ἀκόμα τὰ χειρόγραφα τῆς μετάφρασης τοῦ Ὅσσιανοῦ, γράφει «Τὰ πάθη τοῦ Βέρθερ». Καὶ συνεχίζοντας τὴν ἀπασχόληση, σὰ γιὰ ν' ἀποτινάξει ὀλίγελα πάνωθ' ἐκεῖ τὴν περασμένη πραγματικότητα, τυπώνει γλήγορα τὸ ἔργο του.

Ἡ ἐπιτυχία μόλις βγήκε τὸ βιβλίον εἶταν καταπληκτικὴ. Διαβάστηκε ἅπληστα σ' ὅλη τὴ Γερμανία, ξανατυπώθηκε τότε δεκάξυ φορές, μεταφράστηκε σὲ πολλὰς γλώσσας, ὡς καὶ στὰ Κινέζικα, καὶ διαδόθηκε σ' ὅλη

τὴν Εὐρώπη. Γράφηκαν μίμησες καὶ σάτιρες πάνω στ' ἀχνάρια του. Οἱ νεαροὶ ντυνόταν ὅπως περιγράφεται ὁ Βέρθερ-Ζερούζαλεμ, ἐκεῖνος πὸν σὰν ἐκπρόσωπό του ἔβαλε ἥρωα στὸ ρομάντσο ὁ ποιητής. Κάμποσοι ἐρωτευμένοι, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Ζερούζαλεμ ἀντοκτονοῦν, κ' ἡ ροσηρὴ αἰσθηματικότης ἐκδηλώνεται μὲ τέτοιο παροξυσμὸ, ὥστε στὴ Λειψία ἀπαγορεύουν μὲ βαρὺν πρόστιμο τὴν ἀνάγνωση τοῦ Βέρθερ. Τόσο εἴταν ἐπίκαιρο τὸ βιβλίον. Γιατὶ κι ἀλήθεια ὁ μῦθος του συναρμύζοντας περιγραφικὰ τὴν ἐρωτικὴ παραφορὰ τοῦ ποιητῆ μὲ τὸ τραγικὸ τέλος ἐνὸς ἄλλου, κι ἀπὸ μιὰ διπλῆ ἀνόμοια πραγματικότητα εἶσι βγαίνοντας σὰν ἐπιδέξια συρραμμένους κέντρων χτυπητοῦ νατουραλισμοῦ, λυρικῆς ἔξαρσης καὶ ἀχαλίνωτου ρομαντισμοῦ, φτιαγμένος μὲ τὴν ὑπέροχη ἐπιδεξιότητα τοῦ Γκαῖτε νὰ συναρμολογῆ σὲ μιὰ ἐνότητα μὲ ἀλληλουχία τὰ σκόρπια χειρόγραφα του (εἶσι ἔκανε καὶ σ' ἄλλα ἔργα του καὶ στὸ Φάουστ),—ικανοποιῶσε καὶ τὴν αἰσθητικὴ ἀντίληψη καὶ τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη, ἀλλὰ καὶ τὴ ροσηρὴ αἰσθηματολογία τῆς ἐποχῆς.— Ἄλλιῶς, ἐποπτικὰ κρινόμενος ὁ Βέρθερ, ὅσο κι ἂν τὸν ἐμψυχώνει ἡ ποιητικὴ τοῦ Γκαῖτε πνοή, δὲν ἔδωκε τίποτα νέο οὔτε σὲ πλοκή, οὔτε σὲ σκέψη, οὔτε σὲ ψυχολογία κι ὅπως τὸ λέει στίς «Μελέτες» του γιὰ τὸν Γκαῖτε ὁ P. Stapfer, «εἶνε μιὰ καλλιτεχνικὴ μινατούρα τῆς Νέας Ἑλβητίας τοῦ Ρουσσώ... Ἡ παράφορη φρασεολογία τοῦ ἐραστῆ καὶ τῆς Ἀδὲ δὲν εἶχαν τίποτε τὸ ἀπολύτως καινούριον, ἀλλὰ ἡ προσαρμογὴ τῆς σὲ νέο καὶ σὲ κόρη τῆς ἀστικῆς τάξης εἴταν κάτι δλότελα καινούριον».

Τέτοιο τὸ δεύτερον ἔργο τοῦ Γκαῖτε πὸν ἀπ' αὐτό, μόλις εἰκοσιπέντε χρόνων, ἔλαβε πανευρωπαϊκὴ φήμη. Παρακνημένος ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία ἔγραφε τότε, σ' ἕξι μόνον μέρες, τὸν «Κλαβίγιο», παίροντας ὅλη τὴν ὑπόθεση καὶ μάλιστα τίς κύριες σκηνὲς αὐτολεξεί ἀπὸ τὸν Μπωμαρσαί καὶ δανειζόμενος τὴ λύση ἀπὸνα ἀγγλικὸ τραγούδι. Σύνθεσε κατόπι ἕνα θεατρικὸ ἔργο, στ' ἀχνάρια τοῦ αἰσθηματικοῦ λυρισμοῦ τοῦ Βέρθερ, ἀλλὰ πολὺ πῶδ ἀδύναμο, τὴ «Στέλλα», πὸν οὔτε ἡ μίμηση τῆς Σαιξπηρικῆς τέχνης οὔτε κι ἀργότερα ἡ στιχοῦρησή του δυνήθησαν νὰ τὸ ἐξυψώσουνε στὴ σειρά τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Γκαῖτε. Τὸ ἴδιον μπορεῖ νὰ κριθοῦν κ' οἱ ὀπερέτες, πὸν σύνθεσε τὸν ἴδιον κεῖνον χρόνον «Ἐρβιν κ' Ἐλμίρα» καὶ «Κλωντίνη τῆς Βίλλα Μπέλλα», μῦλο πὸν οἱ στίχοι τους ἔχουν ἐξαίρετη κομψότητα καὶ τεχνικὴ. Ξαναδοσμένος τότε στὴν κοσμικὴ ζωὴ, σὲ κύκλους μάλιστα πῶδ ἐπίσημους, κυριεύεται πάλι ἀπὸ τὸ αἰσθημα. Ἐρωτεύεται τὴν Αἰλὴ Σαίνεμαν, κόρη ἐπιδεικτικοῦ τραπεζίτη, συνειθισμένη στὴ μόδα καὶ στὸ μεγάλο κόσμον. Γράφει γι' αὐτὴν σειρά λυρικῶν τραγουδιῶν κ' ἡ ἀμοιβαία κλίση προχωρεῖ τόσο, ὥστε ἀποφασίζουν οἱ δυὸ οἰκογένειες τὸ γάμον. Μπρὸς τὸ ὄριστικὸ ὅμως καὶ τ' ἀποφασισμένον κυριεύεται ἀπὸ ἀνησυχία ὁ ποιητής, ταξιδεύει μὲ κάποιους τιπλοῦχους φίλους του στὴν Ἑλβετία, ἀνεβαίνει τίς Ἄλπεις καὶ ξαναγυρίζει στὴ Φρανκφούρτ, ἀποφασισμένος αὐτὸς τώρα νὰ πολεμήσει τὸν ἔρωτά του. Φοβᾶται μήπως ἡ ἔνωση αὐτὴ τοῦ γίνῃ πρόσκομμα στὸν προορισμὸ του.

Ἔτσι τὸ εἰδύλλιον σιαμάτησ' ἐκεῖ. Ἄλλὰ τὸ πρόσ-

κομμα, προσωρινὸ ὄχι ὅμως μικρὸ οὔτε ἀσήμαντο στήν ποιητικὴ ἐξέλιξή του, ἦρθε ἀπ' ἄλλου.

Μέσ' τοὺς πολλοὺς κι ὀνομαστοὺς ξένους, πὸν ζητοῦσαν νὰ τὸν γνωρίσουν (ὁ Κλόπστοκ, ὁ Ζακόμπι, ὁ Λαφάτερ, ὁ δούκας τοῦ Μάνιγγεν, ὁ Τζίμερμαν, ὁ Πασεντόφ πῆγαν νὰ τὸν βροῦν) εἶταν κι ὁ μέγας δούκας τοῦ Βάιμαρ Αὔγουστος Κάρολος, ἑπτὰ χρόνια νεώτερος τοῦ ποιητῆ. Γοητεύθηκε ἀπ' αὐτόν, ξανασυναντήθηκαν στήν Καρλσρούη, γίνηκαν φίλοι κι ὁ μέγας δούκας τὸν ἐκάλεσε γιὰ σύμβουλό του στή Βάιμαρ. Ξαναγυρίζοντας ὁ Γκαίτε στή Φρανκφούρτ ἔμεινε ἀναποφάσιτος. Ἡ γνώμη τοῦ πατέρα του εἶταν γιὰ τὴν Ἰταλία κ' ἔτσι μετὰ λίγο πρωτοξεκινᾷ γιὰ τὴν Αἰδελβεργ. Ἀλλὰ στὸ γυρισμὸ τὸν προφτάνει αὐλικὸς μὲ δονικὸ ἀμάξι καὶ τὸν χειμῶνα τοῦ 1775 πᾶει στή Βάιμαρ, ὅπου τοῦ γίνετ' ἐγκάρδια ὑποδοχή. Ὁ δούκας τοῦ δίνει μιὰ βίλλα μὲ μεγάλο κῆπο καὶ τὸν διορίζει στὸ συμβούλιο τοῦ κράτους, σὲ θέση δηλαδὴ κάπως ἰσοδύναμη ὑπουργοῦ. Ἀλλὰ γλήγορα ἡ σημασία του γίνεται πολὺ μεγαλύτερη, γιατί στὰ πώτερα ζητήματα αὐτὸν συμβουλευέται καὶ τῆ γνώμη του ἀκλουθᾷ ὁ δούκας— μ' αὐτὸν διασκεδάζει, κάνει ἐκδρομὲς καὶ κάθε λογῆς τρέλες μαζί του. Οἱ ἀριστοκράτες, ἐπιφυλαχτικοὶ στήν ἀρχή, ἀναγνωρίζουν γρήγορα τὴν ἀξία του καί, *salva nobilitate*, σχετίζονται φιλικὰ μαζί του. Ἔτσι βρίσκεται πάλι στὸν κοσμικὸ κύκλο κι αὐτὴ τῆ φορὰ πῶ πολὺ καὶ πῶ χασομέρικα. Οἱ κυβερνητικὲς ἔγνοιες ἐξ ἄλλου ὄχι λίγο τὸν ἀπασχολοῦν. Φροντίζει γιὰ καλλιτεχνικὲς γιορτές, διοργανώνει τὸ θέατρο, κάνει ἕνα πάρκο κι ἄλλους ἐξωραϊσμούς,—γι-

νεται στή Βάιμαρ κάπως Λεονάρδο ντα Βίντσι στήν αὐλὴ τῶν Σφόρτζα. Ἐπὶ πλέον συμμετέχει στή στρατιωτικὴ ὀργάνωση. Ἀργότερ' ἀναλαμβάνει τὴν ὀικονομικὴ διαχείριση τοῦ δουκάτου καὶ συγκεντρώνεται σχεδὸν σ' αὐτή. Ζητᾷ νὰ ἐλαφρῶσει τὴ γεωργικὴ φορολογία καὶ σχεδιάζει τὴ διανομὴ τῶν μεγάλων κτημάτων, ἀναδιοργανώνει τὰ μεταλλεῖα τοῦ Ἰλμενάου, ἐπιθεωρεῖ τὰ ἐπιχειρήματα παίρνοντας σχέδια καὶ δείγματα, φροντίζει συστηματικὰ γιὰ τὴν ξύλευση τῶν δασῶν καὶ γιὰ τὸ πούλημα τῆς ξυλείας, ἀναλύει τὰ νερά τῶν πηγαδιῶν, διορθώνει τὸ γεφύρι τῆς Βάιμαρ, ἐξακριβώνει τὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τῶν δονικῶν κτημάτων, ἰδρύει ἕνα χημικὸ ἐργαστήριο, ἐπισκευάζει ἕνα πύργο, γκρεμίζει ἕνα παλιὸ νοσοκομεῖο, συνιστᾷ καμινετικὸ ἐργοστάσιο πλαστικῆς. Κι ὅσο μπαίνει στήν ἐνέργεια καὶ στήν πράξη, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰ κοσμικὰ ξεφαντώματα ἀλλὰ καὶ παραστρατίζει ἀπὸ τὸν κύριο προορισμὸ του, τὴν ποίηση. Στὰ πέντε χρόνια πὸν τὸν ἀπασχόλησαν ὅλες κεῖνες οἱ ἐνέργειες, μόνον κάποια λυρικά ποιήματα ἔγραψε, μισοτέλειωσε τὸ δράμα «Ἐγμονδ» ποῦχε ἀρχίσει στή Φρανκφούρτ κ' ἔφτιασε μερικὲς ὀπερέτες γιὰ νὰ παιχθοῦν στή Βάιμαρ, καλλιτέχνα πάντα σιχουρηγμένους, ἀλλὰ δίχως τὴν πνοὴ πὸν ἔχουν τὰ ἐκλεχτὰ δημιουργήματά του.

Τὴν ἐπίδραση πὸν ἔχει στὸ Λούκα τὴ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ συγκεντρώσει στή Βάιμαρ τοὺς πῶ διαλεχτοὺς φίλους του, ἐκείνους πὸν συνδέεται πνευματικὰ μαζί τους, καὶ κάνει τὸν Ἐρδερ ἐφημέριο τῆς Μητροπόλης, δίνει κάποια τιμητικὴ θέση στὸν Κλίγγερ, προσκαλεῖ τὸν Σλέ-

γελ και τὸν Ζακόμπι και,—πρὶν ἀκόμα τὸν συνδέσει ὁ στενὸς φιλικὸς δεσμὸς—κατορθόνοι νὰ διορίσει τὸν Σίλλερ καθηγητὴ τῆς Ἱστορίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἰένας. Ὁ Βείλανδ, πὸν βρισκόταν πολὺ πρὶν ἀπ' αὐτὸν στὴ Βάιμαρ, γίνεται πολὺ φίλος του κ' ἐξυμνητῆς του.

Ἄλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Γκαϊτε, πὸν πάντα ὡς τὸν καιρὸ τῶν γηρατειῶν παλεύανε μέσα του τὸ ποιητικὸ δαιμόνιο και ἡ πολὺ ἀνθρώπινη ἀδυναμία του, δὲν εἶνε ψυχικὰ εὐχαριστημένος οὔτε ἀπ' τὸν εαυτὸ του οὔτε κἀν ἀπ' τὰ πρακτικὰ ἔργα του. Γι' αὐτὸ και τὰ γράμματά του δείχνουν τὴν ἀδημονία του (εἶχε πάντα αἰσθηματικὴ, φιλική, φιλολογικὴ κι ὅ,τι λογῆς ἀλληλογραφία, ὥστε νὰ μᾶς ἀπομείνουν πολλές χιλιάδες γράμματά του)—κ' ἡ ἀλλαγὴ τρόπου ζωῆς ἀπὸ τὸν τέταρτο χρόνο του στὴ Βάιμαρ, τὸ ἴδιο δυσθυμία φανερόνει. Ἀπὸ τότε, τριάντα ἐνὸς χρόνων, ἀρχίζει ν' ἀποφεύγει τοὺς κοσμικοὺς κύκλους, παραιτᾶ τὸ ἐπιδεικτικὸ κτένισμα και τὴν ἐμφάνισή του μὲ σιλουέττα Λουδοβίκου ΙΕ', καλλιιεργεῖ μόνος τὸ μεγάλο κῆπο του, καταγίνεται μὲ μελίτσια, κρατᾶ λογαριασμοὺς τῶν ἐσόδων κ' ἐξόδων του κάνοντας οἰκονομία σὰν γιὰ νὰ φτιάξει δικὸ του εἰσόδημα και νὰ ἐλευθεροθεῖ, ἐνῶ πρὶν ζοῦσε σὰ νέος πὸν προσμένει μεγάλη κληρονομιά και σπαταλοῦσε και δανειζόταν πότε ἀπὸ τὸν Μέρκ και πότε ἀπὸ τὸν Ζακόμπι. Χαρακτηριστικὰ σημειώνει τότε: «ἔχω τὴν ἐντύπωση πὸς μοιάζω μὲ πουλί, πὸν ἔμπλεξε τὰ πόδια του σὲ σύρμα. Αἰσθάνομαι νᾶχω φτεροῦγες και δὲν μπορῶ νὰ τίς μεταχειριστῶ».

Ἄλλὰ κι ἀλλιῶς εἶχε μπλέξει ὁ ποιητῆς, ὥστε νὰ

μὴ μπορεῖ νὰ μεταχειριστεῖ ἐλεύθερα τίς φτεροῦγες του. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κριτικοὺς και τοὺς βιογράφους του, ὁ Βεϊλσχόφσκυ π.χ., ὁ Ρ. Μάγιερ, ὁ ἄγγλος Lewes, ὁ Χάινεμαν κι ὁ τελευταῖος κ. Ε. Λούδβικ, βρίσκουν πὸς ὁ δεκάχρονος δεσμὸς τοῦ Γκαϊτε μὲ τὴν ἀριστοκρατίσσα Καρλόττα φὸν Στάν τοῦ γίνηκε ὠφέλιμος σὲ πολλὰ και μάλιστα στὴν ποιητικὴ ἐξέλιξή του. Ἄλλὰ οἱ λεπτομέρειες τῆς ἐρωτικῆς ἐκείνης ἱστορίας, πὸν μετὰ πέντε χρόνια εἰδυλλιακὰ γίνηκε στενὴ συνάφεια γι' ἄλλα πέντε χρόνια και πὸν σὰν γιὰ νὰ τὴν κόψει ἀπότομα, ὁ Γκαϊτε ἀποφάσισε τὸ ἀπὸ καιρὸ μελετημένον ταξίδι του στὴν Ἰταλία,—λεπτομέρειες ἀπὸ συμβάντα, πληροφορίες, γράμματα και ψυχολογίες, δείχνουν ἀπεναντίας πὸς τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο δὲν τοῦδωκε τὴν ποιητικὴ παρόρμηση, δὲν τοῦ προκάλεσε τὴν παραφορὰ και τὴν ἔκσταση πὸν χρειαζόταν ἡ γόνιμη φαντασία του γιὰ νὰ ἐξαρθεῖ, νὰ πλάσει ἀπὸ τὴ μικρὴ κ' ἐφήμερη πραγματικότητα μορφὲς μεγάλες κι δλοκληρωτικὲς τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν και ἰδανικῶν, νὰ ξεσπάσει σὲ κάποιο ὑπέροτρο κ' ἔταστικὸ λυρισμὸ,—τέτοιον ὅπως βγήκε ἀπὸ ἄλλες αἰσθηματικὲς περιπέτειες τῆς ζωῆς του στὸ Φάουστ, στὸ πρῶτο μέρος τοῦ Βίλχελμ Μάιστερ, σὲς Ἐκλεκτικὲς Συγγένειες, στὸ Βέρθερ και σὲ πολλὰ λυρικά τραγούδια του. Γιατί, ἀλήθεια, οἱ ψυχχαναλυτικοὶ ἀφορισμοὶ τοῦ Φρόνντ, μὲ τὸν σεξουαλισμὸ σὰν πρωταρχικὴ ἀφετηρία, πότερο παρὰ σὲ κάθε ἄλλον μεγάλο ποιητῆ, στὸν Γκαϊτε μπορεῖ νᾶβρουν ἐφαρμογές.

Ἡ Καρλόττα φὸν Στάν, πέντ' ἔξη χρόνια μεγαλύτερη του, συνειθισμένη σὲς ἀδλικὲς λεπτότητες και σο-

βαροφάνειες, μετρημένη, συντηρητική ἀκόμα καὶ στήν αἰσθηματικότητα, μορφωμένη καὶ ἀνυψωμένη ὡς τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῆς κοινῆς ἀγαθῆς κρίσης (*bon sens*) μπόρειε νᾶνε μιὰ ἀπὸ τίς καλῆς φίλης τοῦ ποιητῆ, ὅπως ἡ κόμησσα Στόλμπεργ, καὶ ἀκόμα μπόρειε νᾶχει μιὰ εὐχάριστη πνευματικὴ ἐπικοινωνία μαζί του, γὰρ τοῦ εἶνε ὁδηγὸς καὶ χαλινὸς στήν κοινωνικὴ ζωὴ, ὅπως καὶ τοῦ εἶταν, ἀλλὰ, τυχαίνοντάς τον μάλιστα στήν περίοδο ἐκείνη τῆς αὐλικῆς καὶ ὑπουργικῆς ἀσχολίας του, γίνηκε καὶ αὐτὴ ὄχι ἀσήμαντο πρόσκομμα στήν καθαρῶς ποιητικὴ δημιουργία του. Κ' εἶνε χαρακτηριστικὴ ἡ φράση τοῦ ἴδιου τοῦ Γκαίτε, ὅταν ἐποπτικὰ μετὰ πολὺ καιρὸ μιλόντας γιὰ τὸ σύνδεσμο του μετὰ τὴν φὸν Στάν, λέει ἐμπιστευτικὰ σὲ φίλους του: «Ναί, εἴμαστε ἄλλοτε σὰν ὁ ἄντρας μετὰ τὴ γυναίκα του. Τώρα γνωρίζουμ' ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀόριστα ὅμως μεσ' τὴν ὁμίχλη».—Καὶ τᾶλεγε σὲ καιρὸ πὸν ἕνας τοῖχος μόνον χωρίζε τὸ σπῆτι του ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς προῶν φίλης του.

Στὸ σπῆτι αὐτό, τοῦ Φράουενπλαν, τ' ὁμορφο καὶ πολὺ μεγάλο, κάθησ' ἀπὸ τὸν ἕκτο χρόνον τῆς διαμονῆς του στὴ Βάιμαρ καὶ σ' αὐτὸ ἀπὸ τότε καὶ ὡς σὰ γηραιά του συνάθροισε βαθμηδὸν συλλογὲς ἀπὸ ζωγραφικοὺς πίνακες, ἀπὸ χαλκογραφίες, στάμπες, σχέδια, προτομές, βιβλία, πέτρες, κόκκαλα, φυτὰ, καὶ σ' αὐτό, ὅπως ἀργότερα τοῦ τὸ χάρισε ὁ δούκας, πέρασε ὅλη του τὴ ζωὴ. Πολλὲς ἀπὸ τίς συλλογὲς αὐτὲς σχηματίσθησαν ἐξ αἰτίας καὶ τοῦ νέου δρόμου πὸν πῆρε τὸ ποτάμι τῆς πνευματικῆς του ἀπληστίας καὶ γονιμότητος, διχαλόνον-

τας μὲρὸς σὰ προεπιωμένα προσκόμματα καὶ δυὸ σημαντίζοντας ρεύματα, τὸ ἕνα ὅπως καὶ πρὶν πρὸς τὴν τέχνη καὶ τᾶλλο πρὸς τὴν ἐπιστήμη. Καταπληκτικὰ σὲ πολλὲς ἐπιστῆμες ἀντιληπτικὸς καὶ γόνιμος, μπαίνει στὶς γενικὲς ἔννοιες τῶν μαθηματικῶν, δὲν συνεχίζει ὅμως τὴ μελέτη τους γιὰτὶ «δὲν θὰ μπορούσα—γράφει—γὰ τὰ χρησιμευτῶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξή μου», μελετᾷ τίς φυσικὲς ἐπιστῆμες, τὴ γεωλογία, τὴ μεταλλολογία, τὴ ζωολογία, ἀκολουθώντας μάλιστα ἀργότερα μαθήματα ὁστεολογίας καὶ ἀνατομίας στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ίένας, ἀνακαλύπτει ἔτσι τὸ μισοσιαγωγικὸν ὁστοῦν τὸν ἀνθρώπο καὶ θέλει μὲ αὐτὸ ἀνατομικῶς γὰρ ὑποστηρίξει τὴν ἐξελικτικὴ συνέχεια τοῦ ζωϊκοῦ κόσμου, σπουδάζει φυτολογία, καὶ ἀρχίζει γὰρ στοχάζεται τὴν περίφημη θεωρία του περὶ χρωμάτων, ἀντίθετη τῆς θεωρίας τοῦ Νεύτωνα, γράφει ἐπιστημονικὲς μελέτες καὶ μόνον στήν ἱστορία καὶ στὴ μελέτη τῆς μεταφυσικῆς φιλοσοφίας δὲν πολυβρίσκει εὐχαρίστηση, ἀρκούμενος ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Φρανκφούρτ ἀκόμα στὸν Σπινόζα, πὸν συμμερίζεται τὴν πανθεϊστικὴ ἀντίληψή του, καὶ στοὺς γνωστικὸς καὶ μυστικιστῆς, πὸν μᾶλλον σὰ φόρμα τὸν προσελκύουν. Ἄλλιῶς—καὶ μπορεῖ ἐδῶ παρεκβατικὰ γὰρ σημειωθεῖ—«ἂν εἴν' εὐκόλο γὰρ βεβαίωσε κανεὶς τί δὲν πίστευε ὁ Γκαίτε, δύσκολ' ὅμως εἶνε γὰρ ξέρει τί πίστευε». Σὰν καλλιτέχνης εἶταν εἰδωλολάτρης, μισοῦσε τὴ χριστιανικὴ δογματολογία νομίζοντας πὸς ἀπ' αὐτὴ βγήκε ὁ φανατικὸς σπιριτουαλισμὸς, πῶδωκε τὴν ἀντιπλαστικὴ νέα τέχνη. Εὕρισκε ὅμως καλὴ ἠθικὴ τροφή γιὰ τὴν ψυχὴ του στὸ Εὐαγγέλιον: «Μὲ τίς πολλαπλῆς

ανάγκες τοῦ εἶναι μου—γράφει στὸν Ζακόμπι—δὲν μπορῶ ν' ἀρκεσθῶ σ' ἓνα μόνο τρόπο σκέψης. Σὰν καλλιτέχνης καὶ ποιητῆς εἶμαι πολυθεϊστῆς. Καὶ σὰν φυσιολόγος εἶμαι πανθεϊστῆς. Ἡ ἠθικὴ μου προσωπικότης ἀπαιτεῖ ἓνα Θεὸ καὶ ξέρω ἐπίσης ποῦ νὰ τὸν βρῶ». Πολυθεϊστῆς, πανθεϊστῆς καὶ μονοθεϊστῆς, πίστευε συνάμα στὴ μετεμψύχωση κ' ἐνίοτε στὸν ἄνωθεν προορισμὸ τῶν ἐκλεκτῶν. Καὶ κατὰ περιόδους εἶταν μυστικιστῆς καὶ προληπτικὸς. Γνωστή, σχολιασμένη ἀπὸ τὸν Σαρκὼ καὶ τὸν Λομπρόζο εἶνε ἡ πρόληψή του γιὰ τοὺς σκύλους, ποὺ νέος τοὺς ἀγαποῦσε κ' ἔπειτα τοὺς ἀπόφηνε καὶ τοὺς φοβοῦταν σὰν κάτι διαβολικὸ. Τέτοιο σὰν ἀγροσχεδιασμένο ψηφιδωτό, ἀνώμαλα φτιαγμένο ἀπὸ παλιὰ καὶ καινούρια ψηφίδια, εἶταν τὸ περίεργο πάνθεον τῆς ψυχῆς του. Καὶ μόνο ξέχωρα γιὰ τὸν πολυθεϊσμὸ του μπορεῖ νὰ ποῦμε πὼς ἀναβλύζει ἀπὸ τὴ λατρεία του στὸν ὄμορφο μῦθο, στὴν καλλιτέχνη ἔκφραση καὶ στὴν πανώρια πλαστικὴ ποὺ πρόβαλαν ἀπὸ καὶ μέσα στὸν πολυθεϊσμὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας. Μὲ τοῦ καιροῦ τὸ πέρασμα, δλ' οἱ θανμασμοὶ του ξαναμίσθησαν ἢ ἀδυνάτισαν, ἀκέροτος ὅμως διατηρήθηκεν ὁ θανμασμὸς του στὸν Ὅμηρο κὶ ἀσάλευτη ἔμειν' ἡ ἀγάπη του στὸ Ἑλληνικὸ θαῦμα. Κι ἀπὸ τὴν τέτοι' ἀγάπη του, σὲ καιρὸ ποῦχε πρόσκαιρα χωριστεῖ ἀπὸ τὴν Καρλόττα Στάν, τὸν τέταρτο χρόνον τῆς διαμονῆς του στὴ Βάιμαρ, πρωτόγραψε τὴν «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις» σὲ πεζό, ποὺ ἀργότερα στὴν Ἰταλία τὴ διόρθωσε καὶ τὴ στιχοῦργησε σὲ μέτρο πεντάποδο ἰαμβικόν. Παίροντας τὸν ἑλληνικὸ μῦθο δυνήθηκε ὁ Γκαίτε σὲ ἀπλότητα καὶ σὲ

διαύγεια νὰ ὑψωθεί ὡς τὰ ἑλληνικὰ πρότυπα, δὲν μόρεσε ὅμως νὰ δώσει στὸ δράμα του τὴν τραγικὴ πνοή, ποὺ ἐμφυχνόει ἐκεῖνα τὰ πρότυπα. Κι ἄλλωῶς, οἱ καθελογῆς ἀσχολίες του ποὺ μᾶς τίς φανερόνει στὸ ἰδιαιτέρῳ του ἡμερολόγιο (*Tagebücher*) δὲν τὸν ἄφηναν στὴν ἐκστατικὴ ἐνατένιση καὶ στὴ στοχαστικὴ γαλήνη ποὺ μόνο μ' αὐτὲς θὰ μόρευε ἴσως ἡ ψυχὴ του, μαζὶ μὲ τὸ μυθικὸ τῆς Ἰφιγένειας κόσμον, νὰ ζήσει καὶ νὰ κινήθῃ μέσα στὸ φωτεινὸ περιβάλλον ἀληθινὰ Διονυσιακοῦ θεάτρου. Χαρακτηριστικὴ μέσ' σὲ πολλὰ ὅμοια εἶνε κ' ἡ ἐξῆς περικοπή ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιό του: «Ἐδῶ τὸ δράμα μου δὲν θέλει νὰ ξεκινήσει διαβολίστηκε. Πρέπει νὰ κάμω τὸν βασιλιᾶ τῆς Ταυρίδος νὰ μιλήσει σάμπως στὸ Ἀπόλδα (τὰ ἐπιουργεῖα τῆς Βάιμαρ) νὰ μὴν πεθαίνει οὐτ' ἓνας ὑφαντουργός... βροῖσκουν ἐπιδέξιους τρόπους νὰ τοὺς κλέβουν αὐτοὺς τοὺς ὑφαντουργοὺς οἱ ἐργολάβοι».

Στὴν περίοδο ἐκείνη τῶν περισπασμῶν καὶ τοῦ ψυχικοῦ του καμάτου, τοῦχε δώσει πάλι κάποιο ἀνακούφιση ὁ ἐρωτικὸς πειρασμός. Στὴ Βάιμαρ εἶχε καλέσει ὁ Δούκας τὴ διάσημη γιὰ τὴν ὄμορφήν καὶ γιὰ τὴν τέχνην της ἀρτίστα Κορόνα Στράιτερ. Ὁ Γκαίτε πολλὰ γλήγορα γίνεται φίλος της καὶ γράφει γιὰ νὰ παίξῃ ἀπ' αὐτὴν «Τὰ πουλιά», τὴν τελευταία του παρωδία, κὶ ἀκόμα γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ συμπληρώνει τὸ δράμα του «Ἐγμοντ», ποὺ ἀργότερα τὸ ξανάφτιασε στὴν Ἰταλία. Ὁ «Ἐγμοντ» σὰ δράμα, γραμμένον κὶ αὐτὸ βιαστικὰ καὶ στὸν καιρὸ τῆς ψυχικῆς ἀνωμαλίας τοῦ ποιητῆ, δὲν εἶνε ἀπὸ τὰ καλύτερά του. Ἐλαττῶνει τὸν ἱστορικὸ ἥρωα καὶ τὸν ἐμφανίζει,

ὅπως σωστά κρίνει ὁ *Stapfer*, «περίπου σὰν Δὸν Ζουὰν γοητευτικό... κυριευμένο ἀπὸ ἔγνοια γιὰ μὴν ἔρωμένη του,... πὸν ὅταν στὸ τέλος λέει πὸς πεθαίνει γιὰ τὴν ἐλευθερία, φαίνεται τοῦτο σὰν ἀστεῖο, γιὰτὶ οὐδ' ὑποψία προβάλλει ἀπὸ πρὶν πὸς ἔχει ζήσει γι' αὐτήν».

Τὸ παίξιμο τῶν ἔργων αὐτῶν στὸ θέατρο τῆς Βάιμαρ ἀποτελεῖ κοσμικὸν γεγονός γιὰ ὅλη τὴ Γερμανία, μάλιστα γιὰτὶ στὴν «*Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις*» μὲ πρωταγωνίστρια τὴν Κορόνα, ἐμφανίζεται ὁ ἴδιος ὁ Γκαίτε σὰν Ὁρέστης, ὁ δούκας σὰν Πυλάδης καὶ ὁ αὐλικὸς Κρέμπελ σὰν Θόας.—Τὰ χρονικὰ τῆς ἐποχῆς τὸν θαναμάζουν καὶ σὰν ἠθοποιό. Πάντα ὁ θουμασμός τοῦ κόσμου, σὰ νᾶτανε στὸ ἀστρικό του, τὸν ἀκολουθᾷ σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, χωρὶς καὶ νὰ μπορεῖ κανεὶς ν' ἀποφανθεῖ—ὅπως λέει ὁ ἴδιος στὰ γεράματα του—ἂν εἶταν ὁ θουμασμός αὐτὸς γιὰ καλὸ ἢ γιὰ κακό του.

Οἱ ἐνθουσιασμοὶ του γιὰ τὴν Κορόνα σύντομα σβύνουν, ξανατραβιέται ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ γι' ἀποχαιρετισμὸ τῆς ἀγάπης του γράφει μιὰ σειρά λυρικῶν τραγουδιῶν. Συμπληρώνει ἔπειτ' ἀπὸ λίγο τὰ τριανταεῖνα του χρόνια καὶ ὁ δούκας διοργανώνει γι' αὐτὸ γιορτές, ἔχοντας συνάμα φροντίσει ν' ἀπονεμηθεῖ στὸν Γκαίτε τίτλος ἐγγενείας ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας. Καὶ ἀξιοσημεῖοτο εἶνε πὸς ὁ ποιητὴς μένει ἀδιάφορος σ' ὅλ' αὐτὰ καὶ ἀποφεύγει μάλιστα τὴ στενὴ συνάφεια μὲ τὸν δούκα, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἐκτελεῖ τὰ καθελογῆς καθήκοντά του καὶ σὰν αὐλικὸς ποιητὴς γράφει τότε γιὰ τὸ θέατρο τῆς Βάιμαρ τέσσερες ὁπερέττες: «*Τὴν κόρη τοῦ ψαροῦ*», «*Τὸ γέλιο*», «*Πανουρ-*

γία καὶ ἐκδίκηση» καὶ τὸ προαναφερόμενο «*Παζάρι τοῦ Πλούντερσβαϊλερν*». Ἀλλὰ στὸν ἴδιον καιρὸ, σὰν ξέσπασμ' ἀδημονίας γιὰ τὸ θεληματικὸ σκλάβωμα πρωταρχίζει τὴν τραγωδίαν του «*Τάσος*» ὅπου ὁ ποιητὴς ἤρωάς του ἐκδηλώνει τὸ συναίσθημα τῆς ὑπεροχῆς του καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀνεξαρτησίας του. Ἀργότερα, καὶ ἀφοῦ συμπλήρωσε τὴν τραγωδίαν του στὴν Ἰταλία, ὁ ἴδιος τὴν κατακρίνει, λέγοντας πὸς «ὁ ἤρωάς της εἶνε φανταστικὸ πρόσωπο, πὸν ὁ συγγραφεὴς τοῦ φόρτωσε τίς δικές του μικρολογίες καὶ τ' ὀνόμασε «*Τάσος*».—Τὸ ἴδιον αὐστηρὰ κρίνει, καὶ εὐθὺς μάλιστα δυὸ ἄλλα ἔργα πὸν ἄρχισε νὰ γράφει, τὸν «*Ἐλπίνορα*» καὶ «*Τὰ μυστικά*», πὸν γι' αὐτὸ καὶ τ' ἄφηκε ἀσυμπλήρωτα. Μόνον τὸν «*Βίλχελμ Μάιστερ*», πὸν τὸ πρῶτον βιβλίον του τὸ γράφει στὰ τριάντα του χρόνια, τότε μετὰ πέντε χρόνια (1784) τὸν συνεχίζει μὲ σκοπὸν νὰ δώσει μ' αὐτὸ τὸ ρομάντζο καὶ τὴν ἀντικειμενικὴν τὴν ἀντίληψιν ἀπὸ τὴν πείρα καὶ τὴν πραγματικότητα. Ἀλλὰ καὶ ὁ «*Βίλχελμ Μάιστερ*» δὲν τελειώνει τότε.

Ὁ θάνατος τοῦ πατέρα του, πῶς καὶ πάθει ἀπὸ γεροντικὴ ἄνοια, ἢ ἀπογοήτευση ἀπὸ τίς κυβερνητικὰς του προσπάθειες, ὁ πόθος ἀνεξαρτησίας καὶ μάλιστα ἡ ἀπόφαση νὰ χωριστεῖ ἀπὸ τὴν Καρλότταν Στάν, τὸν σπρώχνουνε σὲ ταξίδι μακρυνόν.—Ἀπόροπτα καὶ βιαστικὰ παίρνει τὴν ἄδεια τοῦ δούκα καὶ μὲ ψευδώνυμον Ἰωάννης-Φίλιππος Μύλλερ φεύγει γιὰ τὴν Ἰταλίαν, τὴν ἀνοιξὴν τοῦ 1785.

Μόλις διαβαίνει τίς Ἄλπες αἰσθάνεται κατὶ σὰν ξαλάφρωμα καὶ γράφει στὸ ἡμερολόγιον του: «*Γιατρύτηκ'*

ἀπόνα πάθος ἀλλόκοτο, ἀπὸ μιᾶν ἀλλόκοτη ἀρρώστια. Ἐν δὲν ἔπαιονα τὴν ἀπόφαση, πὸν ἐκτελῶ τόρα, θὰ χανόμεον ἐντελῶς... «Κάλλιο νὰ πεθάνω παρὰ νὰ ξαναζήσω τὰ τελευταῖα τοῦτα χρόνια».

Περὶ δὲν βδομάδες στὴ Βενετία καὶ τὴ βαρύνεται, δὲν σταματᾷ στὴ Φλωρεντία καὶ πάει στὴ Ρώμη. Ἐκεῖ κάθεται κάμποσους μῆνες, ζῆ ἄγνωστος καὶ μόνος, ξαναρχίζει γλυπτικὴ καὶ σχέδιο, μελετᾷ τὴν ἀρχαία τέχνη, ξακολουθᾷ κάποτε τὶς ἐπιστημονικὲς μελέτες του. Κατεβαίνει στὴ Νεάπολη, καὶ στὴν πολλὴ κίνηση κ' εὐθυμιά πούχε τότε ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῶν Δύο Σικελιῶν, χαίρεται πὸ πολὺ τὴ μοναξιά του. Ἀλλὰ ἡ θάλασσα τὸν ἐνθουσιάζει τόσο, πὸν ἀναρωτιέται πῶς μπόρεσαν ἀλλοῦ τόσο ἀνθρώποι νὰ χοννε ζήσει χωρὶς θάλασσα. Κεῖθε ταξιδεύει γιὰ τὴ Σικελία, τὴν περιηγεῖται καὶ μένει στὸ Παλέρμιο. Ἀρχίζει ἐκεῖ νὰ γράφει τὴ «Ναυσικᾶ» καὶ τὴν παραιτᾷ γιὰ νὰ καταγίνει σὲ βοτανικὲς ἔρευνες. Θέλει καὶ καλὰ στὴν πλούσια σικελικὴ βλάστηση νὰ βρεῖ τὸν ἀρχέγονο τύπο ὄλων τῶν φυτῶν. Ἐπιστρέφοντας γιὰ τὴ Νεάπολη δείχνει πιότερη ἀπὸ τοὺς ναυτικὸς ψυχραιμία στὴ φουρτούνα καὶ στὸν κίνδυνο. Βιάζεται νὰ γυρίσει στὴ Ρώμη, ὅπου μένει ἀκόμα ἕνδεκα μῆνες. Συντροφιά του ἐκεῖ εἶνε κάμποσοι Γερμανοὶ καλλιτέχνες, πὸν τοὺς συμβουλεύει, τοὺς ὀδηγεῖ καὶ κάποτε τοὺς προστατεύει.—Τοὺς πρώτους μῆνες ξαναφτιάει σὲ μέτρο τὴν «Ἰφιγένεια», τελειώνει δὲν ὀπερέττες πούχε ἀρχίσει πρὸ πολλῶν χρόνων στὴ Φρανκφούρτ, κ' ἔπειτα μὲ πιότερη διάθεση ἐπεξεργάζεται τὸν «Τάσσο». Συνάμα φτιάει σκόρπιες σελί-

δες γιὰ τὸ «Ταξίδι στὴν Ἰταλία», γράφει κάμποσα τραγούδια λυρικά πὸν ξεχωρίζει ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἕνα σὰν ἄσμα-ἄσματων, ὁ «Ἐρως», καὶ ξαναπιάνοντας τὸν «Φάουστ», τὸ ἔργο αὐτὸ ὅλης τῆς ζωῆς του, γράφει δὲν σκηνές: «Τὴ νύχτα τῆς Βαλπούργ» καὶ «Σπήλαιο καὶ δάσος».—Ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ζωὴ συνθέτει τότε καὶ τὴν «Ἀχιλλεΐδα», μίμηση ἀδύναμη τοῦ Ὀμηροῦ ἔπους, καὶ συνεχίζει τὸν παλιὰ γραμμένο «Προμηθεά», χωρὶς ὅμως νὰ τοῦ δώσει τὴ μορφή τραγωδίας, ὅπως ἀρχικῶς εἶχε σχεδιάσει. Ἐξ ἄλλου συμπληρώνει τὴ διασκευὴ τοῦ παλαιοῦ καὶ πολυδηγημένου σ' ὅλη τὴ Δ. Εὐρώπῃ «Παραμυθιοῦ τῆς Ἀλεπούς». Κι ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ ζεῖ ἀπλᾶ μὲ οἰκονομία, γιὰτὶ κ' οἱ χρηματικοὶ πόροι του δὲν εἶνε μεγάλοι. Κρατώντας ἀνοιχτὸ στὴ Βάιμαρ τὸ σπίτι του μὲ τὸν ἔμπιστο ὑπηρέτη, πούχε φέρει μαζί του ἀπὸ τὴ Φρανκφούρτ, τὸ Φίλιππο Σάιντελ—(ἕνα περίεργο τύπο, πὸν τοῦμοιαζε λίγο στὴν ὄψη καὶ πὸν ξέροντας γράμματα φιλοδοξοῦσε κι αὐτὸς νὰ γράφει)—ἀγοράζοντας βιβλία καὶ καλλιτεχνήματα, μόλις καὶ μὲ οἰκονομία μποροῦσε νὰ ἐπαρκεῖ στὰ ἔξοδα τῶν ταξιδιῶν καὶ στὴ συντήρησή του μὲ τὸ μισθὸ του, πὸν τοῦστερναν ἀπὸ τὴ Βάιμαρ, καὶ μὲ τὰ χίλια τάλληρα συγγραφικῆς ἀμοιβῆς του πούλαβε στὸ μεταξῦ.—Γιατὶ ἀλλιῶς ὁ Γκαίτε, ὡς στὰ ἐξήγητα του χρόνια, δὲν εἶχε δικὴ του περιουσία.

Ἀπὸ χρόνια βάσταξε τὸ πρῶτο αὐτὸ ταξίδι του στὴν Ἰταλία. Στὸ γυρισμὸ του οἱ αὐλικὲς ἀσχολίες του εἶνε πολὺ λιγώτερες, μένει μόνο σὰν τιτλοῦχος σύμβουλος,

συναναστρέφεται με καλλιτέχνες που με τη χρηματική χορηγία του δούκα προσκαλεί από τη Ρώμη, καταγίνεται σ' επιστημονικές μελέτες και ιδίως στην οπτική, προσπαθεί να συστηματοποιήσει την αισθητική και την άλλη του μόρφωση. Στον κόσμο δείχνεται διαχυτικός, αλλά πραγματικά μένει σ' απόσταση με όλους.

Ένα μήνα μετά το γυρισμό του, τον Ιούλιο, μιὰ φτωχή νέα, ή Χριστιάνα Βούλπιους, τον συνάντησε στο πάρκο και τον πλησίασε παρακαλώντας να δώσει καμιά θέση στον αδελφό της. Είχαν είκοσιτριών χρόνων, δρασερή, ξανθή, μ' όμορφο μελαγχολικό πρόσωπο κι ώραϊο σώμα. Ο Γκάιτε, τριανταεννέα τότε χρόνων, συγκινείται από την όμορφιά και την απλότητά της, την γοητεύει και γρήγορα συνδέεται μαζί της. Είχε γράψει το διδακτικό μαζί κ' έρωτικό ποίημά του «Μεταμόρφωση του φυτού» και της το έξηγε. Γράφει τα «Ρωμαϊκά έλεγεία» και της τα διαβάζει. Έπειτα τραγουδά τή δική τους αγάπη κι ο σύνδεσμός τους γίνεται όλοένα στενότερος. Μετά δεκαοκτώ μήνες γεννήθηκε εν' άγορι, τó μόνο που ζήσε παιδί του ποιητή, γιατί τάλλα που γεννήθηκαν κατόπι πέθαναν έτσι όπως είχαν πεθάνει μικρά τ' αδέρφια του. Παίρνει τότε τή Χριστιάνα και τó παιδί τους και τή μητέρα της σπίτι του. Κι από τότε αρχίζει γι' αυτόν μιὰ ήσυχη οικογενειακή ζωή, που σπάνια, εφήμερα αισθηματικά επεισόδια τήν διακόπτουν. Οί αυλικές και οί φιλολογικές φιλίες του εξακολουθούν, αλλά κυρίως οί επιστημονικές μελέτες τον άπασχολούν και ή καθαρώς λυρική ποίηση τον συγκεντρώνει. Οί πολιτικές ανωμαλίες, αποτέ-

λεσμα τής Γαλλικής Έπανάστασης, που πολύ πριν αυτός τήν είχε προαισθανθεί, τον έκτοπίζουν από τó ήσυχο περιβάλλον του. Βρίσκει' υποχρεωμένος να συνοδεύει τον δούκα στην εκστρατεία τής Σιλεσίας. Αλλά κ' εκεί καταγίνεται πύ πολύ στις γεωλογικές και βοτανικές έρευνές του. Παρευρίσκεται σε μιὰ μάχη άτάραχος και τήν παρακολουθεί ίδια σαν ένα φυσικό φαινόμενο. Στην υποχώρηση των Γερμανών μετά τήν μάχη τής Μαγιάνς υποφέρει με ειρωνικό χιούμορ τήν ταλαιπωρία και δοξολογά τó Θεό μ' ένα ψαλμό σε ύφος Δαβίδ, σαν ξαναγυρίζει σπίτι του. Τήν κατάντια του πολέμου τήν κρίνει τότε με τή χαρακτηριστική ψυχολογία του, σαν πολύπειρος και δίχως εμπάθεια κοσμοπολίτης, γράφοντας για τούς άρχηγούς των κρατών: «Παίζουν τó ρόλο του κατακτητή, του καταλύτη, έπειτα του ειρηνευτή. Συνειδηίζουν να φτιάνουνε φράσεις για να προκαλούν ή να ζωογονούν τήν έλπίδα στον καιρό των άπελειστικων περιστάσεων». Αλλιώς και τή Γαλλική Έπανάσταση, που τήν είχε ιδεί στην αρχή με κάποια συμπάθεια, τó ίδιο σαρκαστικά μετά τή σκληρή εξέλιξή της τήν επικρίνει κι αυτήν και τούς άρχηγούς της. Και χωρίς καμιάν άλλη εκδήλωση θλίψης, αγανάκτησης ή άνησυχίας, εξακολουθεί τις επιστημονικές του, ιδίως, έρευνες και μελέτες.

Αλλά κάτι πολύ σημαντικό γι' αυτόν και μάλιστα για τον άλλο εξαιρετικό ποιητή τής Γερμανίας του συμβαίνει τότε. Με τά συχνά ταξίδια του στην Ίένα, όπου άκροαζόταν στο Πανεπιστήμιο μαθήματα φυσικής και βιολογίας, του δόθηκε' ευκαιρία να γνωρισθεί πώτερο με

τὸν Σίλλερ. Καὶ βαθμηδὸν στενὴ φιλία τοὺς ἔνωσε. Πρὶν μιὰ ἐπιφύλαξη καὶ σχεδὸν ἀντιπάθεια αἰσθανόταν ὁ ἕνας γὰρ τὸν ἄλλον. Κ' ἔγραφε ὁ Σίλλερ τὸ 1789 σὲ φίλο του: «Ἄν ἤμουν συγρὰ μὲ τὸν Γκαϊτε θάμουν δυστυχῆς. Δὲν εἶν' ἐγκάρδιος οὔτε καὶ μὲ τοὺς πῶ στενοὺς φίλους του πιστεύω πὼς εἶνε ὑπέρτατα ἐγωιστής... Τὸν ἀποστρέφωμαι λοιπόν, ἂν καὶ ἀγαπῶ τὸ μυαλό του κ' ἔχω μεγάλη γι' αὐτὸν ἰδέα». Καὶ ὁ Γκαϊτε ἀνάλογα στὸ Ἡμερολόγιό του ἔγραφε: «Δὲν ἀγαποῦσα διόλου τὸν Σίλλερ γιατί ἡ μᾶλλον εὐρωσθη παρὰ ὠριμη ἔμπνευσή του ξακολουθοῦσε μ' ἔλκυστικὴ ὁρμὴ νὰ διαδίδει τὰ ἠθικὰ καὶ δραματικὰ παράδοξα, πὸν ἐγὼ εἶχα πιά ἀπαλλαχθεῖ ἀπ' αὐτά... ἡ ἄβυσσο πὸν χώριζε τίς ἀντίληψές μας πλάτανε ὁλοένα». Τῆ στιγμῆ πὸν ἡ μοίρα τοὺς φίλισε εἶχαν κ' οἱ δυὸ μοσπαραιτήσει τὴν ποίηση, ὁ Γκαϊτε, σαρανταπέντε χρόνων τότε, εἶχε ἀπορροφηθεῖ ἀπὸ τίς φυσικὲς ἐπιστῆμες, κὶ ὁ Σίλλερ, δέκα χρόνια νεώτερός του, εἶχε βυθισθεῖ στὴ φιλοσοφία. Ἀλλὰ ἡ στενὴ πνευματικὴ ἐπικοινωνία ξαναφέρει καὶ τοὺς δυὸ στὴν ποίηση μὲ νέα ὁρμὴ καὶ δύναμη. Ἡ περιφρημὴ ἀλληλογραφία τους στὰ ἔνδεκα χρόνια τῆς ἐγκάρδιας φιλίας ἀποτελεῖ καὶ μόνη αὐτὴ πολύτιμο στολίδι τῆς γερμανικῆς λογοτεχνίας. Στὰ γράμματά τους παρακολουθοῦμε ζωντανὰ τὴν ἀμοιβαία ἐπίδραση—τὴν ὀδηγητικὴ ἐπιβολὴ τοῦ Γκαϊτε πάνω στὸ νεώτερο φίλο του καὶ τὴν ἀποτελεσματικὴ παρακίνηση ποῦδινε ὁ Σίλλερ στὴν ὀδυσσειακὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Γκαϊτε. Ἄφθονοι καὶ μεστοὶ βγήκαν ἔτσι οἱ καρποὶ τῆς ἀμοιβαίας καλλιέργειας. Ὁ Σίλλερ σύνθεσε τόνα κατόπι τ' ἄλλο τ' ἀρ-

τιώτερα δράματά του καὶ ὁ Γκαϊτε ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τέλεια λυρικά τραγούδια («Ἀπάτη», «Κήρυξη πολέμου», «Προφητείες») ὑπέριστερης ποιητικῆς πνοῆς, ἔγραφε τὴ «Νόθα Κόρη», κάπως ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὸ ρεαλισμὸ τοῦ Διδερό, πὸν τὸν μετέφραζε τότε καὶ ἀκόμα τὸ τεχνικῶς ἁρμονικώτερο ἔργο του «Ἔρμαν καὶ Λωροθέα», ποίημα πού, σὲ φόρμα ἐπικὴ καὶ σὲ μιὰ ἱστορία μικρῶν ἀνθρώπων καθρεφτίζει τὴν κοινωνία μὲ τὰ παλιὰ της σεβάσματα αἰσθημάτων τῆς οἰκογένειας καὶ τῆς πολιτείας, ποίημα ὁμόφωνα θεωρούμενο σὰν ἐν ἀπὸ τὰ τελειότερα τοῦ μεγάλου ποιητῆ. Ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτο μέρος τοῦ Φάουστ, τοῦ κορυφαίου ἔργου του, σὲ κείνα τὰ χρόνια τὸ συμπληρῶνει. Στὰ γηρατεῖά του, κρῖνοντας μὲ ἀγάπη τὸ πολυσύνθετο καὶ πλατὺ αὐτὸ δραματικὸ τοῦ ποίημα, τὸ ὀνομάζει «ἀνυπολόγιστο». Ἀλλὰ τότε, στὴν ἐποχὴ πὸν θέλει νὰ ἐπιμένει στοὺς αἰσθητικὸς κανόνες καὶ στὴ «συμμετρία» τῆς τέχνης γράφει σὰν ἐπικριτικὰ στὸ Σίλλερ: «Εἴμ' ἀποφασισμένος νὰ ξαναπιᾶσω τὸν Φάουστ κὶ ἂν ὄχι νὰ τὸν τελειώσω, τοῦλάχιστο νὰ τὸν προχωρήσω πολὺ... Θέλω νάχω ἄνεση στὴ βάρβαρη τούτη σύνθεση, πὸν λογιάζω σ' αὐτὴ νάλαφρογγίξω μᾶλλον παρὰ νὰ ἐκτελέσω τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. Θὰ γνωιστῶ κάθε μέρος νᾶνε εὐχάριστο, ἐνδιαφέρον καὶ προκλητικὸ σὲ στοχασμούς». Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Φάουστ τόσο γιὰ τὸ πρῶτο ὄσο καὶ γιὰ τὸ δεύτερο μέρος, ἔργον τόσο πλατειᾶς ἔμπνευσης, πὸν μ' ὄλες τίς ἀντιγωνιμῆς τῶν κριτικῶν εἶνε τὸ ἀριστούργημα ὅλης τῆς Εὐρωπαϊκῆς λογοτεχνίας τοῦ 18ου καὶ τοῦ 19ου αἰῶνα, θὰ χρειάζοταν ἀντιπαραβολὴ κριτι-

κῶν ἀντιλήψεων καὶ ἀνάλυση παραπολὺ ἐκτενέστερη παρ' ὅτι ἐπιτρέπει ἓνα βιογραφικὸ σημεῖωμα. Συναξάρι παλαιότατο (καὶ θαρρῶ βυζαντινὸ, γιατί τὸ βροῖκα ὁμοιο σὲ καλογηρικὸς βίους ἀγίων), προσαρμοσμένο ἀπὸ τῆ γερμανικῆ παράδοση σ' ἓνα θρυλικὸ ἀλχημιστῆ Ἰωάννη Φάουσι, ποῦζῆσε σὲ Κλούνδιγγεν τῆς Σουαβίας στὴν ἀρχὴ τοῦ 16ου αἰῶνα, — συναξάρι βασισμένο πάνω σὲ εὐαγγελικὸ ρῶτημα: «τὶ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἔαν κερδίση τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;», τὸ πῆρε ἀπὸ μιᾶ λαϊκῆ φυλλάδα τοῦ Βίδμαν καὶ τὸ πλάτυνε καὶ τὸ γενίκευσε μὲ σύμβολα καὶ τὸ ἀνύψωσε ὁ Γκαῖτε σὲ φιλοσοφικὸ συνάμα καὶ τραγικὸ ἀπόλογο τῆς ἀχόρταγης ἀνθρώπινης ψυχῆς. Καὶ προχωρώντας ἔπειτα σὲ δεύτερο μέρος τοῦ ἔργου του, γέρος πιά, πλάθει μιᾶ μυστικιστικῆ, πλατειᾶ καὶ βαθυστόχαστη λυρικῆ σύνθεση, ποῦ ἴδια σὰν ἀντικαθρεφτισμὸς ἐρήμου παρουσιάζει χιμαιρικὰ καὶ ἀπατηλὰ στὸν ἀνθρώπινο νοῦ, τὸν δυρασμένο στὴν ἔρημο τοῦ μυστηρίου, μύριες πλούσιες πηγές, καὶ πράσινες φοινικιές, — ἐλπίδες, ὁμορφιές καὶ ἀλληγορίες τοῦ μύθου, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς.

Στὸν ἴδιο καιρὸ οἱ δύο φίλοι δημοσίευσαν σὲ περιοδικὸ «*Ωρες*» πλῆθος μελέτες, κριτικῆς, μετάφρασες. Στὸ περιοδικὸ αὐτὸ δημοσίευσαν καὶ τὰ σατιρικά τους ἐπιγράμματα «*Ξενία*», μὲ Ἰαρχιλόχου ὁρμὴ σατιρίζοντας πολλοὺς ἀπὸ τοὺς τότε λογοτέχνες καὶ συγγραφεῖς τῆς Γερμανίας. Στὸ κατόπι ἐκδομένο περιοδικὸ «*Προπύλαια*», ἔξω ἀπὸ ἄλλες κριτικοαισθητικῆς μελέτες, ἔγραψε ὁ Γκαῖτε τὴν περίφημη «*Βιογραφία τοῦ Βίνκελμαν*.»

Τὸ 1802 ὁ Γκαῖτε ἔπεσε βαρεῖα ἄρρωστος. Τρία χρόνια ὑπόφερε καὶ ἤρθε κάποτε σὲ κίντυνο θανάτου. Τὸ 1805, χειροτέρευσε καὶ ἡ πάντα στὰ τελευταῖα χρόνια νοσηρῆ ἐξάντληση τοῦ Σίλλερ. Ὁ Γκαῖτε, ἄρρωστος ἀκόμα, πάει νὰ τὸν ιδεῖ, ἡ κατάσταση καὶ τῶν δύο ξαναχειροτερεύει καὶ μετὰ ὀχτὼ μέρες ὁ Σίλλερ πεθαίνει τὸ 1805. Καμιὰ λύπη στὴ ζωὴ τοῦ Γκαῖτε δὲν εἶταν τόσο μεγάλη, ὅσο κείνη ποῦ αἰσθάνθηκε ἀπὸ τὸν χαμὸ τοῦ φίλου τοῦ ποιητῆ: «*Στοχαζόμενον—γράφει—πὼς θὰ χανόμουν ἐγὼ καί, νά, ποῦ χάνω ἓνα φίλο καὶ μαζί μ' αὐτὸν τὸ μισὸ τοῦ ἑαυτοῦ μου. Θᾶπρεπε πιά ν' ἀγωνισθῶ νὰ φτιάξω νέα ὑπαρξή μου, ἀλλὰ στὴν ἡλικία μου εἶνε το ἀδύνατο*». Καὶ μόν' ὁ πόθος νὰ δοξάσει τὴ μνήμη τοῦ Σίλλερ τὸν ξανασπρώχνει μετὰ τρεῖς βδομάδες σ' ἐνέργεια. Σχεδιάζει μιᾶ ἀλληγορικῆ παράσταση γιὰ τιμὴ του νὰ παιχθεῖ σ' ὅλα τὰ θέατρα τῆς Γερμανίας, διαρρηθμίζει γιὰ τὴ σκηνὴ τὴν «*Καμπάνα*» τοῦ Σίλλερ καὶ τοῦ γράφει μετὰ τὸ αἰσθημα τραγούδια. Σ' ἓν ἀπ' αὐτὰ θαυμάσιος εἶνε ὁ ὑπαινιγμὸς τῆς χρόνιας ἀρρώστιας ποῦ σαρακότρωγε τὸν Σίλλερ χωρὶς νὰ τοῦ σβύσει ὡς στὶς στερνές του μέρες τὴν ποιητικὴ ὁρμὴ:

Προφύροσαν τὰ μάγουλα ὅλο καὶ πιὸ λαμπρὰ,
δείχνοντας νιότη ποῦ κανεὶς δὲν μπόρει νὰ μᾶς πάρει
καὶ ζῆλο κάποιου φλογερῶ, ποῦ γλήγορα ἢ ἀργὰ
νικᾷ τὴν κάθε ἀντίσταση τοῦ κόσμου τ' ἀρρωστιάση.

Γιὰ πολὺ ἀκόμα ταλαιπώρησε ἡ ἀρρώστια τὸν Γκαῖτε. Καὶ σ' ὅλον αὐτὸ καιρὸ ἡ Χριστιὰνα μὲ ἀφο-

σίωση τὸν πρόσεχε, γνοιαζόταν γιὰ ὅτι μπόρειε νὰ τὸν ξαλαφρόσει ἀπὸ κούραση. «Σ' εὐχαριστῶ—τῆς γράφει ἀπὸ τὰ λουτρὰ—γιὰ ὅλη τὴν ἀγάπη, γιὰ ὅλη τὴν πίστη, ποὺ μοῦ ἀπόδειξες. Εἶθε ὅλα νὰ πᾶν καλὰ γιὰ ἀνταμοιβή σου». Φανερόναι ἔτσι τὴν ἀπόφασή του νὰ δώσει τὴν ἀναγνώριση τοῦ νόμου στὴν ἔνωσή τους. Ἐπιπλέον βλέπει τὴν ἀνάγκη τῆς ἀναγνώρισης αὐτῆς, γιατί κι ὁ γιὸς τους Αὐγουστος εἶνε πιά ἔφηβος καί, φροντίζοντας ὁ Γκαϊτε πάντα γιὰ τὴν ἀνατροφή του θέλει νὰ τὸν παρουσιάσει, ὄχι μόνο στὸ στενὸ φιλικὸ του κύκλο, ἀλλὰ στὸν κόσμον μ' ὅλα τὰ πλεονεκτήματα ποὺ μπορεῖ νὰ τοῦ δώσει τὸ πατρικὸ ὄνομα, ὅπως λίγο προητέτερα, ταξιδεύοντας γιὰ τὴν Ἑλβετία, τοῦχε ἀφήσει μὲ διαθήκη ὅλη τὴν περιουσία του. Ὅμως προσμένει γι' αὐτὸ μιά εὐνοϊκὴ περίσταση, ποὺ νὰ μὴν προκαλέσει τὰ καθελογῆς σχόλια στὴ μικρὴ κοινωρία τῆς Βάιμαρ. Ἡ περίσταση τοῦ παρουσιάζεται λίγο ἀργότερα καὶ σὲ τραγικὲς στιγμῆς. Τὴν 14 Ὀκτωβρίου 1806, στὴν κρίσιμη μάχη τῆς Ἰένας, νικῆθηκαν οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα, κ' ἕνα γαλλικὸ σύνταγμα τὸ ἴδιο βράδυ μπαίνει στὴ Βάιμαρ. Ὁ δούκας, στρατηγὸς τοῦ Πρωσικοῦ στρατοῦ, δὲν ἦταν ἐκεῖ, ὅλ' οἱ ἄλλοι εἶχαν φύγει καὶ μόνος ὁ Γκαϊτε μένει γιὰ νὰ συνεννοηθεῖ μὲ τοὺς νικητῆς. Τοὺς περιποιοῦται κ' ἐν ἀπόσπασμα καταυλίζεται σπύτι του. Ἀνὸ στρατιῶτες μεθυσμένοι τὸ ἴδιο βράδυ παρ' ὀλίγον νὰ τὸν σκοτώσουν, ἀν ἡ Χριστιάνα μὲ κίντηνο τῆς ζωῆς της δὲν πρόφτανε σὲ βοήθεια του. Ἄλλ' ἀπὸ τὴν ἄλλη μέρα ὁ στρατηγὸς Ὁζερὼ βάνει μὲ σεβασμὸ φρουρὰ στὸ σπύτι τοῦ ποιητῆ

κι ὁ Ντερόν, ὁ γενικὸς διευθυντῆς τῶν μουσείων τοῦ Λούβρου, ἔρχεται μετὰ τρεῖς μέρες ἐπίτηδες νὰ τοῦ κάνει τὸ πορτραῖτο. Καὶ μετὰ δυὸ ἀκόμη μέρες, τὴν Κυριακὴ, ὁ Γκαϊτε ἐνόνηται καὶ θρησκευτικῶς, ἔπειτα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ζωῆς, μὲ τὴν Χριστιάνα. Εὐθύς τὴν παρουσιάζει ἐπισημῶς στὸν κόσμον, λέγοντας ἀπὸ τὸ πρῶτον βράδυν στίς κυρίες τῆς ἀλλῆς: «Σᾶς συνιστῶ τὴ γυναῖκα μου, γιατί μπορῶ νὰ πῶ πῶς μόνον χαρὰ μοῦδωκε ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα ποὺ πάτησε σπύτι μου». Εἶπε πενήντα ἑπτὰ χρόνια κι ἀπὸ τότε μόνον μπαίνει ὀριστικὰ στὴν ἡρεμία. Ἡ γοργὰ μητέρα του περνᾷ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς της στὸ σπύτι του. Οἱ κυβερνητικὲς ἀσχολίες του περιορίζονται βαθμηδὸν σὲ στοργικὴ φροντίδα γιὰ τὸ πανεπιστήμιον καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Ἰένας καὶ γιὰ τὸ θέατρο τῆς Βάιμαρ, ὅταν ἡ ἀποκατάσταση τῆς εἰρήνης τὸ ἐπιτρέπει (στὰ 26 χρόνια ποὺ διεύθυνε τὸ θέατρο, ἔδωκε 4000 παραστάσεις). Κι ὁλοένα ἐξάλλου προχωρεῖ στὴν οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία του. Γιατὶ τὴν περιορισμένη, ποὺ ἀπόμεινε, πατρικὴ περιουσία τὴν ἀξάνουν σημαντικὰ τὰ συγγραφικὰ του ἔσοδα. Οἱ ἀμοιβῆς του γιὰ τὴ συνεργασία τῶν «Προστυλαίων» εἶταν μεγάλες, ἀπὸ τὸν Οὐγγερὸν κι ἄλλους ἐκδότες του εἶχε πάρει σημαντικὰ ποσὰ κι ἀπὸ τὸν ὀριστικὸν ἐκδότην του Γκότα γιὰ τὴν ἐκδοσὴ ὅλων τῶν ἔργων του πληρώθημε συνολικῶς 150.000 τάλληρα καὶ 9.000 φλορίνια, ποσὸν καταπληκτικὸν μεγάλο καὶ γιὰ κείνη τὴν ἐποχὴ καὶ σχετικῶς μὲ τὴν τότε ἀξία τοῦ νομίσματος.

Τὸ 1808, τὸ χρόνον ποὺ τύποσε τὸ πρῶτον μέρος

τοῦ «Φάουστ», ὁ Ναπολέον στήν ἀκμὴ τῆς δόξας του, ζήτησε νὰ τὸν ἰδεῖ στήν Ἔρφουρτ. Καὶ σὰν ὁ γέρος ὄμορφος κ' ἐπιβλητικὸς ποιητὴς μπῆκε στήν αἴθουσα, σηκώθηκε ὁ Αὐτοκράτορας, τὸν χαϊρέτισ' ἐγκάρδια καὶ μιλώντας μιὰ ὥρα μαζί του, εἶπε στοὺς στρατηγούς του σὰν ἐκεῖνος ἔφυγε: «Νὰ ἔνας ἄνθρωπος». Ἐπιγραμματικὴ διατύπωση τῆς ἀντίληψης ποὺ μόρφωσε γιὰ τὸν κορυφαῖο Γερμανὸ ποιητὴ σὰν ἐξαιρετικὸ ἐκπρόσωπο κάθε ἀνθρώπινης ἀξίας.

Σεβαστός, δοξασμένος σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη, γαλήνιος συνεχίζει τίς μελέτες του γιὰ κάμποσ' ἀκόμη χρόνια, σὴ συγκριτικὴ ἀνατομία καὶ τὴ φυσιολογία τῶν φυτῶν, ξαναδιατυπώνει τὴ θεωρία του γιὰ τὰ χρώματα καὶ τὴ βῆσιμη ὑπόθεσή του γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἐνοργάνου κόσμου, καταγίνεται στοὺς νόμους τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, πρόδρομος ἀναμφισβήτητος σὲ πολλὲς νεώτερες ἐπιστημονικὲς ἀντίληψεις. Σύνκαιρα ξαναγιόμενα ὄνειροπολήματα καὶ στοχαστικότεροι πόθοι τὸν σπρώχνουν πρὸς τὴν ποίηση καὶ τὴ σκέψη τῆς Ἀνατολῆς, ποὺ σὰν ἄφθαστο κορύφωμά της, ξεκρίνει τὴ σκέψη καὶ τὴν ποίηση καὶ τὴν τέχνη τὴν Ἑλληνικὴ. Καὶ ἴδιο ἀπόσταγμα ὅλης τῆς νέας αὐτῆς πνευματικῆς ἔρευνας, συνδυασμένης μὲ τὴν πολύχρονη πείρα του, δίνει στὰ εἴκοσι τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του: «Τὸ ἀνατολικό - δυτικὸ ντιβάν», πάνω στ' ἀγράμια τοῦ «Ντιβάν» τοῦ Πέρση ποιητῆ Χαφίζ, τίς «Ἐκλεκτικὲς συγγένειες», τὴν «Πανδώρα», τὰ «Ἡπειρώτικα τραγούδια», ποῦνε μετάφραση δημοτικῶν

ἑλληνικῶν τραγουδιῶν, «Ἀπομνημονεύματα» (Ποίηση καὶ Πραγματικότη), τὸν «Δεύτερο Φάουστ».

Μόλις εἶχε τελειώσει τὸ «Δεύτερο Φάουστ» σὰν ἀρρώστησε ἀπὸ στηθικὸ κρουλόγημα στὶς 16 Μαρτίου 1832. Τὴν ἕκτη μέρα ζήτησε νὰ σηκοθεῖ καὶ σὰν κάθησε, τὰ τελευταῖα του λόγια εἶταν «φῶς, πιότερο φῶς». Κοντὰ μεσημέρι ἀκούμπησε τὸ κεφάλι του κι ἀποκοιμήθηκε ἤρεμα «Περίμεναν γύρω του, ὅμως δὲν ξαναξύπνησε» — Ὁ μεγάλος ἄνθρωπος, ὁ μεγαλοφυῆς ποιητὴς εἶχε πεθάνει.

I. ΖΕΡΒΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ἀνίδεος ἀναγνώστης, πού χωρίς ἄλλη προετοιμασία θάπαιρνε νά διαβάσῃ τὸν «Ράινεκε Φούξ» τοῦ Γκαϊτε, θά δοκίμαζε κάποιο πάντα ξάφνισμα, ἴσως ἀκόμη καὶ κάποια ἀπογοήτευσί, ἔστω καὶ ἂν ἤξερε πὼς τὸ ἔργο αὐτὸ—ὀλάκερο ἐπικὸ ποίημα σὲ δακτυλικούς ἑξαμέτρους καὶ σὲ δώδεκα ἄσματα—εἶνε ἀπλῶς μετάφρασι στὴ σύγχρονη γλῶσσα καὶ μορφῇ ἐνὸς ἄλλου παλαιοῦ γερμανικοῦ ἔπους τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

Μὲ τὴν ἄχρησθαι ὅμως αὐτῇ, κατὰ τὸ φαινόμενο, ἐργασία τοῦ μεγάλου Γκαϊτε συνδέεται ὀλόκληρη «φιλολογικὴ ἱστορία» πού βασιτᾶ αἰῶνες καὶ αἰῶνες καὶ περνᾷ ἀπὸ χῶρες καὶ χῶρες σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύσι. Ἡ κατεργάρα ἢ ἀλεποῦ εἶνε ὁ πρῶτος πυρῆνας αὐτῆς τῆς ἱστορίας, μὰ στὸ χιλιετηρικὸ της ξεδίπλωμα ἀγγίζει τόσα ζητήματα, ξυπνᾷ τέτοιες ἀναμνήσεις, ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τέτοια κοσμοϊστορικὰ γεγονότα, πού, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲ θά ἔπεφτε κάτω, ὅσο γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον της, ἀπὸ καμμιὰ ἄλλη «ἀνθρώπινη» ἱστορία. Ἐδῶ ἐννοεῖται, στὸ μικρὸ μας τοῦτο πρόλογο, μόνο μιὰ μικρὴ νύξι μποροῦμε νὰ δώσωμε σ' ὅλ' αὐτά:

Ὁ μῦθος τοῦ Αἰσώπου γιὰ τὸ ἄρρωστο λεοντάρη, πού τοῦ ἔδωσε τὴ συμβουλή ἢ ἀλεποῦ νὰ τυλιχθῇ μὲς σὲ τομάρι νεοσφαγμένου λύκου γιὰ νὰ γίνῃ καλά, ἤρθε καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν Ἰνδία στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ

κεῖ πέρασε στήν Ἰταλία, γιά νά φτάσῃ ἔπειτα στήν Γερμανία τὸ ἀργότερο στὸν ὄγδοον αἰῶνα μ.Χ. Πραγματικῶς στὰ 940 τὸν βρῖσκομε τὸ μῦθο ἀρκετὰ ἐπιτήδεια χωμένο μέσα σ' ἓνα μικρὸ λατινικὸ ποίημα, ποὺ σὲ παραβολικὴ μορφή καὶ μὲ πρόσωπα ζῶα μᾶς διηγεῖται πῶς ἓνας καλόγερος ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὸ μοναστήρι του, ποὺ ἦτανε στήν Τούλ: ποιητὴς τοῦ ἔργου εἶνε ὁ ἴδιος ὁ καλόγερος: ὕστερ' ἀπὸ δυὸ αἰῶνες ἀπίνω κάτω τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ μύθου, ὁ λύκος κ' ἡ ἀλεπού, παίρνουν, στὴ Φλάντρα, τὰ γερμανικὰ τους ὀνόματα: Ἰζεγκριμ, ὁ λύκος, ποὺ θὰ πῆ κυρίως: ἐκεῖνος ποὺ φορεῖ σιδερένια κάσκα, καὶ Ράινχαρτ, ἡ ἀλεπού, δηλ. ὁ ἀρχικατέργαρος ἢ ὁ ἀνίκητος στὴ φινέτσα. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο μάλιστα ὄνομα, ἢ, καθαντό, παρανόμι, ἐμπῆκε ἀργότερα στὴ γαλλικὴ γλῶσσα κ' ἔμεινε γιά πάντα προσηγορικὸ πιά (renart καὶ renard) ἀφοῦ ἀντικατάστησε τὸ παλαιὸ γοτθικὸ goupil=λατιν. vulpes, ἑλλ. ἀλώπηξ.—Ἐπειτα στὰ 1148 ἓνας ἄλλος καλόγερος, ὁ μάλιστα Νιβάρδος, ἀπὸ τὴ Γάνδη, ἔκαμε ἓνα λατινικὸ ἀκόμα κι αὐτὸς ποίημα, τὸν Ἰζεγκρίμους, ὅπου ὁ παλιὸς μῦθος περιπλέκεται μὲ πολλοὺς ἄλλους σχετικούς κ' ἔτσι παίρνει πιά τὴ μορφή καὶ τὴν ἔκτασι ἀληθινῆς ἐποποιίας. Οἱ δημιουργοὶ της, καθὼς βλέπομε, εἶνε καλόγεροι κέντρο της μένει πάντα ὁ μῦθος τῆς ἀλεπούς, ὁ χαρακτήρας της εἶνε σατυρικὸς ἢ, καλύτερα, οὐμοριστικὸς καὶ ὁ ποιητὴς δὲ δυσκολεύεται νὰ περᾶξῃ χαριτωμένα καὶ παιχιδιάρικα τὴν ἴδια του τάξι καὶ τὸ μοναχικὸ σχῆμα μὲ τὸ τυπικὸ ἀπὸ τότε πιά ἐπεισόδιο τοῦ λύκου, ποὺ γίνεται καλόγερος καὶ παίρνει τὴ μονα-

χικὴ κουρά: ἐνῶ, ἀπ' ἄλλο μέρος, μὲ τὸ μῦθο τοῦ ἄρρωστου λεονταριοῦ, βρῖσκει ἀφορμὴ νὰ σατυρίσῃ τὴ διαφθορὰ καὶ τὴν παραλυσία τοῦ Αὐλικοῦ βίου.

Ἀπὸ τότε τὸ σατυρικὸ αὐτὸ ἔπος ἔπιασε καὶ ριζοβόλησε στερεὰ καὶ γιά πάντα, τόσο στὴ Φλάντρα ὅσο, σύγχρονα σχεδόν, καὶ στὴ Γαλλία, ὅπου, καθὼς εἴπαμε παραπάνω, ἡ ἀλεπού πῆρε εἰς αἰῶνα πιά τὸν ἅπαντα τὸ ὄνομα renart ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ, ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία δηλαδή τοῦ ὁμωνύμου ἔπους: «Le roman de renart». Τὴν ἱστορία του στὴ Γαλλία μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰδῇ στὸ τρίτομο ἔργο τοῦ Μαρτέν: «Τὸ ρομάντζο τῆς ἀλεπούς» (Στρασβοῦργο 1882-87). Ἐμᾶς ἐδῶ μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ παρακολουθήσωμε, συντομώτατα, τὶς τύχες τῆς ἐποποιίας αὐτῆς στὴ Γερμανία ὡς τὸν Γκαϊτε.

Γιατὶ δὲν ἄργησε νὰ ριζήσῃ τὰ καταβολάδια της καὶ στὶς καθαντὸ γερμανικὲς χώρες καὶ τόσο νὰ προκόψῃ, ὥστε νὰ πάρῃ ἀπὸ τὶς πιὸ ἐπίσημες θέσεις στὴ τέχνη καὶ νὰ συζυμωθῇ μὲ τὴν ἐθνικὴ ζωὴ πολὺ περισσότερο παρὰ ὅτι σὲ μᾶς ἔξαφνα ὁ Ἐρωτόκριτος. Ὅποιος ξέρει τὴ μανία γιά τὰ ἐπικά ποιήματα ποὺ χαρακτηρίζει τὰ τέλη τοῦ μεσαίωνα καὶ στὶς χώρες τοῦ νοτιογερμανικοῦ ιδιώματος (hochdeutsch) καταλαβαίνει μὲ πόση χαρὰ καὶ προθυμία ἄδραξαν κ' ἐκεῖ τὴν καινούργια ὑπόθεσι. Ἀπὸ μιὰ γαλλικὴ συλλογή, στὰ 1180, ἓνας Ἀλσατὸς ἴσως ποιητὴς μὲ τὸ ψευδώνυμο Χάινρικ ντέρ Γκλιχετάρε (=ὁ ὑποκριτής), ἐπῆρε τὴν ὑπόθεσι τοῦ πρώτου γερμανικοῦ ἔπους, τῆς: «Ἀρχικατεργάρας ἀλεπούς», ὅπως θὰ πῆ ὁ τίτλος του «Ράινχαρτ Φούξ». Ὁ πολὺς Ἰάκωβος Γκρόιμ βρῆκε πρώτος

κ' ἐδημοσίευσεν μερικὰ ἄμορφα κομμάτια τοῦ γερμανικοῦ αὐτοῦ ἔπους κι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ ἔβγαλε καὶ τὸ πολὺτιμο γιὰ τὴν ἱστορία τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας βιβλίον τοῦ «Ράινχαρτ Φούξ», Βερολῖνο 1834, ὅπου ἀναπτύσσει τόσο σοφὰ, στὴν εἰσαγωγὴν, τὴ γένεσιν καὶ τὴ σημασίαν τοῦ ζφολογικοῦ ἐν γένει μύθου. Τὸ ἔπος τοῦ Γκλιχετσάρε, ὅπως τὰ ἀνάλογα φλαμανδικὰ καὶ γαλλικὰ ποῦ ἔχει βάσιν του, ἀνήκει στὴν καλύτερην ἐποχὴν τῆς ἱπποτικῆς ποιήσεως, τῆς ποιήσεως τῶν περιπετειῶν, καὶ ἀποτελεῖ τὸ σατυρικὸ ἢ οὐμοριστικὸν τῆς ταίρι.

Δυό, δυόμισιν αἰῶνες ἀργότερα βρισκομε στὴ γερμανικὴ λογοτεχνία τὸ δευτερικὸν σημαντικὸν ἔπος τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ποῦ παρουσιάζει ὁμως ὅλως διόλου διαφορητικὸν χαρακτῆρα ἀπὸ τὸ πρῶτον. Αὐτὸ εἶνε γραμμένον στὸ κάτω-γερμανικὸν ἰδίωμα (niederdeutsch), τυπώθηκε στὴ Λυβέκη στὰ 1498, ἐπιγράφεται «Ράινεκε Φός», εἶνε μεταφρασμένον καὶ τοῦτο ἀπὸ τὸ γαλλικόν, ἂν καὶ ὄχι ἀπευθεῖας ἀλλ' ἀπὸ μιᾶ φλαμανδικῆς μετασκευῆς, καὶ μένει ζήτημ' ἀκόμη ὡς σήμερον ποῖος εἶνε ὁ ποιητὴς του. Τὸ ἔπος αὐτὸ τῆς Λυβέκης, κατ' ἀντίθεσιν μὲ τὸ πρῶτον ἔπος τοῦ Γκλιχετσάρε, ποῦ εἶπαμε πὼς εἶνε καθαρὸν ἱπποτικὸν ποίημα, τὸ χαρακτηρίζει τέλεια μπουρζουαζίδικη ἀντίληψις, μὲ ἀσήμαντες ἱπποτικὰς ἀναμνήσεις, ποῦ τοῦ ἔμειναν ἀπὸ τὴν καταγωγὴν του. Τὸ πνεῦμα τοῦ «Ράινεκε Φός» συνοψίζεται στὴν ἐξομολόγησιν ποῦ κάνει ἡ ἀλεπού τὴν τελευταία φορὰ ποῦ πρόκειται νὰ πάη στὴν Αὐλὴν γιὰ νὰ δικαστῆ. «Εἶνε, λέει, παραξένα τὰ χρόνια ποῦ ζοῦμε· δὲν ἔπρεπε πρῶτον οἱ ἱερωμένοι νὰ μᾶς δι-

νον τὸ καλὸ παράδειγμα μὲ τὴν καθαρὴν τοὺς καὶ ἀναμάρτητον ζωὴν; Κι ὅλος ὁ κόσμος δὲν ξέρει πὼς ὁ βασιλιάς κλέβει καὶ ληστεύει, ὅπως οἱ ἄλλοι; ὅτι δὲν ἀρπάζει ὁ ἴδιος μόνος του, τὸ παίρνει μὲ τὸ μέσον τοῦ λύκου καὶ τῆς ἀρκούδας καὶ πιστεύει πὼς εἶνε καλὰ καμωμένον ὅτι κάμη, γιὰτὶ ποῖος μπορεῖ νὰ τοῦ πῆ τίποτα; οὔτε ξομολόγος, οὔτε ἀρχιμανδριτῆς, οὔτε δεσπότης· γιὰτὶ; γιὰτὶ ἔχουν κι αὐτοὶ τὸ μερδικὸν τοὺς, ἔστω καὶ νᾶνε ἕνα ράσο· κρεμνοῦν τοὺς μικροὺς κλέφτες κ' οἱ μεγάλοι κνυβεροῦν τὴ χώρα. Ὅταν βλέπω ὅλ' αὐτὰ, παίζω κ' ἐγὼ τὸ μέρος μου καὶ λέω πὼς ὅτι κάνει ὅλος ὁ κόσμος, δὲ μπορεῖ νᾶνε κακό». Ἡ ἀλεπού ξέρει πολὺ καλὰ νὰ ἐπωφεληθῆ ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων κι ἀπὸ τὴ δικὴν τῆς πείρα, κ' ἔτσι κατορθώνει στὸ τέλος νὰ γίνῃ καγκελάριος τοῦ κράτους.

Τὸ ἔπος τῆς Λυβέκης εἶνε ὁ στῦλος ποῦ ἐπάνω του ἐστηρίχθηκε ὅλη ἡ μεταγενέστερη τύχη τοῦ «ρομάντζου τῆς ἀλεπούς» στὴ Γερμανίαν· ἀκόμη πρὶν ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς Μεταρρυθμίσεως καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ἔχομε σωρὸν τῆς μεταφράσεως· ἕνας ἀγνωστος στὰ 1544 τὸ μετᾶφρασε ἄθλια στὸ νοτιογερμανικὸν ἰδίωμα, ποῦ ἔγινε σὲ λίγο ἡ ἐπίσημη γραπτὴ γλῶσσα· ἕνας Σόππερ, τὸ 1566, ἔκαμε μιὰ ἐξαίρετη λατινικὴν μετάφρασιν. Καὶ ἡ τύχη του πάει ὅλο καὶ ἀυξάνοντασ στὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ Μεταρρυθμίσεως ὡς τοὺς νεωτέρους χρόνους· ὁ ἴδιος ὁ Λούθηρος τρέφει ξεχωριστὴ ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν στὸ «Ράινεκε Φούξ» γιὰ τὸ διδακτικὸν του βέβαιον χαρακτῆρα, ὅπως ἐθεωροῦσε τοὺς μύθους ἐν γένει τὸ χρησι-

μώτερο βιβλίο ὕστερ' ἀπὸ τῆ Γραφῆ γιὰ τὴ γνῶσι τοῦ ἔξωτερου βίου τοῦ κόσμου. Ὁ Χάνς Σάξ ἔχει ἀπειρους σχετικούς μύθους καὶ τὸ ἔργο του εἶνε γεμῆτο ἀπὸ τὶς ἀναμνήσεις του. Στους χρόνους τοῦ Μ. Φρειδερίκου ὁ ποιητῆς Γκότσετ, πὸν πρὶν ἀπὸ τὸν Γκριμμ ἦτανε ὁ μεγαλύτερος γνώστης τῆς ἀρχαίας γερμανικῆς φιλολογίας, τὸν μετάφρασε περὶ τὴν ἐπίσημη πιά γλῶσσα. Ὡς πὸν τέλος, γιὰ νὰ παραλείψωμε ἄλλα στὸ μεταξύ, καθιερῶνεται ἐπίσημα καὶ παίρνει τῆς ἀθανασίας τὸ χρῆσμα ἀπὸ τὸν ὕπατο ποντίφηκα τῆς γερμανικῆς τέχνης, τὸ Γκαϊτε, πὸν τὸν μεταφράζει τὸν καλὸντοχο «Ράινεκε Φὺς» τῆς Λυβέκκης σὲ ἠρωϊκούς ἑξαμέτρους, μὲ ἑλαφρὸς διασκευές, πὸν δίνουν στὸ ἔργο, μολονότι κατὰ τὰ ἄλλα διατηρεῖ πιστὰ τὸ νόημα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πρωτοτύπου, μιὰ μορφὴ πὸν νεωτερικὴ, ἀδιάφορο ἂν ἀπ' αὐτὸ χάνει ἢ τὴν κάποιον ἀφελῆ χάρι ἐκεῖνου.

Αὐτὸς λοιπὸν εἶνε ὁ «Ράινεκε Φούξ» τοῦ Γκαϊτε, πὸν τὸν ἔγραψε ὁ ποιητῆς στὶς ἀρχὲς τοῦ 1793. Ἄν τοῦ ἔδωσε τὸ χρῆσμα τῆς ἀθανασίας, δὲν τοῦ ἔβαλε ὅμως τὴ σφραγίδα τῆς μεγαλοφυΐας του· εἶνε βέβαιον περιφημῆ μεταφράσει μέσα στὶς ἄλλες μεταφράσεις ἀπὸ ξένα ἔργα πὸν ἔχει ὁ Γκαϊτε, ἀλλὰ θὰ ἤμποροῦσε ἴσως νὰ τὴν ἔκανε καὶ ἄλλος κατώτερος ποιητῆς καὶ μόνο γιὰτὶ εἶνε δική του θὰ πηγαίνει ζώντας στους αἰῶνας τῶν αἰῶνων, φέροντας μαζί της καὶ τὴν ἀνάμνησι τοῦ παλαιοῦ ἔπους τῆς Λυβέκκης. Καὶ ἄλλος ποιητῆς ὕστερ' ἀπὸ τὸ Γκαϊτε, ὁ βερολινέζος Σολτάνου στὰ 1803, ἔκαμε τὴν ἴδιον μετάφρασι, ἴσως ὄχι χειρότερη, στὸ μέτρο μάλιστα τοῦ πρω-

τοτύπου· μὰ ποιὸς τὴ θυμᾶται, ποιὸς τὴν ξέρει; Ὅπως-δήποτε αὐτὸ τὸ ἔργο δὲν προσθέτει, μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς, τίποτε στὴ δόξα τοῦ ποιητῆ καὶ ὁ ἴδιος τὸ ἤξερε βέβαιον πολὺ καλύτερ' ἀπὸ μᾶς. Μολονότι ἀναπτύξαμε τὴ σημασία πὸν ἔλαβε στὴ γερμανικὴ τέχνη καὶ στὴν ἐθνικὴ ζωὴ τὸ παραμῦθι τῆς ἀλεποῦς, πάλι δὲ θᾶφτανε ποτὲ αὐτὸ μονάχα νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Γκαϊτε νὰ καταπιασθῆ σ' αὐτὴ τὴν ἄχαρη δουλειᾶ ἐνὸς μακροῦ ἔ-πους σὲ δώδεκα ἔσματα καὶ σὲ πέντε χιλιάδες ἑξαμέτρους· ὁ ἀθάνατος «Ἑρμανν καὶ Δωροθέα» ἔχει ἀκριβῶς τὴ μισὴ ἔκτασιν φυσικὰ τὰ ἀριστουργήματα δὲ μετροῦνται μὲ τὸν πῆχυ, ἀλλὰ ἀνάφερον τὸν «Ἑρμανν καὶ Δωροθέα», γιὰτὶ μᾶς δίνει ἴσως μιὰ ἐξήγησι τοῦ «Ράινεκε Φούξ»· ἴσως δηλαδὴ νὰ μὴν εἶνε πλανημένη ἢ γνώμη, πὸς ὁ Γκαϊτε μὲ τὴν ἐργασία αὐτὴ ἠθέλησε ἀπλῶς νὰ γυμναστῆ περισσότερον στὴ χρῆσι τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου (τόσο δύσκολου ὅταν γίνεται τονικός ἀπὸ προσφωδιακός πὸν εἶνε στὶς δυὸ ἀρχαῖες κλασσικὲς γλῶσσες)* πὸν ἐσχεδίαζε ἀπὸ τότε νὰ τὸ μεταχειρισθῆ, καθὼς καὶ τὸ μετα-

(*) Στὴ γερμανικὴ γλῶσσα, πὸν ξεχωρίζει μακρὰ καὶ βραχέα, τὸ δακτυλικὸ μέτρο εἶνε καὶ τονικὸ καὶ προσφωδιακὸ μαζί, ὅπως ἐν γένει τὰ ἀρχαῖα μέτρα πὸν ἔμπασαν ἀφθονα καὶ ἐπολιτογράφησαν οἱ ποιηταὶ τῆς· μὰ ἴσως αὐτὸς ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο στοιχείων, προσφωδίας καὶ τόνου, νὰ ἀξίανη ἀκόμη περισσότερον τὴ δυσκολία στὴ χρῆσι τους. Τί ἔγινε σ' ἐμᾶς σὲ ἀνάλογη περίστασι καὶ τί μπορεῖ νὰ γίνῃ γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ ἀρχαίων ρυθμῶν στὴν ποίησι μᾶς ἐνε ζήτημα πὸν ἀξίζει νὰ τὸ πραγματευθῆ κανεὶς συστηματικὰ.

χειρίστηκε τρία χρόνια κατόπι, για να γράψη τὸ μεγαλοῦρημα ἐκεῖνο τῆς ἐπικῆς ποιήσεως, τὸν «Ἑρμανν καὶ Δωροθέα». Δέκα χρόνια πρὶν ἀπ' αὐτὸν εἶχε βγάλει ὁ Φόξς τὴ «Λουίζα» του, πού ἔχει τόσον ὅμοια τὴν ὑπόθεσι μὲ τὸν «Ἑρμανν», ὥστε νὰ θεωρῆται τὸ πρότυπό του καὶ στὴν ἔξωτερικὴ μορφή ἀκόμη, ἀφοῦ καὶ κείνη εἶνε γραμμένη σὲ ἑξαμέτρους. Τὴν ἴδια πάλι χρονιά μὲ τὸν «Ἑρμανν» βγήκε τοῦ ἴδιου τοῦ Φόξς ἡ κοσμοξακουσμένη του μετάφρασι τοῦ Ὀμήρου, σὲ μέτρο τοῦ πρωτοτύπου, καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε πὼς πολὺ πρὶν καὶ ἀπὸ τοὺς δυὸ ὁ Κλόπστοκ, ὅπως ὑπῆρξε ὁ ἐπίσημος εἰσηγητὴς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ρυθμῶν στὴ γερμανικὴ ποίησι, ἔτσι μεταχειρίστηκε καὶ πρῶτος συστηματικὰ τὸν ἑξαμέτρο σὲ μεγάλο ἐπικὸ ποίημα, τὴν «Μεσσιάδα» του. Πρέπει νὰ ἔχη κανεὶς πολὺ δυνατὸ τὸ αἶσθημα τῆς γερμανικῆς γλώσσης καὶ ξεχωριστὰ τῆς προφορᾶς της (πολὺ δύσκολο γιὰ κάθε ξένο) γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ἀποφανθῆ μόνος του γιὰ τὴ διαφορά τῆς τελειότητος στὴ χρῆσι τοῦ ἑξαμέτρου ἀνάμεσα στὰ ἔργα καὶ στοὺς ποιητὰς πὺν ἀναφέραμε. Ἄν ἀναγνωρίζεται γενικῶς ἡ ὑπεροχὴ τοῦ Γκαϊτε, στὸν «Ἑρμανν καὶ Δωροθέα», ὅσον ἀφορᾷ τὸ κεφάλαιον τῆς μετρικῆς, μολοντί δὲν ἔφθασε κι αὐτὸς στὴν τελειότητα πὺν ἀποδίδουν σὲ ἄλλους νεώτερούς του ποιητὰς, καθὼς τὸν Πλάτεν, θὰ πρέπει ἴσως νὰ τὸ ἀποδώσωμε, ὄχι λιγώτερο, καὶ στὴν ἐξάσκησι πὺν ἔκαμε στὸ «Ράινεκε Φούξ» ἐπάνω.

Μὰ κι ἄλλος, ψυχολογικὸς αὐτὸς, λόγος μπορεῖ νὰ δοθῆ γιὰ δικαιολογία τοῦ «Ράινεκε Φούξ»—λόγος πὺν ἔχει σημειωθῆ καὶ σὲ ἄλλες περιστάσεις τῆς ζωῆς τοῦ Γκαϊτε.

μὲ κάποια διεύθυνσι ἀντίθετη, ἄσχετη καὶ ἀπροσδόκητη, πὺν ἔδινε στὴν ἐνεργητικότητα τοῦ πνεύματός του, ζητοῦσε νὰ βρῆ ξεθύμασμα καὶ ξαλάφρωσι ἀπὸ κάποια βαρεὶα διάθεσι πὺν τὸν ἐπίεξε καὶ τὸν στενοχωροῦσε ἐπίμονα ἀπὸ καιρό. Καὶ σὲ τέτοια διάθεσι βρισκονταν στὸ τέλος τοῦ 1729 καὶ στίς ἀρχές τοῦ 1793, ὅταν ἔκαμε τὸ Ράινεκε.—Ἄς θυμηθοῦμε τὰ γεγονότα· οἱ τελευταῖοι μῆνες τοῦ 1792! τὰ πρῶτα ξεσπάσματα τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας. Τὰ προοίμια τῆς μεγάλης Ἑποποιίας, πὺν μέλλει νὰ συνταράξῃ γιὰ εἴκοσι τόσα χρόνια τὴν Εὐρώπη καὶ ν' ἀλλάξῃ—ἀν τὸν ἀλλάξῃ—τὸν κόσμον. Ποιὰ ἦτανε ἀπαρχῆς ἡ σχέσις τοῦ Γκαϊτε μὲ τὴ γαλλικὴ ἐπανάστασι, μὲ ποιὰ μάτια τὴν εἶδε πρῶτα, πὺς καὶ γιὰτὶ ἐστάθηκε πλανεμένη ἢ ἀντίληψί του ἐμπρός της, ποιὸν ἀντίχτυπο εἶχε στὴ φιλολογικὴ του παραγωγή, γιὰτὶ εἶνε ἀποτυχημένα γενικῶς (ἔξω ἀπὸ τὸν «Ἑρμανν») τὰ σχετικὰ μ' αὐτὴν ἔργα του, εἶνε ζητήματα πὺν οὔτε νὰ τὰ ὑπαινιχθοῦμε μποροῦμε ἐδῶ· θὰ περιορισθοῦμε σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ γένεσι τοῦ Ράινεκε Φούξ.

Λοιπὸν τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1792, ἡ Γαλλία θέλοντας νὰ προλάβῃ τίς πολεμικὰς προετοιμασίας τῶν γερμανικῶν κρατῶν καὶ ἐπειδὴ ἔβλεπε νὰ κινδυνεύῃ ἡ ἐσωτερικὴ της ἀσφάλεια ἀπὸ τοὺς μετανάστες, πὺν εἶχαν καταφύγει σὲ γερμανικὰ ἐδάφη, ἐκήρυξε πρῶτη τὸν πόλεμον τῆς Αὐστρίας καὶ κατὰ συνέπεια τῆς Πρωσσίας, πὺν ἦτανε δεμένη μὲ στρατιωτικὴ συμμαχία μὲ τὴν καισαρικὴ αὐτοκρατορία. Ἄπ' ἄλλο μέρος πάλι ἦτανε ὑποχρέωσι γιὰ

τὸν ἡγεμόνα τῆς Βαϊμάρ Κάρολον Αὐγουστο, τὸν πατέρα τοῦ Γκαϊτε, νὰ λάβῃ μέρος στὴν ἐκστρατεία ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πρωσσικοῦ του συντάγματος τῶν θωρακοφόρων. Φαίνεται ν' ἀποφασίστηκε ἀμέσως ὅτι χρωστοῦσε κι ὁ Γκαϊτε νὰ κλονισθῆσιν τὸν ἡγεμονικὸ του φίλο καὶ κύριο στὸν κάμπο τοῦ πολέμου. Θέλοντας καὶ μὴ, ἄφησε στὴ μέση τὶς ἐργασίες του στὴν Ὀπτική, πού εἶχε ξαναρχίσει τώρα τελευταία μὲ καινούργιο πάλι πάθος, κ' ἔλαβε μέρος σ' αὐτὴ τῇ γελοία καὶ ἄκαρπη πολεμικῇ ἐπιχείρησι· ὁ Γκαϊτε, ὅπως ὅλοι, τὴν ἐνόμιζαν γιὰ ἓνα ἀπλὸ στρατιωτικὸ περίπατο, πού θὰ εἶχε εὐκολώτατο ἀποτέλεσμα τὸ σάρωμα τοῦ στρατοῦ τῶν ἀβράκωτων. Μὰ παραβρέθηκε στὴν περίφημη «κανονάτα τοῦ Βαλμύ» πού ἐπρόκειτο νὰρχίσῃ αὐτὸ τὸ σάρωμα· κι ὅταν ἦρθε τὸ βράδυ, βρῆκε τοὺς Γάλλους ἀκούνητους κι ἀλύγιστους στὶς θέσεις των ὅπως ἦτανε τὸ πρωῒ· αὐτὴ ἡ ἀποτυχία τῆς πρώτης μεγάλης συγκρούσεως μὲ τὸν ἐχθρὸ ἦτανε ἓνα μεγάλο ξάφνισμα· ἐκλονίσθηκε ἡ πεποιθήσι στὸ ἀσφαλτο τῆς στρατηγικῆς τῶν ἡγεμόνων του, περιορίσθηκε ἡ περιφρόνησί του στοὺς ἀβράκωτους· ἀπ' ὅλους ὅμως ἓνας φαίνεται κατάλαβε τὴ σημασία τῆς ἡμέρας ἐκείνης: ὅταν τὸ βράδυ σ' ἓνα κύκλο ἀξιωματικῶν ἐρωτήθηκε ὁ Γκαϊτε νὰ πῆ τὴν ἰδέα του, τὴν εἶπε: «Ἄπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα ἀρχίζει νέα ἐποχὴ γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ κόσμου, καὶ σεῖς θὰ μορεῖτε νὰ λέτε πὼς παραβρεθήκατε σ' αὐτήν». — Δὲν κάνομε ἱστορία ἐδῶ, γιὰ νὰ ἐπιμείνωμε περισσότερο στὶς ἄλλες λεπτομέρειες καὶ περιπέτειες τῆς ἐκστρατείας· ὁ Γκαϊτε ὑπόφερε καὶ βασανίστηκε μαζί μὲ

τὸν ἄλλο τὸ στρατό, στὴν ὑποχώρησι, ἀπὸ τὶς ἐπιδημίες πού ξέσπασαν, ἀπὸ τὶς κακοκαιρίες, πού ἦτανε πάντα τόσο εὐπαθῆς σ' αὐτές, καὶ περισσότερο ἀπὸ τὴν πληξὶ τῆς ἀνεργίας, ἀφοῦ κανένα πιά ἀποτέλεσμα δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἔχη ὁ πόλεμος, πού τὸν ἀπομάκρυνε ἄδικα ἀπὸ τὶς ἀγαπητές του ἐνασχολήσεις καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη του ἐνεργητικότητα· τέλος ἐπῆρε τὴν ἄδεια νὰ γυρίσῃ προσωρινῶς στὴ Βαϊμάρ, ὅπου ἔφθασε ὕστερ' ἀπὸ τεσσάρω μηνῶ ἀπουσία, στὶς 16 τοῦ Δεκέμβρου.

Ξαναγύρισε πάλι κατὰ τὸ Μάη τοῦ 93 στὸ στρατόπεδο, ὅπου δὲν ἔχομε πιά ἀνάγκη καθόλου νὰ τὸν παρακολουθήσωμε· γιὰτὶ σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἔγραψε τὸ «Ραίνεκε Φούξ». Ἄπὸ τὶς πρώτες μέρες πού γύρισε στὴ Βαϊμάρ, ἀρχισαν νὰ φθάνουν ἀπὸ τὴ Γαλλία οἱ φοβερώτερες εἰδήσεις γιὰ τὴν ἐπανάστασι. Ἄπὸ τὰ νεανικά του χρόνια εἶχε μείνει τοῦ Γκαϊτε μιὰ φρίκη ἀκατανίκητη γιὰ τὸν ἀποκεφαλισμὸ τοῦ Καρόλου τοῦ πρώτου καὶ εἶχε τὴν ἐλπίδα πὼς παρόμοια πράξις λαϊκῆς παραφροσύνης δὲ θὰ ἠθελε ξανατύχει πιά στὴν ἱστορία· καὶ ὅμως ἐπαναλαμβάνεται τώρα ὅχι μόνον ἡ ἴδια, ἀλλὰ καὶ σὲ πολὺ φοριχτότερη μορφή· ὁ Λουδοβίκος ὁ ΙΓ' ἀποκεφαλίζεται στὸ Παρίσι στὶς 21 τοῦ Γενάρη. Ὁ Γκαϊτε στὴ φοβερὴ αὐτὴ ἀγγελία, πού τοῦ ἔπεσε σὰν κεραυνός, ἀναλογίζεται ἀκόμη (κι αὐτὸ κάνει τὴ βαρυνυμιά του μεγαλύτερη) πὼς ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη, πού ἔλαβε κι αὐτὸς μέρος καὶ πού στοίχισε τόσες θυσίες, θὰ μοροῦσε νάσωζε τὸ βασίλειον, ἂν ἡ διεύθυνσί της καὶ ἡ διεξαγωγή της ἦτανε πιὸ ἀποφασιστικῆ. Καὶ γιὰ νὰ ἀπομακρύνῃ λοιπὸν ἀπὸ τὴ

βαρύνθυμη ψυχή του τὰ συναισθήματα αὐτὰ τῆς φρίκης
ποῦ τὸν τυραννοῦσαν ἐπίμονα καὶ γιὰ νὰ δώσῃ ἓνα ξε-
θύμασμα στὸ πλάκωμα τῆς καρδιάς του, ἐβυθίστηκε ἀπὸ
τὸ ἓνα μέρος στὴν Ὀπτικὴ πάλι καὶ ἀπὸ τ᾽ ἄλλο στὴ φαι-
δρῆ σατυρικὴ ποίησι τοῦ Ραΐνεκε.

Ἀπὸ αὐτὲς λοιπὸν τὶς ἀφορμές, ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἀρ-
χὲς καὶ ἀπὸ τέτοιες περιστάσεις γεννήθηκε τὸ ἔργο, ποῦ
τὸ παρουσιάζομε καὶ ἡμεῖς πρώτη φορὰ μεταφρασμένο στὴ
γλῶσσα μας.

Μεσολόγγι, Αὐγούστου 1916

Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

ΡΑΪΝΕΚΕ ΦΟΥΞ

(ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΑΛΕΠΟΥΣ)

ΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΙΧΕΝ ἔρθη ἡ Πεντηκοστή, ἡ χαριτωμένη ἡ γιορτή· κάμπος καὶ δάσος πρασίνιζαν καὶ ἀνθίζαν· στοὺς λόφους καὶ στὰ ψηλῶματα, στοὺς θάμνους καὶ στοὺς φράχτες τὰ πουλιά, πὸν ξανάνειωσαν, τόνιζαν τὸ χαρούμενό τους τραγούδι· κάθε λειβάδι φούντωνε ἀπὸ λουλούδια στὰ μυρισμένα του χώματα· γιορτινὰ φαιδρὸς ἔλαμπεν ὁ οὐρανὸς καὶ πολυξόμπλιαστη ἡ γῆς.

Ὁ Νόμπελ, ὁ βασιλιᾶς, συγκαλεῖ τὴν Αὐλή του, καὶ οἱ καλεσμένοι του ὑποταχτικοὶ τρέχουν μὲ μεγάλη σπουδὴ ἀπὸ κάθε μέρος καὶ μεριὰ φτάνουν πολλὰ σημαντικὰ πρόσωπα: ὁ Λύτκε, ὁ γερανός, καὶ ὁ Μάρκαρτ, ἡ καλοιακοῦδα, καὶ ὅλοι οἱ καλύτεροι· γιὰ τὸ βασιλιᾶς ἐννοεῖ νὰ κάμῃ γενικὴ συνέλευσι μὲ ὅλους τοὺς βαρῶνους μὲ ὅλη τὴν πομπὴ καὶ μεγαλοπρέπεια· τοὺς προσκαλεῖ ὅλους ἀπὸ παντοῦ, μικροὺς καὶ μεγάλους· κανεὶς δὲν ἔπρεπε νὰ λείψῃ! καὶ ὅμως ἔλειπεν ὁ ἕνας, ὁ Ράϊνεκε, ἡ ἄλεποῦ ἢ κατεργάρα! πὸν ἀπὸ τὰ πολλά του κακουργήματα, πὸν ἔχει κάμει, δὲν παρουσιάστηκε στὴν Αὐλή. Ὅπως ἡ κακὴ συνείδησι σκιάζεται τὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέρα, ἔτσι σκιάζεται καὶ ἡ ἄλεποῦ τοὺς συναγμένους τοὺς μεγιστάνες· ὅλοι τοὺς ἔχουν νὰ παραπονεθοῦν, ὅλους τοὺς ἔχει κάμει κάτι, καὶ μονάχα τὸν Γκρίμπαρτ, τὸν ἀσβό, τὸ γιὺ τοῦ ἀδερφοῦ του, ἄφηνεν ἀπείραχτο.

Καὶ πρῶτος ὁ Ἴζεγκριμ, ὁ λύκος, ἀρχίζει τὰ παρὰ

πωνα· με συνοδεία όλα του τᾶξαδέρφια και τοὺς δικούς του, ὄλους του τοὺς φίλους, προχωρεῖ μπρὸς στὸ βασιλιᾶ και ἀπαγγέλλει τὴν κατηγορία του:

«Πολυχρονεμένε μου βασιλιᾶ και κύριε! ἄκουσε τὸ παράπονό μου· μέγας εἶσαι και τρανὸς και τιμημένος, και στὸν καθένα δίνεις τὸ δίκιο του και δείχνεις τὴ χάρι σου· ἔτσι λάβε ἔλεος και γιὰ τὸ κακὸ πὸν με μέγας μου ντροπιασμα ἔπαθα ἀπὸ τὸ Ράινεκε, τὴν ἀλεπού· μὰ πρῶτ' ἀπ' ὅλα, λάβε ἔλεος γιὰ τὴ γυναῖκα μου, πὸν τόσες φορές, ὁ κακοῦργος, τὴν πρόσβαλε και γιὰ τὰ παιδιὰ μου, πὸν τὰ κακομεταχειρίστηκε. Ἄχ! μοῦ τὰ περιόλουσε με ἀκαθαρσίες, με βρῶμες καυτερές, τόσο πὸν ἀκόμη ἔχω τρία στὸ σπίτι πὸν ὑποφέρουν σκληρὰ μαρτύρια και πᾶνε νὰ χάσουν τὰ μάτια τους. Εἶνε ἀλήθεια πὸς ἀπὸ καιρὸ τώρα ἔχουνε βγῆ στὸ φῶς ὅλα του τὰ κακουργήματα και ὠρίστηκε μάλιστα και μέρα γιὰ νὰ ξεκαθαρίσουν ὅλα αὐτὰ τὰ παρατρόγφδα· προσφέρθηκε νὰ πάρη κι ὄρκο, μὰ δὲν ἄργησε νὰλλάξῃ ἀπόφασι κι ἀποτραβήχτηκε τὸ γρηγορότερο μὲς στὸ κάστρο του. Αὐτὰ τὰ γνωρίζουν πολὺ καλά ὄλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πὸν στέκουν ἐδῶ δίπλα μου. Κύριε, σὲ πολλὲς ἐβδομάδες δὲν θὰ μποροῦσα με λόγια βιαστικά νὰ ἱστορήσω τὰ βάσανα πὸν μοῦ προξένησε ὁ ἀρχεῖος· και νᾶτανε ὄλο τὸ παννὶ πὸν βγαίνει ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια τῆς Γάνδης, νὰ γένονταν περγαμηνή, πάλι δὲ θὰ χωροῦσε ὅλα του τὰ κατορθώματα, και δὲν κάνω πώτερο λόγο· μὰ τὸ ρεζίλημα τῆς γυναίκας μου, αὐτὸ μοῦ τρώει τὴν καρδιά· νὰ ἐκδικηθῶ, κι ἄς γίνῃ ὅ,τι θέλει.

Ἄφοῦ ἔτσι ὁ Ἰζεγκριμ με βαρεμένη καρδιά μίλησε, προχώρησε ἕνα μικρὸ σκυλί, Βάκερλος τὸ λέγανε, μίλησε γαλλικά μπρὸς στὸ βασιλιᾶ και εἶπε πόσο φτωχούλης ἦτανε και δὲν τοῦ εἶχε μείνει τίποτε παρὰ ἕνα κομμάτι λουκάνικο μέσα σὲ κάτι ξεροχαμόγλαδα· μὰ τοῦ τὸ πῆρε κι αὐτὸ ὁ Ράινεκε.

Τώρα πήδησε στὴ μέση ἀγριεμένος και ὁ Χίντζε ὁ ἀγριόγατος και εἶπε:

«Ἀφέντη ὑψηλότατε, κανεὶς νὰ μὴν παραπονιέται πὸς τὸν πείραξεν ὁ κακοῦργος, περισσότερο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ βασιλιᾶ. Σᾶς τὸ λέγω, σ' αὐτὴ τὴ σύναξι ἐδῶ κανεὶς δὲν εἶνε, νέος ἢ γέρος, πὸν νὰ ἔχη νὰ φοβάται τὸν ἀθλιο περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου. Ὅμως στοῦ Βάκερλος τὸ παράπονο δὲ θέλω νὰ δώσω μεγάλη σημασία· ἔχουν χρόνια τώρα περάσει ἀπὸ τότε πὸν γένηκε αὐτὴ ἢ δουλειά· τὸ λουκάνικο ἦτανε δικό μου· ἔπρεπε τότε νὰ ζητοῦσα τὸ δίκιο μου· εἶχα βγῆ σὲ κνήγι· στὸ δρόμο μου, μιὰ νύχτα, ἔφερα γύρα κάποιον μῦλο· ἢ μυλωνοῦ κοιμώτανε· σιγὰ σιγὰ πῆρα ἕνα μικρὸ λουκάνικο, πρέπει νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια· ἂν εἶχε λοιπὸν κανένα δικαίωμα σ' αὐτὸ ἐπάνω ὁ Βάκερλος, τὸ χρωστοῦσε στὴ δική μου τὴ δουλειᾶ».

Και ὁ πάνθηρας ἀρχισε:

«Τί ὠφελοῦν τὰ παράπονα και τὰ λόγια; τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲ βγαίνει φτάνει τὸ κακὸ εἶνε παντοῦ γνωστό· εἶν' ἕνας κλέφτης, ἕνας φονιάς, ναί, μπορῶ νὰ τὸ βεβαιώσω ἄφοβα· τὸ ξέρουν πολὺ καλά ὄλοι οἱ ἀρχόντοι ἀπ' ἐδῶ, δὲν ὑπάρχει κακούργημα πὸν νὰ μὴν τὸ

κάνη. "Όλοι οί ευγενείς, ὁ ἴδιος ἀκόμα ὁ τιμημένος ὁ βασιλιάς, νὰ ἦταν νὰ χάνανε βίος καὶ τιμή, ἐκεῖνος—θὰ γελοῦσε, φτάνει μονάχ' ἀπ' αὐτὸ νὰ κέρδιζε κανένα κομμάτι παχὺ καπὸνι. Ἀκοῦτε νὰ σᾶς διηγηθῶ τί κατάφερε ἐχθὲς τοῦ Λάμπεν, τοῦ λαγοῦ· νὰ τον, ἐδῶ εἶνε ὁ φτωχός, πὸν κανένα ποτὲ δὲν πείραξε· ὁ Ραΐνεκε ἔκαμε τὸ θροῆσκο καὶ πῆρε τάχ' ἀπάνω του νὰ τὸν διδάξῃ σύντομα λογιῶ λογιῶ ψαλμωδίες καὶ κάθε τι ἄλλο ἀκόμα πὸν πρέπει νὰ ξέρῃ ἕνας ἐφημέριος. Κάθησαν λοιπὸν ὁ ἕνας ἀντίκρου στὸν ἄλλο καὶ ἄρχισαν τὸ Πιστεύω· μὰ ὁ Ραΐνεκε δὲν μπορούσε ν' ἀφήσῃ τίς παλιές του τίς τέχνες· κ' ἐνῶ βαστοῦσε εἰρήνη καὶ ἐκεχειρία τοῦ βασιλιᾶ μας, ἄρπαξε τὸ Λάμπεν μὲ τὰ νύχια του καὶ τὸν ξέσχισε τὸν καλὸ τὸν ἄνθρωπο, ὁ ἐπίβουλος· ἔτυχε νὰ περνῶ ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ ἄκουσα τίς ψαλμωδίες τῶν δυό, πὸν μόλις εἶχαν ἀρχίσει, σταμάτησαν μὲ μιᾶς· παραξενεύτηκα κ' ἔδωκα προσοχή, μὰ ὅταν ἐπλησίασα, γνώρισα ἀμέσως τὸ Ραΐνεκε, πὸν κρατοῦσε ἀπὸ τὸ λαιμὸ τὸ Λάμπεν καὶ θὰ τοῦ ἔπαιρνε σίγουρα τὴ ζωή, ἂν δὲν τύχαινε νὰ μ' ἔφερον' ἀπὸ κεῖ ὁ δρόμος μου. Νά, δέτε τον· κοιτάζετε τίς πληγές του τοῦ καλοῦ τοῦ ἀνθρώπου, πὸν κανεὶς δὲ βάζει στὸ νοῦ του νὰ τοῦ κάμῃ κακό. Καὶ ἂν θέλῃ ὁ Ἀφέντης μας, ἂν θέλετε ἐσεῖς, ἄρχοντες, νὰ τὸ δεχθῆτε νὰ προσβάλλονται ἔτσι ἡ εἰρήνη τοῦ βασιλιᾶ, ἡ ἐκεχειρία καὶ τὰ διαβατήριά του ἀπὸ ἕνα ληστή, ὦ, θάχῃ νὰ-κούῃ ὁ βασιλιάς καὶ τὰ παιδιά του καιρὸ κατόπι τίς κατηγορίες τῶν ἀνθρώπων, πὸν ἀγαποῦν τὴ δικαιοσύνη καὶ τὸ νόμο».

Σ' αὐτὰ ἐπάνω εἶπεν ὁ Ἰζεγκριμ:

«Ἔτσι θάναί, καί, ἀλλοίμονο! καλὸ ποτὲ δὲ θὰ δοῦμε ἀπὸ τὸ Ραΐνεκε· ὦ, νὰ τὸν εἶχε ἀπὸ καιρὸ πάρει ὁ χάρος! αὐτὸ θὰ ἦτανε τὸ καλύτερο γιὰ τοὺς ἡσυχους τοὺς ἀνθρώπους. Μὰ ἂν συχωρεθῆ κι αὐτὴ τὴ φορά, δὲ θάργῃση νὰ πιάσῃ ἀδιάντροπα στὰ δίχτυα του καὶ κάποιους, πὸν τώρα καθόλου δὲν τὸ βάζουν στὸ νοῦ τους».

Πῆρε τότε τὸ λόγο ὁ ἀσβός, τοῦ Ραΐνεκε ὁ ἀνεψιός, καὶ μὲ τόλμη μίλησε διαφεντεύοντας τὸ θεῖο του, μῦλον πὸν ξέρανε ὅλοι τὴν καλπουζιά του.

«Παλιὰ εἶνε καὶ ἀληθινή, ἄρχοντα Ἰζεγκριμ, ἡ παροιμία πὸν λέει «ἐχθροῦ στόμα ποτὲ δὲ φελᾷ». Κι ἀλήθεια δὲν ἔχει καὶ ὁ θεῖός μου νὰ περιμένη διάφορο ἀπ' τὰ λόγια σου. Εὐκόλο εἶνε τὸ προᾶμα. Μὰ ἂν ἦτανε ἐδῶ στὴν Αὐλὴ κ' ἐκεῖνος, ὅπως εἶσαι ἡ ἀφεντεία σου, καὶ νὰ ἔχαιρε τὴν εὖνοια τοῦ βασιλιᾶ, σίγουρα θὰ μετανοοῦσες πὸν μίλησες μὲ τόση κακία κ' ἔφερες ξανά στὴ μέση παλιές ἱστορίες. Καὶ ὅμως τὸ κακὸ πὸν ἔκαμες ἐσὺ τοῦ Ραΐνεκε τὸ παρατρέχεις· τὸ ξέρουν μολαταῦτα πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχόντους, τὸ πῶς ἐκλείσετε μαζί οἱ δυό σας συμφωνία καὶ ὑποσχεθήκατε νὰ ζῆτε σὰν δυὸ καλοὶ συντρόφοι μαζί. Πρέπει νὰ τὴ διηγηθῶ τὴν ἱστορία: γιὰτι ἔτρεξε μιὰ φορά, τὸν χειμῶνα, μεγάλο κίνδυνο γιὰ χάρι σου. Ἐνας ἀγωγιάτης, πὸν εἶχε φορτωμένα ψάρια στὸ κάρο του, περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο· τὸ πῆρες μυρουδιά τοῦ λόγου σου καὶ σοῦ ἦρθε ἡ ὄρεξι νὰ φᾶς μὲ κάθε τρόπο ἀπ' αὐτὴ τὴν πρᾶματεια, μὰ γιὰ κακὴ τύχη ἔλειπεν ὁ παρᾶς· κατάφερε μὲ τὰ λόγια τὸ θεῖο μου, καὶ ξαπλώνεται πρᾶγ-

ματικῶς στὸ δρόμο μὲ πονηριά, κάνοντας τὸν πεθαμένο· καὶ ἦτανε, μὰ τὸ θεό, μιὰ δουλειὰ πολὺ τολμηρή· μὰ κυ-
τάχτε τί ψάρια τοῦ πέσανε στὸ μερτικό! Φτάνει ὁ ἀμα-
ξᾶς καὶ βλέπει ἀπάνω στὸ δρόμο του τὸ θεῖο μου· τρα-
βάει ἀμέσως τὸ χαντζάρι του γιὰ νὰ τοῦ καταφέρει μιὰ·
ὁ πονηρὸς δὲν ταραχθῆκε καθόλου, οὔτε κουνήθηκε, σὰν
νᾶτανε ἀληθινὰ πεθαμένος· ὁ ἀμαξᾶς τὸν ρίχτει μὲς στὸ
κάρρο του χαίροντας ἀπὸ τὰ πρὶν γιὰ τὸ τομάρι. Ναι,
αὐτὴ τὴν ἀποκοτιά ἔκαμε ὁ θεῖος μου γιὰ τὸν Ἰζεγκριμ·
ὁ ἀμαξᾶς τράβηξε μπρὸς τὸ δρόμο του κι ὁ Ραῖνεκε ἄρ-
χισε νὰ ρίχτη ἔξω ἀπὸ τ' ἀμάξι ψάρια· ὁ Ἰζεγκριμ ἔτρεξε
ἀπὸ μακριὰ γλιστρώντας καὶ καταπίνει τὰ ψάρια· ὁ Ραῖ-
νεκε δὲν εἶχε ὄρεξι νὰ ταξιδεύη πλιότερο μὲ τ' ἀμάξι ση-
κώθηκε, πήδησε ἀπὸ τὸ κάρρο καὶ θέλησε νὰ πάρη κι
αὐτὸς τὸ μερτικό του ἀπὸ τὰ λάφυρα· μὰ ὁ Ἰζεγκριμ τὰ
εἶχε καταγωνιάσει ὅλα· εἶχε παραφορτώσει τὴν κοιλιά του
πάνω ἀπὸ κάθε μέτρο καὶ πήγαινε νὰ σκάση· δὲν εἶχε
ἀφήσει παρὰ τὰ ψαροκόκκαλα κι αὐτὰ τὰπομεινάκια πρόσ-
φερε στὸ σύντροφο. Ἄλλη ἀκόμη ἱστορία, θὰ σᾶς τὴν
διηγηθῶ κι αὐτὴ μ' ὅλη τὴν ἀλήθεια· ἤξερε ὁ Ραῖνεκε
πὼς σ' ἐνὸς χωρικοῦ ἦτανε κρεμασμένο στὸ καρφὶ ἓνα
θρεφτάρι γουρουνόπουλο ποὺ τὸ εἶχανε σφάζει ἐκείνη τὴν
ἡμέρα· τὸ λέει ἐμπιστευτικὰ τοῦ Ἰζεγκριμ· ξεκινοῦν ἴσα
κατὰ κεῖ γιὰ νὰ μοιραστοῦν τίμια τὸν κίνδυνο καὶ τὸ
κέρδος· μὰ ὄλος ὁ κόπος καὶ ὁ κίνδυνος ἔμειναν γιὰ κεί-
νον μονάχα· γιατί σαρφάλωσε ἀπὸ τὸ παράθυρο μέσα
καὶ μὲ πολλοὺς κόπους ἔρριξε κάτω στὸ λυκο τὸ κλεψι-
μιό, ποὺ ἦτανε καὶ γιὰ τοὺς δύο· μὰ γιὰ κακὴ του τύχη

δὲν ἦτανε μακριὰ οἱ σκύλοι, ποὺ τὸν μυρίστηκαν στὸ
σπίτι καὶ τοῦ σουρομάδησαν στὰ γερά τὸ τομάρι· ξέ-
φυγε λαβωμένος, ἔτρεξε νὰ βρῆ τὸν Ἰζεγκριμ νὰ τοῦ πῆ
τὰ παθήματά του καὶ νὰ τοῦ ζητήση τὸ μερτικό του·
καὶ κείνος τοῦ λέγει· «Σοῦ φύλαξα ἓνα ξεχωριστὸ κομ-
μάτι ἀνασκουμπώσου λοιπὸν καὶ ξεκοκιάλισέ μου το,
πόσο θὰ τὸ βρῆς τῆς ἀρεσκείᾳ σου τὸ πάχος!» Καὶ τοῦ
ἔφερε τὸ κομμάτι ἦτανε τὸ στραβόξυλο ποὺ εἶχε κρε-
μάσει ὁ μακελλάρης τὸ χοῖρο· τὸ περίφημο τὸ ψητὸ τὸ
εἶχε ὁ ἀχόρταγος, ὁ ἄδικος ὁ λύκος καταγωνιάσει ὁ Ραῖ-
νεκε δὲν μπόρεσε μιλιὰ νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ θυμὸ του· μὰ
τί εἶχε στὸ νοῦ του τὸ καταλαβαίνετε καὶ μονάχοι σας·
βέβαια, ἀφέντη βασιλιᾶ, ἕκατὸ καὶ παραπάνω τέτοιες ὀ-
μοιες ἱστορίες τοῦ σκάρωσε τοῦ θεῖου μου ὁ λύκος! μὰ
τάφήνω αὐτά· ἂν ἦτανε νὰ κληθῆ στὸ δικαστήριον ὁ ἴδιος
ὁ Ραῖνεκε, ἤθελε ὑπερασπισθῆ καλύτερα τὸν ἑαυτὸ του·
ὅμως, πολυτιμημένε βασιλιᾶ, καλέ μας ἀφέντη, χρωστῶ νὰ
κάμω αὐτὴ τὴν παρατήρησι· ἄκουσε, ἄκουσαν κι αὐτοὶ
οἱ ἄρχοντες, πόσο ἀνόητα τὰ λόγια τοῦ Ἰζεγκριμ ἐπρόσ-
βαλαν τὴν ἴδια τὴ γυναῖκα του καὶ τὴν τιμὴ της, ποὺ
χρωστοῦσε μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς του νὰ τὴν προστατεύη.
Πραγματικῶς, εἶνε ἑφτά χρόνια καὶ παραπάνω ποὺ ὁ
θεῖος μου ἐχάρισε γιὰ καλὰ τὴν ἀγάπη του καὶ τὴν πίστι
του στὴν ὠραία κυρία Γκιρεμουίνδη· αὐτὸ ἔγινε σὲ κάποιον
νυκτερινὸ χορὸ· ὁ Ἰζεγκριμ ἔλειπε σὲ ταξίδι, τὸ λέγω ὅπως
τὰ ἔμαθα· συχνὰ ἐκείνη, πρόθυμα καὶ φιλικὰ, τοῦ ἱκανο-
ποιοῦσε τὴν ἐπιθυμία του· τί παραπάνω; ποτὲ δὲν παρα-
πονέθηκε ἢ ἴδια, ζῆ καὶ στέκει καλά· γιατί αὐτὴ ἡ φα-

σαρία; ἂν ἦτανε φρόνιμος ἄνθρωπος, θὰ τὸ περνοῦσε χωρὶς νὰ κἀνῃ λόγο· μόνο ντροπὴ πού τοῦ φέρνει. Ἄλλο! τώρα εἶπεν ὁ ἀσβός· ἔρχεται τὸ παραμῦθι τοῦ λαγοῦ· κούφια φαφλατίσματα, τοῦ ἀέρα λόγια! δὲν πρέπει λοιπὸν ὁ δάσκαλος νὰ τιμωρῇ τὸν μαθητὴ, ὅταν δὲν εἶνε προσεκτικὸς καὶ δὲν τὰ παίρνει; ἂν ἦτανε νὰ μὴν παιδεύῃ κανεὶς τὰ παιδιά καὶ νὰ παραβλεπε ἔτσι τὴν ἐλαφροκεφαλιά καὶ τίς ἀταξίες των, πῶς θὰ μποροῦσε τότε νὰ μορφωθῇ ἢ νεολαία; Τώρα, παραπονιέται ὁ Βακερλὸς πὼς ἔχασε τὸ χειμῶνα ἓνα λουκανικάκι πίσω ἀπὸ τὸ φράχτη· τὸ κάλλιο του θᾶτανε νὰ ὑπόφερε τὸ πάθημά του χωρὶς νὰ κἀμῃ λόγο, γιατί τὸ μαθαίνομε τώρα, πὼς τὸ εἶχε κλεμμένο· διαβολομαζώματα, ἀνεμοσκορπίσματα καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ ἐπὶ κακοῦ πὼς πῆρεν ὁ θεῖος μου κλεμμένο πρᾶμα ἀπὸ τὸν κλέφτη; Οἱ ἄνθρωποι οἱ εὐγενεῖς καὶ ἀρχοντογεννημένοι ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἀπὸ ἔχθρα τοὺς κλέφτες καὶ νὰ τοὺς κάνουν φόβο· καὶ ἂν τὸν εἶχε κρεμάσει τότε, τὸ πρᾶμα θὰ ἦτανε συχωρεμένο· καὶ ὅμως τὸν ἄφησε ἐλεύθερο, ἀπὸ σεβασμὸ στὸ βασιλιᾶ· γιατί μόνον ὁ βασιλιάς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τιμωρῇ μὲ θάνατο. Μὰ λίγη εὐγνωμοσύνη ἔχει, βλέπω, νὰ ἐλπίζῃ ὁ θεῖος μου, ὅσο κι ἂν ἀγαπᾷ τὸ δίκιο καὶ κυνηγᾷ τὴν ἀδικία καὶ τὰ κακὰ ἔργα· γιατί, ἀπὸ τότε πού κηρύχτηκε ἡ εἰρήνη τοῦ βασιλιᾶ, κανεὶς δὲν φυλάγεται πιότερο ἀπὸ κεῖνο. Ἔχει ἀλλάξει ζωὴ· τρώει μιὰ φορὰ μονάχα τὴν ἡμέρα, ζῆ σὰν ἀσκητής, παιδεύει τὸν ἑαυτό του, φορεῖ τρίχινο φόρεμα κατάσαρκα κ' ἔχει κόψει ὅλως διόλου ἀπὸ καιρὸ κάθε καὶ ἄγριο κυνήγι καὶ ἡμερὸ κρέας, ὅπως

μοῦ ἔλεγε ἐχθὲς ἀκόμη κάποιος πού τὸν ἐπισκέφθηκε. Ἔχει παρατήσει τὴν Κακομερά, τὸν πύργο του, καὶ χιτίζει τώρα μιὰ σκίτη γιὰ νὰ καθήσῃ. Πὼς ἔχει ἀχαμνήνει καὶ χλωμιάσει ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴ δίψα καὶ ἄλλους σκληρότερους κανόνες, πού τοὺς ὑποφέρει μὲ συντριβὴ καὶ μετάνοια, θὰ τὸ δῆτε καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι μόνον σας γιατί τί κακὸ μπορεῖ νὰ τοῦ κἀμῃ, πὼς τὸν κατηγορεῖ ὁ καθένας σας ἐδῶ; ἄς παρουσιασθῇ μόνον μιὰ φορὰ, καὶ θὰ κἀμῃ νὰ βγῇ στὸ φῶς τὸ δίκιο του καὶ θὰ τοὺς ντροπιάσῃ ὅλους τῶν».

Καθὼς ὁ Γκρίμπαρτ τελίωνε, πολὺ παραξενεύτηκαν ὅλοι βλέποντας νὰ παρουσιάζεται ὁ Χέννιγκ, ὁ πετεινός, μὲ τὴν οἰκογένειά του· ἔφερναν ἐπάνω σ' ἓνα θλιβερὸ νεκροκράβατο μιὰ κόττα δίχως κεφάλι καὶ λαίμο· ἦτανε ἡ Ποδοξύστρα, ἡ καλύτερη ἀπὸ τίς κλώσσεις· ἄχ, ἔτρεχε τὸ αἷμα της καὶ ὁ Ράινεκε τὸ εἶχε χύσει· κι ἔρχονταν νὰ φέρουν τώρα τὴν εἶδησι στὸ βασιλιᾶ· ὅταν ὁ γενναῖος ὁ Χέννιγκ παρουσιάστηκε ἐμπρός του, μὲ βαθειὰ θλιμμένη ὄψι ἀλουθοῦσαν μαζί του δυὸ ἄλλοι πετεινοί, ὅμοια λυπημένοι. Κράχτη τὸν ἔλεγον τὸν ἓνα κι ἄλλος κανένας πετεινὸς καλύτερος δὲν μποροῦσε νὰ βρεθῇ ἀπὸ τὴν Ὀλλάνδα ὡς τὴ Φραγκιά· ὁ ἄλλος, πού μποροῦσε νὰ σταθῇ ἐμπρός του, Καντάρτ τὸν ἔλεγον, ἓνα ἀντρωμένο καὶ τολμηρὸ παλληκάρι· κ' οἱ δυὸ τους κρατοῦσαν ἀπὸ μιὰν ἀναμμένη λαμπάδα· ἦτανε οἱ ἀδερφοὶ τῆς σκοτωμένης κυρίας· ἄχ καὶ βάχ! ἐφώναζαν γιὰ τὸ φονιά. Δυὸ πιὸ νέοι πετεινοὶ ἐσήκωναν τὸν κράβατο, καὶ

ἀπὸ μακρὰ ἄκουε κανεὶς τοὺς θρήνους των καὶ τὰ μοιρολόγια τους. Ὁ Χέννιγκ πῆρε τὸ λόγο:

«Ἐρχόμαστε νὰ καταγγείλομε τὸ ἀθεράπευτό μας πάθημα, πολυχρονεμένε μας βασιλιᾷ καὶ ἀφέντη! Λάβε ἔλεος γιὰ τὸ κακὸ ποὺ μᾶς ἔγινε, τῶν παιδιῶ μου καὶ μένα· βλέπετε ἐδῶ τὰ ἔργα τοῦ Ράινεκε! Ὅταν ὁ χειμῶνας πέρασε, καὶ τάνθισμένα λουλούδια κ' ἡ πρασινάδα μᾶς καλούσανε σὲ καινούριες χαρές, ἀναγάλλιαζα βλέποντας τὴ φαιλιά μου νὰ περνᾷ χαρούμενη μαζί μου τὶς ὥραϊες ἡμέρες· δέκα νέοι γιοὶ καὶ δεκατέσσερες θυγατέρες, γεμᾶτοι ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς ἢ γυναῖκα μου, ἢ μοναδικὰ ἢ κλῶσσα, μοῦ τοὺς εἶχε γεννήσει ὅλους τὸ ἴδιο καλοκαίρι· ὅλοι τους ἦταν γεροὶ καὶ πολὺ εὐχαριστημένοι· βρῖσκανε τὴν καθημερινή τους τὴν τροφή σὲ μέρος πολὺ σίγουρο· ἦτανε τὸ μετόχι ἐνὸς πλουσίου μοναστηριοῦ, ἕνας ψηλὸς τοῖχος μᾶς προφύλαγε, καὶ ἕξ χοντροὶ σκύλοι, ἀντρειωμένοι τοῦ σπιτιοῦ συντρόφοι, ἀγαποῦσαν τὰ παιδιά μου κι ἀγρυπνοῦσαν γιὰ τὴ ζωὴ τους. Ὁ Ράινεκε ὅμως ὁ κλέφτης δὲν ἔμενε εὐχαριστημένος ποὺ ἔβλεπε νὰ περνοῦμε εὐτυχισμένα τὶς ἡμέρες μας με εἰρήνη καὶ ἡσυχία, δίχως νὰ ἔχουμε φόβο ἀπὸ τὰ σοφίσματά του. Πάντα κλεφτᾶτα ἔφερνε βόλτες τὴν νύχτα γύρω ἀπ' τὸν τοῖχο κι ἀφιγκραζόντανε πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα. Μὰ τὸν πήρανε μυρωδιὰ οἱ σκύλοι καὶ χρειάστηκε νὰ πάρη δρόμο καὶ δρόμο· μὰ τὸν ἄδραξαν μιὰ φορὰ γιὰ καλὰ καὶ τοῦ τίναξαν τὴ γούνα· ξέφυγε μολαταῦτα τότε καὶ μᾶς ἄφησε γιὰ λίγον καιρὸ ἡσυχους. Ἀκοῦτε τώρα: δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς κ' ἔρχεται ντυμένος σὰν

ἀσκητῆς καὶ μοῦ φέρνει ἕνα γράμμα με τὴ βοῦλλα· ἀμέσως τὴ γνώρισα, ἦτανε τῆς ἀφεντιᾶς σου ἢ βοῦλλα στὸ γράμμα ἐπάνω· κ' ἔγραφε μέσα πὸς ἐκήρυξες εἰρήνην στερεωμένη ἀνάμεσα σὲ ζῶα καὶ πουλιά· καὶ μοῦ εἶπεν ἐκεῖνος πὸς ἔγινε ἀσκητῆς καὶ πὸς εἶχε κάμει βαρειά ταξίματα, γιὰ νὰ πληρώσῃ τὰ κρίματα, ποὺ ἀναγνώριζε, ἀλλοίμονο! τὸν ἑαυτὸ του ἔνοχο· μὰ τώρα πιά κανέναν δὲν εἶχε τίποτε νὰ τὸν φοβᾶται· εἶχε κάμει τὸν ἱερώτερο ὄρκο νὰ μὴ βάλῃ πιά ποτὲ κρέας στὸ στόμα του· μοῦ ἔδειξε νὰ ἰδῶ τὸ ράσο του καθὼς καὶ τὸ ἐπινώμιό του. Ἐξω ἀπ' αὐτὸ μοῦ παρουσίασε καὶ ἕνα πιστοποιητικὸ ποὺ τοῦ ἔκαμε ὁ Ἡγούμενος, καὶ γιὰ νὰ μὲ καθησυχάσῃ περισσότερο μοῦ ἔδειξε κάτω ἀπὸ τὸ ράσο του ἕνα τρίχινο ποκάμισο. Ἐπειτα ἔφυγε λέγοντας: «Ὁ Θεὸς ὁ Κύριος νὰ σ' ἔχη ὑπὸ τὴν σκέπην του! ἔχω πολλὰς ἀκόμη δουλειὰς γιὰ σήμερα· ἔχω νὰ διαβάσω τὶς ὄρες κ' ἔπειτα τὸν ἔσπερινό», κι ἄρχισε νὰ διαβάξῃ ἐνῶ πήγαινε, μὰ μέσα του μελετοῦσε τὸ κακὸ καὶ σχεδίαζε τὴν καταστροφὴν μας. Ἐγὼ μὲ τὴν καρδιά χαρούμενη ἔτρεξα γρήγορα στὰ παιδιά μου νὰ τοὺς δώσω τὴν εἶδισι γιὰ τὰ καλὰ μαντᾶτα ποὺ μᾶς ἔφεραν τὰ γράμματά σου· ὅλα καταχάρηκαν· ἀφοῦ τώρα ἔγινε ὁ Ράινεκε ἀσκητῆς, δὲν εἶχαμε πιά ἔγνοια οὐδὲ φόβο. Βγῆκα μαζί τους ἔξω ἀπὸ τὸν αὐλόγυρο καὶ χαιρόμαστε ὅλοι τὴν ἐλευθερίαν μας. Μὰ ἀλλοίμονο! μᾶς βγήκε σὲ κακὸ· ἦτανε προδοτικὰ ὁ ἐπίβουλος κρυμμένος μέσα στὰ χαμόκλαδα· πετάχτηκε με μᾶς ἔξω καὶ μᾶς ἔφραξε τὸ ἔμπασμα τῆς πόρτας· ἄραπε τὸν πιὸ ἔμορφο ἀπὸ τοὺς γιουὺς μου καὶ τὸν κουβά-

λησε μπροστά ἀπὸ τὰ μάτια μας. Καὶ καμμιά θεραπεία πιά δὲν ἦτανε, μιὰ πού τὰ δοκίμασε. Ἔκανε πάντα καινούργιες δοκιμὲς καὶ οὔτε κυνηγοὶ οὔτε σκύλοι μποροῦσανε μέρα καὶ νύχτα νὰ μᾶς φυλάξουν ἀπὸ τοὺς δόλους του· κ' ἔτσι μοῦ ἄρπαξε ὅλα μου σχεδὸν τὰ παιδιά ἀπὸ εἴκοσι κατάντησα στὰ πέντε μονάχα, τὰ ἄλλα μοῦ τὰ πήρεν ὅλα. Ὡ, λυπηθῆτε τὸν πόνο μας τὸν πικρό! ἔσκότωσε χθὲς τὴν θυγατέρα μου, καὶ μόλις τὸ κουφάρι της ἔσωσαν οἱ σκύλοι. Δῆτε τὴν, ἐδῶ νὰ τὴν· ἐκεῖνος τὸ ἔκαμε, πάρετέ το κατὰκαρδα!»

Καὶ μίλησεν ὁ βασιλιάς καὶ εἶπε:

«Ἔλα κοντύτερα, Γκριμπαρτ, καὶ δές· νὰ πῶς ἐνήστευεν ὁ ἄσκητὴς καὶ πῶς ἔδειχνε τὴ μετάνοιά του! Μὰ ἔνα χρόνο ἀκόμα νὰ ζήσω, καὶ θὰ τὸν κάμω νὰ μετανοήσῃ ἀληθινά! Ὅμως, τί ὠφελοῦν τὰ λόγια! Ἄκου, δυστυχισμένε Χέννιγκ· τίποτα δὲ θὰ λείψῃ τῆς θυγατέρας σου ἀπὸ ὅσα μὲ τὸ δίκιο προσφέρομε στοὺς νεκρούς· θὰ διατάξω νὰ ψαλοῦν ἀγρυπνίες καὶ μὲ μεγάλες τιμὲς νὰ τὴ θάψουν στὴ γῆ· ἔπειτα μὲ αὐτοὺς τοὺς κυρίους θὰ σκεφθοῦμε γιὰ τὴν τιμωρία τοῦ φονιά».

Κ' ἔδωσε ἀμέσως προσταγὴ ὁ βασιλιάς νὰ ψαλοῦν ἀγρυπνίες· ἄρχισαν ὅλοι μαζί τὸ *Domino placebo* καὶ ἔψαλαν ὅλα τὰ τροπάρια· θὰ ἠμποροῦσα ἀκόμη νὰναφέρω ποιοὶ ἔψαλλαν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τοῦ χοροῦ καὶ ποιοὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, μὰ τὸ πρᾶμα θὰ πῆγαινε πολὺ σὲ μᾶκρος καὶ προτιμῶ νὰ περιορισθῶ ὡς ἐδῶ· ἔβαλαν τὸ σῶμα μέσα σ' ἕναν τάφο καὶ ἐπάνω μιὰν ὥραία μαρ-

μαρένια πλάκα, γυαλιστερὴ σὰ γυαλί, πελεκημένη τετράγωνη, μεγάλη καὶ χοντρή καὶ πάνω ἐδιάβαζες καθαρά:

«Ποδοξύστρα, θυγατέρα Χέννιγκ τοῦ πετεινοῦ, ἡ καλύτερη ἀπὸ τίς κόττες, πού γεννοῦσε πολλὰ αὐγά στὴ φωλιά της καὶ ἤξερε νὰ σκαλίξῃ ἐπιδέξια τὸ χῶμα, ἄχ, ἐνταῦθα κεῖται! τὸ κακούργημα τοῦ Ραίνεκε τὴν ἀφήρπασε ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας της· ὅλος ὁ κόσμος ἄς μάθῃ τὴν ἀτιμὴ καὶ προδοτικὴ του προᾶξι καὶ ἄς κλαύσῃ τὴν νεκράν». Ἔτσι ἔλεγαν τὰ γράμματα ἐπάνω στὸ μάρμαρο. Καὶ ἀμέσως πρόσταξεν ὁ βασιλιάς νὰ συναχθοῦν οἱ φρονιμώτεροι, γιὰ νὰ σκεφθῆ μαζί τους πῶς νὰ τιμωρήσῃ τὸ κακούργημα, πού τόσο ξάστερα εἶχαν καταγγεῖλει ἐμπρὸς του κ' ἐμπρὸς στοὺς μεγιστᾶνες του. Καὶ στὸ τέλος ἐπῆραν τὴν ἀπόφασιν· νὰ στείλουν στὸν ἐπίβουλο τὸν κακοῦργο ἕναν ἀποσταλμένο νὰ τοῦ ποῦν νὰ μὴ λείψῃ γιὰ κανένα λόγο νὰ παρουσιασθῆ στὴν Αὐλὴ τοῦ βασιλιά, τὴν πρώτη μέρα πού θὰ εἶχαν τὴ σύναξιν οἱ μεγιστᾶνες. Τὸν Μπράουν, τὴν ἀρκοῦδα, ἐδιάλεξαν γιὰ ἀποσταλμένο· καὶ εἶπεν ὁ βασιλιάς στὸ Μπράουν, τὴν ἀρκοῦδα:

«Σοῦ παραγγέλλω, ἐγὼ ὁ Κύριος σας, νὰ ἐκτελέσῃς μὲ ζῆλο τὴν ἐντολή μου σοῦ συνιστῶ ὅμως μεγάλη προσοχή· γιὰτὶ εἶνε ὁ Ραίνεκε κακὸς καὶ κάλπης, θὰ βάλῃ ὅλες του τίς κατεργαριὲς σὲ ἐνέργεια, θὰ μεταχειρισθῆ κολακαίεις, θὰ σοῦ πῆ ψέματα, θὰ σὲ γελάσῃ ὅπως μπορέσῃ».

«Νὰ δὰ ἡ ὥρα!» τοῦ ἀποκρίθηκε μ' ἐμπιστοσύνη στὸ ἑαυτό του ὁ Μπράουν· «μεῖνε ἤσυχος! καὶ στὸ πα-

ραμικρὸ μόνο νὰ πάρῃ τὴν τόλμη κι ἀπὸ τὸ νοῦ του νὰ περάσῃ νὰ μοῦ κάμῃ τὴν ἐλάχιστη προσβολή, τὸ ὀρκίζομαι στὸ Θεό, ἔτσι νὰ μὴ δῶ προκοπή, ἂν δὲν τοῦ τὸ πληρώσω τόσο σκληρά, πού νὰ μὴν μπορέσῃ ποτὲ νὰ τὸ χωνέψῃ».

ΑΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κ᾽ ἔτσι πῆρε ὁ Μπράουν τὸ δρόμο του κατὰ τὸ βουνό, γεμάτος περηφάνεια κ' ἐμπιστοσύνη, ἀνάμεσ' ἀπὸ μιὰ ἔρημο, πού ἦταν μεγάλη, μακρυνά, φαρδειά καὶ σεπασμένη ἀπὸ ἄμμο· καὶ ὅταν τέλος τὴν πέρασε, ἔφτασε στὰ βουνά, πού συνήθιζε ὁ Ράινεκε νὰ κυνηγᾷ· τὴν περασμένη μάλιστα ἀκόμα ἡμέρα εἶχε ξεφαντώσει σ' αὐτὰ τὰ μέρη. Μὰ ἡ ἀρκοῦδα προχώρησε παραμπρὸς κατὰ τὴν Κακομερά· ἐκεῖ εἶχεν ὁ Ράινεκε ὠραῖα παλάτια ἀπ' ὄλους τοὺς πύργους καὶ τὰ κάστρα, πού εἶχε ἀμέτρητα ἐκεῖνος, ἢ Κακομερά ἦτανε τὸ καλύτερο. Σ' αὐτὸ κατοικοῦσε ὁ Ράινεκε, κάθε φορὰ πού εἶχε φόβο ἀπὸ τίποτε κακό.

Ὁ Μπράουν ἔφθασε στὸν πύργο καὶ βροῆκε τὴ συνθημισμένη πόρτα στερεὰ κλεισμένη· πέρασε λοιπὸν ἀπ' ἐμπρὸς καὶ συλλογίστηκε λιγάκι τέλος φώναξε καὶ εἶπε:

«Κύριε θεῖε μου, εἶσαι μέσα; εἶμαι ὁ Μπράουν, ἢ ἀρκοῦδα, πού ἦρθα δικαστικὸς κλητῆρας ἀπὸ μέρους τοῦ βασιλιᾶ· γιατί ἔκαμεν ὄροκο ὁ βασιλιάς πὼς πρέπει νὰ παρουσιασθῆς στὴν Αὐλή, ἐμπρὸς στὸ Κριτήριο· κ' εἶμαι σταλμένος νὰ σὲ φέρω, γιὰ νὰ μὴν ἀρνηθῆς σὲ κανένα νὰ δώσης καὶ νὰ πάρῃς τὸ δίκιο σου, γιατί ἀλλιῶς θὰ σοῦ στοιχίσῃ τὴ ζωὴ σου· ἂν δὲν θελήσης νὰ με ἀκολουθήσης, ἢ κρεμάλα κι ὁ τροχὸς σὲ περιμένει διάλεξε λοιπὸν τὸ καλύτερο πού ἔχεις νὰ κάμῃς· ἔλα κι ἀκολούθησέ με· εἰδεμὴ μπορεῖ νὰ τὰ βροῆς ἄσχημα».

Ὁ Ραΐνεκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τᾶκουεν ὅλα περίφημα· ἐκάθονταν κι ἀφιγκράζονταν ἡσυχά κ' ἔλεγε μέσα του:

«Νάτανε νὰ κατόρθωνα νὰ τοῦ τὰ πλήρωνα αὐτουνοῦ τοῦ χοντροκομμένου καμαράδου τὰ περήφανα τὰ λόγια του! ἀξίζει νὰ τὸ σκεφθῆ κανεὶς τὸ προᾶμα».

Ἐπῆγε λοιπὸν στὸ βᾶθος τοῦ σπιτιοῦ, στὸ καταφύγιο τοῦ πύργου, γιατί ἦτανε μαστορικά χτισμένος· βρισκόντανε ἐδῶ τρύπες καὶ κουφάλες μὲ κάθε λογῆς περάσματα, στενὰ καὶ μακρὰ, καὶ διάφορες πόρτες, νανοῖγουν καὶ νὰ κλείνουν κατὰ τὸν καιρὸ καὶ τὴν περίστασι. Καταλάβαινε πὼς τὸν ζητοῦσαν γιὰ καμμιά του μαργιολιά, εὔρισκε ἐκεῖ τὴν καλύτερη ἀσφάλεια. Ἀκόμα πολλές φορὲς ἀπὸ ἀπλότητα πιάνονταν ἐκεῖ μέσα σὲ κείνους τοὺς λαβύρινθους πολλὰ φτωχὰ ζῶα, καλοπρόσδεχτη ἄγρη γιὰ τὸ ληστή.

Ὁ Ραΐνεκε λοιπὸν ἄκουσε τὰ λόγια, μὰ φοβήθηκεν ὁ γνωστικὸς μήπως ἦτανε κι ἄλλοι μαζί μὲ τὸν ἀποσταλμένο, κρυμμένοι σὲ καρτέρι ἀφοῦ ὅμως ἐβεβαιώθηκε πὼς ἡ ἀρκοῦδα εἶχεν ἔρθει μόνη της, παρουσιάζεται μὲ πονηριά ἔξω καὶ λέγει:

«᾽Ω, τιμημένε μου θεῖε, καλῶς ἐκόπιασες! νὰ μὲ συγχωρῆς· εἶχα νὰ διαβάσω τὸν ἔσπερινὸ καὶ γι' αὐτὸ σ' ἔκαμα νὰ περιμένης. Σ' εὐχαριστῶ πὸς ἦρθες ἐσύ, γιατί βέβαια αὐτὸ θὰ μὲ ὠφελήσῃ στὴν Αὐλή· τολμῶ νὰ τὸ ἐλπίζω· πάντα καληγνωρισμένος νᾶσαι, ὅτι ὦρα καὶ στιγμή στὸ φτωχικό μου, θεῖε μου! Στὸ μεταξύ, ἄς ἔχη τὸ ἄδικο ἐκεῖνος πὸς σὲ πρόσταξε αὐτὸ τὸ ταξίδι, γιατί εἶνε μα-

κρυνὸ ἀλήθεια καὶ κουραστικό. Θεέ μου, τὶ καψωμένους πὸς εἶσαι! οἱ τρίχες σου εἶνε μούσκεμα ἀπὸ τὸν ἴδρο κ' ἡ ἀναπνοή σου πιασιμένη. Δὲν εἶχεν ὁ δυνατὸς ὁ βασιλιάς ἄλλον κανένα νὰ στείλῃ παρὰ τὸν εὐγενικὸ τὸν ἄρχοντα, πὸς τιμᾶ ἀπ' ὅλους πῶτερο; Μὰ ἔτσι φαίνεται ἔπρεπε νὰ γίνῃ, γιὰ τὸ δικό μου τὸ καλό· παρακαλῶ νὰ ἔχω τὴν προστασία σου στὴν Αὐλή τοῦ βασιλιᾶ, ὅπου ὅλοι μὲ κατατρέχουν ἄδικα. Αὐριο ἔχω σκοπὸ, μ' ὅλη τὴ δύσκολη θέσι μου, νὰ κατεβῶ καὶ νὰ παρουσιασθῶ ἑλεύθερα στὴν Αὐλή, κι αὐτὸ εἶνε πάντα ἡ ἀπόφασί μου· μόνον σήμερα πὸς δὲν εἶμαι πολὺ στὰ σύγκαλά μου γιὰ νὰ κάμω αὐτὸ τὸ ταξίδι· ἔφαγα δυστυχῶς πάρα πολὺ ἀπὸ ἓνα φαγί, πὸς μοῦ κάνει κακό· κ' ἔχω φοβεροὺς πόνοους στὴν κοιλιά».

Καὶ πάνω σ' αὐτὸ ρώτησεν ὁ Μπραῦν:

«Καὶ τὶ ἦτανε τοῦτο τὸ φαγί, θεῖε»;

Ὁ ἄλλος τοῦ ἀποκρίθηκε:

«Τὶ θὰ μπορούσε νὰ σ' ὠφελοῦσε κι ἂν σοῦ τὸ ἔλεγα· μὲ πόνους καὶ κόπους βγάζω τὸ ψωμί μου· μὰ τὰ ὑποφέρω μὲ ὑπομονή· ἓνας φτωχὸς ἀνθρώπος δὲν εἶνε πρίγκηπας... καὶ ὅταν δὲ βρῖσκειται τίποτα καλύτερο γιὰ μᾶς καὶ τοὺς δικούς μας, ἀνάγκη πᾶσα νὰ χορταίνῃ κανεὶς τὴν πείνα του μὲ μελόπηττες, πὸς πάντα μπορεῖ κανεὶς νὰ βρῖσκη· μόνον ἀπὸ ἀνάγκη τίς τρώγω, καὶ τώρα εἶμαι πρησμένος· τὸ ρούφηξα μὲ ἀηδία μου αὐτὸ τὸ προᾶμα, πὸς ἠμποροῦσε νὰ μοῦ κάμῃ καλό; ἂν ἦτανε δυνατὸ νὰ τὸ ἀπόφευγα πάντοτε, ποτὲ δὲ θὰ τὸ πλησίαζα στὸ στόμα μου».

«Αἶ, τί ἄκουσα, κύριε θεῖε; ἀποκρίθηκε ὁ Μπράουν· καταφρονεῖς τὸ μέλι, ποῦ ὅλος ὁ κόσμος τὸ λαχταρᾷ; τὸ μέλι, πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ, εἶνε τὸ καλύτερο ἀπ' ὅλα τὰ φαγιά, τοῦλάχιστο γιὰ μένα· ὦ, προμήθευσέ μου ἀπ' αὐτό, καὶ δὲ θάχης νὰ μετανοήσης· θὰ σοῦ τὴν πληρώσω καὶ γὼ πάλι αὐτὴ τὴν ἐκδούλευσι».

«Κοροϊδεύεις», εἶπεν ὁ ἄλλος.

«Ὁχι, μὰ τὴν ἀλήθεια, σοῦ τὸ δοκίζομαι», εἶπεν ὁ Μπράουν· «σοῦ μιῶ μ' ὅλα μου τὰ σοβαρά».

«Ἄν εἶνε ἔτσι», ἀποκρίθηκε ἡ κοκκινότριχα, «μπορῶ νὰ σοῦ τὴν κάμω αὐτὴ τὴν ἐκδούλευσι γιατί ὁ χωρικός ὁ Ρουστεφίλ κάθεται ἐκεῖ στὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ· αὐτὸς ἔχει τὸ μέλι! βέβαια ἐσὺ κι ὅλο σου τὸ σὸί ποτὲ δὲν θὰ εἶδετε τόσο πολὺ μαζεμένο».

Τότε τὸν ἔπιασε τὸ Μπράουν μιὰ λαχτᾶρα ἀβάσταγη γιὰ τὸ ἀγαπημένο του αὐτὸ φαγί.

«ὦ, ἔλα, κύριε θεῖε μου», ἐφώνηξε, «πήγαινε με γρήγορα ἐκεῖ θὰ σοῦ τὸ θυμοῦμαι γιὰ πάντα· προμήθευσέ μου μέλι, κι ἂς εἶνε ἀκόμη καὶ νὰ μὴ χορτάσω ὅσο θέλω».

«Πᾶμε λοιπόν», εἶπεν ἡ ἀλεπού, «καὶ δὲ θὰ μᾶς λείψῃ μέλι· σήμερα ἀλήθεια δὲν εἶμαι καλὰ ἀπὸ πόδια· μὰ ἡ ἀγάπη, ποῦ σοῦ ἔχω ἀπὸ πάντα, θὰ μοῦ κάμῃ γλυκὸ τὸν ξυνὸ τὸ δρόμο· γιατί δὲ ξέρω κανένα ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς συγγενεῖς μου, ποῦ νὰ τιμῶ τόσο σὰν καὶ σένα! ἔλα λοιπόν· καὶ σύ, στὴ σειρὰ σου, θὰ μὲ βοηθήσης τὴν ἡμέρα τῆς δίχης στὴν Αὐλὴ τοῦ βασιλιᾶ γιὰ νὰ κατατροσιάσω τὴ δύναμι τῶν ἐχθρῶ μου καὶ τίς κατηγορίες των. Θὰ σὲ χορτάσω σήμερα ἀπὸ μέλι, ὅσο ποῦ

μπορεῖς νὰ σηκώσης». Καὶ ἐννοοῦσε μ' αὐτὸ ὁ κατηγόρης τίς ὠργισμένες ματσουκιές τῶν χωρικῶν.

Κίνησεν ἐμπρὸς ὁ Ράινεκε καὶ τὸν ἀκλουθοῦσε στὰ τυφλὰ ὁ Μπράουν.

«Ἄν μοῦ πετύχῃ», ἔλεγε μέσα της ἡ ἀλεπού, «θὰ σὲ πάω σήμερα σ' ἓνα παζάρι, ποῦ θὰ βρῆς ἓνα μέλι πολὺ πικρό».

Κ' ἔφτασαν στοῦ Ρουστεφίλ τὸ χτήμα· ὁ Μπράουν ἐνοιωθε μιὰ μεγάλη χαρὰ στὴν καρδιά του, ἄδικα, ὅμως, ὅπως συχνὰ οἱ ἀνόητοι γελιοῦνται μὲ τὴν ἐλπίδα.

Εἶχε βραδυάσει κι ὁ Ράινεκε ἤξερε πὼς αὐτὴν τὴν ὥρα συνήθως ὁ Ρουστεφίλ ἦτανε περμένος στὸ κρεβάτι στὴν κάμαρά του ἢ δουλειὰ του ἦτανε ξυλουργός, πρώτης τάξεως μάστορας· στὴν αὐλὴ ἦτανε ἓνα μεγάλο κούτσουρο βαλανιδιάς· γιὰ νὰ τὸ χωρίσῃ στὴ μέση, εἶχε μπήξει μέσα δυὸ γερὲς σφῆνες, καὶ ἀπὸ τὴν ἀπάνω μεριά ἔχασκε τὸ δένδρο σκισμένο ἓνα πῆχυ. Ὁ Ράινεκε τὸ κύτταξε καὶ εἶπε:

«Θεῖε μου, σ' αὐτὸ τὸ δέντρο μέσα εἶνε μέλι περισσότερο ἀπ' ὅ,τι φαντάζεσαι· τώρα χῶσε τὸ μουσοῦδι σου μέσα, ὅσο μπορεῖς βαθύτερα· μόνον σὲ συμβουλεύω νὰ μὴν πάρης πάρα πολὺ ἀπὸ λαίμαργία, γιατί μπορεῖ νὰ σοῦ βγῆ σὲ κακό».

«Θαρρεῖς πὼς εἶμαι τόσο φαγᾶς;» εἶπεν ὁ Μπράουν· «κάθε ἄλλο! τὸ μέτρο εἶνε καλὸ παντοῦ, σὲ κάθε προᾶμα».

Κ' ἔτσι ἄφησε νὰ γελαστῇ ἡ ἀρκοῦδα κ' ἔχασε τὴν κεφαλὴ μέσα στὴ σκισμάδα ἴσα μὲ τ' αὐτιά καὶ τὰ μπρο-

στινὰ πόδια ἀκόμα. Ὁ Ραΐνεκε καταπιάστηκε ἀμέσως στὴ δουλειὰ καὶ μὲ τὸ τράβα-σύρε τὸ κατάφερε τέλος νὰ βγάλῃ τὶς σφήνες· καὶ νὰ σου ὁ Μπράουν τώρα πιασμένος, κεφάλι καὶ πόδια στὸ μάγγανο· οὔτε μαλλώματα οὔτε καλοπιάσματα δὲν τὸν ὠφελοῦν. Εἶχε δουλειὰ καὶ δουλειὰ στὸ χέρι, μὲ ὅλη τὴ δύναμι καὶ τὴν τόλμη πού εἶχε· καὶ νὰ πὼς μὲ τὴν πονηριά του ἔπιασεν ὁ ἀνεπιφύσ τὸν θεῖο στὴ φάκα.

Οὐρλιαξε καὶ μούγκριζεν ἡ ἀρκοῦδα, ἔσκαφε μὲ ἄγρια λύσσα τὴ γῆς μὲ τὰ πσινά της πόδια καὶ τόσο θόρυβο ἔκανε, πού ὁ Ρουστεφίλ πετάχτηκε ἐπάνω «τί νᾶναι», ἔλεγε μέσα του ὁ μᾶστορης καὶ πῆρε μαζὺ καὶ τὸ μπαλντᾶ του, γιὰ νὰ βρεθῆ ἀρματωμένος, ἂν τυχὸν εἶχε κανεὶς στὸ νοῦ του γιὰ κακό.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ Μπράουν βρισκότανε σὲ μεγάλη ἀγωνία· ἡ σκισμάδα τὸν ἔσφιγγε γερά, τραβοῦσ' ἀπ' ἐδῶ, παράδερν' ἀπὸ κεῖ, μούγκριζοντας ἀπὸ τοὺς πόρους· μὰ μὲ ὅλες του τὶς προσπάθειες τίποτε δὲν κέρδιζε· δὲν ἔλεγε πιά πὼς θὰ βγῆ ἀπὸ κεῖ μέσα· καὶ τὸ ἴδιο πίστευε καὶ ὁ Ραΐνεκε μὲ χαρὰ του· καὶ ἅμα εἶδε ἀπὸ μακρὰ τὸ Ρουστεφίλ νὰ τρέχῃ, φωνάζει τοῦ θείου του.

« Μπράουν, πὼς τὰ πᾶμε; βάλε μέτρο στὴν ὄρεξι καὶ μὲ διάκρισι τὸ μέλι πέ μου, τί γεῦσι ἔχει ἔρχεται ὁ Ρουστεφίλ κ' ἔχει τὴν ἐπιθυμία νὰ σὲ φιλέψῃ ».

Κι ἀπάνω σ' αὐτὸ γύρισε ὁ Ραΐνεκε στὴν Κακομερά, στὸν πύργο του· μὰ ἔφτασεν ὁ Ρουστεφίλ καὶ ὅταν εἶδε τὴν ἀρκοῦδα, ἔτρεξε νὰ φωνάξῃ τοὺς χωρικούς, πού ξεφάντωναν ἀκόμη μαζεμένοι στὴ ταβέρνα.

« Τρέξετε, τοὺς φώναξε, μιὰν ἀρκοῦδα ἔχει πιαστὴ στὴν αὐλή μου, ἀλήθεια σᾶς λέγω ».

Τὸν ἀκολούθησαν κ' ἔτρεξαν ἀφοῦ καθέννας ἀρματώθηκε ὅσο μπορούσε καλύτερα· ὁ ἕνας πῆρε τὸ διχάλι στὸ χέρι καὶ τὴ τσουγκράνα του ὁ ἄλλος· καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος ἔτρεξαν ἀρματωμένοι μὲ σοῦβλα καὶ μὲ τσάπα, ὁ πέμπτος ἐφωδιασμένος μὲ ἕνα παλούκι· ὡς καὶ ὁ παπᾶς καὶ ὁ καντηλιανάφτης ἔφτασαν μὲ τὰ σύνεργά τους. Ἀκόμα κ' ἡ μαγέρισσα τοῦ παπαῖ (τὴν ἔλεγαν Κερά Γιουῦτε κ' ἤξερε νὰ ἐτοιμάζῃ καὶ νὰ μαγερεύῃ τὸ φάρο σὰν καμμιάν ἄλλη) δὲν ἔμεινε πίσω· ἦρθε τροχάτη μὲ τὴ ρόκα της, πού ὅλη τὴν ἡμέρα κάθονταν μπρὸς της, γιὰ νὰ πλύνη τὴ γούνα τῆς ἀρκοῦδας.

Στὴ φορικτὴ θέσι πού βρισκόταν ὁ Μπράουν ἀκουε τὸ θόρυβο ὅλο καὶ νὰ μεγαλώνῃ καὶ μὲ δύναμι τράβηξε τὴν κεφαλὴ του ἀπὸ τὴ σκισμάδα· μὰ τοῦ ἔμεινε τὸ δέρμα κ' οἱ τρίχες ὡς τ' αὐτιά μὲς στὸ δέντρο· ὄχι, κανεὶς ποτὲ δὲν εἶδε πιδὸ ἀξιολθρήνητο ζῷο! τοῦ ἔτρεχε τὸ αἷμα πάνω ἀπὸ τὰ αὐτιά· τί τὸν ὠφελοῦσε πὼς εἶχε γλυτώσει τὸ κεφάλι του; τὰ πόδια του ἔμεναν πιασμένα μὲς στὸ δέντρο· μὲ βιαστικὰ τινάγματα τὰ ξεκόλλησε καὶ κεῖνα ἀπὸ μέσα· δὲν ἤξερε τί ἔκανε ἀπὸ τὴ λύσσα του, κ' ἔμειναν τὰ νύχια καὶ τὸ τομάρι τῶν ποδιῶν στὸ δόκανο τῆς σκισμάδας. Ἄλλοίμονο, ὅλα αὐτὰ δὲν εἶχανε τὴ γεῦσι τοῦ μελιοῦ, πού τὸν ἔκαμε νὰ πιστέψῃ ὁ Ραΐνεκε πὼς θ' ἄβρισκε τὸ ταξίδι του βγῆκε σὲ κακό, καὶ σὲ δυστυχία τὸν ἔβγαλε ὁ δρόμος του. Ἔσταξαν αἷμα τὰ γένηια του καὶ τὰ πόδια του· δὲν ἠμποροῦσε

νά σταθῆ ὄρθιος, δὲν ἤμποροῦσε οὔτε νά συρθῆ οὔτε νά περπατήσῃ. Κι ὁ Ρουστεφίλ ἔτρεχε νά τὸν χτυπήσῃ· ἔπεσαν ὅλοι ἐπάνω του, ὅσοι ἦλθαν μὲ τὸ μάστορη μαζί, κι ὅλοι εἶχαν τὴν ἐπιθυμία νά τὸν σκοτώσουν· ὁ ἅγιος πατέρας κρατοῦσε στὸ χέρι ἓνα μακρὸ ραβδί καὶ τὸν χτύπησε ἀπὸ μακρῶν μὲ κόπο γυρνοῦσε ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, τὸν εἶχε στριμώξει τὸ πλῆθος, μερικοὶ ἀπ' ἐδῶ μὲ τὶς σουβλες, ἄλλοι ἀπὸ κεῖ μὲ τοὺς μπαλτάδες, ὁ γύφτος εἶχε φέρει τανάλλιες καὶ βαριές, ἄλλοι εἶχαν ἔρθει μὲ φτυάρια, χτυποῦσαν κι ὅπου πάει, φώναζαν καὶ χτυποῦσαν, τόσο ποὺ ἀπ' τοὺς πόρους καὶ τὴ στενοχώρια κυλοῦσε μέσα στὶς βρῶμες του· ὅλοι εἶχαν πέσει ἐπάνω του καὶ κανεὶς δὲν ἔμενε πίσω, ὁ στραβοπόδης ὁ Σλόππε μὲ τὸν πατσουμύτη τὸ Λοῦντολφ ἦτανε οἱ πιδ χειρότεροι καὶ ὁ Γκέρολτ ἔπαιξε μὲς στὰ σκεβρά του δάχτυλα τὸν ξύλινο τὸν κόπανο· πλάϊ του στέκονταν ὁ κουνιάδος του, ὁ χοντροῦς ὁ Κουκελράϊ· κ' οἱ δυὸ τὶς κατέβαζαν τῆς χρονιᾶς του· μὰ κι ὁ Κουὰκ κ' ἡ κερά Γιουττε ἔκαναν καλὰ τὸ μέρος τους· ὁ Τάλκε Λόρντεν Κουὰκ τοῦ κατάφερε τοῦ φτωχοῦ μὰ μὲ τὸν κάδο του.

Καὶ δὲν ἦτανε αὐτοὶ ποὺ ὠνοματίσαμε οἱ μόνοι πλῆθος ἔτρεξαν ἄντρες καὶ γυναῖκες κι ὅλοι ζητούσανε τὴ ζωὴ τῆς ἀρκούδας· ὁ Κουκελράϊ ἔκανε τὸ μεγαλύτερο ξεφωνητό, περνοῦσε τὸν ἑαυτό του γιὰ κάτι· γιατί ἡ κερά Βιλλιγετρούδη, ποὺ κάθονταν στὴν ὀπίσθια πύλη τοῦ χωριοῦ, ἦτανε (αὐτὸ τὸ γνώριζαν) ἡ μητέρα του· ὅσο γιὰ τὸν πατέρα του κανεὶς δὲ γνώριζε ποῖος ἦτανε· μὰ οἱ χωριανοὶ ἐπίστευαν πὼς θάτανε, λέει, ὁ μαῦρος ὁ Σάντερ, ὁ

θεριστής, περήφανος σύντροφος, ὅταν ἦτανε μόνος του. Κ' οἱ πέτρες ἀκόμη πετοῦσαν σὰν βροχὴ καὶ στενοχωροῦσαν τὸν ἀπελπισμένο τὸ Μπράουν ἀπὸ κάθε μεριά. Ἐξαφνα ὠρμησεν ἐμπρὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ρουστεφίλ καὶ χτύπησε μ' ἓνα χοντροῦ καὶ μακρὸ ρόπαλο τὴν ἀρκοῦδα κατακέφαλα, ποὺ οὔτε ἔβλεπε οὔτε ἄκουε πιά. ὅμως συνῆρθε κι ἀπ' αὐτὸ τὸ φοβερὸ χτύπημα· ρίχτηκε μὲ λύσσα ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες, τὶς ἀναποδογύρισε τὴ μιὰ πάνω στὴ ἄλλη καὶ ξαπλώθηκαν καταγῆς ξεφωνίζοντας· μερικὲς πέσανε στὸ νερό· καὶ τὸ νερὸ ἦτανε βαδύ· ἄρχισε νά φωνάζῃ ὁ ἐφημέριος:

«Δέτε», εἶπε, «τὴν κερά Γιουττε, τὴ μαγέρισσα ποὺ κολυμπᾷ ἐκεῖ κάτω, μὲς στὴ γούνα της, κ' ἡ ρόκα της εἶν' ἐδῶ, τρέξετε βοήθεια, ἄνθρωποι μου· δίνω δυὸ βαρέλια μπίρα γιὰ πληρωμὴ καὶ ὅσα πῆτε συχωροχάρτια καὶ χάρες».

Ὅλοι ἄφησαν τὴν ἀρκοῦδα γιὰ σκοτωμένη, ἔτρεξαν γιὰ νά βγάλουν τὶς γυναῖκες ἀπὸ τὸ ποτάμι καὶ ἔσυραν τὶς πέντε ἔξω στὴ στεριά. Μὰ ἐνῶ οἱ ἄντρες καταγίνονταν μ' αὐτὸ στὴν ἀκροποταμίᾳ, γλύστησε ὁ Μπράουν, στὴ μεγάλη του ἀπελπισία, μὲς στὸ νερὸ μουγκρίζοντας ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς πόρους· καλύτερα εἶχε νά πινηγῆ παρὰ νά ὑποφέρῃ τόσο ἄτιμα τὰ χτυπήματα· ποτὲ δὲν εἶχε δοκιμάσει νά κολυμπήσῃ καὶ ἤλπιζε πὼς θὰ τελειώσῃ ἀμέσως μὲ τὴ ζωὴ· μὰ χωρὶς νά τὸ περιμένη εἶδε πὼς ἔπλεε καὶ γιὰ καλὴν του τύχη τὸν ἔπαιρνε τὸ ρέμα πρὸς τὰ κάτω· τὸν εἶδαν ὅλοι οἱ χωριανοὶ κι ἄρχισαν νά φωνάζουν:

«ὦ, αὐτὸ θὰ μᾶς ντροπιάσῃ γιὰ πάντα βέβαια!»
κιἀγαναχτισμένοι τὰ βάλανε μὲ τὶς γυναῖκες· «Καλύτερα
θ'ἀκάναν νὰ ἔμεναν σπίτι! βλέπετε τώρα; κολυμπᾶ και
πάει δουλειά του».

Γύρισαν πίσω νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ κούτσουρο τῆς
βελανιδιάς και βρῆκαν ἀκόμα ἐκεῖ τὸ τομάρι και τὶς
τρύχες ἀπὸ τὴν κεφαλή και τὰ πόδια· ἐγέλασαν και εἶπαν
μεταξὺ τους:

«Θὰ μᾶς ξανάρθῃς βέβαια πάλι· κρατοῦμε τ' αὐτιά
σου γιὰ ἀμανάτι!»

Ἔτσι τὸν περιπαίζανε, σὰν νὰ μὴν ἔφτανε μόνο ἡ
ζημιὰ ποῦπαθε· μὰ ἐκεῖνος ἦτανε εὐχαριστημένος, μιὰ
ποῦ γλύτωσε τοῦλάχιστο τὴ ζωὴ του· βλαστημοῦσε τοὺς
χωριανοὺς ποὺ τὸν χτυπήσανε κι οὐρλιαζε ἀπὸ τοὺς πό-
νους ποὺ ἔνοιωθε στ' αὐτιά και στὰ πόδια καταριώτανε
τὸ Ραῖνεκε γιὰ τὴν προδοσιὰ ποὺ τοῦκαμε· και μ' αὐτὰ
τὰ εὐχολόγια, ἔπλεε ὄλο και πιὸ μπρός, ὅπως τὸν ἔπαιρνε
τὸ ρέμα, ποὺ ἦτανε μεγάλο και δυνατὸ, και τὸν ἔφερε
σὲ λίγη ὥρα ἓνα μίλι ἀπάνω κάτω πιὸ πέρα και κεῖ
ἐσύρθηκεν ἔξω στὴ στεριά ἀγκομαχώντας· ποτὲ ὁ ἥλιος
δὲν εἶδε τόσο βασανισμένο ζῆφο· ἔλεγε πὼς δὲ θὰ τὸν
εὔρισκε ἡ ἄλλη ἡ αὐγὴ· ἐνόμιζε πὼς ἔβγαινε ἡ ψυχὴ
του ὦραν τὴν ὦρα και φώναζε:

«ὦ Ραῖνεκε, ἐπίβουλε προδότῃ, ἄτιμο πλάσμα!»

Ἐπειτα θυμῆθηκε τοὺς χωριανοὺς και τὰ χτυπή-
ματά τους, θυμῆθηκε τὸ δέντρο και ξαναβλαστήμησε τὶς
πανουργίες τοῦ Ραῖνεκε.

Μὰ ὁ Ραῖνεκε, ἀφοῦ ὠδήγησε ἔτσι προσχεδιασμένα

τὸ θεῖο του στὸ παζάρι, γιὰ νὰ τοῦ προμηθεύσῃ μέλι,
γύρισε τρεχᾶτος στὶς ὄρνιθές του· ἤξερε καλὰ τὰ κατα-
τόπια και δὲ δυσκολεύτηκε νὰ βάλῃ στὸ χέρι μιὰ ἔτρεξε
σέρνοντας γρήγορα τὸ θῦμα του στὸν ποταμὸ κάτω· ἐκεῖ
τὴν καταχώνιασε βιαστικὰ και ἔτρεξε γιὰ ἄλλες δουλειές,
ἀκλουθώντας πάντα τὴν ἀκροποταμιὰ, ἦπιε νερὸ κ' ἔλεγε
μέσα του:

«ὦ, πόσο χαρούμενος εἶμαι ποὺ κατάφερα νὰ σύρω
ἐκεῖνο τὸν παλιοχωριάτῃ τὸν Μπράουν στὸ ὑποστατικό!
Στοιχηματίζω πὼς ὁ Ρουστεφίλ θὰ τοῦ ἔδωσε βέβαια
νὰ δοκιμάσῃ τὸ μπαλτᾶ του· πάντα μοῦ ἔδειχτε ἔχθρα
ἡ κερ' ἀρκοῦδα, μὰ κ' ἐγὼ δὲν τὴν ἄφησα ἀπλέρωτη·
θεῖο μου τὸν ἔκραξα πάντα και τώρα ὁ θεῖος μου ἔμεινε
πεθαμένος ἐκεῖ στὸ δέντρο· θέλω νὰ χαρῶ αὐτὴ τὴ χαρὰ,
ὅσον καιρὸ ποὺ ζήσω· δὲν ἔχει πιά οὔτε νὰ μὲ κατη-
γορηῇ οὔτε ἄλλο κακὸ νὰ μοῦ κάμῃ».

Μὰ καθὼς ἐπήγαινε ἔτσι, στρέφει τὰ μάτια κάτω
στὴν ὄχτια τοῦ ποταμοῦ και βλέπει τὸ Μπράουν νὰ κυ-
λιέται καταγῆς τῆς σχίζεται ἡ καρδιά ποὺ ξέφυγε ὁ
Μπράουν ζωντανός.

«Ἄχ, Ρουστεφίλ, τιποτένιε παλιανθρωπᾶκο, κὺρ χα-
μένε χωριάταρε! καταφρόνεςες τέτοιο κομμάτι, παχὺ και
νόστιμο, ποὺ τόσοί τίμιοι ἄνθρωποι τὸ λαχταροῦν και
ποὺ σοῦ ἔπесе ἔτσι σὰν οὐρανοκατέβατο στὰ χέρια σου!
μὰ ὁ τίμιος ὁ Μπράουν σοῦ ἄφησε ἀμανάτι γιὰ τὰ μου-
σαφιρλίκια ποὺ τοῦκαμες».

Αὐτὰ ἔλεγε μέσα του ὅταν εἶδε τὸ Μπράουν θλιμμένο,
ἀποσταμένο νὰ πλῆι στὸ αἷμα του· τέλος τοῦ φώναξε:

«Κύρι θεϊε, σὲ ξαναβρίσκω λοιπόν; ξέχασες τίποτε τοῦ Ρουστεφίλ; πὲς μου μπορῶ νὰ τὸν εἰδοποιήσω ποῦ εἶσαι. Μὰ πρέπει νὰ τὸ πῶ, θαρρῶ πὼς ἔκλεψες βέβαια πάρα πολὺ μέλι τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τάχα τὸν πλήρωσες τίμια; πὼς ἔτρεξε τὸ πρᾶμα; Ἄϊ, πὼς ἔχεις γίνεи ἔτσι; τί μοῦτρα, τί κατάντια εἶν' αὐτή; μήπως δὲν ἦτανε καλὸ τὸ μέλι; σ' αὐτὴ τὴν τιμὴ ἔχει ἀκόμη κι ἄλλο στὴν ἀγορά. Μὰ πέ μου, θεϊε μου, γρήγορα σὲ ποιὸ τάγμα ἔχεις χειροτονηθῆ τώρα κοντά, ποὺ φορεῖς αὐτὴ τὴν κόκκινη περέττα στὸ κεφάλι; μήπως ἔγινες ἀββάς; Ὁ μαρμπέρης δίχως ἄλλο ποὺ σοῦ ἔκαμε τὴν κουρὰ στὸ κεφάλι σοῦ πῆρε ξώφαρτσα καὶ ταυτιά. Ἐχασες, βλέπω, καὶ τὸ τζουλούφι σου καὶ τὸ δέρμα ἀπὸ τὰ μάγουλά σου καὶ τὰ γάντια σου ἀκόμα ποῦ τᾶφησες κρεμασμένα;»

Κ' ἔτσι ἦτανε ὑποχρεωμένος ὁ Μπράουν ν' ἀκούη αὐτὲς τὶς πολλὲς κοροϊδίες τῆ μιὰ πάνω στὴν ἄλλη, κι ἀπὸ τοὺς πόνους μιλιὰ δὲν μποροῦσε νὰ βγάλῃ οὐτ' ἀπόφασινὰ πάρη οὔτε ἤξερε ποῦ νὰ στραφῆ· καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀκούη περισσότερο, σύρθηκε πάλι ξανά στὸ νερὸ μέσα, καὶ ἀκλουθώντας τὸ ρέμα ποὺ τὸν ἔπαιρνε ἄραξε σ' ἓνα ἴσιωμα τῆς ἀκροποταμιάς· ἐκεῖ ξαπλώθηκε, ἄρρωστος καὶ ἔλεινός, καὶ θρηνοῦσε κ' ἔλεγε μόνος του.

«Ἄχ, καὶ γιὰτί δὲν μ' ἄφηνε ἓνας τῶν ξερὸ στὸν τόπο; δὲν μπορῶ πιά νὰ περπατήσω, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τελείωνα τὸ ταξίδι μου στὴν Αὐλὴ τοῦ βασιλιᾶ πίσω καὶ τώρα μένω στὴ μέση ἔτσι ντροπιασμένος ἀπὸ τὴν ἄτιμη προδοσίαν τοῦ Ράινεκε».

Μ' ὅλα ταῦτα ἔβαλε τὰ δυνατά του καὶ σηκώθηκε

καὶ μὲ πόνους φοβεροὺς σέρνονταν ὀλάκαιρες τέσσερις μέρες ὡς ποῦ τέλος ἔφτασε στὸ παλάτι.

Ὅταν ὁ βασιλιᾶς εἶδε τὸ Μπράουν σ' αὐτὰ τὰ ἔλεινὰ χάλια, «Θεὲ τοῦ ἔλεους σου», ἔκραξε, «εἶνε αὐτὸς ὁ Μπράουν ποὺ βλέπω; πὼς ἔρχεται σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση;»

Καὶ ὁ Μπράουν ἀποκρίθηκε.

«Ἀλλοίμονο, εἶνε γιὰ νὰ κλαῖς μὲ τὰ πάθια μου ποὺ βλέπεις· ἔτσι ἄτιμα μ' ἔχει προδώσει ὁ κακούργος ὁ Ράινεκε».

Τότε εἶπεν ὁ βασιλιᾶς ὠργισμένος:

«Βέβαια θέλω νὰ ἐκδικηθῶ χωρὶς κανένα ἔλεος τὸ κακούρημα, ἓνα τέτοιον ἄρχοντα σὰν τὸν Μπράουν, νὰ τὸν προσβάλλῃ ἔτσι ὁ Ράινεκε! ναί, μὰ τὴν τιμὴ μου μὰ τὴν κορῶνα μου, τὸ δοκίζομαι, θὰ δώσῃ κάθε ἱκανοποίησιν ὁ Ράινεκε ποὺ θ' ἀπαιτήσῃ ὁ Μπράουν· ἂν δὲν κρατήσω τὸ λόγο μου, δὲν εἶμαι πιά ἄξιος νὰ φορῶ σπαθί, τὸ ὑπόσχομαι».

Καὶ πρόσταξεν ὁ βασιλιᾶς νὰ προσκληθῆ ἀμέσως τὸ Συμβούλιο, ν' ἀποφασίσῃ καὶ νὰ δοῖσῃ ἀμέσως τὴν τιμωρίαν τοῦ κακούργου. Ὅλοι ἔμειναν σύμφωνοι, ἀφοῦ αὐτὸ ἦτανε ἡ ἐπιθυμία τοῦ βασιλιᾶ, νὰ κληθῆ καὶ γιὰ δεύτερην φορὰ ὁ Ράινεκε νὰ παρουσιασθῆ καὶ νὰ υπερασπίσῃ τὸ δίκιο του γι' αὐτὰ ποὺ τοῦ κατηγοροῦσαν. Ὁ Χίντζε, ὁ ἀγριόγατος, ἠμποροῦσε νὰ φέρῃ ἀμέσως τὴν προσταγὴν στὸ Ράινεκε, γιὰτί εἶτανε φρόνιμος κ' ἐπιδέξιος· ἔτσι ἀποφάσισαν ὅλοι μαζί.

Κ' ἔκαμε σύναξι ὁ βασιλιᾶς μὲ τοὺς πιστοὺς του καὶ εἶπε στὸ Χίντζε:

« Βάλε καλά στὸ νοῦ σου τὴν ἀπόφασι τῶν ἀρχόντων. Ἄν ὁ Ράινεκε μᾶς κάμη νὰ τὸν καλέσωμε γιὰ τρίτη φορά, αὐτὸ θὰ εἶνε ὁ παντοτινὸς ξολοθρεμὸς καὶ τοῦ ἰδίου καὶ ὄλης του τῆς γενιᾶς· ἂν εἶνε γνωστικός, θ' ἀρθῆ δίχως ἄργητα. Ἐσὺ ἀκόνισέ του καλὰ τὸ μυαλό· τοὺς ἄλλους τοὺς καταφρονᾷ, μὰ ἀκούει τίς δικές σου τίς συμβουλές».

Μὰ ὁ Χίντζε ἀποκρίθηκε:

«Κι ἂν εἶνε νὰ βγῆ εἶτε γιὰ καλὸ εἶτε γιὰ κακό, ὅταν ἔρθω ἐκεῖ, πῶς πρέπει νὰ κάμω; Ὅσο γιὰ μένα ὅ,τι ἐσεῖς ἀποφασίζετε καλῶς καμωμένα, μὰ θὰ ἤμουνα τῆς ἰδέας πὼς εἶνε καλύτερο νὰ στείλετε κάποιον ἄλλον, γιὰτὶ ἐγὼ εἶμαι πολὺ μικρός, ὁ Μπράουν εἶνε τόσο μεγάλος καὶ τόσο δυνατὸς καὶ ὅμως δὲ μπόρεσε νὰ τὸν καταφέρῃ· ἐγὼ μὲ τί τρόπο νὰ τὰ βγάλω πέρα; ὦ, συμπαθήσατέ μου!»

«Δὲ μοῦ γυρίζεις τὸ νοῦ μ' ὅσα κι ἂν λές», εἶπεν ὁ βασιλιᾶς· «βρίσκει κανεὶς πολλοὺς ἀνθρώπους μικροὺς μὰ γεμάτους πονηριά καὶ γνώση, πού δὲν τὴν ἔχουν ἄλλοι μ' ὅλο τὸ μπῶτί τους, κι ἂν δὲν γεννήθηκες βέβαια ἐσὺ κανένας γίγαντας, ἔχεις ὅμως γνώση καὶ μάθηση».

Ἐκλινε τὴν κεφαλὴ ὁ Χίντζε καὶ εἶπε.

—«Ἄς γίνῃ λοιπὸν τὸ θέλημά σου! κι ἂν τύχη νὰ ἰδῶ καλὸ σημάδι ἀπ' τὸ δεξιὸ μου χέρι στὸ δρόμο μου, ἔτσι θὰ μοῦ βγῆ σὲ καλὸ τὸ ταξίδι».

ΑΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΜΟΛΙΣ εἶχε κάμει ἓνα κομματάκι δρόμο ὁ Χίντζε, ὁ γάτος, εἶδεν ἀπὸ μακρὰ ἓναν κότσουφα, καὶ τοῦ φάναξε:

«Εὐγενικὸ πουλί! γειά σου! ὦ, στρέψε τίς φτεροῦγες σου καὶ πέταξε κατὰ δῶ, δεξιά μου!» Πέταξε τὸ πουλί καὶ κάθησε ἀπ' ἀριστερὰ τοῦ γάτου, σ' ἓνα δένδρο, γιὰ νὰ τραγουδήσῃ. Ταράχθηκε πολὺ ὁ Χίντζε, καὶ τοῦ φάνηκε πὼς ἄκουε τὴ δυστυχία του. Μολαταῦτα ἔδωσε θάρρος ὁ ἴδιος τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅπως συνηθίζουσαν νὰ τὸ κάνουν πολλοί, καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του κατὰ τὴν Κακομερά, ὅπου βοῆκε τὸ Ράινεκε νὰ κάθεται ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τὸν χαϊρέτησε καὶ τοῦπε:

«Ὁ Θεός, ὁ καλός, ὁ παντοδύναμος, νὰ σοῦ δίνη καλὴ βραδειά! Ὁ βασιλιᾶς φοβερίζει τὴ ζωὴ σου, ἂν ἀρνηθῆς νάρθηξ μαζί μου στὴν Αὐλή, καὶ μοῦ παραγγελε ἀκόμα νὰ σοῦ πῶ: νὰ παρουσιασθῆς νὰ δικασθῆς μὲ κείνους πού σὲ κατηγοροῦν, εἰδεμὴ θὰ τὸ πληρώσουν οἱ δικοί σου».

Ὁ Ράινεκε ἀποκρίθηκε:

«Καλῶς ὤρισες στὸ φτωχικό μου, πολυαγαπημένε μου ἀνημιέ! ἄμποτε ὁ θεὸς νὰ σ' εὐλογῆ, καθὼς τὸ ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά μου». Ὅμως ἄλλα ἦτανε πού εἶχε μέσα στὴ ἐπίβουλή του τὴν καρδιά· καινούργιες κατεργαριές ἔκλωθε στὸ νοῦ του κ' ἤθελε νὰ στείλῃ πάλι ντροπια-

σμένο πίσω στην Αύλη τὸν ἀποσταλμένο τοῦ βασιλιᾶ ὠνόμαζε πάντα ἀνιψιό του τὸ γάτο καὶ τοῦ ἔλεγε: «Ἄνιψιέ μου, τί νὰ σοῦ βάλω νὰ δειπνήσης; κοιμᾶται κανεὶς καλύτερα χορτασμένος. Μιά φορὰ τώρα εἶσαι ὁ μουσαφίρης μου· κι αὐριο τὸ πρωτὶ πηγαίνομε μαζί στὸ παλάτι αὐτὴ εἶνε ἐμένα ἢ ἰδέα μου· δὲ γνωρίζω κανένα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς μου, πὸν νὰ μπορῶ νὰ τοῦ ἔχω περισσότερη ἐμπιστοσύνη· γιατί ὁ φαγάς ὁ Μπράουν ἦρθε ἐδῶ μὲ τίς κοιμποφάνειες του· εἶνε ἀψίδυμος καὶ ἄγγριος καὶ γιὰ κανένα λόγο δὲ θὰ κοιτοῦσα ἐγὼ νᾶκανα τὸ ταξίδι μὲ τὴν συντροφιά του· μὰ καταλαβαίνεις, μαζί σου μπορῶ νᾶρθῶ «· ὅλη μου τὴν καρδιά· αὐριο πρωτὶ πρωτὶ ξεκινοῦμε μαζί αὐτὸ μοῦ φαίνεται τὸ καλύτερο».

Ὁ Χίντζε τοῦ ἀποκρίθηκε:

«Ἐγὼ θαρρῶ πὸς πιὸ καλὰ θᾶτανε νὰ ξεκινούσαμε ἀμέσως γιὰ τὸ παλάτι, ἔτσι ὅπως εἴμαστε· τὸ φεγγαράκι λάμπει ἔξω κ' οἱ δρόμοι εἶνε στεγνοί».

Μὰ ὁ Ράινεκε τοῦ εἶπε:

«Βρίσκω ἐπικίνδυνο τὸ ταξίδι νύχτα τὴν ἡμέρα μᾶς χαιρετᾷ ἕνας φιλικὰ, πὸν ἂν παρουσιάζονταν ἐμπρὸς μας στὸ σκοτάδι τῆς νύκτας δὲ θᾶβγαινε, λέω, σὲ καλὸ τὸ συναπάντημά του».

Καὶ ὁ Χίντζε τότε τοῦ ξαναλέει:

«Λοιπὸν πέ μου νὰ ξέρω, ἀνιψιέ, ἂν μείνω ἐδῶ, τί ἔχομε νὰ φάμε;»

«Τὰ ἔξοικονομοῦμε φτωχικά· μὰ ἂν μείνης, ἔχω νὰ σοῦ προσφέρω φρέσκες μελόπηττες· θὰ σοῦ διαλέξω τίς καθαρότερες».

«Δὲν τίς τρώγω ποτέ μου», ἀποκρίθηκε γρινιάζοντας ὁ γάτος· «ἂν δὲν ἔχης τίποτε ἄλλο, δῶσε μου κᾶν ἕνα ποντίκι! μ' αὐτὸ γίνεται ἢ δουλειά μου καλύτερα, καὶ φύλαξε τὸ μέλι σου γιὰ ἄλλους».

«Ἀλήθεια, σ' ἀρέσουν τόσο τὰ ποντίκια;» εἶπεν ὁ Ράινεκε· «πέ μου το σοβαρά! μπορῶ νὰ σοῦ προσφέρω: ὁ γείτονάς μου, ὁ παπᾶς, ἔχει μιὰν ἀποθήκη στὴν αὐλή του καὶ κεῖ εἶνε ποντίκια, πὸν οὔτε ἕνα κάρρο δὲ θὰ χωροῦσε νὰ τὰ ξεφορτώσῃ ἀπὸ κεῖ μέσα· ἀκούω τὸν παπᾶ πὸν παραπονιέται πάντα, πὸς δὲν μπορεῖ πιὰ ναῦρη ἢ συχία μὲ δαῦτα οὔτε μέρα οὔτε νύχτα».

Ἄστοχαστα εἶπεν ὁ γάτος: «Κάμε μου τὴ χάρι, πήγαινε με ἐκεῖ στὰ ποντίκια· γιατί ἀπ' ὅλα τᾶγγίμια κι ἀπὸ κάθε τι στὸν κόσμον τᾶγαπῶ πιὸ πολὺ κ' εἶνε τέλεια τοῦ γούστου μου».

«Τότε λοιπὸν», τοῦ κάνει ὁ Ράινεκε, «ἔχεις νὰ χορῆς ἀληθινὰ ἕνα ἀρχοντικὸ δεῖπνο· τώρα πὸν ξέρω μὲ τί θὰ σὲ περιποιηθῶ, ἐμπρός, ἄς μὴν χάνομε τὸν καιρὸ μας».

Ὁ Χίντζε τὸν ἐπίστεψε καὶ ξεκίνησε μαζί του· ἔφτασαν στὴ χορταποθήκη τοῦ παπᾶ, στὸν τοῖχο πὸν ἦταν ἀπὸ λασπόπλιδες χτισμένος· ὁ Ράινεκε τὸν εἶχε σκάψει ἀπὸ χθὲς τεχνικά καὶ ἐνῶ κοιμόνταν ὁ παπᾶς τοῦ εἶχε πάρει, ἀπὸ τὴν τρύπα πὸν ἄνοιξε, τὸν καλύτερό του πετεινό. Ὁ μικρὸς ὁ Μαρτίνος, τὸ ἀγαπημένο παιδί τοῦ παπᾶ, γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν κλέφτη, ἔστερέωσε μὲ πιδεξιοσύνη ἐμπρὸς στὸ ἄνοιγμα τὴν τριχιά μὲ μιὰ θηλειὰ στὴ μέση· ἔτσι ἐπίστευε πὸς θὰ ἐκδικηθῇ τὸν κλέφτη

του πειτεινού του, αν ήθελε ξαναγυρίσει ο Ράινεκε που το κατάλαβε και φυλάγονταν είχε στο Χίντζε:

«Αγαπημένε μου άνιπιέ, γλίστροσε μέσα ίσα από το άνοιγμα: εγώ θα φυλάγω βάρδια απ' έξω, ένφ' εσύ θα ποντικολογᾷς; θα τσακώσης με το καντάρι στα σκοτεινά; α, ακου, με τί κέφι σφυρίζουν! άφου χορτάσης, έβγα πάλι έξω και θα με βρῆς έδῶ· δέν πρέπει να χωρισθοῦμε απόψε, γιατί αύριο θα ξεκινήσουμε πρωτ' -πρωτ' και δε θα μάς άποφανῆ ο δρόμος με τις κουβέντες».

«Λές να εῖνε σίγουρα», ρώτησε ο γάτος, «να περάσω μέσα απ' έδῶ, γιατί καμμιά φορά βάζουν κ' οι παπάδες το κακό στο νοῦ τους.

Σ' αυτό επάνω του άποκρίθηκε η άλεπού, η κατεργάρα.

«Ποιός μπορεί να το ξέρη αυτό; εἶσαι τόσο φοβισιάρης; ας γυρίσωμε τότε πίσω· θα μάς δεχτῆ καλά η γυναικοῦλά μου και με κάθε τιμή και θα μάς έτοιμάση νόστιμο φαί· κι αν μάς λείψουν τα ποντίκια, πάντα θα δειπνήσωμε καλόκαρδοι».

Μα ο Χίντζε πήδησε μέσα στο άνοιγμα, γιατί ντραπήκε από τα κοροϊδευτικά λόγια τῆς άλεπούς κ' έπεσε μες στη θηλειά! με τέτοια μουσαφιρίκια δέχονταν ο Ράινεκε τους ξένους του.

“Αμα ένιωσε ο Χίντζε την τριχιά γύρω στο λαιμό του, έταράχτηκε σύγκορμα και βιάστηκε τρομαγμένος, γιατί πήδησε με όρμη· και τότε σφίχτηκε το σχοινί έφώναξε κλαψιάρικα το Ράινεκε, που άφιγκραζόνταν έξω από

την τρύπα και γελοῦσε με κακία μέσα στην καρδιά του· έπλησίασε λοιπόν στο άνοιγμα και του λέει:

«Χίντζε, πῶς σ' άρέσουν τα ποντίκια; τα βρίσκεις, δέν άμφιβάλλω, καλοθρεμμένα· αν τῶξερε ο μικρός ο Μαρτίнос πῶς τρῶς απ' το κυνήγι του, σίγουρα θα σου έφερνε και μουστάρδα· εῖνε ένα παιδί καθώς πρέπει και με ευγένεια. Στο παλάτι τραγουδοῦν ἔτσι, όταν τρῶνε; τί περιέργη μουσική! Να τον έβλεπα τον Ίζεγκριμ σ' αυτή την τρύπα μέσα, ἔτσι ὅπως σ' έφερα έσένα στην παγίδα, θα μου πλήρωνε όλα τα κακά που μῶχει κάμει».

Κ' ἔτσι λέγοντας τράβηξε ο Ράινεκε το δρόμο του· μα δέν πήγαινε μονάχα για κλεψιές· μοιχεῖες, φόννοι, ληστεῖες, προδοσιές, τίποτα δέν το θεωροῦσε για άμαρτημα· κ' ἴσα ἴσα κάτι τέτοιο εἶχε και τώρα στο νοῦ του· ήθελε να επισκεφθῆ την ὄραία Γκιρεμούνδη με διπλό σκοπό· πρώτα πρώτα ήθελε να μάθη απ' αυτήν τί ακριβῶς παράπονα εἶχεν ο Ίζεγκριμ μαζί του· κ' ἔπειτα ήθελεν ο μαργιόλος να ξαναπέση στις παλιές του τις άμαρτίες· ο Ίζεγκριμ ἔλειπε στο παλάτι, κι ο Ράινεκε ήθελε να επωφεληθῆ την ευκαιρία· γιατί ποιός άμφιβάλλει πῶς αυτή η συμπάθεια τῆς λύκαινας για τον αδιάντροπο το Ράινεκε θα κόρωνε την όργη του λύκου; Μπήκε λοιπόν ἴσα στην κάμαρα τῆς κυρίας, μα δέν την βρῆκε σπίτι.

«Τὴν εὐχή τοῦ Θεοῦ νάχετε, προγονάκια μου», εἶπε, τίποτε περισσότερο τίποτε ὀλιγώτερο· χαιρέτησε φιλικὰ τα μικρά και τράβηξε στις δουλειές του.

“Όταν γύρισε το πρωτ' η Γκιρεμούνδη, κατὰ τα ξημερώματα: «Ἦρθε κανένας να με ζητήση;» ρώτησε τὰ

παιδιά: «Ότι κ' ἔφυγε ὁ νουνὸς ὁ Ραΐνεκε, ἤθελε νὰ σοῦ μιλῆσῃ, λέει ἐμᾶς, ὅλοι πὺν εἴμαστ' ἐδῶ, μᾶς εἶπε προγονάκια του».

«Θὰ μοῦ τὸ πλερώσῃ», ἐφώνησε ἡ Γκιρεμουίνδη, κ' ἔτρεξε ἀμέσως νὰ ἐκδικηθῆ τὴν ἴδια τὴ στιγμὴ αὐτὴ τὴν προσβολή. Ἦξερε ποῦ συνήθιζε νὰ πηγαίνῃ τὸν πέτυχε πράγματι καὶ τοῦ κάνει, ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸ θυμὸ της:

«Τί λόγια εἶν' αὐτά; τί αἰσχρὸς κουβέντες εἶν' αὐτὲς ποῦ κάνεις ἔτσι ἀσυνείδητα μπροστὰ στὰ παιδιά μου; θὰ σὲ κάμω νὰ μετανοήσῃς ἀμέσως!»

Αὐτὰ τοῦ λέγει μὲ θυμὸ, καὶ τοῦ δείχνει ἀγριεμένα τὰ μοῦτρα της τὸν πιάνει ἀπὸ τὰ γένεια, ἐδοκίμασε τὴ δύναμι τῶ δοντιῶ της καὶ τὸ βάζει στὰ πόδια γιὰ νὰ τῆς ξεφύγῃ· ἐκείνη τὸν παίρνει στὸ κοντὸ ἀπὸ πίσω· καὶ τότε ἔγιναν πράματα καὶ θάματα.

Ἐκεῖ κοντὰ ἦτανε ἓνας πύργος μισογκρεμισμένος, καὶ ὁμοῦν κ' οἱ δύο τους τρεχάλα κατὰ κεῖ ἀπὸ τὴν πολυκαιρία ἓνας τοῖχος ἦτανε σκισμένος στὴ μέσῃ· ὁ Ραΐνεκε τρουπώνει μέσα μόνον ποῦ χρειάστηκε νὰ σφιχτῆ λίγο, γιὰτὶ ἡ σκισμάδα ἦτανε στενὴ· μὲ βιά κ' ἡ λύκαινα, χοντροὴ καὶ δυνατὴ καθὼς ἦτανε, χώνει τὸ κεφάλι της μέσα· στριμώχνεται, σπρώχνει, σπάνει, τραβᾷ καὶ θέλει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, καὶ σφίγγεται ὅλο καὶ πὺν βαθιά, χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ κάμῃ οὔτε μπρὸς οὔτε πίσω. Ἄμα τὸ εἶδε ὁ Ραΐνεκε, τρέχει ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά, ἀπὸ ἓνα λοξὸ δρόμο, καὶ τῆς δίνει δουλειὰ στὸ χέρι. Μὰ ἐκείνη ἀπὸ λόγια κὶ ἀπὸ βρυσιὲς δὲν τὸν ἄφησε παραπονεμένο· «Φέρονεσαι σὰν ἓνας παλιάνθρωπος! σὰν ἓνας κλέφτης!»

κὶ ὁ Ραΐνεκε τῆς ἀπαντοῦσε: «Κὶ ἂν δὲν ἔγινε αὐτὸ ποτὲ ἀκόμα ἂς γίνῃ τώρα».

Ἄν δίνει αὐτὸ πολλὴ τιμὴ, νὰ κἀνῃ κανεὶς οἰκονομία στὴ γυναῖκα του σὲ βάρους ἄλλων, ὅπως ἔκανε τότε ὁ Ραΐνεκε· μὰ γιὰ κείνον τὸν ἄθλιο ἦτανε ἀδιάφορο. Ὅταν τέλος ἡ λύκαινα κατώρθωσε νὰ ξεγλυτώσῃ ἀπὸ τὴ σκισμάδα, ὁ Ραΐνεκε ἦτανε πιά μακρὸν καὶ πήγαινε τὸ δρόμο του. Κ' ἡ γυναῖκα ποῦ λογάριάζε νὰ πάρῃ μόνῃ τὸ δίκιο της καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν τιμὴ της, τὴν ἔχασε τώρα διπλά.

Μ' ἂς γυρίσωμε τώρα στὸ Χίντζε· ὁ φτωχὸς, ἄμα τὸ ἔνοιωσε πὺς πιάστηκε, ἄρχισε νὰ σκουῖζῃ κλαψάρικα, ὅπως τὸ κάνουν οἱ γάτοι ὁ μικρὸς Μαρτίνος τὸν ἄκουσε καὶ πετάχθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι.

«Δόξα σοὶ ὁ Θεὸς· σὲ καλὴ ὥρα ἔδεσα τὴ θηλειὰ πίσω ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα· ὁ κλέφτης πιάστηκε· λέω πὺς ἀκριβὰ θὰ τὸν πλερώσῃ τὸν πετεινὸ». Ἔτσι ἔλεγε πηδώντας ἀπὸ τὴ χαρὰ του ὁ μικρὸς ὁ Μαρτίνος, ἀναψε σβέλτα ἓνα κερί (οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ κοιμῶντανε ὅλοι) καὶ ξύπνησε πατέρα, μητέρα καὶ ὅλη τὴν ὑπηρεσία φωνάζοντας «Πιάστηκε ἡ ἀλεπού! πᾶμε νὰ τῆς κάμωμε τὸ λογαριασμὸ της».

Ἐτρεξαν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὡς κὶ ὁ γέροντας σηκώθηκε κ' ἔρριξε ἐπάνω του ἓνα ἐπανωφόρι μπρὸς πηγαινε τρεχάτῃ ἡ μαγέρισσα μὲ δυὸ φῶτα· ὁ μικρὸς Μαρτίνος πήρε βιαστικὰ ἓνα χοντροὸ ραβδί, ἔπεσε ἀπάνω στὸ γάτο, τοῦδωσε στὴν κεφαλὴ καὶ στὸ τομάρι καὶ τοῦβγαλε τὸ ἓνα τὸ μάτι· χτυπούσανε κ' οἱ ἄλλοι, ἦρθε κὶ ὁ ἅγιος πα-

τέρας βιαστικός μ' ένα δικάλι στο χέρι και πίστευε πώς θα κατακομματιάση τὸν κλέφτη. Ὁ Χίντζε εἶπε πὸς ἦρθε ἢ στερνή του ὦρα τότε δίνει μιὰ και πηδᾶ ἄγριος κι ἀποφασιστικά ἀνάμεσα στὰ πόδια τοῦ παπᾶ, και τὸν δάγκασε και τὸν γρατσούνισε στὰ γερά· βάζει τὶς φωνὲς ἐκεῖνος, ἀναποδογυρίζεται και πέφτει ἀναίσθητος καταγῆς· ἀστόχαστα ξεστομίζει ἢ μαγέρισσα, πὸς εἶνε ὁ διάβολος πὸς τῆς ἔπαιξε γιὰ νὰ τῆ μασκαρέψη αὐτὸ τὸ φιάσκο· και ὀρκίζεται δυὸ και τρεῖς φορὲς πὸς θᾶχανε εὐχαρίστως αὐτὴ τὰ λίγα τὰ ὑπάρχοντά της, φτάνει νὰ μὴν ἔβρισκε αὐτὴ ἢ συμφορὰ τὸν κύριό της· ναί, ὀρκίζεται, κ' ἓνα θησαυρὸ χρυσάφι, ἂν τὸν εἶχε, δὲ θὰ μετανοοῦσε, θὰ τὸν ἔδινε μὲ χαρὰ της· ἔτσι κλαιγόντανε γιὰ τὸ κακὸ πῶπαθε ὁ κύριός της και γιὰ τῆ βαθεῖα τῆ λαβωματιά του. Τέλος τὸν φέρανε σηκωτὸ στοὺς κρεβάτι σκούζοντας κι ἀφήσανε λησμονημένο τὸ Χίντζε στὴ θηλειά.

Ὅταν βρέθηκε μόνος ὁ γάτος σ' αὐτὴ τῆ θέσι, σκληρὰ ξυλισμένος και βαρεῖα πληγωμένος και τόσο κοντὰ στοὺς θάνατο, ἄρπαξεν ἀπὸ ἀγάπη τῆς ζωῆς τὴν τριχιά κι ἄρχισε νὰ τὴν δαγκᾷ δυνατὰ: «Θὰ μπορέσω τάχα νὰ τῆ γλυτώσω ἀπ' αὐτὸ τὸ μεγάλο τὸ κακό;», εἶπε μέσα του, και τὸ πέτυχε στοὺς τέλος νὰ κόψη τὴν τριχιά· τί εὐτυχία πὸς ἔνοιωσε! Ἔτρεξε νὰ φύγη ἀπὸ τὸ μέρος πὸς ὑπόφερε τόσα πολλά, πήδηξε μὲ ὀρμὴ ἔξω ἀπὸ τὴν τρύπα και πῆρε τρεχάτος τὸ δρόμο κατὰ τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ, ὅπου ἔφθασε τὸ ἄλλο τὸ πρωτὶ ἦτανε φοβερὰ δυσχεστημένος μὲ τὸν ἑαυτὸ του: «Ἔτσι λοιπὸν ἔπρεπε νὰ σὲ πατήση στοὺς ζβέρκο ὁ διάβολος μὲ τὶς κατεργαριεῖς

τοῦ Ραῖνεκε, τοῦ ἐπίβουλου τοῦ προδότη! νὰ γυρίσης πίσω μὲ τὸ κακὸ πὸς ἔπαθες, μὲ τὸ ἓνα μάτι χαμένο, ξυλοφορτωμένος στὰ γερά, τί ντροπὴ γιὰ σένα!»

Μὰ ὁ βασιλιᾶς ἀναψε και κόρωσε ἀπὸ τὸ θυμὸ του, φοβέριζε μὲ θάνατο τὸν προδότη, δίχως καμμιά χάρι· πρόσταξεν ἄμέσως νὰ μαζευτοῦν οἱ σύμβουλοί του· ἦρθαν οἱ βαρῶνοι του και οἱ γραμματικοὶ του· τοὺς ρώτησε πὸς θὰ μπορούσε ἐπὶ τέλος νὰ ὑποχρεωθῆ σὲ δίκην ἐκεῖνος ὁ κακοῦργος, πὸς τόσα κακὰ εἶχε κάμει ὡς τώρα και καθὼς σωριάζονταν κατηγοριεῖς σὲς κατηγοριεῖς ἐπάνω του, πῆρε τὸ λόγο ὁ Γκιρίμπαρτ, ὁ ἀσβός:

«Μπορεῖ νὰ βρισκωνται πολλοὶ ἄρχοντες σ' αὐτὸ τὸ Κριτήριο πὸς νὰ θέλουν τὸ κακὸ τοῦ Ραῖνεκε, ὅμως κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸν στερήση τὸ δικαίωμα πὸς ἔχει, σὰν ἐλεύθερος ἄνθρωπος· πρέπει νὰ κλητευθῆ και γιὰ τρίτη φορὰ· ὅταν γίνῃ αὐτὸ και δὲν παρουσιαστῆ πάλι, τότε μπορεῖ ἢ δικαιοσύνη νὰ τὸν κηρύξη ἔνοχο.»

✓ Τότε ὁ βασιλιᾶς εἶπε:

«Φοβοῦμαι πὸς κανεὶς ἀπ' ὅλους δὲ θὰ πήγαινε νὰ φέρῃ τὴν τρίτη κλήσι στοὺς ἐπίβουλο τὸν ἄνθρωπο· ποῖος ἔχει ἓνα μάτι παραπάνω; ποῖος θὰ εἶχε τὴν τόλμη νὰ ἐκθέσῃ τῆ ζωὴ του και τὸ κορμί του σὲ κίνδυνο γι' αὐτὸ τὸν κακὸ τὸν προδότη; ποῖος θὰ ἔπαιξε στὴν τύχη τὴν ἀσφάλειά του, χωρὶς μολαταῦτα στοὺς τέλος νὰ κατορθώσῃ νὰ παρουσιαστῆ ὁ Ραῖνεκε; σκέπτομαι πὸς κανεὶς δὲ θὰ ἤθελε νὰ τὸ δοκιμάσῃ.»

Μὲ μεγάλη φωνὴ εἶπε τότε ὁ ἀσβός:

«Πολυχρονεμένη μου βασιλιᾶ, ἂν ἤθελες μοῦ τὸ ζη-

τήσει αὐτὸ ἀπὸ μένα, εἶμαι πρόθυμος νὰ ἐκτελέσω τὴν ἀμέσως τὸ θέλημά σου, κι ὅ,τι γίνῃ ἄς γίνῃ. Θέλεις νὰ μὲ στείλῃς μὲ ἐπίσημη ἐντολή, ἢ νὰ πάγω τάχα σὰν ἀπὸ μέρους μου; δὲν ἔχεις παρὰ νὰ διατάξῃς».

Τοῦ ἔδωσε τότε τὴν ἐντολὴ ὁ βασιλιάς καὶ τοῦ εἶπε: «Λοιπὸν πῆγαινε· ὅλες τὶς κατηγορίες τὶς ἔχεις ἀκούσει καὶ κοίταξε φρόνιμα τὴ δουλειά· εἶνε ἄνθρωπος ἐπικίνδυνος».

Καὶ ὁ Γκρίμπαρτ ἀποκρίθηκε:

«Θέλω νὰ κάμω τὴ δοκιμὴ καὶ ἐλπίζω τέλος νὰ τὸν φέρω».

Πῆρε λοιπὸν τὸ δρόμο γιὰ τὴν Κακομερά· βρῆκε τὸ Ράινεκε μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ τοῦ λέει:

«Θεῖε Ράινεκε, σὲ προσκυνῶ· εἶσαι ἓνας γραμματισμένος, σοφός, γνωστικὸς ἄνθρωπος· μὰ εἶμαστε ὅλοι νὰπορήσωμε, πῶς καταφρονεῖς ἔτσι τὴν κλῆσι τοῦ βασιλιά καί, θὰ τὸ πῶ, τὴν παίρνεις στὴν κοροϊδία· δὲ νομίζεις πῶς εἶνε πιά καιρός; οἱ κατηγορίες καὶ τὰ σούσουρα εἰς βάρος σου παίρνουν καὶ δίνουν ὅλο καὶ πιότερο ἀπὸ κάθε μεριά. Σὲ συμβουλεύω, ἔλα μαζί μου στὴν Αὐλή· δὲν ὠφελεῖ περισσότερη χρονοτριβή· πολλές, πολλές κατηγορίες ἔχουν ἐρθῆ στὸ βασιλιά καὶ σήμερα εἶνε ἢ τρίτη φορὰ πού κλητεύεσαι· ἂν δὲν παρουσιαστῆς καὶ πάλι, θὰ σὲ καταδικάσουν. Τότε θὰ ὀδηγήσῃ ἐδῶ ὁ βασιλιάς τοὺς ὑποταχτικούς του νὰ σὲ ἀποκλείσουν καὶ νὰ σὲ πολιορκήσουν σ' αὐτὸ τὸ κάστρο τῆς Κακομεράς· καὶ θὰ πᾶς κατὰ κράτος καὶ σὺ κ' ἡ γυναῖκα σου καὶ τὰ παι-

διά σου κι ὅλα τὰ ὑπάρχοντά σου· νὰ γλυτώσῃς ἀπὸ τὸ βασιλιά δὲν μπορεῖς· ὥστε τὸ καλύτερό σου εἶνε νὰρθῆς μαζί μου στὴν Αὐλή· δὲ θὰ δυσκολευτῆς νὰ τὰ βολέψῃς μ' ἐπιδειξιωσύνη τὰ πράματα· ἀπὸ τέχνες, δὲ θὰ σοῦ λείψουν· ἔχεις εἰτοιμες καὶ θὰ σωθῆς· γιατί ὄχι λίγες φορὲς ὡς τώρα, καὶ στὰ δικαστήρια, σοῦ ἔτυχαν τέτοιες δύσκολες περιστάσεις, καὶ πολὺ μεγαλύτερες μάλιστα ἀπ' αὐτή, μὰ τὰ ξεκεφάλωσες μιὰ χαρὰ καὶ καταντρόπιασες τοὺς ἐχθρούς σου».

Ἔτσι ἀφοῦ μίλησε ὁ Γκρίμπαρτ, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Ράινεκε.

«Θεῖε, φρόνιμα μὲ συμβουλεύεις νὰ παρουσιαστῶ στὴν Αὐλή καὶ νὰ ὑπερασπίσω μόνος μου τὸ δίκιο μου. Ἐλπίζω πὼς ὁ βασιλιάς θὰ μοῦ δώσῃ χάρι· ξέρει πόσο τοῦ εἶμαι ὠφέλιμος, μὰ ξέρει ἀκόμα πὼς γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα μὲ μισοῦν οἱ ἄλλοι· δίχως ἐμένα Αὐλή νὰ ὑπάρξῃ δὲν μπορεῖ. Καὶ δέκα φορὲς περισσότερα κακουργήματα ἂν εἶχα κάμει, τὸ ξέρω καλὰ αὐτό, μιὰ φορὰ νὰ μοῦ τύχῃ νὰ παρουσιαστῶ ἔμπρὸς στὰ μάτια του καὶ νὰ τοῦ μιλήσω, θὰ νοιώσῃ ἀμέσως τὴν ὀργή του νικημένη στὰ στήθη του. Γιατί, βέβαια, ἔχει πολλοὺς στὴν ἀκολουθία του ὁ βασιλιάς καὶ πολλοὶ παίρνουν μέρος στὰ συμβούλιά του, μὰ ποτὲ δὲν τοῦ γίνεται τίποτε κατὰ τὴν καρδιά του· ὅλοι τοὺς μαζί δὲ βρίσκουν ποτὲ καμμιά ὀρθὴ συμβουλή, καμμιά ἰδέα· μὰ πάντοτε σὲ κάθε συμβούλιο, πού τύχῃ νὰ βρεθῶ καὶ γώ, ἢ ἀπόφασι μένει στὴ δική μου τὴν κρίσι· κι ὅταν σὲ καμμιά δύσκολη περίστασι μαζευτοῦν βασιλιάς καὶ μεγιστάνες γιὰ νὰ σκεφτοῦν τρόπο

νά ξεμπλέξουν, ὁ Ραίνεκε τὸν βρίσκει πάντα· αὐτὸ εἶνε πὺν δὲν τὸ χωνεύουν πολλοί· κι αὐτοὺς εἶνε, ἀλλοίμονο, πὺν φοβοῦμαι· γιατί ἔχουν ὀρκιστῆ τὸ θάνατό μου, κ' οἱ πὺν κακοὶ ἴσα ἴσα ἔχουν μαζευτῆ στὴν Αὐλὴ καὶ αὐτὸ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μὲ ἀνησυχῆ. Εἶνε παρὰ πάντα ἀπὸ δέκα κι ὅλοι τοὺς δυνατοί, πὺς μπορῶ ἐγὼ μόνος· νὰ τὰ βάλω μὲ τόσους; γι' αὐτὸ κι ὅλο τὸ ἀναβάλλω τὸ πρῶμα. Μ' ὅλα ταῦτα τὸ βρίσκω καλύτερο νὰρθῶ μαζί σου στὴν Αὐλὴ γιὰ νὰ ὑπερασπισθῶ τὴν ὑπόθεσί μου· αὐτὸ θὰ μοῦ φέρη περισσότερη τιμὴ παρὰ, μὲ τὶς χρονοτριβές μου, νὰ γκρεμίσω τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιά μου σὲ συμφορὲς καὶ κινδύνους· σίγουρα θὰ χανόμεστε ὅλοι μας, γιατί ὁ βασιλιάς εἶνε πολὺ δυνατὸς ἐμπρός μου καί, ὅ,τι καὶ νᾶνε, πρέπει ἐγὼ νὰ τὸ κάμω, μιὰ πὺν προστάξη. Μποροῦμε νὰ δοκιμάσωμε νὰρθοῦμε ἴσως σὲ κανένα συμβιβασμὸ μὲ τοὺς ἐχθρούς μας».

Καὶ ὁ Ραίνεκε εἶπε ἔπειτα στὴ γυναῖκα του:

«Ἐρμελίνα, σοῦ συνιστῶ, τὰ παιδιὰ καὶ τὰ μάτια σου· προπάντων τὸ μικρότερο, τὸ Ράιναρτ· τοῦ στέκουν τόσο καλά τὰ δόντια στὸ στοματάκι του! πιστεύω πὺς θὰ γίνη ζυγγραφιστὸς ὁ πατέρας του· νὰ κι ὁ Ρόσσελ, ὁ κατεγοράκος, πὺν τὸν ἀγαπῶ κι αὐτὸν τὸ ἴδιο· ἔχε λοιπὸν ὅλη σου τὴ ἔγνοια στὰ παιδιὰ, ὅσο καιρὸ πὺν λείπω· θὰ σοῦ τὸ γνωρίζω χάρι, μιὰ καὶ γυρίσω μὲ τὸ καλὸ, καὶ κράτησε τὶς παραγγελιές μου».

Κ' ἔτσι λοιπὸν τοὺς χωρίστηκε, μαζί μὲ τὸ Γκριμπαρτ, τὸ σύντροφό του· ἄφησεν ἐκεῖ τὴ γυναῖκα του, τὴν Ἐρμελίνα, μὲ τοὺς δύο του γιουὺς καὶ τράβηξε βιαστι-

κός· ἄφησε τὸ σπῆτι χωρὶς νὰ πάρη τὴ γνώμη της· κι αὐτὸ τὴ λύπησε κατάκαρδα τὴν κερ' ἄλουπίνα.

Δὲν εἶχαν οἱ δύο τοὺς κάμει ἀκόμα μιὰ ὄριτσα δρόμο καὶ γυρνᾶ ὁ Ραίνεκε καὶ λέγει τοῦ Γκριμπαρτ:

«Ἀγαπημένε μου θεῖε, ἄξιε μου φίλε, πρέπει νὰ σοῦ τὸ ὁμολογήσω, τρέμω ἀπὸ φόβο· δὲν μπορῶ νὰ διώξω ἀπὸ μέσα μου τὴ μαύρη κι ἄραχη συλλογὴ, πὺς πηγαίνω νὰ βρῶ τὸ θάνατό μου· βλέπω μπρὸς μου ὅλα μου τὰ κρίματα, ὅσα ἔχω καμωμένα. Ἄχ, δὲν μπορεῖς νὰ πιστέψης τὴν ἀγωνία πὺν αἰσθάνομαι· ἄφησέ με νὰ σοῦ ξομολογηθῶ· ἀκουσέ μου· ἄλλος παπᾶς ἐδῶ κοντὰ δὲν εἶνε καὶ ὅταν ξελαφρώσω τὴν καρδιά μου, δὲ θὰ σταθῶ χειρότερα μπροστὰ στὸ βασιλιά μου γι' αὐτό».

«Ξομολογήσου πρώτα», τοῦ εἶπεν ὁ Γκριμπαρτ, «τὶς ληστεῖες, τὶς κλεψιές, ὅλες τὶς κακὲς προδοσιές καὶ τὶς ἄλλες τὶς συνηθισμένες σου πονηρίες, ἀλλιῶς δὲν μπορεῖ νὰ σ' ὠφελήσῃ τὸ ξαγόρεμα».

«Τὸ ξέρω», τοῦ ἀποκριθῆκε ὁ Ραίνεκε, «καὶ γι' αὐτὸ ἄφησέ με νὰρχίσω καὶ ἀκουε προσεχτικά».

Confiteor tibi, Pater et Mater πὺς ἔχω παίξει πολλὰ παιχνίδια τῆς βύδρας καὶ τοῦ ἀγριόγατου καὶ πολλῶν ἄλλων· τὸ ὁμολογῶ αὐτὸ καὶ δέχομαι μ' ὅλη μου τὴν καρδιά τὸν κάνονα».

«Μίλα ρωμείκα, τοῦ λέει ὁ ἀσβός, γιὰ νὰ σὲ καταλαβαίνω».

«Ἀλήθεια», εἶπεν ὁ Ραίνεκε, «δὲν ὑπάρχει ζῆφο, ἀπ' ὅσα ζοῦνε τώρα (πὺς μπορῶ νὰ τάρνηθῶ;) πὺν νὰ μὴν τοῦ ἔχω φταίξιμο. Τὸ θεῖο μου τὸ Μπράουν, τὴν ἀρ-

κοῦδα, τὸν ἔκαμα νὰ τσακωθῆ μὲς στὸ δέντρο· τὸ κεφάλι του ἔγινε ὄλο αἷμα κι ἄρπαξε καὶ ξυλιές τῆς χρονιάς του· τὸ Χίντζε τὸν ἐπῆγα στὰ ποντίκια μόνον πού πιάστηκε στὴ θηλειά, τράβηξε τῶν παθῶ του τὸν τάραχο κ' ἔχασε καὶ τὸ ἓνα του τὸ μάτι. Μὲ τὰ δίκια του ἔχει νὰ παραπονιέται κι ὁ Χέννιγκ· τοῦ ἄρπαξα τὰ παιδιά του, μικρὰ καὶ μεγάλα, ὅπως μοῦπεφταν στὸ χέρι, καὶ τᾶφαγα μὲ ὄρεξι. Οὔτε τὸν ἴδιο τὸ βασιλιά τὸν ἄφησ' ἀπείρωχτο καὶ τοῦ ἔπαιξα ξετσιπίωτα κάμποσα ἄσκημα παιχνίδια, κι αὐτοῦ καὶ τῆς ἴδιας τῆς βασίλισσας ἀκόμα. Πρέπει ἀκόμη νὰ ξομολογηθῶ, πὼς τοῦ Ἰζεγκριμ, τοῦ λύκου, δὲν ἄφησα προσβολή πού νὰ μὴν τοῦ κάμω· ὅλα νὰ τὰ πῶ, δὲ θᾶβρυσκα καιρὸ· τὸν ἔλεγα πάντα θεῖο μου, ἔτσι γιὰ κοροϊδία· δὲν ἔχομε καμμιά συγγένεια. Μιὰ φορὰ— πᾶνε τώρα ἔξι χρόνια ἀπάνω κάτω—ἦρθε νὰ μὲ βρῆ στὸ Ἐλκμαρ στὸ μοναστήρι, πού καθόμουνα τότε, γιὰ νὰ μοῦ ζητήσῃ τὴ συνδρομή μου, γιὰτ' εἶχε, λέει, σκοπὸ νὰ γενῆ καλόγερος· ἦτανε μιὰ δουλειὰ καμωμένη ἐπιτηδες γι' αὐτόν, κατὰ τὴν ἰδέα του καὶ τράβηξε τὸ σκοινὶ τῆς καμπάνας· εὔρισκε τόση εὐχαρίστησι στὸν ἦχο τῆς! τοῦ ἔδεσα κ' ἐγὼ τὰ μπροστινά του πόδια στὸ σκοινί, ἔμεινε εὐχαριστημένος πολὺ κ' ἔτσι ὀρθὸς τὸ τραβοῦσε καὶ ξαραθυμοῦσε καὶ τοῦ φαίνονταν πὼς μάθαινε νὰ σημαίνει. Μὰ δὲν ἦτανε νὰ τοῦ βγῆ σὲ καλὸ καὶ σὲ τιμὴ αὐτὴ ἢ τέχνη, γιὰτὶ ἐσήμαινε σὰν τρελλὸς καὶ δαιμονισμένος· ἔτρεξαν λοιπὸν τρομαγμένοι οἱ ἄνθρωποι ἀπ' ὄλους τοὺς δρόμους, γιὰτὶ ἐνόμιζαν πὼς θᾶττιξε κανένα μεγάλο δυστύχημα· ἦρθαν καὶ τὸν βρῆκαν καὶ πρὶ νὰ

προφτάσῃ νὰ ἐξηγηθῆ, πὼς ἐπιθυμοῦσε νὰ ἀσπασθῆ τὸ ἐκκλησιαστικὸ στάδιο, πέσανε μαζωμένοι ἐπάνω του καὶ τὸν κάμανε τοῦ θανατᾶ ἀπὸ τὸ ξύλο. Μολαταῦτα ἐπέμενε ὁ ἀνόητος στὸ σκέδιό του καὶ μὲ παρακαλοῦσε, πὼς ἔπρεπε νὰ τὸν βοηθήσω νὰ ἐπιτύχῃ τιμημένα τὴν κουρά· κ' ἐγὼ τότε τοῦ τσουρούφλισα τὸ μαλλί του στὴν κορφή, τόσο πού τοῦ ἔγινε μιὰ ζαρωματιὰ τὸ χοντρόπετό του. Ἔτσι λοιπὸν τοῦ ἔχω συχνὰ προμηθεύσει καὶ ξυλιές καὶ μπαστουνιές μὲ μεγάλο του ντρόπιασμα. Τοῦ ἔμαθα νὰ πιάνῃ ψάρια, μὰ κι αὐτὸ τοῦ βγῆκε ξυνά. Μιὰ φορὰ εἶχεν ἔρθῃ μαζί μου καὶ στὰ μέρη τῆς Γιουλίχης καὶ τρουπώσαμε σ' ἐνὸς ἐφημέριου τὸ σπίτι, πού ἦτανε ὁ πιὸ πλούσιος τῆς χώρας. Εἶχεν ἓνα κελλάρι ὁ ἄνθρωπος μὲ μοναδικὰ χοιρομέρια μέσα κ' εἶχε ἀκόμα φυλαγμένα ἐκεῖ καὶ κάτι μακρουλά κομματία τρουφερώτατο λαρδί καὶ μέσα σ' ἓνα σκαφίδι κρέας φρεσκοπαστωμένο. Μὲ τὰ πολλὰ κατάφερε ὁ Ἰζεγκριμ νὰ νοιώξῃ μὲ τὰ νύχια του μιὰ τρύπα στὸν πέτρινο τὸν τοῖχο, πού μποροῦσε νὰ μπαινοβγαίνει δίκως κόπο· τὸν ἔσπρωχνα καὶ γώ, τὸν ἔσπρωχνε ὄχι λιγώτερο κ' ἢ λιχουδιά του· μὰ σὲ κείνη μέσα τὴν ἀφθονία δὲν μποροῦσε νὰ βάλῃ περιορισμὸ στὸν ἑαυτό του καὶ παραγέμισε ὑπερβολικὰ τὴν κοιλία του· τρόπος δὲν ἦτανε πιά νὰ περάσῃ τὸ φουσκωμένο του κορμί ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα καὶ νὰ γυρίσῃ πίσω· ἄχ, πὼς τὴν καταριώντανε τὴν ἀπιστὴ τὴν τρύπα, πού τὸν ἄφησε νὰ περάσῃ πεινασμένος μέσα καὶ τοῦ ἀρνιώντανε χορτάτου τὸ γυρισμό! Πάνω σ' αὐτὰ ἐγὼ ἔκαμα μεγάλο θόρυβο στὸ χωριό, γιὰ νὰ σηκώσω στὸ πόδι τοὺς ἀνθρώπους νὰ βροῦν τὰ ἔχνη

τοῦ λύκου· ἔπειτα ἔτρεξα στοῦ ἑφημέριου καὶ τὸν βροῖκα στοῦ τραπέζι· ὅτι καὶ τοῦ εἶχαν σερβίρει ἕνα παχὺ καπόνι, καλοσημένο· τὰρπάζω κι ἀκόμα πάω· ὄρμα ὁ παπᾶς μὲ βία νὰ μὲ κυνηγήσῃ καὶ σηκώνει ἕναν κόσμο στοῦ ποδάρι ἀπὸ τὶς φωνές· σκοντάφτει κι ἀναποδογυρίζει τὸ τραπέζι μ' ὅλα τὰ φαγιὰ καὶ τὰ πιотά· «Χτυπάτε τον, βαράτε του, τσακῶστε τον, σκοτώστε τον!», φωνάζει ἔξω φρενῶν ὁ ἅγιος πατέρας καὶ πέφτει φαρδὺς πλατὺς καὶ δροσίζει τὸ θυμὸ του μέσα στοῦ βοῦρκο, πού δὲν εἶχε δὴ μπροστά του. Κ' ἔφτασαν ὅλοι καὶ φώναζαν «σκοτώστε τον!» Ἐγὼ ἔτρεχα γιὰ νὰ γλυτώσω ἀπὸ κεῖ, καὶ κείνοι μ' ἐπῆραν ὅλοι ἀπὸ τὸ κοντό, μὲ τὴ διάθεσι νὰ μοῦ δώσουν νὰ καταλάβω. Ὁ παπᾶς ἔκανε τὸ μεγαλύτερο θόρυβο· «Τὶ ξεσίλωτος κλέφτης! νὰ μοῦ ἀρπάξῃ τὸν πετεινὸ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι!» Μὰ ἐγὼ ἔφευγα ὄλο μπρός, ὡς τὸ κελλάρι, ὅπου ἀναγκάστηκα νὰ ρίξω καταγῆς τὸν πετεινὸ, γιὰτὶ μὲ βάραινε πιά πολύ, κ' ἔτσι μ' ἔχασε τὸ πλῆθος. Μὰ βροῖκανε τὸ πουλὶ καὶ ἐνῶ τὸ σηκῶνε ἀπὸ καταγῆς ὁ παπᾶς, βλέπει τὸ λύκο στοῦ κελλάρι, τὸν βλέπουν κ' οἱ ἄλλοι· βάζει τὶς φωνές ὁ παπᾶς· «Ἐδῶ! ἔδῶ! σκοτώστε τον! ἄλλος κλέφτης, ἕνας λύκος, μᾶς ἔπεσε στὰ χέρια! Θᾶνε ντροπὴ μας νὰ μᾶς ξεφύγῃ, καὶ βέβαια θὰ γελοῦσαν ὅλοι γιὰ λογαριασμό μας στὴ χώρα». Ὁ λύκος δὲν ἤξερε ποῦ βρισκόντανε. Ἐπεφτε βροχὴ τὸ ξύλο ἐπάνω του δεξιὰ κι ἀριστερὰ κ' οἱ λαβωματιές. Ὁλοι ξεφώνιζαν ὅσο μποροῦσαν. Ἐτρεξαν κ' οἱ ἄλλοι χωρικοὶ καὶ τὸν ξάπλωσαν ἐκεῖ καταγῆς γιὰ σκοτωμένο. Μεγαλύτερη συμφορὰ δὲν εἶχε πάθει σ' ὄλη του τὴ ζωὴ. Νὰ τὰ

ζουγράφει κανεὶς στοῦ πανί, θὰ ἦτανε περίεργο νὰ βλέπῃς πῶς ἐπλήρωσε τοῦ παπᾶ τὸ λαρδί του καὶ τὰ ζαμπόνια του. Τὸν πέταξαν ἔξω στοῦ δρόμο καὶ τὸν ἔσερναν στὰ τέσσαρα μέσ' ἀπ' τὰ χωράφια, χωρὶς νὰ δίνη σημεῖο ζωῆς· ἔγινε μιὰ βροῦμα ὄλο του τὸ κορμὶ καὶ τὸν πέταξαν μὲ συχαμὸ ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό· τὸν ἄφησαν ἐκεῖ μὲς σ' ἕνα χαντάκι γεμάτο βοῦρκο, γιὰτὶ τὸν ἐνόμιζαν ψόφιο. Ἐμεινε σ' αὐτὴ τὴν ἔλεεινὴ κατάστασι ἀναίσθητος δὲ ξέρω πόσον καιρὸ, πρὶ νᾶρθῃ στὸν ἑαυτὸ του καὶ νοιώσῃ τὰ χάλια του. Πῶς ἐπὶ τέλους τὰ ξεμπερδεψε, δὲν μπόρεσα ποτὲ νὰ μάθω. Ἀπὸ τότε (θᾶνε ἕνας χρόνος τώρα) ὠρκίστηκε νὰ μοῦ μείνῃ πάντα πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος· μὰ δὲ βάσταξε αὐτὸ πολὺ· τὸ γιὰτὶ μοῦ ἔκαμε αὐτὸ τὸν ὄρκο, δὲ δυσκολεύτηκα νὰ τὸ καταλάβω· λαχταροῦσε νὰ φάῃ μιὰ φορὰ καὶ νὰ χορτάσῃ πουλερικό· καὶ γὰρ γιὰ νὰ τὸν ξεπλανέσω καλύτερα, μὲ ὄλο τὸ σοβαρὸ καθόμουνα καὶ τοῦ ἔλεγα γιὰ ἕνα πατάρι πού πήγαινε κάθε βράδυ καὶ κούρνιαζε ἕνας πετεινὸς μ' ἑφτά κόττες μαζί· ἔπειτα μιὰ νύχτα τὸν ἔφερα ἐκεῖ ἤσυχα ἤσυχα· εἶχαν σημάει οἱ δώδεκα, καὶ τὸ φύλλο τοῦ παραθύρου, στηριγμένο μ' ἕνα ἑλαφρὸ σανίδι, ἦτανε ἀκόμη ἀνοιχτό· ἐγὼ τὸ ἤξερα κ' ἔκαμα σὰν νὰ ἤθελα νὰ μῶ μέσα, μὰ ἔκλινα στοῦ θέλημά του καὶ ἄφησα τὸ θεῖο νὰ περάσῃ πρῶτος. «Ἐμπα ἐλεύθερα! τοῦ εἶπα· μόνον ἂν θέλῃς νὰ πετύχῃς, κάνε σβέλτα· ἀξίζει τὸν κόπο· θὰ βροῖς καλοθρεμμένες κόττες». Τρύπωσε μέσα μὲ μεγάλη προσοχὴ κι ἄρχισε νὰ πασπατεύῃ σιγὰ σιγὰ ἀπεδῶ κι ἀποκεῖ, καὶ μοῦ λέει τέλος μὲ θυμὸ· «Ἔ, τί ὠραῖα πού μ' ἔφερες!

οὔτε φτερό ἀπὸ κόττα δὲ βρίσκω». Εἶπα «Ἐκείνες ποὺ κούρνιαζαν ἐμπρός, τίς τσάκωσα ἐγὼ οἱ ἄλλες κάθονται ἐκεῖ ἀπὸ πίσω προχώρησε χωρὶς νὰ γρυνιάξῃ, μόνον πάτα προσεχτικά». Ἀλήθεια ἢ σανίδα ποὺ πατούσαμε ἦτανε στενή τὸν ἄφησα νὰ προχωρήῃ ἐμπρός, ἐγὼ στάθηκα καὶ πισωδρομώντας σιγὰ σιγὰ πάλι στὸ παράθυρο τράβηξα τὸ ξυλοκάρφι τὸ παραθυρόφυλλο ἔκλεισε μὲ κρότο, ὁ λύκος ξαφνιαστικῶς ἀπὸ τὸ φόβο του καὶ πηδᾷ τρέμοντας ἀπὸ τὸ πατάρι καταγῆς. Μὰ ξύπνησαν τρομαγμένοι κ' οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ κοιμώντανε κοντὰ στη φωτιά. «Τὶ νᾶπεσε μέσα ἀπὸ τὸ παράθυρο;», ἐφώναξαν ὅλοι καὶ πετάχτηκαν βιαστικά ἐπάνω κι ἄναψαν ἀμέσως τὸ φῶς τὸν βρίσκουνε τὸ φίλο στριμωμένο σὲ μιὰ γωνιά, τὸν ἀρχίζουν στὸ ξύλο καὶ τοῦ ἄργασαν στὰ γερά τὸ τομάρι ἀπορῶ κ' ἐγὼ πῶς ξέφυγε.

Σοῦ ἐξομολογοῦμαι ἀκόμη πὼς πολλὰς φορὰς ἐπεσκέφτηκα κρυφὰ τὴν κερά Γκιρεμουίνδη, μὰ καὶ στὰ φανερά. Βέβαια αὐτὸ εἶνε προῶμα ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνῃ καὶ μακάρι ποτὲ νὰ μὴν ἐγενόντανε! γιατί ὅσον καιρὸ ζήση, δύσκολα θὰ τὴ χωνέψῃ αὐτὴ τὴν προσβολή.

Τώρα λοιπὸν σοῦ ξομολογήθηκα, ὅσο μπόρεσα νὰ θυμηθῶ, ὅλα ποὺ μοῦ βαραίνουν τὴ ψυχή. Δῶσε μου τὴ συχώρεσι, σὲ παρακαλῶ. Θὰ κάμω μὲ συντριβὴ καὶ μὲ ταπεινώσι ὅ,τι κάνονα, καὶ τὸν πιὸ βαρὺ, ποὺ μοῦ βάλῃς».

Ὁ Γκρίμπαρτ ἤξερε πῶς νὰ φερθῇ σὲ τέτοιες περιστάσεις ἔκοψε ἓνα μικρὸ κλωνάρι ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ εἶπε:

«Θεῖε, δῶσε τρεῖς στὴ ράχη σου μ' αὐτὸ τὸ κλαδί καὶ βάλε το ἔπειτα, ἔτσι ὅπως σοῦ δείχτω, καταγῆς, καὶ

πήδησε τρεῖς φορὰς ἀπὸ πάνω· φίλησε ἔπειτα ταπεινὰ τὸ κλαδί καὶ κάμε ὅπως σοῦ λέγω· αὐτὸ τὸν κάνονα σοῦ βάζω καὶ νᾶσαι συχωρεμένος καὶ λεύτερος ἀπὸ ὅλα τὰ κρίματα καὶ τίς τιμωρίες· σοῦ τὰ συχωρῶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου, ὅλα ὅσα ἔχεις καμωμένα».

Κι ἄφου τότε ὁ Ράινεκε μ' ὅλη του τὴν καρδιά ἔκαμε τὸν κάνονα, τοῦ λέγει ὁ Γκρίμπαρτ:

«Τώρα, θεῖε μου, κοίταξε νὰ δεῖξῃς τὴ μετάνοια σου καὶ μὲ καλὰ ἔργα, νὰ διαβάξῃς τοὺς ψαλμούς, νὰ πηγαίνῃς τακτικά στὴν ἐκκλησία καὶ νὰ νηστεύῃς τίς ὁρισμένες ἡμέρες. Ὅποιος σὲ ρωτᾷ, νὰ τοῦ δείχνῃς τὸ δρόμο του, νὰ κάνῃς πρόθυμα στοὺς φτωχοὺς ἐλεημοσύνες καὶ νὰ μοῦ ὀρκιστῆς πὼς θὰ παρατήσῃς πιὰ τὴν πρώτη σου τὴ ζωὴ, κάθε κλεψιά καὶ ληστεία, κάθε προδοσία καὶ διαφθορά· κ' ἔτσι νὰ εἶσαι βέβαιος πὼς θὰ πετύχῃς τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ».

«Ἔτσι θέλω νὰ γίνῃ, ἀποκρίθηκε ὁ Ράινεκε, σοῦ τὸ ὀρκίζομαι».

Πῆρε λοιπὸν τέλος ἡ ἐξομολόγησις καὶ ξανάρχισαν τὸ δρόμο τους γιὰ τὸ παλάτι τοῦ βασιλιά· ὁ θεοφοβούμενος ὁ Γκρίμπαρτ κι ὁ σύντροφός του περνούσαν ἀπὸ πλοῦσια καὶ καλλιεργημένα μέρη. Εἶδαν ἓνα μοναστήρι δεξιὰ μεριὰ τοῦ δρόμου των, ὅπου ἅγιες ἀδερφὲς ἦτανε ἀφιερωμένες στὴν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸ προῶ ὡς τὸ βράδυ καὶ τρέφανε στὴν αὐλὴ τοῦ μοναστηριοῦ ὄρνιθες καὶ πετεινοὺς καὶ πολλὰ ὥραϊα καπόνια, ποὺ ὕστερ' ἀπὸ τὸ τάγισμα βγαίνανε καμμιὰ φορὰ κ' ἔξω ἀπὸ τὸν τοῖχο. Ὁ Ράινεκε συνήθιζε νὰ τίς ἐπι-

σκέπτεται συχνά· τότε γυρνᾷ καὶ κάνει τοῦ Γκρίμπαρτ «ὁ συντομώτερος δρόμος εἶνε κατὰ τὸν τοῖχο μπρός»· μὰ εἶχε στὸ νοῦ του τὶς ὄρνιθες ποὺ ἔβροσκαν ἔξω στὰ νοιχτά· ἔφερε λοιπὸν κατὰ κεῖ τὸ ξομολόγο του καὶ πλησίασαν τὶς ὄρνιθες· τὰ μάτια του πήγαιναν νὰ πεταχθοῦν ἔξω ἀπὸ τὶς τρύπες των καθὼς τὰ στριφογύριζε ἀπὸ τὴ λιχουδιά του· μὴν ὄρνιθα εὗρισκεν ἀπ' ὅλες τῆς ἀρεσκείας του, νέα καὶ καλοθρεμμένη, ποὺ περπατοῦσε πίσω ἀπὸ τὶς ἄλλες· χύνεται μὲ ὄρμη ἀπὸ πίσω καταπάνω της· τὰ φτερά πέταξαν στὸν ἀέρα.

Μὰ ὁ Γκρίμπαρτ, ἀγανακτισμένος, τὸν μάλλωσε γιὰ τὸ καινούριο του αὐτὸ ξανακύλισμα:

«Καμώματα εἶνε αὐτά, δυστυχισμένε, καὶ θέλεις γιὰ ἓνα πετεινὸ νὰ ξαναπέσης στὴν ἁμαρτία, ἀφοῦ ξομολογήθηκες; ὦραία μετάνοια, νὰ σοῦ πῶ!»

«Τόκαμα ἔτσι ἀπὸ ἀφηρημάδα», τοῦ εἶπε ὁ Ράινεκε, «ὦ, ἀγαπημένε μου θεῖε, παρακάλεσε τὸ θεὸ νὰ μοῦ συγχώρηση κι αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα· δὲ θὰ τὸ ξανακάμω πιά, ἂς μ' ἔχει παρατημένο».

Ἐκαμαν τὸ γύρο τοῦ μοναστηριοῦ γιὰ νὰ ξαναβγοῦν στὸ δρόμο τους· ἔπρεπε νὰ περάσουν ἀπὸ ἓνα στενὸ γεφυράκι κι ὁ Ράινεκε ὅλο γύριζε τὰ μάτια κατὰ τὶς ὄρνιθες· τοῦ κάκου ἐβίαζε τὸν ἑαυτό του· καὶ τὴν κεφαλή του νὰ τοῦ ἔκοβαν θὰ πετοῦσε στὶς ὄρνιθες τόση ἦτανε ἡ λαχτάρα του.

Ὁ Γκρίμπαρτ τὸν ἔβλεπε καὶ τοῦ φώναξε· «Ποῦ ἀφήνεις πάλι νὰ ταξιδεύουν τὰ μάτια σου, ἀνίψι; ἀλήθεια, εἶσαι ἓνας σιχαμένος κοιλιόδουλος!»

Ὁ Ράινεκε τοῦ ἀποκρίθηκε σ' αὐτὸ ἐπάνω·

«Ἔχεις ἄδικο, κύριε θεῖε· μὴ σπεύδης στὶς κρίσεις σου καὶ μὴ μοῦ ταράξεις τὶς προσειχές μου· ἄφες με νὰ πῶ ἓνα πατερημιῶν· ἔχουν ἀνάγκη, γιὰ τὴ ψυχὴ τους, ὅλες οἱ ὄρνιθες καὶ οἱ χῆνες, ποὺ ἔχω ἀρπάξει ἀπὸ τὶς καλόγριες, αὐτὲς τὶς ἄγιες τὶς γυναῖκες».

Ὁ Γκρίμπαρτ δὲ μίλησε καὶ ὁ Ράινεκε δὲν ἐγύρισε πιά τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὶς ὄρνιθες, ὅσο ποὺ τὶς ἔβλεπε· τέλος ἔπесαν πάλι στὸν ἴσιο τὸ δρόμο καὶ πλησίαζαν στὸ παλάτι· κι ὅταν εἶδε ὁ Ράινεκε τὸν πύργο τοῦ βασιλιᾶ, ταράχτηκε μέσα ἡ καρδιά του, γιὰτ' εἶχε πολλὰ καὶ μεγάλα κατηγορίες στὴ ράχη του.

ΑΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΟΤΑΝ ἔμαθαν στήν Αὐλή πὼς ἔρχεται πραγματικῶς ὁ Ραΐνεκε, ἔτρεξαν ὅλοι ἔξω γιὰ νὰ τὸν δοῦνε, μικροὶ καὶ μεγάλοι πολὺ λίγοὶ ἤθελαν τὸ καλὸ του, ὅλοι σχεδὸν εἶχαν κάποια ἀφορμὴ μαζί του. Μὰ ὁ Ραΐνεκε δὲν ἔδινε μεγάλη σημασίαν στὸ πράμα· αὐτὸ τοῦλάχιστο ἔδειχτε ὁ τρόπος του, τώρα πού μὲ τὸν Γκρίμπαρτ, τὸν ἀσβό, προχωροῦσε θαρρετὸς καὶ πρόσχαρος ἀπὸ τὸ μεγάλο δρόμο. Ἐπλησίασε μὲ τόλμη καὶ χωρὶς καμμιὰ ταραχὴ, σὰν νὰ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ γυῖός του βασιλιάς, ἐλεύτερος καὶ καθαρὸς ἀπὸ κάθε φταιξιμο. Naί, ἔτσι παρουσιάστηκε κ' ἐμπρὸς στὸ Νόμπελ, τὸ βασιλιά, καὶ πῆρε θέσι στὸ παλάτι ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἄρχοντες· ἤξερε νὰ φαίνεται ὅλως διόλου ἥσυχος.

«Πολυχρονομένη βασιλιά, τιμημένοι ἄρχοντες!» ἄρχισε νὰ λέγη· «εὐγενὴς εἶσαι καὶ μεγάλος, πρῶτος στήν τιμὴ καὶ τὴν ἀξία· γι' αὐτὸ σὲ παρακαλῶ νὰ μ' ἀκούσης σήμερα μ' ὅλη σου τὴ δικαιοσύνη. Κανένα πιστότερο δοῦλο δὲν ἔχει βρῆ ποτὲ ἢ βασιλικὴ σου Μεγαλειότης, αὐτὸ μπορῶ νὰ τὸ ὑποστηρίξω ἀφοβα· μὰ γνωρίζω στήν Αὐλὴ πολλοὺς πού μὲ καταδιώκουν ἴσα ἴσα γι' αὐτό. Θὰ ἔχανα τὴ φιλία σου, ἂν οἱ ἐχθροὶ μου κατάρθωναν νὰ σὲ κάμουν νὰ δώσης πίστι στὶς ψευτιές των, καθὼς τὸ ἐπιθυμοῦν· μὰ γιὰ καλὴ μου τύχη ξέρεις ἐσὺ νὰ κρίνης καὶ νὰ ζυγίσης ὅτι σοῦ πῆ κανεὶς ἀκοῦς καὶ τὸν κατηγο-

ρούμενο ὅπως καὶ τὸν κατήγορο καί, ὅσα πολλὰ ψέματα κι ἂν σοῦ εἶπαν ἀπὸ πίσω μου, ἐγὼ μένω ἥσυχος, γιὰτὶ ξέρω πὼς γνωρίζεις ἀρκετὰ τὴν πίστι μου καὶ πὼς αὐτὴ εἶνε ἢ ἀφορμὴ πού μὲ καταδιώκουν».

«Σῶπα!» ἀποκρίθηκε ὁ βασιλιάς· «δὲν ὠφελοῦν οἱ φλυαρίες κ' οἱ κολακείες· τὸ κακούργημά σου εἶνε φῶς φανερὸ καὶ ἢ τιμωρία σὲ περιμένει· ἐφύλαξες τὴν εἰρήνη, πού ἐπροκίρυσα ἐγὼ σ' ὅλα τὰ ζῶα καὶ σὰς ἔβαλα νὰ ὀρκισθῆτε; Νὰ ὁ πετεινὸς ἀπ' ἐδῶ! τοῦ ἄρπαξες, ὕπουλε καὶ ἐλεινὲ κλέφτη, ὅλα τὰ παιδιά του, τὸ ἓνα κατόπι τὸ ἄλλο· καὶ τὴν ἀφοσίωσι πού μοῦ ἔχεις, ἠθέλησες βέβαια, θαρρῶ, νὰ τὴν ἀποδείξης προσβάλλοντας τὴν ἀξιοπρέπεια μου καὶ κάνοντας τόσα κακὰ στοὺς πιστοὺς μου δούλους· ὁ φτωχὸς ὁ Χίντζε ἔχασε τὴν ὑγεία του! πόσον καιρὸ θὰ κάμη νὰ γιαιτρευτῇ ὁ πληγιασμένος ὁ Μπράουν ἀπὸ τοὺς πόνους του! Μὰ ἐγὼ δὲ θέλω νὰ προσθέσω ἄλλο, γιὰτὶ ἐδῶ εἶνε οἱ κατήγοροί σου, ἓνα σωρὸ πολλὰ κατορθώματά σου εἶνε ἀποδειγμένα καὶ θὰ δυσκολευτῆς νὰ τὴ γλυτώσης».

«Καὶ ἀξιῶ νὰ τιμωρηθῶ γι' αὐτό, πολυχρονομένη μου ἀφέντη!» εἶπεν ὁ Ραΐνεκε· «δικό μου εἶνε τὸ φταίξιμο, ἂν ὁ Μπράουν γύρισε μὲ ματωμένο κεφάλι; μόνος του ἀποφάσισε καὶ τὸ θέλησε νὰ τρυγήση, χωρὶς νὰ φοβηθῆ τίποτα, τὸ μέλι τοῦ Ρουστεφίλ· ἂν τοῦ ρίχτηκαν ἐπάνω του ἐκεῖνοι οἱ χοντράνθρωποι οἱ χωρικοί, εἶνε κι αὐτὸς δυνατὸς καὶ βαστοῦν τὰ κότσια του· ἂν τὸν ἐχτύπησαν καὶ τὸν πρόσβαλαν, ἔπρεπε, πρὶ νὰ πέση στὸ νερό, νὰ τοὺς τὴν πληρώση ἀκριβά, σὰν ἄνθρωπος γερός πού

εἶνε, τὴν προσβολὴ πού τοῦ κάμανε. Κι ἂν ὁ Χίντζε, ὁ γάτος, πού ἐγὼ τὸν ἐδέχτηκα σπίτι μου μὲ τιμὴ καὶ τὸν ἐφιλοξένησα κατὰ τὴ δύναμί μου, δὲν κρατήθηκε νὰ μὴν κλέψῃ καὶ τρύπωσε νύχτα στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ, μ' ὄλον ὅπου ἐγὼ τὸν ἔκαμα γιὰ τὸ συμφέρο του τόσο προσεχτικό, κι ἂν ἐκεῖ ἔπαθε ὅ,τι ἔπαθε, ἀξίζω νὰ τιμωρηθῶ ἐγὼ, γιατί φέρθηκαν αὐτοὶ δίχως γνῶσι; θὰ ἦτανε μεγάλη προσβολὴ αὐτὸ γιὰ τὴ βασιλική σου τὴν κορῶνα. Μολοντοῦτο μπορεῖς νὰ μοῦ φερθῆς ἐμένα, ὅπως ὀρίζει τὸ θέλημά σου, κι ὅσο κι ἂν εἶνε τὸ προῶμα καθαρό, νὰποφασίσῃς ὅ,τι σᾶρέσει, εἴτε εἶνε γιὰ σωτηρία μου εἴτε γιὰ καταστροφὴ μου. Θέλεις νὰ μὲ ζεματίσουν, νὰ μὲ ψήσουν, νὰ μοῦ βγάλουν τὰ μάτια, νὰ μὲ κρεμάσουν, νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι, ἔτσι νὰ γίνῃ! ὅλοι εἴμαστε στὴν ἐξουσία σου, ὅλοι ἀπὸ τὸ χέρι σου κρεμόμαστε. Εἶσαι μεγάλος καὶ δυνατός, πῶς νὰ ἀντισταθῇ ὁ ἀδύνατος; θέλεις νὰ μὲ καταδικάσῃς σὲ θάνατο, αὐτὸ ἀλήθεια θὰ ἦτανε μικρὸ κέρδος γιὰ σένα· μὰ ἄς γίνῃ ὅ,τι γίνῃ, ἐγὼ παρουσιάζομαι μ' ὅλη τὴν ἐμπιστοσύνη μπροστὰ στὴ δικαιοσύνη σου».

Τότε ὁ Μπελλὺν ὁ κριὸς ἄρχισε «Ἡ ὄρα ἔφτασε ἄς παρουσιάσωμε τίς κατηγορίες μας!»

Κ' ἦρθε πρῶτος ὁ Ἰζεγκριμ μὲ τοὺς συγγενεῖς του, ὁ Χίντζε ὁ γάτος, ὁ Μπράουν ἢ ἀρκοῦδα, καὶ ζῶα κοπάδι· ἀκόμη καὶ ὁ γάϊδαρος ὁ Μπόλτεβιν ἦρθε καὶ ὁ Λάμπε, ὁ λαγός, ὁ Βακερλὸς ἦρθε, ὁ μικρὸς ὁ σκύλος, κι ὁ Ρὺν ὁ μαντρόσκυλος, ἡ γίδα ἡ Μέττε, Χέρμεν ὁ τράγος, ἡ βερβερίτσα, ἡ νυφίτσα καὶ τὸ κακούμι. Καὶ

τὸ βῶδι καὶ τὸ ἄλογο δὲν ἔμειναν πίσω μαζί μ' αὐτὰ εἶδαν ἀκόμη νὰ ἔρχονται καὶ τὰγρίμια τῆς ἐρημιάς, τὸ ἐλάφι καὶ τὸ ζαρκάδι καὶ ὁ Μπόκερτ τὸ καστόρι, τὸ κουνάδι, τὸ κουνέλι, ὁ ἀγριόχοιρος καὶ νὰ στριμώχνονται τὸ ἓνα πίσω στ' ἄλλο. Ὁ Μπάρτολτ ὁ λέλεκας καὶ Μάρκαρτ ἡ καλοιακοῦδα κι ὁ Λούτκε ὁ γερανὸς ἦρθαν πετώντας. Παρουσιάστηκαν ἀκόμα κ' ἡ Τύπκε ἡ πάπια κ' ἡ Ἀλαίτ ἡ χῆνα κι ἄλλοι πολλοί, ὁ καθέννας μὲ τὴν κατηγορία του. Ὁ Χέννιγγ ὁ δόλιος ὁ πετεινός, μὲ τὰ ὀλίγα του παιδιὰ πού τοῦ ἔμειναν, ἐφώναζε μὲ πάθος τὰ παράπονά του· μὰ κι ἄλλα ἦρθαν ἀκόμη ἀναρίθμητα πουλιὰ καὶ ζῶα, τόσα πολλά, πού ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ ὀνομάσῃ τέτοιο πλῆθος; Ὅλοι τῆς ῥίχτηκαν τῆς ἀλεποῦς, ὅλοι ἐλπίζανε νὰ βγάλουν στὸ φόρο τὰ κακουργήματά του καὶ νὰ δοῦνε τὴν τιμωρία του. Ὅλοι στριμώχτηκαν ἐμπρὸς στὸ βασιλιᾶ μὲ λόγια ἐρεθισμένα, ἐσώριαζαν κατηγορίες ἐπάνω στὶς κατηγορίες κ' ἔβγαζαν στὴ μέση ἱστορίες παλαιῆς καὶ νέες· δὲν ἀκούστηκαν ποτὲ ἀκόμη σὲ μέρα δικάσιμη ἐμπρὸς στὸ θρόνο τοῦ βασιλιᾶ τόσες καταγγελίες. Ὁ Ράινεκε στέκονταν καὶ ἤξερε πῶς νὰ φερθῇ μὲ μεγάλη τέχνη· γιατί, ὅταν ἔπαιρνε τὸ λόγο, ἔτρεχεν ἡ γλῶσσα του, γιὰ νὰ δικαιολογηθῇ, μὲ τόση χάρι, πού ἔμοιαζε σὰν τὴν καθαρὴ τὴν ἀλήθεια· ἤξερε νὰ βγάξῃ τὸ κάθε τι ἀπ' τὴ μέση καὶ τὸ κάθε τι νὰ βᾶξῃ στὴ θέσι του. Ὅποιος τὸν ἀκουε, ἀποροῦσε καὶ τὸν ἐνόμιζε δικαιολογημένο· θὰ μπορούσε μάλιστα νὰ ζητήσῃ καὶ ῥέστα καὶ νὰ κατηγορήσῃ ἄλλους. Ὅμως παρουσιάστηκαν στὸ τέλος μάρτυρες τῆς κατηγορίας ἐναν-

τίον του πρόσωπα σοβαρά και έντιμα και έτσι όλα του τὰ κακουργήματα έγιναν φανερά σαν τὸ φῶς. Τώρα τέλειωσε γιατί ὄλοι στὸ Συμβούλιο τοῦ βασιλιᾶ ἀποφάσισαν μὲ μιὰ φωνή· «πὼς ὁ Ραΐνεκε ἦτανε ἔνοχος θανάτου· πὼς πρέπει νὰ συλληφθῆ, ν' ἄλυσοδεθῆ, νὰ κρεμασθῆ ἀπὸ τὸ λαιμό, γιὰ νὰ πληρώσῃ μὲ ἄτιμο θάνατο τὰ βαριά του τὰ ἐγκλήματα».

Τότε κι ὁ ἴδιος ὁ Ραΐνεκε τὸ εἶδε πὼς ἡ παρτίδα ἦτανε χαμένη· ὄλα του τὰ λόγια κι ὄλη του ἡ ἐξυπνάδα λίγο τὸν ὠφέλησαν· ὁ ἴδιος ὁ βασιλιάς ἐδιάβασε τὴν ἀπόφασιν κι ὅταν τὸν ἔπιασαν καὶ τὸν ἔδεσαν, εἶδεν ὁ ἐλεεινὸς ὁ κακοῦργος νὰ κρέμεται μπρὸς στὰ μάτια του τὸ ἀξιοθρήνητο τέλος του.

Ἄφου λοιπὸν σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν κρίσιν τὸν ἔβαλαν στὰ σίδερα κ' ἐκινήθηκαν οἱ ἐχθροὶ του γιὰ νὰ τὸν ὀδηγήσουν βιαστικὰ καὶ γρήγορα στὸ θάνατο, οἱ φίλοι του ἔστεκαν ἀποσβολωμένοι καὶ θλιμμένοι ἀπαρηγόρητα· ὁ Μάρτιν, ἡ μαϊμοῦ, μὲ τὸ Γκριμπαρτ, τὸν ἄσβό, καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους ἀπὸ τὴ φάρα τοῦ Ραΐνεκε· μὲ βαρεῖα καρδιὰ ἄκουσαν τὴν καταδίκη του κι ὄλοι τὸ πῆραν ἀπὸ πόνου, πιότερο παρ' ὅσο θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ φαντασθῆ· γιατί ὁ Ραΐνεκε ἦταν' ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους βαρῶνους καὶ τώρα τὸν εἶχαν καθαιρέσει ἀπ' ὄλες τὶς τιμὲς καὶ τὰξιώματα καὶ τὸν καταδικάσει σὲ ἄτιμο θάνατο· πὼς νὰ μὴν τοὺς φέρῃ ἄνω κάτω αὐτὸ τὸ θέαμα τοὺς συγγενεῖς του; ἐπῆραν τὴν ἄδεια ἀπ' τὸ βασιλιᾶ, ὄλοι τοὺς ὅσοι ἦσαν, καὶ παράτησαν τὴν Αὐλὴ φεύγοντας.

Μὰ τοῦ βασιλιᾶ τοῦ κακοφάνηκε πού τὸν παρατοῦσαν τόσο ἱππότες· ἔβλεπε τώρα τὸ πλῆθος τοὺς συγγενεῖς, πού δυσαρεστημένοι μὲ τὸ θάνατο τοῦ Ραΐνεκε, ἀπομακρύνονταν καὶ εἶπε ὁ βασιλιάς σ' ἕνα ἀπὸ τοὺς πιστευμένους του· «Βέβαια εἶνε κακοῦργος ὁ Ραΐνεκε, μὰ ἔπρεπε κανεὶς νὰ σκεφτῆ πὼς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του εἶνε ἀπαραίτητοι στὴν Αὐλὴ».

Μὰ ὁ Ἰζεγκριμ, ὁ Μπράουν καὶ ὁ Χίντζε, ὁ γάτος, εἶχανε ὄλη τους τὴν ἔγνοια στὸν ἄλυσοδεμένο τους ἐχθρό· ἤθελαν μιὰ ὥρ' ἀρχύτερα νὰ πάρῃ τέλος ἡ ἀτιμωτικὴ τιμωρία του, καθὼς τὸ πρόσταξε ὁ βασιλιάς· τὸν ἔσυραν ἔξω βιαστικὰ καὶ ἔβλεπαν τὴν κρεμάλα ἀπὸ μακριά· τότε ἄρχισε νὰ λέγῃ ὁ γάτος θυμωμένος στὸ λύκο:

«Θυμήσου, ἄρχοντα Ἰζεγκριμ, πὼς ὁ Ραΐνεκε ἔκαμε τὸ πᾶν ἕναν καιρό, πὼς ἔβαλε ὄλα του τὰ δυνατὰ καὶ πέτυχε ἡ ἐχθρα του νὰ ἰδῆ τὸν ἀδελφό σου στὴν κρεμάλα. Μὲ πόση του χαρὰ τὸν συνώδευσε! Μὴν ἀργῆς λοιπὸν τώρα νὰ τὸν πληρώσῃς καθὼς τοῦ ἀξίζει. Θυμήσου καὶ σύ, ἄρχοντα Μπράουν, πόσο ἄτιμα σὲ πρόδωσε, μὲ τί ἀπιστία στὴν αὐλὴ τοῦ Ρουστεφίλ σὲ παράδωσε στὸ πρόστυχο ἐκεῖνο καὶ λυσσασμένο πλῆθος ἀπὸ ἄντρες καὶ γυναῖκες, θυμήσου τὰ χτυπήματα καὶ τὶς λαβωματιῖς κι ἀπ' ὄλα πιότερο τὸ καταντρόπιασμα, πού τὸ ξέρουν ὄλοι παντοῦ. Τὸ νοῦ σας καὶ τὰ μάτια σας τέσσερα! Ἄν μᾶς ξέφευγε σήμερα, ἂν κατώρθωνε ἡ ἐξυπνάδα του κ' ἡ κατεργαριά του νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ποτὲ δὲ θὰ σήμαινε γιὰ μᾶς ἡ ὥρα τῆς γλυκειᾶς ἐκδίκησης.

«Ας κάμωμε γρήγορα κι ἄς ἐκδικηθοῦμε τὰ κακὰ ποὺ ἔκαμε σὲ ὄλους».

«Τί χρησιμεύουν τὰ λόγια;» τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Ἰζεγκριμ.
«Εὔρε μου μιὰ γερὴ τριχιά γρήγορα· ἄς συντομεύωμε τὰ βάσανά του».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια φοβέριζαν τὴν ἄλεποῦ ὅσο πήγαιναν τὸ δρόμο τους· ὁ Ράινεκε τοὺς ἄκουε δίχως μιλιὰ· τέλος ἄρχισε:

«Ἀφοῦ μὲ ἐχθρεύεσθε τόσο σκληρὰ κ' ἐπιθυμεῖτε θανάσιμη ἐκδίκησι, δὲν μπορεῖτε νὰ δίνετε ἓνα τέλος; Τί παράξενο ποὺ μοῦ φαίνεται! Ὁ Χίντζε ἔπρεπε νὰ ἤξερε ἀπὸ γερὲς τριχιές, γιατί ἔκαμε τὴ δοκιμὴ, τὸν καιρὸ ποὺ πῆγε στὸ κνήγι τῶν ποντικιῶν στοῦ παπᾶ τὸ σπίτι καὶ δὲν τ'ἄβγαλε πέρα μὲ τιμὴ του. Μὰ ἐσεῖς, Μπράουν καὶ Ἰζεγκριμ, βιάζεστε πολὺ νὰ σύρετε τὸ θεῖο σας στὸ θάνατο καὶ νομίζετε πὼς κάτι κάνετε».

Καὶ ὁ βασιλιάς σηκώθηκε μὲ ὄλους τοὺς ἄρχοντες τῆς Αὐλῆς του, γιὰ νὰ ἐρθῆ νὰ ἰδῆ τὴν θανατικὴ ἐκτέλεσι ἀκολούθησε μαζί κ' ἡ βασίλισσα μὲ τὶς γυναῖκες τῆς συνοδείας της· κι ἀπὸ πίσω τους χύθηκε ποτάμι τὸ πλῆθος, φτωχοὶ καὶ πλούσιοι· ὅλοι ἐπιθυμοῦσαν τὸ θάνατο τοῦ Ράινεκε καὶ ἤθελαν νὰ τὸν δοῦν μὲ τὰ μάτια τους. Στὸ μεταξὺ μίλησε ὁ Ἰζεγκριμ μὲ τοὺς συγγενεῖς του καὶ τοὺς φίλους του καὶ τοὺς παρακίνησε ν'ἀρχοῦνται συμπυκνωμένοι ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλο καὶ ν'ἄχουν τὰ μάτια τους τέσσερα πάνω στὴν ἄλυσσοδεμένη τὴν ἄλεποῦ· γιατί πάντα εἶχαν τὸ φόβο μήπως τὰ καταφέρῃ ὁ παμπόνηρος καὶ τοὺς γλυτώσῃ. Καὶ παράγγελε τῆς

γυναίκας του προπάντων ὁ λύκος· «Στὴ ζωὴ σου! κοίτα καλὰ καὶ βόηθα νὰ κρατοῦν γερὰ τὸν κακοῦργο! ἂν ξεφύγῃ, θὰ τὴν αἰστανθοῦμε ὅλοι κατάκαρδα τέτοια ντροπή». Καὶ στὸ Μπράουν ἔλεγε: «Μὴ ξεχνᾷς τὸ παιχνίδι ποὺ σοῦ ἔπαιξε· ὅλα μπορεῖς νὰ τοῦ τὰ πληρώσῃς τώρα καὶ μὲ τὸν τόκο· ὁ Χίντζε σακαφαλώνει καὶ μᾶς στερεώνει τὴν τριχιά ἐκεῖ ἐπάνω· κράτα τον καὶ βοήθησέ με νὰ σύρω κοντὰ τὴ σκάλα· λίγα λεπτὰ ἀκόμα καὶ ξεμπερδεύωμε γιὰ πάντα μ' αὐτὸ τὸν ἄχρειο».

Καὶ ὁ Μπράουν τοῦ ἀποκριθῆκε· «Στήριξε μόνον τὴ σκάλα, καὶ γὰρ θὰ τὸν βαστῶ γερά».

«Γιὰ κοίτα!» τοὺς λέγει πάνω σ' αὐτὰ ὁ Ράινεκε «γιὰ κοίτα, πόση προθυμία καὶ σπουδὴ νὰ παραδώσετε στὸ θάνατο τὸ θεῖο σας! Ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τὸν ὑποστηρίξετε καὶ νὰ τὸν ὑπερασπίξετε καὶ νὰ τὸν συμπονεσετε ἂν ἤθελε βρεθῆ σὲ ἀνάγκη. Θὰ ἤθελα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά νὰ ζητοῦσα συγχώρεσι, μὰ τί θὰ μ' ὠφελοῦσε; ὁ Ἰζεγκριμ μὲ ἐχθρεύεται παρὰ πολὺ· ὡς καὶ τὴ γυναῖκα του πρόσταξε νὰ μὲ κρατῆ καλὰ καὶ νὰ μοῦ φράξῃ τὸ δρόμο τοῦ φευγιοῦ· ἂν θυμόντανε ἐκεῖνὴ τὰ περασμένα μας, βέβαια δὲ θὰ μπορούσε νὰ θέλῃ τὸ κακό μου. Ὅπως δὴποτε, ἂν εἶνε κ' ἔφτασε ἡ στερογὴ μου, θ'ἄθελα νὰ τελείωνε μιὰ ὥρ' ἀρχύτερα· ἔτσι βρέθηκε κι ὁ πατέρας μου στὴν ἴδια φρικτὴ θέσι, μὰ τὸ πρᾶμα ξεμπερδεψε γρήγορα· βέβαια δὲν τὸν συνόβγαλε τόσο πολὺ πλῆθος στὸ θάνατο· μ' ἂν ἐσεῖς πάλι θέλετε νὰ τραβήξετε τὸ πρᾶμα πιότερο, σᾶς τὸ λέγω, προσέξτε νὰ μὴ σᾶς βγῆ σὲ ντροπή».

«Τὸν ἀκοῦτε ἐκεῖ τὸν κακοῦργο», εἶπεν ὁ Μπραόν, «μὲ πόση ἀδιαντροπία μιλεῖ; κρέμασμα, κρέμασμα! ἔφτασε τὸ τέλος του!»

Κι ὁ Ραΐνεκε ἔλεγε μὲ ἀγωνία μέσα του:

«ὦ, νὰ μπορούσα σ' αὐτὴ τῇ μεγάλῃ μου συμφορᾷ νὰ σκαρφιστῶ γρήγορα κανένα τρόπο τυχερό, πὺ νὰ μοῦ χαρίσῃ ὁ βασιλιᾶς τὴ ζωὴ μου καὶ νὰ τοὺς ρεζιλέψω καὶ τοὺς ἐκδικηθῶ αὐτοὺς τοὺς τρεῖς, τοὺς λυσσασμένους ἐχθροὺς μου! Ἄς σκεφτοῦμε κι ὅ,τι εἶνε νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ἄς μᾶς βοηθήσῃ· ἐδῶ τώρα πρόκειται γιὰ τὸ λαίμω μᾶς καὶ τὸ πρᾶμα βιάζει πῶς νὰ γλυτώσω; ὅλα τὰ κακὰ μαζεύτηκαν στὸ κεφάλι μου· ὁ βασιλιᾶς εἶνε θυμωμένος, οἱ φίλοι μου φύγανε κ' οἱ ἐχθροὶ μου εἶνε δυνατοί· σπάνια ἔχω κάμει καλὸ, καί, νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, ὀλίγο ἔχω σεβαστῆ καὶ τοῦ βασιλιᾶ τὴ δύναμι καὶ τὴ σοφία τοῦ συμβουλίου του· πολλὰ εἶνε τὰ κρίματά μου, καὶ μολοντοῦτο εἶχα τὴν ἐλπίδα νὰ στρέψω ἀπὸ τὴν κεφαλή μου τὴ δυστυχία. Ἄν τὸ κατώρθωνα τώρα νὰ μοῦ δοθῆ ἡ ἄδεια νὰ ὀμιλήσω, ἀλήθεια, δὲ θὰ μὲ κρεμουσανε δὲν ἀφήνω νὰ μοῦ φύγῃ αὐτὴ ἡ ἐλπίδα».

Καὶ πάνω σ' αὐτὰ στράφηκε ἀπὸ τὴ σκάλα ψηλὰ στὸ λαὸ καὶ φώναξε:

«Βλέπω τὸ θάνατο ἐμπρὸς στὰ μάτια μου καὶ δὲ θὰ τὸν ξεφύγω. Μιὰ μικρὴ μόνον παρακάλεσι ἔχω νὰ σᾶς κάμω, ὅλοι ἐσεῖς πὺ μ' ἀκούετε, πρὶ νὰφήσω τὸν κόσμο. Θὰ ἤθελα, γιὰ τελευταία φορᾷ, ἐδῶ ἐμπρὸς σας δημοσίᾳ νὰ ἐξομολογηθῶ ἀπ' ὅλη μου τὴν καρδιά καὶ μ' ὅλη τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ξεμυστηρευτῶ εἰλικρινῶς ὅλα

τὰ κακὰ πὺ ἔκαμα, γιὰ νὰ μὴν τύχῃ καμμιά μέρα καὶ φορτώσουν ἄδικα κανενὸς αὐτὸ καὶ κείνο τὸ ἄγνωστο τὸ κακοῦργημα, πὺ ἔχω ἐγὼ κάμει κρυφά. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἀποφεύγω γιὰ τελευταία φορᾷ τίποτε ἄλλα δυστυχήματα καὶ μπορῶ νὰ ἐλπίζω πῶς ὁ Θεός, στὸ μεγάλο του τὸ ἔλεος, θὰ μοῦ τὸ θυμηθῆ».

Πολλοὺς ἐκίνησαν σὲ συμπάθεια αὐτὰ τὰ λόγια· κ' εἶπαν μεταξύ τους:

«Μικρὴ εἶνε ἡ χάρι πὺ ζητᾷ καὶ λίγη ἡ ἀναβολή!» Παρακάλεσαν τὸ βασιλιᾶ καὶ κείνος τοὺς ἔκαμε τὸ χατίρι. Ὁ Ραΐνεκε ἔνοιωσε λίγο ἀλαφρωμένη τὴν καρδιά του κι ἄρχισε νὰ ἐλπίζῃ πῶς μπορούσε ν' ἀβγαῖνε τὸ πρᾶμα σὲ καλὸ. Ἀμέσως ἐπωφελήθηκε τὴ διορία πὺ τοῦ παραχωροῦσαν καὶ εἶπε:

«Spiritus Domini, βοήθησέ με! δὲ βλέπω κανένα μέσα σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο πλῆθος πὺ νὰ μὴν τὸν ἔβλαψα κάπως. Πρῶτα, ἤμουν ἀκόμη μικρὸ παιδάκι καὶ μόλις εἶχα μάθει νὰ βυζαίνω τὸ στῆθος τῆς μάννας μου, ὅταν ἄρχισε νὰ μὲ κεντᾷ ἡ ὄρεξις γιὰ τὰρνάκια καὶ τὰ ριφάκια, πὺ ἔβροσκαν σκορπισμένα στὴν ἐξοχὴ πλαίι στὸ κοπάδι· τᾶκουα μ' εὐχαρίστησι μεγάλη νὰ βελάζουν κ' ἔνοιωθα νὰ μοῦ τρέχουν τὰ σάλια γιὰ ἓνα λιχουδιάρικο φαῖ πὺ δὲν ἄργησα νὰ τὸ μάθω· ἔκοψα μὲ τὰ δόντια μου ἐν' ἄρνάκι, βύζαξα τὸ αἶμα καὶ βρῆκα μοναδικὴ τὴ γεῦσι του· σκότωσα ἔπειτα τέσσερα ἀπ' τὰ πιὸ τρυφερὰ ριφάκια, τὰ ἔφαγα κ' ἐξακολουθοῦσα νὰ κάνω τὴν ἴδια τὴ δουλειά· δὲν ἄφηνα νὰ μοῦ πέσῃ κάτω οὔτε πουλί, οὔτε κόττα, οὔτε χήνα, οὔτε πάπια, ὅπου τις ἔβρισκα,

κ' ἔθαβα συχνά στήν ἄμμο ὅ,τι σκότωνα καί δέ μ' ἄρεσε νά τὸ φάγω ὀλόκληρο. Τότε ἔτυχε νά γνωρίσω ἓνα χειμῶνα κοντὰ στοῦ Ρῆνο τὸν Ἰεγκομι, πού εἶχε καρτέρι πίσω ἀπὸ κάτι δέντρα. Μ' ἐβεβαίωσε πὼς εἵμαστε ἀπὸ τὴν ἴδια οἰκογένεια, ἤξερε μάλιστα νά μετρήσῃ ἐπάνω στὰ δάχτυλά του τὸ βαθμὸ τῆς συγγένειας. Δὲν ἔδειξα δυσκολία νά τὸν πιστέψω καί δέσαμε συμφωνία μαζί: ὑποσχεθήκαμε νά γυρίζουμε μαζί σὰν πιστοὶ σύντροφοι ἀλλοίμονο, ἦτανε νά μοῦ φέρῃ πολλές συμφορὲς αὐτὴ ἡ συμφωνία στοῦ κεφάλι μου: γυρνοῦσαμε πάνω κάτω τὴ χώρα: ἐκεῖνος ἔκλεβε τὰ μεγάλα, ἐγὼ ἔκλεβα τὰ μικρά: ὅ,τι βάζαμε στοῦ χέρι ἔπρεπε νά μεράζεται στὴ μέση καί ὅμως δὲν μεράζονταν στὴ μέση, ὅπως ἦταν δίκαιο: ἔκανε τὴ μερασιά ἐκεῖνος, ὅπως ἤθελε τοῦ φανῆ: ποτὲ δὲν ἐπῆρα τὸ μισό μου ἔκαμε μάλιστα καί κάτι χειρότερο: Ἄν ἄρπαζε κανένα μωσχάρι, ἂν τοῦ τύχαινε κανένα κριάρι, ἂν τὸν ἔβρισκα νά τὰ ἔχη ὅλα ἀφθονα, νά τρώγῃ καμμιὰ κατσίκια, πού ὅτι καί τὴν εἶχε πνίξει, καί μαζί νά κρατῆ στὰ νύχια του κανένα τράγο πού νά σπαρταροῦσε ἀκόμη καταγῆς, ἄρχιζε νά μοῦ ρουθουνίζῃ σαρκαστικά, νά μοῦ κατεβάζῃ τὰ μούτρα καί στοῦ τέλος μ' ἔδιωχνε τρίζοντας τὰ δόντια του: κ' ἔτσι τοῦμενε τὸ μερδικό μου: κ' ἔτσι πάντα πῆγαινε τὸ προῖμα, ἃς ἦταν ὅσο μεγάλο κι ἂν ἤθελε τὸ ψητό. Naί, ἂν τύχαινε καμμιὰ φορὰ νά πιάσωμε κανένα βῶδι μαζί οἱ δυὸ ἢ νά μᾶς λάχαινε καμμιὰ γελάδα, ἀμέσως παρουσιάζονταν ἡ γυναῖκα του καί ἑφτά παιδιὰ κ' ἔπεφταν ἀπάνω στοῦ κνήγι καί μ' ἔδιωχταν ἐμένα ἀπὸ τὸ δειπνοῦ: οὔτε κανένα παιδί δὲν ἔμενε γιὰ μένα, ὅσο καί

νά τῶχαν ξεροτραγανίσει καί καλοπαστρέψῃ ἐκεῖνοι καί ὅμως ἔπρεπε νά τὸ πάρω ἀπόφρασι! Μά, δόξα σοι ὁ Θεός, δὲν ὑπόφερα μολαταῦτα ἀπὸ πείνα: συντηροῦμονε κρυφὰ ἀπὸ τὸν πολύτιμο θησαυρό μου, ἀπὸ τὸ μάλαμα καί τὸ ἀσήμι, πού φυλάγω κρυμμένα σ' ἓνα σίγουρο μέρος: ἔχω μπόλικο προῖμα ἀλήθεια, οὔτε ἓνα ἀμάξι δὲ θὰ μπορούσε νά τὸ κουβαλήσῃ ἀπὸ κεῖ, κ' ἑφτά δρόμους νάκανε».

Ὁ βασιλεὺς, ὅταν ἄκουσε νά γίνεται λόγος γιὰ τὸν θησαυρό, ἔσκυπεν ἔμπρὸς καί τὸν ρώτησε:

«Κι ἀπὸ ποιοῦ τότε βροῆκες; πές μου! τὸ θησαυρὸ ἐννοῶ».

Κι ὁ Ραῖνεκε τοῦ εἶπε:

«Δὲν θὰ σοῦ τὸ κρύψω αὐτὸ τὸ μυστικό, τί θὰ μὲ ὠφελήσῃ ἐμένα; δὲ θὰ πάρω βέβαια τίποτε μαζί μου ἀπ' αὐτὰ τὰ πολύτιμα πράγματα: μ' ἀφοῦ τὸ προστάξεις θὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ ὅλα: πρέπει νά τὸ βγάλω ἐπὶ τέλους ἀπὸ μέσα μου: γιὰ κανένα λόγο πραγματικῶς δὲν πρέπει νά κρύβω πιότερο αὐτὸ τὸ μεγάλο μυστικό. Λοιπὸν αὐτὸς ὁ θησαυρὸς εἶνε κλεμμένος. Εἶχανε κάμει συνωμοσίαν πολλοί, νά σὲ δολοφονήσουν, Μεγαλειότατε, κι ἂν τὴν ἴδια ὥρα δὲν ἔκανε αὐτὸς ὁ θησαυρὸς φτερὰ νά πετάξῃ, πάει, τὸ προῖμα θὰ ἦταν τελειωμένο. Πρόσεξε καλά, πολυχρονεμένε μου βασιλεῦ, γιὰτὶ ἡ ζωὴ σου κ' ἡ σωτηρία σου κρέμονται ἀπ' αὐτὸ τὸ θησαυρό. Αὐτὴ ἡ κλεψιά ἔρριξε σὲ μεγάλες, ἀλλοίμονο, συμφορὲς τὸν πατέρα μου: τὸν ἔστειλε πρὶν τοῦ καιροῦ στοῦ ἀγύριστο τὸ ταξίδι κ' ἴσως καί στὴν αἰώνια κόλασι: μὰ ὅ,τι ἔγινε, βασιλεῦ μου κι ἀφέντη μου, ἔγινε γιὰ τὸ καλὸ τὸ δικό σου.

Καὶ ἡ βασίλισσα ἄκουε ταραγμένη αὐτὰ τὰ φοι-
χτὰ λόγια, αὐτὲς τὶς μεροδεμένες ἱστορίες γιὰ τὴ δολο-
φονία τοῦ ἀνδρός της, γιὰ τὴν προδοσία, γιὰ τὸ θησαυρὸ
καὶ γιὰ τὰλλα ποὺ εἶχε πῆ.

«Σ' ἄκουσα, Ραΐνεκε, τοῦ εἶπε θυμήσου πὼς εἶσαι
ἔτοιμος γιὰ τὸ μεγάλο τὸ ταξίδι· μετανόησε καὶ ξαλά-
φρωσε τὴ ψυχὴ σου ἀπὸ κάθε βάρους πὲς τὴν καθαρὰ
τὴν ἀλήθεια καὶ μίλησέ μας παστρικά γιὰ τὴ δολοφονία!»

Κι ὁ βασιλιάς πάνω σ' αὐτό·

«Σιωπὴ ὄλοι!» πρόσταξε· «κατέβει κάτω, Ραΐνεκε,
κ' ἔλα κοντὰ μου· γιὰτὶ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις ἀφορᾷ ἐμένα
καὶ θέλω νὰ σ' ἀκούσω».

Ὅταν τᾶκουσε αὐτὸ ὁ Ραΐνεκε, ἦρθεν ἡ καρδιά του
στον τόπο της· κατέβηκε τὴ σκάλα, στὸ πείσμα τῶν ἐχ-
θρῶν ποὺ θέλανε τὴν καταστροφὴ του· ἐπῆγε ἴσα κοντὰ
στὸ βασιλέα καὶ στὴ γυναῖκα του, ποὺ τὸν ρωτοῦσαν μὲ
μεγάλῃ σπουδῇ πὼς ἔτρεξεν αὐτὴ ἡ ἱστορία.

Καὶ τότε ἐτοιμάστηκε γιὰ καινούργια ψέματα μὲ οὐρά.
«Ἄν ἡμποροῦσα, ἔλεγε μέσα του, νὰ κερδίσω πάλι τὴν
καρδιά τοῦ βασιλιά καὶ τῆς βασίλισσας, κι ἂν μποροῦσα
μαζὶ νὰ κατόρθωνα μὲ τὴν πονηριά μου νὰ καταστρέψω
τοὺς ἐχθρούς μου, ποὺ μ' ἔφεραν στὴν πόρτα τοῦ χάρου
ἐμπρός, αὐτὸ θὰ μ' ἐγλύτωνε ἀπὸ κάθε κίνδυνο καὶ θὰ
ἦτανε βέβαια ἓνα κέρδος ποὺ οὔτε τὸ περίμενα· μὰ
βλέπω ἀπὸ τώρα πὼς θὰ μοῦ χρειαστοῦνε ψευτιές καὶ
ψευτιές μὲ τὸ καντάρι».

Μὲ ἀνυπομονησία ξαναρώτησε πάλι ἡ βασίλισσα τὸ
Ραΐνεκε.

«Ἐκαθάρισέ μας παστρικά καὶ ξάστερα πὼς ἔτρεξε
τὸ πρᾶμα· πὲς μας τὴν ἀλήθεια, θυμήσου πὼς ὑπάρχει
συνειδησις, ξελάφρωσε τὴ ψυχὴ σου».

Κι ὁ Ραΐνεκε ξαναεἶπε πάλι·

«Θὰ σᾶς δώσω πρόθυμα κάθε πληροφορία· ἐγὼ θὰ
πεθάνω ποὺ θὰ πεθάνω· τρόπος δὲν εἶνε νὰ τὸ ἀπο-
φύγω· θὰ ἦτανε ἀνοησία μου νὰ βαρύνω πλιότερο τὴν
ψυχὴ μου τώρα στὶς στερνές μου ὄρες καὶ νὰξιωθῶ τὴν
αἰώνια κόλασι· τὸ καλύτερο εἶνε νὰ τὰ ξεσκεπάσω ὅλα
κι ἂν, γιὰ κακὴ μου τύχη, θὰ χρειαστῆ νὰ κατηγορήσω
τοὺς ἀγαπημένους μου συγγενεῖς καὶ φίλους, ἄχ!, τὶ φταίω
ἐγώ; μὲ ἀναγκάζουν τὰ βασανιστήρια τῆς κόλασης».

Ἄπ' ὄλην αὐτὴ τὴν ὁμιλία ὁ βασιλιάς ἐνοιωθε νὰ
τοῦ πλακῶνῃ ἓνα βάρους τὴν καρδιά· «Λὲς τὴν ἀλήθεια;»
τὸν ρώτησε.

Κι ὁ Ραΐνεκε ἀποκρίθηκε μ' ἓνα ὑποκριτικὸ κάμωμα·

«Βέβαια, ἐγὼ εἶμαι ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος· ὅμως,
λέγω τὴν ἀλήθεια· τί θὰ μ' ὠφελοῦσε νὰ σοῦ ἔλεγα ψέ-
ματα; μ' αὐτὸ θὰ καταδίκασα αἰώνια τὸν ἑαυτό μου· τὸ
ξέρεις καλά, ὁ θάνατός μου εἶνε ἀποφασισμένος, βλέπω
τὸ χάρο ἐμπρός μου καὶ δὲ θὰ πῶ ψέματα, γιὰτὶ δὲν
μπορεῖ τίποτα πιά οὔτε καλὸ οὔτε κακὸ νὰ μὲ ὠφελήσῃ».

Ἐτρεμε ἡ φωνὴ τοῦ Ραΐνεκε λέγοντας αὐτὰ κ' ἐ-
δειχτε τέλεια ἀπελιτισμένος· καὶ ἡ βασίλισσα εἶπε·

«Μοῦ κάνει λύπη ἡ ἀγωνία του· σπλαχνίσου τον, σὲ
παρακαλῶ, Κύριε μου, καὶ συλλογίσου· πολλὲς συμφορὲς
θὰποφύγωμε ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησί του· ἄς μάθωμε
ὅσο μπορεῖ πιὸ γρήγορα, τὸ βάθος ὅλης αὐτῆς τῆς ἱστο-

ρίας πρόσταξε νὰ σιωπήσουν ὅλοι καὶ ἄφησέ τον νὰ ὀμιλήσῃ φανερά».

Κι ὁ βασιλιᾶς πρόσταξε, κι ὅλο τὸ πλῆθος σώπασε·
μὰ ὁ Ράινεκε εἶπε:

«Ἄφου αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπιθυμία σου, πολυχρονεμένη μου βασιλιᾶ, ἀκουσε λοιπὸν ὅ,τι θὰ σοῦ πῶ· κι ἂν δὲν μεταχειρίζομαι πέννα καὶ χαρτί· θὰ τὰ ἐκθέσω ὅμως ὅλα μὲ τὸ νῖ καὶ μὲ τὸ σῖγμα. Θὰ μάθῃς γιὰ τὴ συνωμοσία καὶ δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ κάμω διάκρισι κανενός».

ΑΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΚΟΥΣΕΤΕ τώρα τὴν κατεγοραῖὰ καὶ πῶς τᾶφερε γύρα ἡ ἄλεπού για νὰ σκεπάσῃ πάλι τὰ κακουργήματά της καὶ νὰ βλάψῃ ἄλλους. Ἐσοφίστηκε μιὰν ἄβυσσο ψευτιές, δὲν ἐσεβάστηκε οὔτε τὴ μνήμη τοῦ πατέρα της μὲς στὸν τάφο, ἐφόρτωσε ἓνα σωρὸ συκοφαντίες τὸν ἀσβό, τὸν πιὸ εἰλικρινῆ της φίλο, ποὺ πάντα τὴν ὑπηρέτησε πιστά. Τίποτε δὲ ντηρήθηκε, γιὰ νὰ καταφέρῃ νὰ πιστέψουν τὴν ἱστορία της καὶ νὰ ἐκδικηθῇ αὐτοὺς ποὺ τὴν κατηγόρησαν.

«Ὁ κύριος πατέρας μου», ἄρχισε νὰ λέγῃ, «εἶχε τὴν καλὴ τὴν τύχη νὰνακαλύψῃ μιὰ μέρα τὸ θησαυρὸ τοῦ μεγάλου τοῦ βασιλιᾶ, τοῦ Ἑμμεριχ· μὰ τὸ εὔρημ' αὐτὸ δὲν τὸν ὠφέλησε καὶ πολὺ, γιὰ τὸ πῆρ' ἀπάνω του γιὰ τὰ μεγάλα του πλούτη κι ἀπὸ τότε δὲν ψηφοῦσε πιά τοὺς ὁμοίους του οὔτε λογάριζε τοὺς δικούς του. Θέλησε νὰ κάμῃ πιὸ σπουδαίους φίλους· ἔστειλε τὸ γάτο τὸ Χίντζε στὶς ἄγριες τίς Ἀρδέννες γιὰ νὰ ζητήσῃ τὸ Μπράουν, τὴν ἀρκουῖδα· σ' αὐτὸν ἀποφάσισε νὰ ὀρκιστῇ πίστι καὶ νὰ τὸν καλέσῃ νάρθῃ στὴ Φλάντρα καὶ νὰ γίνῃ βασιλιᾶς.

Ὅταν ἐδιάβασε ὁ Μπράουν τὴ γραφὴ πῆρε μεγάλη χαρὰ μέσα του. Μ' ἀπόφασι καὶ τόλμη ἔφτασε βιαστικὰ στὴ Φλάντρα, γιὰ τὸ ἀπὸ καιρὸ τώρα εἶχε κάτι τέτοιο στὸ νοῦ του. Ἐβρῆκε τὸν πατέρα μου ἐκεῖ, ποὺ μὲ χαρὰ του

Γκαίτε, Ράινεκε Φούξ

μεγάλη τὸν εἶδε καὶ ἔστειλε ἀμέσως νὰ προσκαλέσῃ τὸν Ἰζεγκριμ καὶ τὸν Γκριμπαρτ τὸ σοφὸ, κ' ἔπειτα οἱ τέσσερις τῶν τὰ μίλησαν καταλεπτῶς γιὰ τὴ δουλειά· μὰ ἦτανε καὶ πέμπτος ἐκεῖ, ὁ Χίντζε, ὁ γάτος.

Ἦτανε ἓνα χωριουδάκι κατὰ κείνα τὰ μέρη, ποὺ τὸ λένε Ἰφτε, κ' ἐκεῖ ἀκριβῶς, ἀνάμεσα στὴν Ἰφτε καὶ τὴ Γάνδη, ἔγινε ἡ συνεννόησί τους· μιὰ νύχτα μεγάλη καὶ σκοτεινὴ τοὺς ἐσκέπαζε. Θεέ μου! δὲν ἦτανε ὁ διάβολος, ἦτανε ὁ πατέρας μου ποὺ τοὺς ἐπῆρε στὴν ἐξουσία του μὲ τὸ καταραμένο του τὸ χρυσάφι. Ἀποφάσισαν λοιπὸν νὰ σκοτώσουν τὸ βασιλιᾶ καὶ ὠρκίστηκαν μεταξύ τους σταθερὴ καὶ παντοτινὴ συμμαχία· κ' ἔτσι ἔδωσαν ὄρκο καὶ οἱ πέντε στὸ κεφάλι ἐπάνω τοῦ Ἰζεγκριμ ἤθελαν νὰ ἐκλέξουν βασιλιᾶ τὸ Μπράουν καὶ πάνω στὸ θρόνο, στὴν Ἀάχεν, μὲ τὴ χρυσῆ κορῶνα, νὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν πανηγυρικῶς τὴ βασιλεία. Ἄν ἤθελε κανεὶς ἀπὸ τοὺς φίλους ἢ τοὺς συγγενεῖς τοῦ βασιλιᾶ νάντισταθῆ στὰ σχέδιά τους, τῷπερνε πάνω του ὁ πατέρας μου νὰ τὸν καταφέρῃ ἢ νὰ τὸν δωροδοκήσῃ, κὶ ἂν δὲν πετύχαινε, νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀμέσως.

Ἦσαν αὐτὰ τᾶμαθα ἐγὼ· γιατί ὁ Γκριμπαρτ ἓνα πρωτὶ ἦρθε στὸ κέφι καὶ πιωμένος καθὼς ἦτανε ἄφησε τὴ γλῶσσα του νὰ κλώθῃ μὲς στὴ φλυαρία του ξεφούρνισε ὁ ἀνόητος τὸ μυστικὸ στὴ γυναῖκα του καὶ τήνε πρόσταξε νὰ μὴ βγάλῃ λόγους ἀπ' τὸ στόμα της· κὶ αὐτὸ ἐπίστευε πὼς ἔφτανε· μὰ ἐκείνη πάει μιὰ καὶ δυὸ καὶ βρίσκει τὴ γυναῖκα μου κὶ ἀφοῦ τὴν ἔβαλε νὰ ὀρκιστῇ σ' ὅτι εἶχε ἰερώτερο, στὴν τιμὴ καὶ στὴν πίστι της, πὼς

δὲ θὰ πῆ μὲ κανένα τρόπο τὸ παραμικρότερο κανενός, τῆς τὰ φανερώνει ὅλα. Μὰ ἄλλο τόσο κράτησε κ' ἡ γυναῖκα μου τὸ λόγο της· γιατί μόλις μὲ βρῆκε, μοῦ διηγήθηκε ὅσα εἶχε μάθει καὶ μοῦ ἔδωσε μάλιστα καὶ σημάδι γιὰ νὰ πιστέψω εὐκόλα πὼς ἔλεγε τὴν ἀλήθεια. Μὰ ἐγὼ βρέθηκα σὲ πολὺ ἄσκημη θέσι ἀπ' αὐτό· θυμῆθηκα τοὺς βατράχους, ποὺ τὰ ξεφωνητά τους ἔφτασαν ἐπὶ τέλους στὸν οὐρανὸ στ' αὐτιά τοῦ Κυρίου· ἤθελαν νάχουν κὶ αὐτοὶ βασιλιᾶ, νὰ ζοῦνε κάτω ἀπὸ ἐξουσία, ἀφοῦ ὡς τώρα ἐχαίρονταν τὴν ἐλευθερία τους σ' ὅλη τὴ γῆ· τοὺς ἄκουσε λοιπὸν ὁ Θεὸς καὶ τοὺς ἔστειλε τὸ λέλεκα, ποὺ τοὺς κνηγίει ἀκατάπαυτα, τοὺς ἐχθρεύεται καὶ δὲν τοὺς ἀφήνει στιγμὴ σὲ ἡσυχία· τώρα κλαῖνε καὶ θρηνοῦν οἱ ἀνόητοι, μὰ εἶνε πιά ἀργά· τώρα τοὺς ἔχει καλὰ στὸ ζυγόν».

Ὁ Ράινεκε μιλοῦσε δυνατὰ σ' ὅλο τὸ πλῆθος, κὶ ἀκουγαν τὰ λόγια του ὅλα τὰ ζῶα κ' ἐξακολούθησε ἔτσι τὴν ὁμιλία του.

«Αὐτὸ τώρα φοβόμουν κ' ἐγὼ γιὰ ὅλους, γιατί τὸ ἴδιο θὰ πάθαιναν. Εἶχα τὴν ἐγνοια μου γιὰ σένα, μεγαλειότατε, καὶ ἠλπίζα καλύτερη πληρωμὴ. Μοῦ εἶνε γνωστὲς οἱ ραδιουργίες τοῦ Μπράουν κὶ ὁ ἐπίβουλος ὁ χαρρακῆρας του κὶ ὄχι λίγα κακὰ του ἔργα· φοβόμουν τὰ χειρότερα· ἂν ἤθελε γίνε βασιλιᾶς, ὅλοι ἐμεῖς εἴμαστε χαμένοι. Ὁ βασιλιᾶς μας, ἔλεγα μέσα μου, εἶνε ἀπὸ ράτσα εὐγενικὰ καὶ δυνατὸς καὶ καλοπροαίρετος· θὰ ἦταν ἄσκημη ἀλλαγὴ νὰ ὑψώσωμε στὴ θέσι του μιὰν ἀρκοῦδα, ἓνα χαμένο χωριάτη. Τὸ σκέφτηκα τὸ πρῶμα μερικὲς βδομάδες γιὰ ναῦρω τρόπο νὰ τὸ ἐμποδίσω. Πρωτὶ ἀπ' ὅλα

κατάλαβα, πώς ἂν ἔμενε ὁ θησαυρὸς στὰ χέρια τοῦ πατέρα μου, θὰ μάζευε πολλοὺς μὲ τὸ μέρος του καὶ θὰ κέρδιζε σίγουρα τὸ παιχνίδι καὶ μεῖς θὰ χάναμε τὸ βασιλιά μας· ἔβαλα λοιπὸν ὅλα μου τὰ δυνατὰ νάνακαλύψω τὸ μέρος ὅπου εἶχε κρυμμένο τὸ θησαυρό, γιὰ νὰ τὸν κλέψω κρυφά. Ἄν τραβοῦσε ὁ πατέρας μου, ὁ γέρος ὁ παμπόνηρος, κατὰ τὸν κάμπο, ἂν ἔτρεχε στὸ δάσος ἢ μέρα ἢ νύχτα, μὲ τὴν παγωνιά ἢ μὲ τὴ ζέστη, μὲ ὑγρὸ ἢ ξερὸ καιρὸ, ἐγὼ βρισκόμουν ἀπὸ πίσω του καὶ κατασκόπευα κάθε του βῆμα.

Μιά μέρα ἤμουν ζωωμένος σ' ἕναν κρυψῶνα μὲς στὴ γῆς μ' αὐτὴ τὴν ἔγνοια καὶ τὴ συλλογὴ στὸ νοῦ μου, πὼς νάνακαλύψω τὸ θησαυρό, πὼς τόσα εἶχαμε ἀκουστά γι' αὐτόν· ὅπου ἔξαφνα βλέπω τὸν πατέρα μου νὰ ξετροπῶνῃ μὲς ἀπὸ μιὰ σκισμάδα· ἐβγήκε μὲς ἀπ' τοὺς βράχους καὶ ἀνέβηκε ἐπάνω ἀπὸ τὸ βάθος· ἔμεινα κρυμμένος καὶ ἀκίνητος ἐκεῖ· ἐνόμιζε πὼς ἦτανε μόνος του, ἐκοίταξε παντοῦ ὀλόγυρά του, καὶ ἀφοῦ δὲν εἶδε κανένα οὔτε κοντὰ οὔτε μακρὰ, ἄρχισε τὸ παιχνίδι του, πὼς πρέπει νὰ τὰκούσετε. Ἐφραξε τὴν τρύπα ξανά μὲ ἄμμο καὶ μὲ τέχνη μεγάλη κατώρθωσε νὰ τὴν κἀνῃ ἕνα, ἴσα ἴσα μὲ τᾶλλο τὸ χῶμα γύρω· ὅποιος δὲν τᾶβλεπε ποτὲ δὲ θὰ μπορούσε νὰ ξεχωρίσῃ τίποτα· καὶ πρὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ κεῖ ἐσάρωσε τέλεια μὲ τὴν οὐρά του τὸ μέρος πὼς εἶχαν πατήσῃ τὰ πόδια του καὶ ἀνασκάλεψε μὲ τὸ μουσοῦδι του κάθε χνάρι. Αὐτὰ ἔμαθα γιὰ πρώτη φορὰ ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὸν κατεργάρῃ τὸν πατέρα μου, πὼς στὶς πονηριὲς καὶ τὶς φάρσες καὶ τὰ καμῶματα δὲν

εἶχε δεύτερο. Κι ἀφοῦ τελείωσε ἔτρεξε ἴσ' ἀπὸ κεῖ στὶς δουλειὲς του· ἐγὼ τότε σκέφτηκα μήπως ὁ πολῦτιμος ὁ θησαυρὸς ἦτανε κάπου ἐκεῖ κοντὰ· πηγαίνω τρεχάτος καὶ μπαίνω στὴ δουλειά· σὲ λίγες στιγμὲς ἀνοίξα τὴ σκισμάδα μὲ τὰ πόδια μου καὶ χῶθηκα μέσα μὲ περιέργεια καὶ βρήκα ἐκεῖ ἀνεχτίμητα πράματα, φῖνο ἀσήμι καὶ κόκκινο χρυσάφι! ἀλήθεια καὶ ὁ πῶς γέρος ἀπ' ὅλους ἐδῶ δὲ θὰ εἶδε ποτὲ στὴ ζωὴ του τόσα καταπιάνομαι ἀμέσως στὴ δουλειά μὲ τὴ γυναῖκα μου· κουβαλοῦμε, σέρνομε νύχτα καὶ μέρα· μᾶς ἔλειπαν κάρρα καὶ ἀμάξια· μᾶς κόστισε πολὺ κόπο καὶ μεγάλη κούρασι καὶ ὅλα τὰ ὑπόφερε πρόθυμα ἢ γυναῖκα μου ἢ Ἐρμελίνα· μὰ τέλος τὰ κουβαλήσαμε τὰ ζοβαρικὰ σ' ἕνα μέρος, πὼς τὸ βρήκαμε γιὰ πῶς κατάλληλο. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ πατέρας μου ἦτανε σὲ καθημερινὴ συνεννόησι μὲ κείνους πὼς προδίδαν τὸ βασιλιά μας· τί ἀποφάσισαν θὰ τ' ἀκούσετε καὶ θὰ φροῖξετε.

Ὁ Μπράουν καὶ ὁ Ἴζεγκριμ ἔστειλαν ἀμέσως ἀνοιχτὰ γράμματα σ' ὅλες τὶς ἐπαρχίαι γιὰ νὰ στρατολογήσουν μισθοφόρους· πολὺ δὲν ἤθελε γιὰ νάρθοῦν τρεχάτοι μὲ τὸ σωρό· ὁ Μπράουν θὰ τοὺς ἔδινε ὑπηρεσία, ἦτανε μάλιστα πρόθυμος νὰ τοὺς πληρώσῃ μπροστὰ τὸ μισθό. Ὁ πατέρας μου γυροῦσε τὶς ἐπαρχίαι καὶ ἔδειχνε τὰ γράμματα, σίγουρος γιὰ τὸ θησαυρό του, πὼς τὸν πίστευε καλὰ κρυμμένο· μὰ ἐκεῖνος εἶχε κάμει φτερά· μ' ὅλους του τοὺς συντρόφους, ὅσο καὶ νάφαχνε, παρὰ τσακιστὸ πᾶ δὲ θάβρισκε.

Δὲν ἦτανε κόπος πὼς νὰ τὸν κάμῃ νὰ μετανοήσῃ· ἔτρεχε ἀκούρατος σ' ὅλες τὶς πολιτεῖαι, ἀνάμεσα Ρῆνο

και ἴβλα βρῆκε πολλοὺς μισθοφόρους και πολλοὺς ἐκέρδισε· γιατί τὸ χρῆμα ἐπρόσθετε μεγάλη ἐντύπωσι στὰ λόγια του.

Τέλος ἔφτασε τὸ καλοκαίρι και ὁ πατέρας μου γύρισε πίσω στοὺς συντρόφους του· εἶχ' ἐκεῖ νὰ τοὺς λήη γιὰ τοὺς κόπους του και τοὺς κινδύνους του και γιὰ τὴν τρομάρα, μάλιστα, πὸν τράβηξε μπρὸς στὰ ψηλά καστέλλια τῆς Σαξονίας, πὸν κόντεψε νὰ χάσῃ τὴ ζωὴ του, πὸν τὸν κυνηγοῦσαν κάθε μέρα μὲ ἄλογα και μὲ σκυλιὰ οἱ κυνηγοὶ και μόλις και μετὰ βίας τὴ γλύτωσε μὲ γερὸ τὸ τομάρι του.

Και πάνω σ' αὐτὰ ἔδειξε χαρούμενος στοὺς τέσσερις προδότες τὸν κατάλογο, πόσους συντρόφους εἶχε κερδίσει μὲ τὸ χρυσάφι και μὲ τὰ ταξίματα· ὁ Μπράουν πῆρε μεγάλη χαρὰ μ' αὐτὰ τὰ νέα ἐδιάβασαν μαζί κ' οἱ πέντε τὸ χαρτί, πὸν ἔγραφε· «Χίλιοι διακόσοι ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἰζεγκριμ, ὅλοι ἄνθρωποι τῆς καρδιάς των, θάρθοῦν μάνοιχτὰ τὰ στόματα κι ἀκονισμένα τὰ δόντια· ἔξ' ἀπ' αὐτοὺς και οἱ γάτοι κ' οἱ ἀρκοῦδες ἔχουνε πάρει τὸ μέρος τοῦ Μπράουν· ὅλοι οἱ φαγάδες κι ὄλ' οἱ ἀσβοὶ τῆς Σαξονίας και τῆς Θουριγκίας εἶνε ἔτοιμοι μὰ πρέπει γιὰ νὰ καταταχθοῦν στὸ σύνδεσμο, νὰ τοὺς πληρωθῇ ἐνὸς μηνὸς μισθὸς μπροστά, κι αὐτοὶ ἀπὸ μέρους των εἶνε ἔτοιμοι νὰ παρουσιασθοῦν μὲ τὴν πρώτη διαταγῇ».

Δόξα νᾶχη ὁ Θεὸς πὸν τοὺς ἐματαίωσα τὰ σχέδιά τους! γιατί, ἀφοῦ ἔτακτοποίησε τὸ κάθε τι, ἔτρεξε ἀμέσως ὁ πατέρας μου πέρ' ἀπὸ τοὺς κάμπους και θέλησε νὰ ξαναδῇ τὸ θησαυρὸ του· μ' ἀμέσως ἀρχίζουν κ' οἱ ἀνη-

συχίες του· ἄρχισε νὰ σκάβῃ και νὰ ψάχνῃ· ὅσο πιὸ βαθιὰ ἔσκαβε, τόσο και πιὸ λίγα ἔβρισκε τοῦ κάκου ὅλοι του οἱ κόποι κ' ἡ ἀπελπισία! ὁ θησαυρὸς εἶχε κάμει φτερά, πουθενὰ δὲν μπόρεσε νὰ τὸν βρῇ· κι ἀπ' τὴ θλίψι του και τὴ ντροπὴ του—πόσο μοῦ σπαράζει μέρα νύχτα τὴν καρδιά νὰ τὸ θυμοῦμαι!—πῆγε και κρεμάστηκε μὸνᾶχος του.

Ἦλ' αὐτὰ τὰ ἔκαμα γιὰ νὰ ἐμποδίσω τὸ κακούρηγμα μὰ μοῦ βγαίνει τώρα σὲ κακό, ἂν και δὲν μετανοῶ γι' αὐτό· ὁ Ἰζεγκριμ ὅμως και ὁ Μπράουν, οἱ φαγάδες, κἀθονται δίπλα στὸ βασιλιᾶ στὸ συμβούλιο· κ' ἐσύ, Ράινεκε, φτωχέ μου ἄνθρωπε, αὐτὸ εἶνε τὸ εὐχαριστῶ τους, πὸν ἐθυσιάσες τὸν ἴδιο τὸν πατέρα σου γιὰ νὰ σώσῃς τὸ βασιλιᾶ! πού θὰ βρεθοῦν ἄλλοι, πὸν νὰ θυσιάζον τὸν ἑαυτό τους γιὰ νὰ σοῦ δίνουν ἐσένα χρῶνια;»

Ὁ βασιλιᾶς κ' ἡ βασίλισσα εἶχαν αἰσθανθῇ μεγάλη ἐπιθυμία γιὰ νὰποκτῆσουν αὐτοὶ τὸ θησαυρὸ. Τραβήχτηκαν παρᾶμερα και φώναξαν τὸ Ράινεκε γιὰ νὰ τοῦ μιλήσουν ἰδιαίτερος και τὸν ρώτησαν ζωηρά:

«Μίλησε, πού ἔχεις τὸ θησαυρὸ; θὰ θέλαμε νὰ τὸ ξέρουμε».

Ὁ Ράινεκε τοὺς ἀποκρίθηκε: «Τὶ θὰ μ' ὠφελοῦσε νὰ δεῖξω τὸν ἀνεχτίμητο θησαυρὸ στὸ βασιλιᾶ πὸν μὲ καταδικάζει; ὅς πιστέψῃ κάλλια τοὺς ἐχθροὺς μου, τοὺς κλέφτες και τοὺς φονιάδες, πὸν σὲ φόρτωσαν μὲ ψέματα γιὰ νὰ μοῦ πάρουν ἐμένα τὴ ζωῇ».

«Ὁχι», ἀποκρίθηκε ἡ βασίλισσα, «ὄχι! αὐτὸ δὲ θὰ γίνῃ! ὁ Κύριός μου σοῦ χαρίζει τὴ ζωὴ και ξεχνᾷ τὰ περα-

σμένα· βάζει θέλησι στὸν ἑαυτό του καὶ δὲν εἶνε πιά θυμωμένος· μ' ἀπεδῶ καὶ μπρὸς νὰ φέρονεσαι πιὸ φρόνιμα καὶ νὰ μένης πάντα πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος στὸ βασιλιᾶ».

Κι ὁ Ράινεκε εἶπε· «Χαριτωμένη βασίλισσα, πάρε τὸ λόγο τοῦ βασιλιᾶ νὰ μοῦ τάξη ἐδῶ ἐμπρὸς σου πὼς θὰ μοῦ δώση ἀμνηστία, πὼς μὲ κανένα τρόπο δὲ θὰ μοῦ κρατήση καθόλου ἄχτι γιὰ ὅλα τὰ κακουργήματα καὶ τὰ κρίματά μου καὶ θὰ ξεχάσῃ κάθε δυσαρέσκεια, πού εἶχα τὴν κακὴ τύχη νὰ τοῦ προξενήσω· κ' ἔτσι κανεὶς βέβαια βασιλιᾶς στὸν καιρὸ μας δὲ θ' ἀποκτήσῃ τόσα πλούτη, ὅσα θὰ ἔχῃ κερδίσει αὐτὸς ἀπὸ τὴ δική μου τὴν πίστι καὶ ἀφοσίωσι· μεγάλος εἶνε ὁ θησαυρὸς, θὰ σᾶς δεῖξω τὸ μέρος· θὰ σασιτίσετε».

«Μὴν τὸν πιστεύης»· τῆς λέει ὁ βασιλιᾶς, «τὸ πολὺ πολὺ ἂν μιλή γιὰ κλεισιές, γελασιές καὶ ληστεῖες, τότε, μάλιστα, νὰ τὸν πιστεύης· γιὰτὶ πιὸ μεγαλύτερος ψεύτης ποτὲ δὲ μεταγένηκε».

Μὰ ἡ βασίλισσα τοῦ ἀποκρίθηκε· «Ἀλήθεια, ὡς τὰ σήμερα ἡ ζωὴ του δὲν ἀξίζει γιὰ νὰ τοῦ ἔχῃ κανεὶς πολλὴ ἐμπιστοσύνη· μὰ τώρα, σκέψου, ἐνοχοποιεῖ τὸ θεῖο του, τὸν ἀσβό, καὶ τὸν ἴδιο τὸν πατέρα του καὶ βγάζει στὴ μέση τὰ κακουργήματά των· ἂν ἤθελε, ἠμποροῦσε νὰ μὴν τοὺς πάρῃ αὐτοὺς στὸ στόμα καὶ νὰ φορτώσῃ τέτοιες ἱστορίες στὴ ράχη ἄλλων· δὲν εἶνε τόσο ἀνόητος γιὰ ν'ἀφτιανε τέτοιες ψευτιές».

«Ἄν εἶνε αὕτῃ ἡ ἰδέα σου», εἶπε πάλι ὁ βασιλιᾶς, «κι ἂν νομίζης πὼς θὰ ἦτανε πραγματικῶς ἔτσι φρονομώτερο, γιὰ νὰ μὴν ἐβγαίνε ἀπ' αὐτὸ κανένα μεγαλύτερο

κακό, ἄς γίνῃ κατὰ τὸ θέλημά σου· δέχομαι νὰ συχωρήσω αὐτὰ τὰ κακουργήματα τοῦ Ράινεκε καὶ τὶς στραβοδιβολιές του· τοῦ δίνω τὴν ἐμπιστοσύνη, μὰ γιὰ τελευταία φορὰ ὅμως· κι ἄς τὸ βάλῃ καλὰ στὸ νοῦ του· γιὰτὶ τοῦ κάνω ὄρκιο, μὰ τὴν κορῶνα μου! ἂν ξανά ἀπεδῶ καὶ μπρὸς κάμῃ τὸ ἐλάχιστο, θὰ τὸ μετανοήσῃ μιὰ γιὰ πάντα· κι ὄλ' οἱ δικοὶ του, ὅποιοι καὶ νᾶνε, καὶ στὸ δέκατο βαθμὸ ἂν συγγενεῖουν μαζί του, θὰ τὸ πληρώσουν ἀκριβὰ καὶ κανεὶς των δὲ θὰ μοῦ γλυτώσῃ· θὰ χωθοῦν ὡς τὸ λαιμὸ μὲς στὴ συμφορὰ, τὴ ντροπὴ καὶ σὲ δουλειές δίχως τέλος!»

Ὅταν τώρα ὁ Ράινεκε εἶδε πόσο γρήγορα γύρισε ἡ γνώμη τοῦ βασιλιᾶ, ἐπῆρε θάρρος στὴν καρδιά· καὶ εἶπε· «Τόσο ἀνόητος θὰ ἦμουν, ἀφέντη μου πολυχρονεμένη, νὰ κάθουμαι νὰ σοῦ διηγῶμαι ἱστορίες, πού δὲ θὰμποροῦσε νὰ φανερωθῇ ἡ ἀλήθεια των σὲ λίγες μέρες;»

Κι ὁ βασιλιᾶς πίστεψε τὰ λόγια του καὶ τὰ συχώρεσε ὅλα, πρῶτα τὴν προδοσίαν τοῦ πατέρα του, ἔπειτα καὶ τὰ δικά του τὰ φταιξίματα· ὁ Ράινεκε ἔνοιωθε μέσα του μιὰ χαρὰ δίχως ὄρια· τὴν τελευταία τὴν ὥρα γλύτωσε ἀπὸ τὴ δύναμι τῶν ἐχθρῶν του καὶ ἀπ' τὸ κακό του ριζικό.

«Πολυχρονεμένη μου βασιλιᾶ κι ἀφέντη!» ἄρχισε νὰ λέῃ, «ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὸ πλερώνῃ ἐσένα καὶ τῆς ἀρχόντισσάς σου τὸ καλὸ πού μοῦ κάμετε, τοῦ ἀνάξιου· ποτέ μου δὲ θὰ τὸ ξεχάσω καὶ πάντα θὰ σᾶς γνωρίζω τὴν πιὸ μεγάλη χάρη· γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει βέβαια κανεὶς κἀπ' ἀπ' τὸν ἥλιο σ' ὅλες τὶς χῶρες καὶ τὰ βασίλεια, πού θάθελα νὰ χαρῆ τοὺς ἀνεχτίμητους αὐτοὺς θησαυροὺς, ἔξω ἀπὸ σᾶς τοὺς δυό· ποιά χάρη εἶνε πού δὲ σᾶς χρωστῶ! κ' ἐγὼ

λοιπόν σᾶς δίνω μ' ὅλη μου τὴν καρδιά τὸ θησαυρὸ τοῦ Ἑμμεριχ τοῦ βασιλιᾶ, ἔτσι ὅπως τὸν εἶχεν ἐκεῖνος. Ποῦ θὰ τὸν βρῆτε, θὰ σᾶς ὀδηγήσω τώρα, μ' ὅλη τὴν ἀλήθεια. Ἀκοῦτε! Ἀνατολικά ἀπὸ τὴ Φλάντρα εἶνε μιὰ ἔρημος καὶ μὲς σ' αὐτὴ βρίσκεται μιὰ χωριστὴ δασοτοπία, ποὺ τὴ λένε Χούστερλω, σημειώστε το καλὰ τὸ ὄνομα ἔπειτα εἶνε μιὰ πηγὴ, ποὺ τὴ λένε Κρέκελμπορν, καταλαβαίνετε, ὄχι πολὺ μακρὰ ἀπὸ τὸ δάσος· σ' αὐτὰ τὰ μέρη δὲν πατᾶ κανεὶς, οὔτε ἄντρας οὔτε γυναῖκα, ὅλο τὸ χρόνον· μόνον κουκουβάγιες καὶ κοῦκοι κάθονται κ' ἐκεῖ ἔχω θαμμένο τὸ θησαυρὸ. Λοιπόν Κρέκελμπορν τὸ λένε τὸ μέρος καὶ θυμᾶστέ το καλὰ γιατί θὰ χρειαστῆ αὐτὸ τὸ σημάδι! νὰ πᾶτε μόνοι σας ἐκεῖ, ἐσὺ μὲ τὴ γυναῖκα σου· δὲν εἶνε κανεὶς τόσο σίγουρος γιὰ νὰ τὸν στείλῃς ἀποσταλμένο κ' ἢ ζημιὰ θάτανε πολὺ μεγάλη· δὲ θὰ σᾶς τὸ ἐσυμβούλευα αὐτό· πρέπει νὰ πᾶτε οἱ ἴδιοι. Θὰ περάσετε μπρὸς ἀπὸ τὴν Κρέκελμπορν, θὰ δῆτε ἔπειτα δυὸ νέες σημύδες, καί, προσέξτε, ἢ μιὰ ἀπὸ τίς δυὸ δὲν εἶνε μακρὰ ἀπὸ τὴν πηγὴ· τράβα λοιπόν ἴσα τώρα, πολυχρονεμένη βασιλιᾶ, κατὰ τίς σημύδες· γιατί ἐκεῖ ποκάτω εἶνε οἱ θησαυροὶ νὰ σκάψῃς καὶ νὰ σκαλίῃς καλὰ· πρῶτα θὰ βρῆτε μούσκουλη πάνω στὶς ρίζες, ἔπειτα θὰ ξεσκεπάσετε ἀμέσως τὰ πιδὸ πλούσια ζοβαρικὰ μαλαματένια, καλοδουλεμένα κ' ἔμορφα· ἀκόμη καὶ τὴν κορῶνα τοῦ Ἑμμεριχ ἂν ἦτανε νὰ γίνῃ ἡ ἐπιθυμία τοῦ Μπραόν, θὰ τὴ φοροῦσε αὐτός· ἔξω ἀπ' αὐτὰ θὰ δῆτε κι ἄλλα πολλὰ κοσμήματα καὶ πετράδια καὶ χρυσαφικά, ἀπ' αὐτὰ ποὺ δὲν κάνουν πιά σήμερα, γιατί ποιὸς θὰ τὰ πλε-

ρώσῃ; Ὅταν δῆτε ὅλ' αὐτὰ τὰγαθὰ μαζεμένα, βασιλιᾶ μου, ναί, εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ μὲ θυμηθῆτε μὲ τιμὴ. «ὦ, Ράινεκε, τίμια ἀλεποῦ», θὰ λὲς μέσα σου, «ποῦ μὲ τόση γνώση ἔθαψες κάτω ἀπὸ τὴ μούσκουλη τοὺς θησαυροὺς, καλὴ σου ὥρα, ὅπου κι ἂν εἶσαι, καὶ πάντα καλὸ νᾶχῃς».

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ ὑποκριτῆς· καὶ ὁ βασιλιᾶς τοῦ ἀποκρίθηκε:

«Πρέπει νὰρθῆς καὶ σὺ μαζί μου· γιατί πὼς μποροῦ μόνάχος μου ναῦρω τὸ μέρος; Ἐχω ἀκούσει νὰ λένε γιὰ τὸ Ἀάχεν, ὅπως καὶ γιὰ τὴ Λυβέκη καὶ γιὰ τὴν Κολωνία καὶ γιὰ τὸ Παρίσι· μὰ γιὰ τὸ Χούστερλω, οὔτε μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ μου δὲν ἄκουσ' αὐτὸ τὸ ὄνομα, καθὼς καὶ γιὰ τὴν Κρέκελμπορν· δὲν ἔχω δίκιο νὰ φοβοῦμαι μήπως μᾶς γελᾶς ξανά· πάλι καὶ τᾶχῃς φτιάσει μὲ τὸ νοῦ σου αὐτὰ τὰ ὀνόματα;»

Ὁ Ράινεκε δὲν ἄκουσε μ' εὐχαρίστησι αὐτὰ τὰ στοχαστικὰ λόγια τοῦ βασιλιᾶ· τοῦ κάνει:

«Καὶ ὅμως δὲν σᾶς στέλλω νὰ πᾶτε καὶ τόσο μακρὰ ἀπ' ἐδῶ, σὰν νᾶχετε νὰ ψάχνετε στὸν Ἰορδάνη ποταμὸ· πὼς μὲ ὑποψιάξεσθε λοιπόν τώρα; λοιπόν, καθὼς εἶπαμε, κοντὰ ἐδῶ, στὴ Φλάντρα, θὰ τὰ βρῆτε ὅλα· ἄς ρωτήσωμε μερικοὺς· θὰ μποροῦσε κάποιος νὰ σᾶς τὸ βεβαιώσῃ. Κρέκελμπορν! Χούστερλω! σᾶς εἶπα ἔτσι τὰ λένε τὰ ὀνόματα».

Σ' αὐτὸ ἐπάνω προσκαλεῖ τὸ Λάμπε κι ὁ Λάμπε κοντοστέκεται τρέμοντας· ὁ Ράινεκε τοῦ κάνει:

«Πλησίασε δίχως φόβον! ὁ βασιλιᾶς σὲ ζητᾶ· θέλει, στὸν ὄγκο σου ἐπάνω καὶ στὴν πίστι ποὺ τοῦ ὠρίστηκες τώρα τελευταῖα, νὰ πῆς τὴν ἀλήθεια· πὲς του λοι-

πόν, ἂν τὸ ξέρῃς, ποῦ βρίσκεται τὸ Χούστερλω καὶ ἡ Κρέκελμπορν, ὡς ἀκούσωμε».

Ὁ Λάμπε ἀποκρίθηκε: «Νο', ξέρω νὰ σᾶς πῶ εἶνε στὴν ἔρημο· ἡ Κρέκελμπορν κοντὰ στὸ Χούστερλω· Χούστερλω λένε ἐκεῖνη τὴ δασοτοπιά, οἷου πολὺν καιρὸ ὁ καμπούρης ὁ Σιμωνέτος ἦτανε κρυμμένος κ' ἔκοβε κάλπικη μονέδα μὲ τοὺς συντρόφους του· ὑπόφερα πολὺ ἀπὸ κρύο καὶ πείνα ἐκεῖ μέσα ὅταν μὲ εἶχε φέρει στὰ στενὰ μὲ τὸ κυνηγητό του ὁ Ρύν, ὁ σκύλος».

Καὶ ὁ Ράινεκε εἶπε τότε: «Πήγαινε τώρα στὴ θέσι σου μαζί μὲ τοὺς ἄλλους· εἶνε ἀρετὴ αὐτὴ ἡ πληροφορία πὸν ἔδωσες στὸ βασιλιᾶ».

Κι ὁ βασιλιᾶς εἶπε στὸ Ράινεκε: «Μὴ σου κακοφανεῖ πὸν βιάστηκα κ' ἔδειξα ἀμφιβολία στὰ λόγια σου· μὰ ετοιμάσου τώρα νὰ μὲ ὀδηγήσης στὸ μέρος».

Ὁ Ράινεκε ἀποκρίθηκε: «Τὶ εὐτυχισμένο πὸν θὰ θεωροῦσα τὸν ἑαυτό μου, ἂν μοῦ ἦτανε συχωρεμένο νὰ πάω σήμερα μαζί μὲ τὸ βασιλιᾶ μου καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσω στὴ Φλάντρα! Ὅμως αὐτὸ θὰ σ' ἔρριχτε στὴν ἁμαρτία· ὅσο καὶ νὰ ντρέπωμαι, πρέπει ὅμως νὰ τὸ βγάλω κι αὐτὸ στὴ μέση, ἂν καὶ θᾶθελα νὰ τὸ κρατοῦσα τὸ προᾶμα μυστικό: Εἶνε κάμποσος καιρὸς πὸν ὁ Ἰζεγκριμ κουρέθηκε μοναχός, ὄχι βέβαια γιὰ νὰ ὑπηρετήση τὸν Κύριο, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπηρετήση τὴν κοιλιά του. Λίγο κ' ἔτρωγε ὄλο τὸ μοναστήρι· τοῦ βάζανε νὰ τρώη γιὰ ἔξτρα καὶ πάντα λίγο ἔβρισκε· ὄλο μοῦ κλαίγονταν πὸς πεινοῦσε καὶ ὑπόφερε. Τέλος τὸν ἐσπλαχνίστηκα νὰ τὸν βλέπω ἔτσι ἀχαμνὸ κι ἄρρωστο. Τὸν ἐβοήθησα στὴν πε-

ρίστασί του· εἶνε ὁ στενωτέρός μου συγγενής· ὅμως αὐτὸ μοῦ στοίχισε τὸν ἀφορισμὸ τοῦ Πάπα. Καὶ θὰ ἤθελα τώρα δίχως ἀναβολή, ἂν εἶνε μὲ τὴν ἄδεια καὶ τὴ θέλησί σου, νὰ φροντίσω γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς μου, κι αὔριο μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου νὰ πάω χατζῆς στὴ Ρώμη νὰ ζητήσω συχώρεσι καὶ ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἀπὸ κεῖ νὰ τραβήξω γιὰ τοὺς Ἁγίους Τόπους· ἔτσι θὰ μοῦ συχωρεθοῦν ὅλες μου οἱ ἁμαρτίες, κι ὅταν γυρίσω ἐδῶ, θὰ μπορῶ νὰ περπατῶ πλαίί σου μὲ τιμὴ· γιατί, ἂν τόκανα σήμερα, θὰ μποροῦσε νὰ λήη καθενεῖς: Πὸς μπορεῖ ὁ βασιλιᾶς νᾶχη ἀκόμα συναλλίγια μὲ τὸ Ράινεκε, πὸν δὲν εἶνε πολλὲς μέρες πὸν τὸν καταδίκασε ὁ ἴδιος σὲ θάνατο καί, πάνω σ' ὅλα, εἶνε καὶ δεμένος μὲ ἀφορισμὸ τοῦ Πάπα; Βασιλιᾶ μου, τὸ βλέπεις καὶ μόνος σου, καλύτερα νὰ τάφήναμ' αὐτό».

«Ἀλήθεια», ἀποκρίθηκε ὁ βασιλιᾶς, «αὐτὸ δὲ μποροῦσα νὰ τὸ ξέρω· ἀφοῦ ἔχεις τὸν ἀφορισμὸ, θὰ ἦτανε μεγάλη μου κατηγορία νὰ σὲ σέρνω μαζί μου· ὁ Λάμπε ἢ κανένας ἄλλος θὰ μποροῦσε νὰ μὲ συνάδευε ὡς τὴν πηγὴ. Ὅμως τὸ βρίσκω, Ράινεκε, καλὸ καὶ φρόνιμο νὰ θέλῃς νὰ λυθῆς ἀπὸ τὸν ἀφορισμὸ. Σοῦ δίνω τὴ βασιλική μου ἄδεια νὰ πηγαίνῃς αὔριο πρωτὶ μὲ τὴν ὥρα σου· δὲ θέλω νὰ ἐμποδίσω τὸ προσκύνημά σου· γιατί μοῦ φαίνεται πὸς ἀποφάσισης πιά νὰ γυρίσης ἀπὸ τὸν κακὸ δρόμο στὸν ἴσιο. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ δυναμώη καὶ νὰ σ' εὐλογῇ στὴν ἀπόφασί σου καὶ νὰ φέρῃς σὲ τέλος, μὲ τὸ καλὸ, τὸ ταξίδι σου!»

ΑΣΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΕΤΣΙ ξανακέρδισε πάλι ὁ Ράινεκε τὴν καρδιά τοῦ βασιλιᾶ· κ' ἐπροχώρησε ὁ βασιλιᾶς σὲ μιὰ ψηλὴ θέσι, μίλησε πάνω ἀπ' τὸ βράχο καὶ πρόσταξε ὅλα τὰ ζῶα νὰ σιωπήσουν: νὰ καθήσουν ἤσυχα στὸ χορτάρι καθένα σύμφωνα μὲ τὴν τάξι του καὶ τὴν ἡλικία του· καὶ ὁ Ράινεκε στέκονταν πλαίι στὴ βασιλίσα. Ἄρχισε λοιπὸν νὰ μιλῇ ὁ βασιλιᾶς μὲ μεγάλη ἐπισημότητα:

«Σιωπήσετε κι ἀκούσετέ μου, ὅλοι ἔσεῖς, πουλιὰ καὶ ζῶα, φτωχοὶ καὶ πλούσιοι· ἀκούσετέ μου μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἔσεῖς οἱ βαρῶνοι μου κ' οἱ ἄνθρωποι τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ σπιτιοῦ μου! Ὁ Ράινεκε εἶνε ἐδῶ στὴν ἐξουσία μου· λίγο πρὶν εἶχε ἀποφασιστῆ νὰ τὸν κρεμάσωμε, μὰ ἔμαρτύρησε στὴν Αὐλὴ τόσα μυστικά, πὺν τὸν πιστεύω κι ἀφοῦ καλὰ τὸ στοχάστηκα, τοῦ δίνω ξανά τὴ βασιλική μου χάρη. Κ' ἡ βασιλίσσ' ἀκόμη, ἡ γυναικί μου, μὲ παρακάλεσε πολὺ γι' αὐτόν, τόσο πὺν τοῦ ξανάδωσα τὴν εὐνοιά μου, συμβιβάστηκα μαζί του καὶ τοῦ χάρισσα τὴ ζωὴ καὶ τὰ ὑπάρχοντά του· ἀπ' ἐδῶ καὶ μπρὸς τὸν προστατεύει ἡ εἰρήνη μου καὶ τὸν ἐξασφαλίζει. Προστάζω λοιπὸν γιὰ ὅλους γενικῶς ἐπὶ πονῆν θανάτου: Ὁφείλετε νὰ σέβεσθε τὸ Ράινεκε παντοῦ, μὲ τὴ γυναίκα του καὶ τὰ παιδιὰ του, ὅπου καὶ νὰ τὸν συναντήσετε εἰς τὸ μέλλον εἴτε μέρα εἴτε νύχτα· δὲν ἐννοῶ στὸ ἐξῆς νὰ ἀκούσω νέα παράπονα σ' ὅτι ἀφοροῦ τὸ Ράινεκε· ὅτι κακὸ

ἔχει κάμει, εἶνε πράματα περασμένα· ἀποφάσισε νὰ διορθωθῆ καὶ θὰ τὸ κάμη βέβαια· γιὰτὶ αὔριο πρωὶ μὲ τὸ ραβδί στὸ χέρι καὶ τὸ ταγάρι, θὰ ξεκινήσῃ χατζῆς γιὰ τὴ Ρώμη κι ἀπὸ κεῖ θὰ περάσῃ στοὺς Ἁγίους Τόπους· καὶ δὲ θὰ γυρίσῃ πίσω πρὶν νὰ λάβῃ πλήρη ἄφεσι γιὰ τὶς ἁμαρτίες του».

Σ' αὐτὰ ἐπάνω γύρισε ὁ Χίντζε θυμωμένος στὸ Μπράουν καὶ τὸν Ἰζεγκριμ:

«Τώρα πᾶνε ὅλοι μας οἱ κόποι κ' ἡ ἐργασία μας χαμένοι! Ὡ, νὰ ἤμουνε μακροῦ ἀπ' ἐδῶ! τώρα πὺν ὁ Ράινεκε ἐπῆρε τὴ χάρη του θὰ βάλῃ ὅλη του τὴν τέχνη, γιὰ νὰ μᾶς καταστρέψῃ καὶ τοὺς τρεῖς μας· ἔχω χάσει τὸ ἕνα μου μάτι, τώρα φοβοῦμαι καὶ γιὰ τὸ ἄλλο!»

«Ἐδῶ χρειάζεται νοῦ κι ἀνανοῦ», ἀποκρίθηκε ὁ Μπράουν, «τὸ βλέπω κ' ἐγώ».

Κι ὁ Ἰζεγκριμ: «Εἶνε γιὰ νὰ σασιτίσῃ κανεῖς!» εἶπε· «πᾶμ' ἴσα στὸ βασιλιᾶ».

Κι ἀμέσως παρουσιάστηκε καταγαναχτισμένος, μαζί μὲ τὸ Μπράουν, ἐμπρὸς στὸ βασιλιᾶ καὶ τὴ βασιλίσα, εἶπαν πολλὰ ἐναντίον τοῦ Ράινεκε καὶ μιλοῦσαν ξαναμμένοι τότε τοὺς εἶπε ὁ βασιλιᾶς:

«Δὲν τᾶκούσετε; τὸν ξαναπῆρα πάλι στὴν εὐνοιά μου». Καὶ τὰ εἶπε αὐτὰ μὲ θυμὸ μεγάλο ὁ βασιλιᾶς, καὶ πρόσταξε στὴ στιγμή νὰ τοὺς πιάσουν, νὰ τοὺς δέσουν καὶ νὰ τοὺς κλείσουν· γιὰτ' εἶχε στὸ νοῦ του τὰ λόγια πὺν ἔκουσε ἀπὸ τὸ Ράινεκε καὶ τὴν προδοσία τους.

Ἔτσι ἄλλαξε ὅλως διόλου αὐτὴ τὴν ὥρα ἡ θέσις τοῦ Ράινεκε· αὐτὸς τὴ γλύτωσε κ' οἱ κατηγοροὶ του τὴν

πάθανε· κατώρθωσε μάλιστα με την κατεργαριά του να στρέψη τὸ πρᾶμα ἔτσι, ὥστε νὰ κόψουν ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸ τομάρι τῆς ἀρκούδας, ἓνα πόδι μακρὸς, ἓνα πόδι φάρδος, καὶ νὰ τοῦ φτιάσουν μ' αὐτὸ τὸ ταγάρι γιὰ τὸ ταξίδι του· λίγα τοῦ ἔλειπαν γιὰ νὰ μοιάζῃ σωστὸς χατζῆς· μὰ παρακάλεσε τὴ βασίλισσα νὰ τοῦ φροντίσῃ καὶ γιὰ παπούτσια, λέγοντας:

«Τώρα πὺν μιὰ φορὰ μ' ἀναγνώρισες, βασίλισσά μου, γιὰ χατζῆ δικό σου, βοήθησέ με νὰ βγάλω πέρα τὸ ταξίδι μου. Ὁ Ἰζεγκριμ ἔχει τέσσερα γερὰ παπούτσια· τὸ δίκαιο θάτανε νὰ μοῦ ἀφήσῃ ἑμένα τὸ ἓνα ζευγάρι γιὰ τὸ ταξίδι μου· ἐνέργησε, μεγαλειοτάτη, μὲ τὸ μέσο τοῦ ἀφέντη μου τοῦ βασιλιᾶ, νὰ τὰ ἔχω· κ' ἡ κερὰ ἡ Γκιρεμουίνδη θὰ μπορούσε νὰ περάσῃ μὲ τὸ ἓνα ζευγάρι ἀπ' τὰ δικά της· σὰ γυναῖκα τοῦ σπιτιοῦ πὺν εἶνε, μένει τὸ πιότερο στὴν κάμαρά της».

Τὸ βρῆκε πολὺ δίκιο ἡ βασίλισσα αὐτὸ πὺν ζητοῦσε ὁ Ραῖνεκε· «Μποροῦνε βέβαια», εἶπε καλοπροαίρετη, «νὰ περάσουν ὁ καθένας των καὶ μὲ τὸ ἓνα ζευγάρι».

Ὁ Ραῖνεκε τὴν εὐχαρίστησε καὶ τῆς εἶπε μὲ χαρούμενη ὑπόκλισι·

«Τώρα πὺν παίρνω καὶ τέσσερα γερὰ παπούτσια, δὲ θέλω νὰ χάνω πιότερο καιρό. Σὲ ὅλα τὰ καλὰ ἔργα, πὺν θὰ κάμω τώρα στὸ χατζιλίκι μου, θάχετε βέβαια καὶ σεῖς τὸ μέρος σας, ἡ εὐγενεία σου κι ὁ καλόγνωμος ὁ βασιλιᾶς μου. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι, στὸ προσκύνημά μας, νὰ παρακαλοῦμε γιὰ ὅλους, πὺν μᾶς ἔκαμαν κάποια βοήθεια. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς πληρώσῃ τὴν καλωσύνη σας!»

Ἔτσι ἔχασε ὁ κύριος Ἰζεγκριμ τὰ παπούτσια του ἀπὸ τὰ μπροστινά του πόδια ἴσα μὲ τοὺς ἀστραγάλους· δὲν τῆς τᾶκαμαν χάρι καὶ τῆς κερᾶς Γκιρεμουίνδης· ὑποχρεώθηκε νὰφήσῃ τὰ πισινὰ της.

Ἔχασαν λοιπὸν κ' οἱ δύο τους τὸ τομάρι καὶ τὰ νύχια τῶν ποδιῶν, ἔπεσαν ἔλεινοι κι ἀξιοδάκρυτοι, μαζὶ μὲ τὸ Μπράουν, καταγῆς κ' ἔλεγαν νὰ πεθάνουν· μὰ ὁ ὑποκριτῆς κέρδισε τὰ παπούτσια καὶ τὸ ταγάρι, παρουσιάστηκε μπρὸς των καὶ τοὺς κοροῦδευε, τὴ λύκαινα προπάντων:

«Ἀγάπη μου, καλή μου!» τῆς ἔλεγε· «κοίταξε τί καλὰ πὺν μοῦ πηγαίνουν τὰ παπούτσια σου· πιστεύω καὶ νὰ μοῦ βαστάξουν. Ἐβάλετε ὅλα τὰ δυνατὰ σας γιὰ νὰ μ' ἐξοντώσετε· καὶ γὰρ ἀπὸ μέρους μου ἔκαμα ὅ,τι περνοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι μου, καὶ δὲν πῆγαν χαμένοι οἱ κόποι μου· ἂν ἐχαρήκατε σεῖς, ἦρθε τώρα κ' ἡ δική μου ἡ σειρά νὰ χαρῶ· ἔτσι πάει ὁ κόσμος καὶ ξέρει καθενεὶς νὰ τὸ παίρῃ ἀπόφασι. Ἄν τώρα βγῶ ταξίδι, θάχω καθεμέρα νὰ θυμοῦμαι τοὺς καλοὺς μου συγγενεῖς καὶ νὰ σᾶς τὸ χρωστῶ χάρι· μοῦ δώσετε μὲ τόση προθυμία τὰ παπούτσια καὶ δὲ θάχετε νὰ μετανοήσετε· ὅ,τι ἄφεισι πάρω, θὰ τὴ μεράσωμε μαζὶ πάω στὴ Ρώμη καὶ στοὺς Ἁγίους Τόπους γιὰ νὰ τὴν πάρω».

Μὰ ἡ κερὰ Γκιρεμουίνδη ἦταν πεσμένη καταγῆς κι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τοὺς πόνους δὲν μπορούσε οὔτε τὸ στόμα της νὰνοῖξῃ· μολοντοῦτο ἔβαλε τὰ δυνατὰ της καὶ τοῦ εἶπε μὲ στεναγμό:

«Γιὰ νὰ τιμωρήσῃ τίς ἁμαρτίες μου, σοῦ τὰ φέρνει ὁ Θεὸς ἐσένα ὅλα δεξιά».

Κι ὁ Ἴζεγκριμ ἀπ' ἄλλο μέρος ἦταν ξαπλωμένος μετὰ τὸ Μπράουν δίχως μιλιὰ· κ' οἱ δύο τους ἦταν ἐλεινοί, δεμένοι, πληγωμένοι καὶ παίγνιο τοῦ ἐχθροῦ των. Μονάχα ὁ Χίντζε ὁ γάτος ἔλειπε· κι ὁ Ράινεκε εἶχε μεγάλη ἐπιθυμία νὰ τοῦ παίξει κι αὐτοῦ κανένα παιχνίδι.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωτὶ πρωτὶ ἐφρόντισε ὁ ὑποκριτὴς νὰ γυαλίση πρώτα τὰ παπούτσια ποὺ ἔχασαν οἱ συγγενεῖς του· ἔπειτα ἔτρεξε νὰ παρουσιαστῇ ξανά στὸ βασιλιᾶ καὶ τοῦ εἶπε:

«Εἶνε ἔτοιμος ὁ δοῦλος σας νὰ ξεκινήση γιὰ τὸ ἅγιο του τὸ ταξίδι· μόνο κάμετέ μου τώρα τὴ χάρι νὰ διατάξετε τὸ παπᾶ σας νὰ μοῦ διαβάσῃ τὴν εὐχή, γιὰ νὰ χωριστῶ ἀπ' ἐδῶ μ' ὄλο μου τὸ θάρρος, καὶ νᾶνε εὐλογημένος ὁ πηγαϊμός μου κι ὁ γυρισμός μου!»

Ἔτσι εἶπε, κ' εἶχεν ὁ βασιλιᾶς ἐφημέριό του τὸν κριό· αὐτὸς εἶχε τὴ φροντίδα γιὰ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα κ' ἔκανε ἀκόμη καὶ τὸ γραμματικὸ τοῦ βασιλιᾶ· τὸν ἔλεγαν Μπελλὺν· τὸν κάλεσε λοιπὸν καὶ τοῦ εἶπε:

«Διάβασε μου γρήγορα μερικὲς εὐχὲς γιὰ τὸ Ράινεκε, γιὰ νὰ τὸν εὐλογήσῃς στὸ ταξίδι, ποὺ μελετᾷ νὰ κάμῃ πηγαίνει στὴ Ρώμη καὶ στοὺς Ἅγιους Τόπους· κρεμάσέ του στὸ νῶμο του τὸ ταγάρι καὶ δῶσε του στὸ χέρι τὸ ραβδί».

Καὶ ὁ Μπελλὺν τοῦ ἀποκρίθηκε:

«Πιστεύω νὰ ἔχετε ἀκούσει, μεγαλειότατε, πὼς ὁ Ράινεκε δὲν ἔχει λυθῆ ἀκόμη ἀπὸ τὸν ἀφορισμό· φοβοῦμαι γι' αὐτὸ μὴν πάθω τίποτε κακὸ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπό

μου, ποὺ δὲ θάρροῦσε νὰ τὸ μάθῃ κ' ἔχει τὴν ἐξουσία νὰ με τιμωρήσῃ. Ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν ἔχω τίποτα μετὰ τὸ Ράινεκε· μ' ἂν ἠμποροῦσε νὰ συμβιβαστῇ τὸ πρᾶγμα, ἂν ἦτανε νὰ μὴν ἔχω φόβο γιὰ καμμιά ἐπίπληξι ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπό μου τὸν κύριον Ὀνεγκρουντ, ἂν ἦτανε νὰ μὴ μοῦ θυμώσῃ γι' αὐτὸ ὁ ἠγούμενος, ὁ κύριος Λόζεφουντ, ἢ ὁ πρεσβύτερος ὁ Ραπιάμους, θὰ τοῦ διάβαζα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά τὴν εὐχή, ὅπως προστάζετε».

Κι ὁ βασιλιᾶς ἀποκρίθηκε:

«Τί εἶνε ὅλ' αὐτὰ ποὺ κάθεσαι καὶ μᾶς ψάλλεις; πολλὰ λόγια ἀκούσαμε καὶ λίγη οὐσία ἀπὸ κάτω. Ἄν δὲ μοῦ διαβάσῃς τίποτα γιὰ τὸ Ράινεκε, εἶτε ἴσιο εἶτε στραβό, στὸ διάβολο ἂν σκοτίζομαι γιὰ κανένα! τί με μέλλει γιὰ τὸν ἐπίσκοπο στὴ μητρόπολί του; ὁ Ράινεκε θέλει νὰ κάμῃ τὸ προσκύνημά του στὴ Ρώμη καὶ θέλεις ἐσὺ νὰ τὸν ἐμποδίσης;»

Τρομαγμένος ὁ Μπελλὺν ἔξυσε τ' αὐτί του· ἐφοβόνταν τὸ θυμὸ τοῦ βασιλιᾶ του καὶ ἄρχισεν ἀμέσως νὰ διαβάξῃ ἀπὸ τὸ βιβλίον του γιὰ τὸ χατζῆ, ὅπου ὅμως αὐτὸς καμμιά προσοχὴ δὲν ἔδινε· καταλαβαίνει λοιπὸν καθεναί, πὼς ἔπιασε ἡ εὐχή, ὅπως μποροῦσε νὰ πιάσῃ.

Ἀφοῦ λοιπὸν τελείωσε τὸ διάβασμα, τοῦ δώσανε ὕστερα τὸ ταγάρι καὶ τὸ ραβδί, κ' ἔτοιμος ὁ χατζῆς γιὰ τὸ ψευτοχατζιλίκι του! δάκρυα ψεύτικα ἔτρεχαν στοῦ κατεργάρη τὰ μάγουλα καὶ τοῦ βρέχανε τὰ γένηια, σὰν νὰ ἔνοιωθε μέσα του τὴ πιὸ πικρὴ μετάνοια· τὴν ἀλήθεια νὰ ποῦμε, τὸν ἔθλιβε κι ὅλα ποὺ δὲ τοὺς βύθισε στὴ συμφορὰ ὅλους των, ὅσοι ἦτανε, παρὰ ντροπίασε μονάχα

τοὺς τρεῖς. Μολταῦτα σηκώθηκε καὶ παρακάλεσε νὰ δεηθοῦν ὅλοι γι' αὐτὸν μέσ' ἀπὸ τὴν καρδιά τους, ὅσο μποροῦσαν καλύτερα· ἔκανε λοιπὸν τὶς τελευταῖες του προετοιμασίες τώρα γιὰ νάναχωρήσῃ ἀμέσως· ἐνοιῶθε τὸν ἐαυτὸ του ἔνοχο κ' εἶχε νὰ φοβᾶται. «Ράινεκε», τοῦ εἶπεν ὁ βασιλιάς, «εἶσαι πολὺ βιαστικός, γιατί;»

«Ὅποιος παίρνει ἐπάνω του μιὰ καλὴ δουλειά, δὲν πρέπει ποτὲ νάργῃ», ἀποκρίθηκε ὁ Ράινεκε. «Σᾶς ζητῶ λοιπὸν τὴν ἄδειά σας· ἔφτασεν ἡ ὥρα καὶ ἀφήσετέ με νάναχωρήσω».

«Μὲ τὴν ἄδεια μου», εἶπε ὁ βασιλιάς· κ' ἔτσι πρόσταξε ὅλους τοὺς μεγαλοσιάνους τῆς Αὐλῆς νάκολουθήσουν ἓνα διάστημα δρόμου τὸ ψευτοπροσκυνητὴ καὶ νὰ τὸν συνοδεύσουν· καὶ σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ Μπράουν καὶ ὁ Ἰζεγκριμ, στὰ σίδερα κ' οἱ δύο τους, ἔδοκίμαζαν τοὺς χειρότερουσ λόνους καὶ συμφορά.

Κ' ἔτσι λοιπὸν εἶχε ξανακερδίσει ὁ Ράινεκε ὅλη τὴν ἀγάπη τοῦ βασιλιά καὶ ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Αὐλὴ μὲ τιμὲς μεγάλες· ἐνόμιζε κανεὶς μὲ τὸ ταγάρι του καὶ τὸ ραβδί πὼς πήγαινε στὸν Ἅγιο Τάφο, ἂν καὶ εἶχε τόσο λίγο νὰ κάμῃ ἐκεῖ, ὅσο καὶ ἓνα μαϊόδεντρο στὴν Ἀάχεν. Μὰ ὅμως διόλου ἄλλα σχέδια εἶχε στὸ νοῦ του· εἶχε πετύχει νὰ σαρώσῃ τοῦ βασιλιά του μιὰ ψεύτικη γενειάδα καὶ μιὰ κερνία μύτη· ὅλοι ὅσοι τὸν κατηγοροῦσαν ὑποχρεώθηκαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, ὅταν ἔφευγε, καὶ νὰ τὸν συνοδεύσουν μὲ τιμὲς· μὰ δὲ μποροῦσε νάφήσῃ τὶς κατεργαριές του καὶ εἶπε τὴν τελευταία στιγμὴ πὸν ἔφευγε:

«Πρόσεξε, μεγαλειότατε, νὰ μὴ σοῦ ξεφύγουν οἱ δύο

οἱ προδότες καὶ φύλαγέ τους καλὰ στὴ φυλακὴ δεμένους· ἂν ἦτανε λεύτεροι, δὲ θὰ παρατούσανε τὰ ἐπίβουλά τους σχέδια· ἡ ζωὴ σου τρέχει κίνδυνο, ἀφέντη βασιλιά, θύμας το!»

Κ' ἔτσι κίνησε τὸ δρόμο του μ' ἓνα ὕφος ταπεινὸ καὶ θεοφοβούμενο, μὲ μιὰ ἀφέλεια, σὰν νὰ μὴν ἤξερε τίποτε ἄλλο νὰ κἀνῃ. Ἐπειτα σηκώθηκε καὶ ὁ βασιλιάς νὰ γυρίσῃ στὸ παλάτι του, καὶ ὅλα τὰ ζῶα τὸν ἀκολούθησαν, ἀφοῦ πρώτα συνώδευσαν, ὅπως ἐπρόσταξε, τὸ Ράινεκε ἓνα διάστημα δρόμου· καὶ αὐτὸς ὁ κατεργάρος ἔδειξε τόση λύπη καὶ στενοχώρια, πὸν ἔφερε σὲ μεγάλη συγκίνησι πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους· ὁ Λάμπε προπάντων, ὁ λαγός, ἔδειχε ἀπ' ὅλους πὸν λυπημένος.

«Εἶνε ἀνάγκη, ἀγαπημένε Λάμπε», ἔλεγε ὁ κατεργάρος, «καὶ εἶνε ἀνάγκη λοιπὸν νὰ χωριστοῦμε; ἂν εἴχετε τὴν εὐχαρίστησι, ἔσὸ καὶ ὁ Μπελλύν, ὁ κριός, νὰ μὲ συνωδεύετε σήμερα πιότερο στὸ δρόμο μου! θὰ μοῦ κάνετε τὴ μεγαλύτερη εὐεργεσία μὲ τὴν συντροφιά σας· κάνετε πολὺ εὐχάριστη συντροφιά κ' εἶστε ἀνθρώποι τῆς ἰστιάδας· ὅλοι ἔχουν νὰ ποῦν καλὸ γιὰ σᾶς, καὶ θὰ μοῦ κάνουνε τιμὴ καὶ μένα· εἶστε ἐκκλησιαστικοὶ κ' οἱ δύο σας καὶ ἀλήθεια ἅγιοι ἀνθρώποι· ζῆτε πραγματικῶς ὅπως ἐζοῦσα κ' ἐγὼ τότε πὸν ἤμουν καλόγερος· περνάτε μὲ χορταρικά καὶ χορταίνετε τὴν πείνα σας μὲ φύλλα καὶ γρασίδι, χωρὶς νὰ ζητᾶτε ποτὲ οὔτε ψωμὶ οὔτε κρέας καὶ οὔτε ἄλλα ἰδιαίτερα φαγιά».

Ἐτσι μπόρεσε μὲ τὰ παινέματά του νὰ ξεπλανέσῃ

τοὺς δυὸ τοὺς ἐλαφροκέφαλους πήγανε κ' οἱ δυὸ μαζί του ὡς τὸ σπίτι του κι ὅταν ἀντίκρισαν τὴν Κακομερά, τὸν πύργο του, εἶπεν ὁ Ράινεκε στὸν κριό:

«Μεῖνε ἐσὺ ἐδῶ ἔξω, Μπελλύν, καὶ χόρτασε, ὅσο τραβᾷ ἡ καρδιά σου, χορτάρι καὶ γρασίδιν βγάζουν αὐτὰ τὰ βουνὰ ἀφθονία χορταριά, ὕγιεινὰ καὶ νόστιμα· τὸ Λάμπε τὸν παίρνω μαζί μου· παρακάλεσέ τον καὶ σὺ νὰ παρηγορήσῃ τὴ γυναῖκα μου, πού εἶνε καὶ τώρα θλιμμένη, μὰ ὅταν ἀκούσῃ πὼς πηγαίνω χατζῆς στὴ Ρώμη, ὅρια δὲ θᾶλλῃ ἢ ἀπελπισία της».

Μ' αὐτὰ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια τοὺς ξεπλάνεσε ὁ Ράινεκε· πῆρε μέσα τὸ Λάμπε μαζί του καὶ κεῖ βοῆκε τὴ κακομοῖρα τὴν ἀλουπίνα ξαπλωμένη πλαῖι μὲ τὰ παιδιὰ της, σὲ μεγάλη ἀνησυχία καὶ στενοχώρια· γιατί δὲν ἔλεγε πιά πὼς θὰ ξαναγύρισε ὁ Ράινεκε ἀπὸ τὴν Αὔλῃ· κ' ἔξαφνα τὸν βλέπει μὲ ἀπορία της νὰ παρουσιάζεται ἐμπρός της μὲ τὸ ταγάρι καὶ τὸ ραβδί: «Ράινεκε, ἀγαπημένε μου, πές μου λοιπόν, τί ἔτρεξε; τί ἔπαθες;»

Καὶ κεῖνος τῆς εἶπε: «Μὲ εἴχανε πιά καταδικάσει, πιάσει, δέσει μὰ ὁ βασιλιάς ἐφάνηκε ἔσπλαγχνος καὶ μὲ λευτέρωσε ξανά· τώρα ἔφυγα γιὰ νὰ πάω χατζῆς κ' ἔμειναν ἐγγυητές μου ὁ Ἰζεγκριμι κι ὁ Μπρόουν· ἔπειτα μοῦ ἔδωσε ὁ βασιλιάς τὸ Λάμπε γιὰ ἐξιλέωσι, νὰ τὸν κάμωμε ὅ,τι θέλομε· γιατί μοῦ εἶπε στὸ τέλος ὁ βασιλιάς πρὸς εἶδισί μου: ὁ Λάμπε εἶνε πού σὲ πρόδωσε! Εἶνε λοιπόν ἄξιος γιὰ τὴν πιδὸ μεγάλη τιμωρία καὶ θὰ μοῦ τὰ πλερώσῃ ὅλα στὴ στιγμή».

Ὁ Λάμπε ἄκουσε μὲ τρομάρα αὐτὲς τὶς φοβέρες·

τάχασε, ζήτησε νὰ σωθῆ καὶ τὸβραλε στὸ φευγιό· μὰ ὁ Ράινεκε τοῦ ἔκλεισε ἀμέσως τὴν πόρτα· τὸν ἄρπαξε ὁ φονιάς ἀπὸ τὸ λαιμὸ τὸ φτωχό, πού ἔσκουξε μ' ὄλη του τὴ δύναμι βοήθεια: «Βοήθεια, Μπελλύν! χάθηκα! μὲ σκότωσε ὁ χατζῆς!» Μὰ δὲ φώναξε γιὰ πολὺ· γιατί δὲν ἄρρηξε νὰ τοῦ κόψῃ ὁ Ράινεκε τὸ λαρύγγιν· αὐτὴ τὴν ὑποδοχὴ ἔκαμε στὸ μουσαφίρη του.

«Ἔλα τώρα», εἶπε, «κι ἂς φᾶμε γρήγορα, γιατί ὁ λαγὸς εἶνε παχὺς καὶ νόστιμος· ἀλήθεια, πρώτη φορὰ πού εἶνε καλὸς γιὰ κάτι, ὁ ἡλίθιος ὁ τενεκές· τοῦ τὸ εἶχα ὀρκιστῆ ἀπὸ καιρό· μὰ τώρα τέλειωσε· μορεῖ νὰ μὲ καταγγείλῃ τώρα ὁ προδότης!»

Ὁ Ράινεκε ἀνασκουμπάθηκε μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του, ξέγδαρον γρήγορα τὸ τομάρι τοῦ λαγοῦ καὶ φάγανε μὲ μεγάλη διάθεσιν τὸν βοῆκε πολὺ τοῦ γούστου της ἢ ἀλουπίνα καὶ σὲ κάθε μπουκιά «Σπολλάτη τοῦ βασιλιᾶ καὶ τῆς βασιλίσσας!» φώναξε· «τὸ χρωστοῦμε στὴν καλωσύνη τους τέτοιο περίφημο δεῖπνος· ὁ Θεὸς νὰ τοὺς τὸ πλερώσῃ!»

«Τρῶε τώρα καλά», εἶπεν ὁ Ράινεκε· «μᾶς εἶνε ἀρετὸ γι αὐτὴ τὴ φορὰ· εἴμαστε χορτασμένοι ὅλοι, κ' ἔχω τὸ νοῦ μου γιὰ περισσότερα· ἔγνοια σου καὶ θὰ πλερώσουν στὸ τέλος ὅλοι τὸ λογαριασμὸ τους, ὅσοι τὰ βάλανε μὲ τὸ Ράινεκε καὶ τοὺς πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ νὰ τοῦ κάμουν κακό».

Κ' ἡ κερά Ἐρμελίνα εἶπε: «Ἦθελα νὰ σὲ ρωτήσω, πὼς τᾶβγαλες πέρα καὶ τὴ γλύτωσες;». «Θὰ χρειάζομαι», τῆς ἀποκρίθη· ἔκεῖνος, «πολλὲς ὥρες, γιὰ νὰ σοῦ διη-

γηθῶ με τί τέχνη γύρισα τὰ μυαλά τοῦ βασιλιᾶ καί τοὺς γέλασα καί κείνον καί τή γυναῖκα του. Ναί, δὲ θὰ σοῦ τὸ ἀρνηθῶ, ἢ φιλία μας τώρα μετὸ βασιλιᾶ ἀπὸ μιὰ κλωστή κρέμεται καί δὲ θὰ βαστάξῃ πολὺ· ὅταν μάθῃ τὴν ἀλήθεια, θὰ λυσσάξῃ ἀπὸ τὸ κακό του· κι ἂν με πιάσῃ ἄλλη μιὰ φορὰ στὰ χέρια του, οὔτε μάλαμα οὔτε ἀσήμι θὰ μπορούσαν πιά νὰ με σώσουν· θὰ με κνηγήσῃ βέβαια καί θὰ ζητήσῃ νὰ με πιάσῃ· δὲν πρέπει νὰ περιμένω πιά ἔλεος, αὐτὸ τὸ ξέρω πολὺ καλά· τὴν κρεμάλα δὲ θὰ τὴ ξεφύγω, μόνον ἄς κυττάξωμε νὰ σωθοῦμε. Λέω νὰ τοῦ δίνωμε γιὰ τὴ Σουηβία! ἐκεῖ κανεὶς δὲ μᾶς γνωρίζει· θὰ συμμορφωθοῦμε μετὰ ἔθιμα τῆς χώρας· δόξα τῷ θεῷ, ἐκεῖ ἔχει νόστιμα φαγιὰ κι ἀφθονία ἀπ' ὅλα τὰ καλά πράματα: κόττες, χῆνες, λαγούς, κουνέλια καί ζάχαρη καί χουρμάδες, σῦκα, σταφίδες καί πουλερικά λογῆς λογῆς μικρὰ καί μεγάλα· ζυμώνουν ἐκεῖ τὸ ψωμί μ' αὐγά καί βούτυρο, τὸ νερὸ εἶνε καθαρὸ καί διάφανο κι ὁ ἀέρας εἶνε χαρὰ θεοῦ· ἔχει καί ψάρια μπόλικα πού τὰ λένε γαλλίνες κι ἄλλα πού τὰ λένε πουλλους καί γάλλους καί ἄνους, ποῦ νὰ τὰ θυμᾶται κανεὶς ὅλα· αὐτὰ εἶνε ψάρια τοῦ γούστου μου! καί δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ βουτῶ στὰ βαθιά γιὰ νὰ τὰ πιάνω· ἀπ' αὐτὰ ἦτανε πού ἔτρωγα τὸν καιρὸ πού ἔκαμα τὸν καλόγερο· ναί, γυναικοῦλα μου, εἶνε καιρὸς πιά νὰ ἀπολαύσωμε εἰρήνη καί ἡσυχία, ἄς φεύγωμε ἀπεδῶ, πᾶμε μαζί.

Ἄκούσετέ μου λοιπὸν τώρα καλά! μ' ἄφησε ὁ βασιλιᾶς νὰ τὴ γλυτώσω αὐτὴ τὴ φορὰ, γιὰ τὸ τοῦ πούλησα τὰ πιὸ πρωτάκουστα ψέματα· τοῦ ὑποσχέθηκα νὰ

τοῦ παραδώσω τὸν ἀνεχτίμητο θησαυρὸ τοῦ βασιλιᾶ τοῦ Ἑμμεριχ· τοῦ περιέγραψα πὼς βρίσκεται κοντὰ στὴν Κρέκελμπορν· ὅταν πᾶνε νὰ τὸν ζητήσουν ἐκεῖ, δὲ θὰ βροῦνε τίποτε, οὔτε τοῦτο οὔτε κείνο· τοῦ κάκου θὰ φέρουν ἄνω κάτω τὸ χῶμα· κι ὅταν δῆ ὁ βασιλιᾶς πὼς τὸν γελάσανε ἔτσι θὰ λυσσάξῃ ἀπὸ τὸ θυμὸ του· γιὰ τὴν ἰσχυρὰ νὰ φανταστῆτε τί ψευτιὲς ἐσοφίστηκα, πρὶ νὰ ξεφύγω ἀλήθεια, εἶχε πιά φτάσει ὁ κόμπος στὸ χτένι! ποτέ μου δὲ βρέθηκα σὲ δυσκολώτερη θέσι οὔτε σὲ μεγαλύτερη στενοχώρια· ὄχι! δὲ θάθελα πιά νὰ βλάψω τὸν ἑαυτό μου σὲ τέτοιο κίνδυνο. Κοντολογῆς, ὅτι καί νᾶνε νὰ μοῦ τύχῃ, δὲ θὰ ξαναγελαστῶ νὰ πατήσω πιά τὸ πόδι μου στὴν Αὐλὴ καί νὰ πέσω στὰ χέρια τοῦ βασιλιᾶ· ἐχρειάστηκε, ἀλήθεια, ἢ πιὸ μεγάλη ἐπιδεξιότης γιὰ νὰ βγάλω μετὸ ζόρι τὸ δάχτυλό μου ἀπ' τὸ στόμα του».

Κ' ἡ κερὰ Ἑρμελίνα εἶπε λυπημένη: «Τί θάπογί-νωμε τώρα; ξένοι καί κακόμοιροι θᾶμαστε σὲ κάθε ἄλλῃ χώρα· ἐδῶ τᾶχομε ὅλα τῆς ἀρεσκείας μας· εἶσαι ὁ κύριος τῶν χωριανῶ σου· εἶνε λοιπὸν τόσο ἀνάγκη νὰ κάμῃς αὐτὴ τὴν κουτουράδα; ἀλήθεια, νὰφήνη κανεὶς τὸ σίγουρο καί νὰ πηγαίῃ στὰ μπόσικα, οὔτε φρόνιμο εἶνε, οὔτε τιμὴ τοῦ κάνει ἐδῶ ζοῦμε μετὸ ὅλη μας τὴν ἀσφάλεια· πόσο δυνατὸ εἶνε τὸ κάστρο! κι ἂν ἔρθῃ καταπάνω μας ὁ βασιλιᾶς μετὸ στρατό του, κι ἂν πιάσῃ ὅλους τοὺς δρόμους, ἔχομε τόσα παραπόρτια, τόσα κρυφὰ περάσματα, πού δὲ θὰ δυσκολευτοῦμε νὰ ξεφύγωμε· τὸ ξέρεις πολὺ καλύτερα ἀπὸ μένα, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ τὸ πῶ ἐγώ· γιὰ νὰ μᾶς πιάσῃ στὰ χέρια του μετὸ τὴ βία καί μετὸ

δύναμι, θὰ χρειαστῆ πολὺ νὰ ιδρώσῃ· καμμιὰ ἀνησυχία δὲν ἔχω γι' αὐτό· μὲ θλίβει μονάχα πού ἔδωσες ὄρκο νὰ πᾶς στοὺς Ἅγιους Τόπους· δὲ μπορῶ νὰ συνέρθω στὸν ἑαυτό μου· πῶς θάπογίγῃ τὸ πρᾶμα;»

«Ἀγαπημένη μου γυναῖκα», τῆς ἀποκρίθηκε σ' αὐτὰ ὁ Ραῖνεκε, «μὴ μου θλίβῃσαι· ἄκουσε μου καὶ κράτα το καλά: κάλλιο ὠρμισμένος παρὰ χαμένος! ἔτσι μῶλεγε μὰ φορὰ ἕνας σοφὸς στὴ ξομολόγησι δὲ σημαίνει καὶ πολὺ πρᾶμα νὰ πατήσῃ κανεὶς τὸν ὄρκο του· αὐτὸ δὲ θὰ μὲ μπόδιζε πιότερο ἀπὸ τὴν οὐρὰ τῆς γάτας· ὁ ὄρκος, ἐννοῶ· μὲ καταλαβαίνεις. Ἄς γίγῃ λοιπὸν ὅπως τὸ λές· μένω σπίτι· δὲν ἔχω, ἀλήθεια, καὶ μεγάλα πράματα νὰ ἐλπίζω ἀπὸ τὴ Ρώμη, καὶ δέκα ὄρκους ἂν εἶχα κάμει, δὲ θάθελα ποτέ μου νὰ δῶ τὰ Ἱεροσόλυμα· μένω κοντὰ σου, κι αὐτό, νὰ σοῦ πῶ, μοῦ βολεύει καλύτερα· δὲ θὰ βρῶ ἄλλους τόπους καλύτερους ἀπ' αὐτοὺς πού ἔχω ἂν ὁ βασιλιᾶς θελήσῃ νὰ μοῦ κάμῃ κακό, θὰ τὸ περιμένω· εἶνε πολὺ μεγάλος καὶ δυνατὸς γιὰ μένα, μὰ μπορεῖ νὰ τὰ καταφέρω νὰ τὸν ξαναγελάσω πάλι καὶ νὰ τοῦ περᾶσω στ' αὐτιὰ τὴν τρελλόσκοουφια μὲ τὰ κουνουνάκια ὡς ζῆσω, καὶ θὰ βρῆ, πιστεύω, χειρότερα ἀπ' ὅτι ζητᾶ· τοῦ τὸ δοκίζομαι!»

Ἔχασε στὸ μεταξὺ τὴν ὑπομονή του ὁ Μπελλὺν κι ἄρχισε νὰ φωνάζῃ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα· «Λάμπε, δὲν τῶχεις σκοπὸ νὰ πηγαίνομε; ἔλα λοιπὸν! καιρὸς εἶνε πιά!»

Τὸν ἄκουσε ὁ Ραῖνεκε κ' ἔτρεξε ἔξω καὶ τοῦ λέει· «Φύλε μου, ὁ Λάμπε σὲ παρακαλεῖ πολὺ νὰ τὸν συγχωρήσῃς· διασκεδάζει μέσα μὲ τὴν κερὰ θειά του καὶ θὰ

τοῦ δώσης, λέγει, τὴν ἄδεια. Προχώρει ἀγάλια ἐμπρός· γιατί ἡ Ἑρμελίνα, ἡ κερὰ θειά του, δὲν θὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ τόσο γρήγορα· δὲ θὰ τοὺς χαλάσῃ τὴν εὐχαρίστησι.»

Ὁ Μπελλὺν ἀποκρίθηκε: «Ἄκουσα κάτι φωνὲς μέσα, τί ἦτανε; ἄκουσα τὸ Λάμπε νὰ φωνάζῃ: Μπελλύν, βοήθεια! βοήθεια! μήπως τοῦκαμες τίποτε;» Κι ὁ πονηρὸς ὁ Ραῖνεκε τοῦ λέγει:

«Ἄκου λοιπὸν ἐμιλοῦσα γιὰ τὸ τάξιμο πού ἔκαμα νὰ πάω χατζῆς, κ' ἡ γυναῖκα μου σὰν τᾶκουσε πῆγε νὰ χάσῃ τὸ νοῦ της ἀπὸ τὴν ἀπελπισία της· τὴν ἔπιασε ἕνας φόβος τοῦ θανατᾶ κ' ἔπεσε στὰ χέρια μας ἀναίσθητη· ὁ Λάμπε, νὰ τὴν ἰδῆ ἔτσι, φοβήθηκε καὶ μὲς στὸ σαστισμὸ του ἄρχισε νὰ φωνάζῃ: Βοήθεια, Μπελλύν, Μπελλύν! κάμει γρήγορα· ἅ! ἡ θεία μου σίγουρα δὲ θὰ ξανάρθῃ πιά στὴ ζωή!»

«Ἐκεῖνο πού ξέρω», ξανάπε ὁ Μπελλύν, «εἶνε πὼς φώναζε τρομαγμένος.»

«Οὔτε μιὰ τριχίτσα δὲν τοῦ πείραξαν», ὠρκίστηκε ὁ κάλπης· «καλύτερα θάχα νὰ πάθω ἐγὼ τί, παρὰ ὁ Λάμπε. Ἄκουσες;» εἶπεν ἔπειτα ὁ Ραῖνεκε, «πού μοῦ παρᾶγγειλεν ἐχθὲς ὁ βασιλιᾶς, ἅμα φτάσω σπίτι μου, νὰ τοῦ ἀνακοινώσω, μὲ μερικὰ γράμματα, τίς ἰδέες μου γιὰ κάτι σπουδαῖα ζητήματα; Ἀγαπημένε μου ἀνιημέ, πάρα μαζί σου· τὰ ἔχω ἔτοιμα κιόλα· λέγω ἔμορφα πράματα μέσα καὶ δίνω τίς πιὸ φρόνιμες συμβουλές· ὁ Λάμπε ἔμεινε κατευχαριστημένος· μὲ χαρὰ μου τὸν ἄκουα νὰ ξαναθυμᾶται μὲ τὴ θειά του παλιὲς ἱστορίες· τί φλυαρία!»

δὲν ἔλεγαν νὰ τελειώσουν· ἔφαγαν κ' ἦπιαν καὶ καταδιασκέδασαν μαζί· κ' ἐγὼ στὸ μεταξύ ἔγραφα τὰ γράμματα».

«Ἀγαπητέ μου Ράιναρτ», τοῦ εἶπε ὁ Μπελλύν, «κάμε μου τὴ χάρι νὰ φυλάξης τὰ γράμματά σου· δὲν ἔχω οὔτε τὴν παραμικρότερη τζεπίτσα γιὰ νὰ τὰ κρύψω· ἂν μοῦ ἔσπαναν οἱ σφραγίδες, θὰ τὴν πάθαινα γιὰ καλά».

«Ἔξρω νὰ τὸ βολέψω κι αὐτό· τὸ ταγάρι ποῦ μοῦ φτιάσανε μὲ τὸ τομάρι τοῦ Μπράουν, θὰ μᾶς κἀνη, πιστεύω, γιὰ τὴ δουλειά· εἶνε γερὸ καὶ χοντρό, θὰ βάλω τὰ γράμματα μέσα καὶ δὲ θὰ σ' ἀφήσῃ ἀπλέρωτο ὁ βασιλιάς γιὰ τὸν κόπο σου· θὰ σὲ δεχτῆ μὲ μεγάλη τιμῆ, θὰ τοῦ εἶσαι τρεῖς φορὲς καλοδεχούμενος».

Τὰ πίστεψε ὄλ' αὐτὰ ὁ Μπελλύν, ὁ κριός· ὁ ἄλλος ξαναμπῆκε πάλι μέσα στὸ σπίτι, πῆρε τὸ ταγάρι κ' ἔχωσε μέσα γρήγορα τὸ κεφάλι τοῦ Λάμπε, ποῦ σκότωσε· καὶ μαζί ἐλογόριαζε πῶς νὰ ἐμποδίσῃ τὸ φτωχὸ τὸ Μπελλύν νὰ νοίξῃ τὴ τζάντα.

Τοῦ λέει λοιπὸν ἅμα βγῆκε: «Κρέμασε τώρα τὸ ταγάρι στὸ νῶμο σου καὶ πρόσχε ἀνιψιέ μου, νὰ μὴ σοῦ περάσῃ ἀπ' τὸ νοῦ νὰ ρίξῃς μάτι στὰ γράμματα· θὰ μπορούσε νὰ σοῦ φέρῃ κακὸ ἢ περιέργεια· τάχω κλεισμένα μὲ προσοχὴ κ' ἔτσι πρέπει νὰ τὰφήσῃς· οὔτε κὰν τὸ ταγάρι νὰ νοίξῃς· ἔχω δεμένους τοὺς κόμπους τεχνικά, ὅπως τὸ συνηθίζω στὶς σπουδαῖες ὑποθέσεις ποῦ ἔχομε μὲ τὸ βασιλιά· κι ἂν βρῆ τὰ λουριά ἔτσι περιπλεγμένα, ὅπως εἶνε συνηθισμένος, θὰ κερδίσῃς τὴν εὐνοιά του καὶ χαρίσματα πολλά, σὰν πιστὸς ταχυδρόμος. Μάλιστα, μόλις ἰδῆς τὸ βασιλιά, κι ἂν θέλῃς νὰ πάρῃς ἀκόμη καλύτερη

θέσι στὴν ὑπόληψί του, δός του νὰ καταλάβῃ πῶς τάχα ἔδωσες καὶ σὺ τίς καλές σου συμβουλές γι' αὐτὰ τὰ γράμματα καὶ μάλιστα πῶς ἐβοήθησες στὸ γράψιμο· αὐτὸ θὰ σοῦ φέρῃ κέρδος καὶ τιμῆ».

Ἐνθουσιάστηκε ὁ Μπελλύν κι ἀπ' τὴ χαρά του ἄρχισε νὰ πηδᾷ ἀπὸ τὴ θέσι ποῦ στέκονταν, δεξὰ κι ἀριστερά: «Ράινεκε!» τοῦ εἶπε, «ἀνιψιέ μου κι ἄρχοντά μου· τώρα τὸ βλέπω πῶς μ' ἀγαπᾷς καὶ θέλεις νὰ τιμηθῶ. Τί παινέματα ποῦ ἔχω νὰκούσω μπρὸς σ' ὄλους τοὺς μεγαλοσιάνους τῆς Αὐλῆς, πῶς ἐσύνθεσα τόσες στοχαστικὲς ιδέες, τόσο ἔμορφα καὶ κομψὰ λόγια! γιατί, ἀλήθεια, δὲ ξέρω νὰ γράφω σὰν καὶ σένα· μὰ ἐκεῖνοι θὰ νομίσουν ἔτσι, καὶ θὰ τὸ χρωστῶ σὲ σένα. Σὲ μεγάλο καλὸ μοῦ βγῆκε ποῦ σ' ἀκλούθησα ὡς ἐδῶ. Τώρα, πέ μου, ποιά εἶνε ἡ ιδέα σου; δὲ θάρθῃ αὐτὴ τὴν ὥρα κι ὁ Λάμπε μαζί μου;»

«Ὅχι! μὲ καταλαβαίνεις!», εἶπεν ὁ παμπόνηρος δὲ μπορεῖ ἀκόμα· πῆγαιν' ἐσὺ ἐμπρὸς ἀγάλλ' ἀγάλια καὶ κείνος κατόπι ἔρχεται καὶ σὲ φτάνει, ἀφοῦ τοῦ ἐμπιστευθῶ καὶ τοῦ παραγγείλω κάτι σπουδαῖες ὑποθέσεις ποῦ ἔχω».

«Ὁ Θεὸς μαζί σου», εἶπεν ὁ Μπελλύν, «ἐγὼ λοιπὸν φεύγω»· καὶ τῷβαλε δρόμο· κατὰ τὸ μεσημέρι ἔφτασε στὸ παλάτι.

Ἄμα τὸν εἶδε ὁ βασιλιάς καὶ παρατήρησε καὶ τὸ ταγάρι:

«Λέγε, Μπελλύν», τοῦ κἀνει, «ἀπὸ ποῦθε μᾶς ἔρχεσαι; ποῦ ἔμεινε λοιπὸν ὁ Ράινεκε; φορεῖς τὸ ταγάρι του· τί σημαίνει αὐτό;»

«Μὲ παρακάλεσε, μεγαλειότατε», ἀποκρίθηκε ὁ Μπελ-
λὺν, «νὰ σοῦ φέρω δυὸ γράμματα: τὰ συντάξαμε οἱ δυὸ
μας μαζί, καὶ θὰ ἰδῆς μέσα νὰ γίνεται λόγος γιὰ τὰ πιὸ
σπουδαῖα πράγματα μὲ μεγάλη λεπτολογία· ἐγὼ εἶνε πού
ἔδωσα τὴ συμβουλή· εἶνε ἐδῶ μὲς στὸ ταγάρι, κ' ἐκεῖνος
ἔδωσε μόνος του τὰ λουριά».

Καὶ πρόσταξεν ἀμέσως ὁ βασιλιᾶς νὰ καλέσουν τὸν
κάστορα, πού ἦτανε νοτάριος καὶ γραμματικὸς τοῦ βα-
σιλιᾶ· τὸν λέγανε τ'όνομά του Μπόκερτ· ἡ δουλειά του
ἦτανε νὰ διαβάζῃ τοῦ βασιλιᾶ τὰ δύσκολα καὶ σπουδαῖα
γράμματα, γιὰτ' ἤξερε πολλές γλώσσες. Ἐπροσκάλεσε μαζί
ὁ βασιλιᾶς καὶ τὸ Χίντζε, νὰ εἶνε κι αὐτὸς παρών. Ἀφοῦ
λοιπὸν ὁ Μπόκερτ ἔλυσε τὰ λουριά, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ
Χίντζε τοῦ συναδέλφου του ἔσυρεν ἔξω τὴν κεφαλὴ τοῦ
σκοτωμένου τοῦ λαγοῦ μὲ μεγάλο του ξάφνισμα καὶ φώ-
ναξε: «Νὰ τί θὰ πῆ μιὰ φορὰ γράμματα! πολὺ περί-
εργο! ποῖος τάχα νὰ τ'ἄγραψε; ποῖος μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ
ἐξηγήσῃ; αὐτὸ εἶνε τὸ κεφάλι τοῦ Λάμπε, δὲ μπορεῖ κα-
νεὶς νὰ γελαστῇ».

Ἐπιασε φρίκη τὸ βασιλιᾶ καὶ τὴ βασίλισσα· μὰ ὁ
βασιλιᾶς κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε: «Ἄχ, Ραῖνεκε,
καὶ νὰ σὲ εἶχα ξανὰ στὰ χέρια μου!» Βασιλιᾶς καὶ βα-
σίλισσα κ' οἱ δυὸ, ἔνοιωθαν μιὰ λύπη πού δὲν εἶχε ὀ-
ρια: «Μὲ γέλασε ὁ Ραῖνεκε!», ξανάπε ὁ βασιλιᾶς: «ἄχ!
τί ἤθελα νὰ πιστέψω τὶς ἄτιμές του τὶς ψευτιές!», κ' ἔ-
δειχτε κατασυγχυσμένος, ὅσο ἔλεγε αὐτά, κι ὅλα τὰ ζῶα,
μαζί του, ἦταν σὰν ἀίλοισμένα.

Τότε πῆρε τὸ λόγο ὁ Λούπαρδος, στενὸς συγγενῆς
τοῦ βασιλιᾶ:

«Μὰ τὴν πίστι μου! δὲ βλέπω γιὰτὶ νᾶσαι τόσο λυ-
πημένος, καθὼς καὶ ἡ βασίλισσα βγάλετε αὐτὴ τὴ συλ-
λογὴ ἀπ' τὸ νοῦ σας! κάμετε καρδιά! αὐτὸ μποροῦσε νὰ
σᾶς ἐκθέσῃ στὰ μάτια ὅλου τοῦ κόσμου· δὲν εἶσαι σὺ ὁ
κύριος; ὅλοι ὅσοι εἶν' ἐδῶ χρεωστοῦν νὰ σοῦ ὑπακούουν».

«Ἰσα ἴσα γι' αὐτό», ἀποκρίθηκε ὁ βασιλιᾶς, «δὲν
πρέπει νὰ παραξενεύεσαι, πού τὸ πῆρα ἔτσι κατάκαρδα·
τὸ σφάλμα, ἄχ! εἶνε δικό μου· γιὰτὶ μὲ κατάφερε ὁ προ-
δότης, μὲ τὶς ἄτιμες τὶς κατεργαριές του, νὰ τιμωρήσω
τοὺς φίλους μου· ἐπῆραν οἱ δύο τέτοια προσβολή, ὁ Ἰ-
ζεγκριμ καὶ ὁ Μπράουν, καὶ θέλεις νὰ μὴ μετανοῶ ἀπὸ
μέσ' ἀπ' τὴν καρδιά μου; αὐτὸ δὲ μοῦ φέρνει τιμὴ νὰ
ἔχω ἔτσι κακομεταχειριστῆ τοὺς καλύτερους βαρῶνους
τῆς Αὐλῆς μου, νὰ δώσω τόσο πολὺ πίστι σ' ἕναν ψεύτη
καὶ νὰ δεῖξω τέτοια ἀστοχασιά. Βιάστηκα πολὺ νᾶκούσω
τῆς γυναίκας μου· ἄφησε νὰ γελαστῇ εὐκόλα· μὲ παρα-
κάλεσε καὶ μεσίτεψε γιὰ κείνο· ἄχ, γιὰτὶ νὰ μὴν ἐπι-
μείνω πιὸ πολὺ! τώρα εἶνε ἀργὰ πού μετανοῶ καὶ κάθε
συμβουλή εἶνε τοῦ κάκου!»

«Ἀφέντη βασιλιᾶ», εἶπε ξανὰ ὁ Λούπαρδος, «ἄκουσε
τὴν παράκλησί μου· μὴ στενοχωρεῖσαι περισσότερο· τὸ
κακὸ μπορεῖ νὰ διορθωθῇ· δῶσε στὴν ἀρκουῖδα, στὸ λύκο,
στὴ λύκαινα τὸν κριὸ γι' ἀποζημίωσι· γιὰτὶ τ' ὠμολόγησε
φανερὰ κι ἀδιάντροπα ὁ Μπελλὺν πὼς αὐτὸς ἐσυμβού-
λευσε τὸ θάνατο τοῦ Λάμπε· πρέπει λοιπὸν τώρα νὰ τὸ
πλερώσῃ! Ἐπειτα κινοῦμε ὅλοι μαζί καταπάνω στὸ Ραῖ-

νεκε, και τὸν πιάνομε, ἂν πετύχωμε· και τότε τὸν κρεμοῦμε ἀμέσως ἂν τὸν ἀφήσωμε νὰ μιλήσῃ, θὰ γλυτώσῃ πάλι μὲ τὶς φλυαρίες του και δὲ θὰ κρεμαστῇ· εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό, πὼς ἐκεῖνοι δὲ θ' ἀρῶνται νὰλλάξουν γνώμη».

Ὁ βασιλιάς ἄκουσε μὲ χαρὰ τὰ λόγια τοῦ Λούπαρδου και τοῦτε:

«Μᾶρέσει ἢ συμβουλή σου· πήγαινε λοιπὸν τώρα και φέρε μου ἐδῶ τοὺς δυὸ βαρῶνους· θέλω νὰ ξαναπάρουν μὲ τιμὴ τὴ θέσι τους στὸ συμβούλιο πλαῖ μου. Μάζεψε ὕστερα ὅλα τὰ ζῶα ποὺ ἦταν· ἐδῶ στὴν Αὐλὴ· θέλω νὰ μάθουν ὅλοι τί ἀδιάντροπα ψέματα μᾶς πούλησε ὁ Ράινεκε, πὼς γλύτωσε και πὼς ὕστερα μαζί μὲ τὸ Μπελλὺν σκότωσε τὸ Λάμπε· πρέπει ὅλοι νὰ δείξουν τὸ σεβασμὸ τους στὴν ἀρκουῖδα και τὸ λύκο και γι' ἀποζημιώσι τους δίνω σ' αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντες, καθὼς μ' ἐσυμβούλευσε, τὸν προδότη τὸ Μπελλὺν και τοὺς συγγενεῖς τους γιὰ πάντα».

Ἐτρεξε ἀμέσως γρήγορα ὁ Λούπαρδος και βρῆκε τοὺς δυὸ φυλακισμένους, τὸ Μπράουν και τὸν Ἴζεγκριμ· τοὺς ἔλυσαν κ' ἔπειτα τοὺς εἶπε:

«Θὰ μάθετε μιὰ καλὴ εἶδησι ἀπὸ μένα! σᾶς φέρνω ἀπὸ μέρος τοῦ βασιλιᾶ εἰρήνη ἀσφαλισμένη κ' ἐλευθερὴ κυκλοφορία. Ἀκούσετέ μου ἄρχοντες: ἂν ὁ βασιλιάς σᾶς ἔκαμε κακό, πρῶτος ὁ ἴδιος λυπάται γι' αὐτό, σᾶς τὸ μὴνᾶει νὰ τὸ ξέρετε, και θέλει νὰ σᾶς ἱκανοποιήσῃ και τοὺς δυὸ σας· και γι' ἀποζημιώσι σᾶς δίνει νᾶχετε γιὰ πάντα τὸ Μπελλὺν μὲ ὅλο του τὸ σὸί, μὲ ὅλους του τοὺς

συγγενεῖς. Δίχως νᾶρωτᾶτε ἄλλο, βάζετε χέρι ἐπάνω τους, θέλει σὲ δάσος, θέλει σὲ κάμπο τοὺς βρίσκετε δικοὶ σας εἶνε ὅλοι τους. Σᾶς δίνει ἀκόμη τὴν ἄδεια ὁ πολυχρονεμένος μας ὁ κύριος νὰ κάμετε ὅ,τι κακὸ μπορεῖτε στὸ Ράινεκε, ποὺ σᾶς πρόδωσε· ἔχετε τὸ δικαίωμα κι αὐτὸν και τὴ γυναῖκα του και τὰ παιδιὰ του κι ὅλους του τοὺς συγγενεῖς νὰ τοὺς κυνηγᾶτε, ὅπου τοὺς βρίσκετε, χωρὶς νὰ σᾶς ἐμποδίσῃ κανένας· αὐτὴ τὴν πολύτιμη ἐλευθερία σᾶς φέρνω ἀπὸ μέρος τοῦ βασιλιᾶ· αὐτὸς κι ὅλοι του οἱ διάδοχοι θὰ τὴ φυλάξουν· μόνον νὰ ξεχάσετε και σεῖς τὴ ζημιὰ ποὺ σᾶς ἔγινε· ὀρκιστῆτε νὰ τοῦ εἶστε πιστοὶ και ἀφωσιωμένοι· μπορεῖτε νὰ τὸ κάμετε μὲ τιμὴ· ποτὲ κακὸ πιά δὲ θὰ σᾶς κάμῃ· σᾶς συμβουλεύω νὰ δεχτῆτε τὴν πρότασι».

Ἐτσι ἔκλεισε ὁ συμβιβασμός. Ὁ κριὸς ὑποχρεώθηκε νὰ πληρώσῃ μὲ τὸ κεφάλι του και ἀπὸ τότε ὅλοι του οἱ συγγενεῖς τραβοῦν τὸ κυνήγημα τῆς ἄγριας φάρμας τοῦ Ἴζεγκριμ. Ἐτσι ἄρχισε ἡ παντοτεινὴ ἢ ἐχθρὰ τώρα ἐξακολουθοῦν οἱ λύκοι, δίχως φόβο και ντροπὴ, νὰ ξεθυμαίνουν τὴ λύσσα τους πάνω στὰ ρογνιά και τὰ πρόβατα και νὰ πιστεύουν πὼς ἔχουν τὸ δικίον μὲ τὸ μέρος των· κανενὸς δὲν κάνει ἔλεος ἢ ὀργὴ των, οὔτε τὸ ἐννοοῦν ποτὲ νᾶρθοῦν σὲ συμβιβασμό.

Μὰ ὁ βασιλιάς, γιὰ τὸ χατίρι τοῦ Μπράουν και τοῦ Ἴζεγκριμ και γιὰ νὰ τοὺς τιμῆσῃ πιότερο, κράτησε τὴν Αὐλὴ δώδεκα μέρες παραπάνω· ἤθελε νὰ δεῖξῃ σ' ὅλους δημοσίᾳ, πόσο τῷχε πάρει ἀπὸ καρδιάς νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς βαρῶνους.

ΑΣΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κῶ ΕΒΛΕΠΕΣ τώρα την Αὐλή συγκυρισμένη κ' ἔτοιμα-
σμένη με ὄλη τὴ μεγαλοπρόπεια· ἦρθαν ἱππότες καὶ
ἱππότες· ὄλα τὰ ζῶα τὰκλούθησαν ἀρίθμητα πουλιά, κὶ ὄ-
λα μαζί ἔκαναν μεγάλες τιμές στὸ Μπόρουν καὶ τὸν Ἰ-
ζεγκριμ, πὸν ἔχασαν τὰ πάθη τους. Κ' ἔγινε κεῖ ξεφάν-
τωσι καὶ πανηγύρι ἀπὸ τὴν καλύτερη συντροφιά, πὸν
βρέθηκε ποτὲ μαζεμένη. Τρομπέττες καὶ τούμπανα ἔβα-
ροῦσαν καὶ πῆγε φτεροὸ τοῦ παλατιοῦ ὁ χορός, μ' ὄλη τὴν
τάξι καὶ τοὺς καλοὺς τοὺς τρόπους· ἄφθονες ἦταν κὶ ὄ-
λες οἱ ἔτοιμασίες, ὅ,τι θάπεθυμοῦσε ἡ καρδιά τοῦ καθε-
νός. Ἐνας πάνω στὸν ἄλλο οἱ μαντατοφόροι πῆγαιναν
παντοῦ γιὰ τοὺς καλεσμένους, ζῶα καὶ πουλιά ξεκινού-
σανε κ' ἔρχόντουσαν ζευγάρια, νύχτα μέρα ταξίδευαν καὶ
βιάζονταν νὰ φτάσουν.

Μὰ ὁ Ράινεκε ἔμενε στὰ καρτέρια, σπῆτι του· δὲν
εἶχε βέβαια σκοπὸ νὰρθῆ καὶ αὐτὸς στὸ παλάτι, ὁ ψευτο-
χατζῆς· δὲν περίμενε νὰκούσῃ πολλὰ εὐχαριστῶ ἐκεῖ· κα-
τὰ τὴν παλιά του συνήθεια, πουθενὰ δὲν εὗρισκε ἄλλη
μεγαλύτερη εὐχαρίστησι, ὁ παμπόνηρος, παρὰ στίς κα-
τεργαριές του. Καὶ ἄκουες στὸ παλάτι τὰ ὠραιότερα τρα-
γοῦδια· φαγιά καὶ πιοτά, τὰ φέρνανε χῦμα γιὰ τοὺς κα-
λεσμένους· ἔδωσαν διάφορες παραστάσεις, τζόστρες καὶ
κονταροχτυπήματα, ἐχόρεψαν καὶ τραγοῦδησαν καὶ στὸ
μεταξὺ ἔπαψε τὸ σουραῦλι κ' ἡ γκάιδα· ὁ βασιλιᾶς πα-

ρακολουθοῦσε τὶς γιορτὲς πρόσχαρος καὶ καταδεκτικὸς
ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς σάλας του· εὗρισκε εὐχαρίστησι
σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο ραβαῖσι καὶ τὰβλεπε ὄλα με χαρά.

Ὅκτὼ μέρες εἶχαν περάσει ἔτσι· ὁ βασιλιᾶς ἐκάθον-
ταν στὸ τραπέζι με τοὺς πρώτους βαρῶνους του, πλάϊ
στὴ βασίλισσα, ὅπου ἔξαφνα παρουσιάζεται μπρὸς του τὸ
κουνέλι καταματωμένο κὶ ἀρχίζει λυπητερὰ νὰ κλαίγεται:

«Ἀφέντη, βασιλιᾶ μου ἀφέντη! κὶ ὄλοι ἔσεῖς ἄρ-
χοντες! λυπηθῆτε με! γιὰτὶ ποτὲ σας δὲ θ' ἀκούσατε
τέτοια τρομερὴ προδοσία, τέτοια φορικτὰ κακουργήματα,
σὰν αὐτὰ πὸν ἔπαθ' αὐτὴ τὴ φορὰ ἀπὸ τὸ Ράινεκε.
Ἐχθὲς τὸ πρωῒ, ἦτανε ἔξη ἡ ὥρα, τὸν βρῆκα νὰ κάθεται
στὸ δρόμο, καθὼς περνοῦσα ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν Κακομερά·
ἔλεγα νὰ τραβήξω ἤσυχα τὸ δρόμο μου. Ντυμένος χα-
τζῆς ἔκανε πὸς διάβαζε, ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα του, τὶς
πρωινές του προσευχές· ἐγὼ ἤθελα νὰ περάσω γρήγορα,
γιὰ νὰρθω ἐδῶ στὸ παλάτι· ὅταν με εἶδε σηκώθηκε ἀμέ-
σως κ' ἔρχεται κατὰ μένα ἐνόμισα πὸς ἤθελε νὰ με χαι-
ρετήσῃ, μὰ ἐκεῖνος μ' ἄρπαξε με τὰ πόδια του σὰν ἀλη-
θινὸς φονιάς κ' αἰστάνθηκα τὰ νύχια του ἀνάμεσα σ'
αὐτιά μου κὶ ἀλήθεια εἶπα πὸς πάει τὸ κεφάλι μου,
γιὰτ' εἶνε μακροῦ καὶ σουβλερὰ τὰ νύχια του· με κατα-
κύλησε καταγῆς, μὰ γιὰ καλή μου τύχη τοῦ ξεγλυστρῶ
καὶ καθὼς εἶμαι σβέλτος καὶ γρήγορος κατῶρθωσα νὰ
ξεφύγω· ἔτριξε τὰ δόντια του ἀπὸ πίσω μου κὶ ὠρκί-
στηκε πὸς θὰ με ξαναύρῃ· ἐγὼ, μιλιὰ καὶ δρόμο! μὰ
μοῦ κράτησ' ἀλλοίμονο! ἕνα μου αὐτὶ κ' ἔρχομαι με κα-
ταματωμένο τὸ κεφάλι, καί, κοιτάχτε, με τέσσερες τρύ-

πες στὸ κορμί· καταλαβαίνετε πιά μὲ τί μανία μὲ χτυποῦσε· παρὰ τρεῖς νᾶμενα στὸν τόπο. Βάλτε λοιπὸν μὲ τὸ νοῦ σας τὸν κίντυνο, βάλτε μὲ τὸ νοῦ σας τὰ διαβατήριά σας! ποιὸς θὰ τολμᾷ νὰ ταξιδέψη! ποιὸς θὰ μπορῆ νᾶρχεται στὸ παλάτι, ὅταν αὐτὸς ὁ ληστής ἔχη πιασμένο τὸ δρόμο καὶ προσβάλλῃ ὅλο τὸν κόσμο;»

Μόλις εἶχε τελειώσει καὶ νὰ σου παρουσιάζεται ἡ φαπλατοῦ ἢ καρναξία, Μερκενάου, κι ἀρχίζει:

«Ἀφέντη μας τρανὲ καὶ ὀήγα τιμημένε! κακὰ μαντάτα σοῦ φέρνω· δὲν εἶμαι σὲ θέσι νὰ μιλῶ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ τὴν τρομάρα μου, φοβοῦμαι ἀκόμη νὰ μὴ μοῦ σπάσῃ ἡ καρδιά· τέτοιο φοβερὸ πρᾶμα μοῦ σύντυχε σήμερα. Ἡ γυναῖκα μου ἡ Σαρφενέμπε κ' ἐγὼ πηγαίναμε σήμερα τὸ πρωτὶ μαζί· ὁ Ραῖνεκε ἦτανε ξαπλωμένος σὰ ψόφιος τάχα στὰ ρεῖκια πάνω, μὲ τὰ δύο του μάτια ξαστροφοισμένα καὶ μὲ τὴ γλῶσσα κρεμασμένη ἔξω ἀπὸ τ' ἀνοιχτό του στόμα· ἄρχισα νὰ ξεφωνίζω δυνατὰ ἀπὸ τὸν τρόμο μου· δὲν κουνήθηκε· ἐφώναζα καὶ τὸν ἔκλαιγα: «εἰμένανε, ἄχ! ἀλλοίμονό μου!» καὶ ξανάρχιζα τὰ μοιρολόγια: «ἄχ! πέθανε· ὦ, κακό μου! ὦ, συμφορὰ πὸν μὲ βρῆκε!» Κ' ἡ γυναῖκα μου θρηνοῦσε ἀπὸ τᾶλλο μέρος· κλαίγαμε κ' οἱ δύο μας τοῦ ψηλαφοῦσα τὴν κοιλιὰ καὶ τὸ κεφάλι· ἐπλησίασε κ' ἡ γυναῖκα μου κ' ἔβαλε νὰ δῆ στὴ μύτη του μήπως ἡ ἀναπνοὴ ἔδειχνε ἀκόμη κανένα σημάδι ζωῆς, μὰ τοῦ κάκου ν' ἀκούσῃ τίποτε! ἤμπορούσαμε κ' οἱ δύο νὰ πάρωμε ὄρκο.

Τώρα ἀκοῦτε συμφορὰ! Καθὼς εἶχε φέρει πιὸ κοντὰ, λυπημένη καὶ ἀνύποπτη, τὴ μύτη της στὸ στόμα τοῦ

κατεργάση, ἀνοίγει μιὰ τὶς σαγόνες του, τὸ τέρας, καὶ τῆς χάφτει ὀλάκερο τὸ κεφάλι. Τί τρομάρα πού τὴν πῆρα, δὲ θέλω νὰ τὸ πῶ. Ἀλλοίμονό μου! ἀλλοίμονό μου! φώναζα κ' ἔσκουζα· μὰ ἐκεῖνος χυμαίει καὶ κατ' ἀπάνω μου γιὰ νὰ μὲ χάψῃ καὶ μένα· ἐγὼ ἀναταράχτηκα σύκορμα καὶ πέταξ' ἀμέσως γρήγορα κι ἂν δὲν ἦμον τόσο σβέλτος, θὰ μ' ἄρπαξε καὶ μένα στὰ γερά· μόλις καὶ μετὰ βίας γλύτωσ' ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιᾶ καὶ πρόλαβα βιαστικὰ νὰ φτάσω τὸ δέντρο! Ἄχ, καλύτερα νὰ μὴ γλύτωνα τὴν ἀθλία μου τὴ ζωὴ! ἔβλεπα τὴ γυναῖκα μου μέσα στὰ νύχια τοῦ κακούργου· ἄχ, καὶ δὲν ἄργησε νὰ τὴ φάῃ τὴν καλή μου· μοῦ φαίνονταν τόσο ἀχόρταγος καὶ λιμασμένος σὰν νᾶθελε νὰ εἶχε κι ἄλλες ἀκόμη νᾶτρωγε· οὔτε ἓνα ποδαράκι δὲν ἄφησε, οὔτ' ἓνα κοκκαλάκι δὲν ἀπόμεινε. Τέτοιο θρηῆνος εἶδανε τὰ μάτια μου. Ἐκεῖνος ἔφυγ' ἔπειτα ἀποκεῖ κ' ἐγὼ δὲν μπόρεσα νὰ κάμω ἀλλιῶς καὶ πέταξα μὲ θλιμμένη καρδιά σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος· δὲ βρῆκα τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ αἷμα καὶ μερικὰ φτερά τῆς γυναίκας μου· τὰ ἔφερα, ἰδοὺ τα, γιὰ σημάδια τοῦ φονικοῦ. Ἄχ! λυπήσου με πολυχρονεμένη μου ἀφέντη· γιὰτὶ ἂν ἀφήσῃς ἔτσι κι αὐτὴ τὴ φορὰ τὸν προδότη, ἂν ὀκνήσῃς νὰ πάρῃς τὴν προεπούμενη ἐκδίκησι, ἂν δὲ θελήσῃς νὰ δώσῃς ἀξία στὴν εἰρήνη σου καὶ στὰ διαβατήριά σου, θὰ γίνῃ πολὺς λόγος γι' αὐτό, πρᾶμα πού βέβαια δὲ θὰ σ' εὐχαριστήσῃ· γιὰτὶ καθέννας θὰ λέῃ: τὸ φταίξιμο εἶνε ἐκεῖνου, πού ἔχει τὴ δύναμη νὰ τιμωρήσῃ καὶ δὲν τιμωρεῖ· καθενεὶς τότε κάνει τὸν κύριο.

Αὐτὸ θὰ ἦτανε μεγάλη προσβολὴ γιὰ τὴν ἀξιοπρέπειά σου· καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ συλλογιθῆς».

Ἔτσι ἄκουσε ἡ Αὐλὴ τὰ παράπονα τοῦ φτωχοῦ τοῦ κουνελιοῦ καὶ τῆς καρκαῖζας. Ἄναψε ἀπὸ τὸ θυμὸ του ὁ Νόμπελ, ὁ βασιλιάς, καὶ φώναξε:

«Ὅρκω κάνω στὴ συζυγικὴ μου πίστι, αὐτὸ τὸ κακούργημα θὰ τὸ τιμωρήσω, πού νὰ τὸ θυμοῦνται γιὰ καιρό! νὰ καταφρονήσῃ τὰ διαβατήριά μου καὶ τὶς προσταγές μου! αὐτὸ δὲ θὰ τὸ ὑποφέρω· πολὺ εὐκόλα μπιστεύτηκα στὸν κατεργάρη καὶ τὸν ἄφησα νὰ μοῦ ξεφύγῃ· καὶ τὸν ἐτοίμασα μάλιστα ὁ ἴδιος γιὰ χατζῆ καὶ τὸν εἶδα νὰ ξεκινᾷ ἀπεδῶ, τάχα πὼς πῆγαινε στὴ Ρώμη· καὶ τί δὲ μᾶς ἐπούλησε ὁ ψεύτης! πόσο εὐκόλα μπόρεσε νὰ κερδίσῃ τὴ μεσολάβησι τῆς βασίλισσας! καὶ αὐτὴ μοῦ γύρισε τὴ γνώμη, κ' ἔτσι τώρα ξέφυγε. Μὰ δὲ θὰ εἶμαι ὁ τελευταῖος, πού θὰ ἔχω μετανοήσῃ πικρὰ γιὰτὶ ἀκολούθησα γυναικεῖες συμβουλές. Κι ἂν ἀφήσωμε τὸν κακοῦργο νὰ τρέχῃ πιότερο ἀτιμώρητος, αὐτὸ θὰ εἶνε γιὰ ντροπὴ μας· πάντα του ἦτανε ἄτιμος καὶ τέτοιος πάντα θὰ μείνῃ. Τώρα λοιπόν, ἔσεῖς ἄρχοντες, ἀποφασίσετε μεταξὺ σας, πὼς νὰ τὸν πιάσωμε καὶ τὸν δικάσωμε· ἂν πιάσωμε τὸ πρᾶμα σοβαρὰ, ἔτσι μόνο θὰ πετύχωμε.»

Εὐχαρίστησε πολὺ τὸν Ἰζεγκριμ καὶ τὸ Μπράουν ὁ λόγος τοῦ βασιλιά.

«Τώρα πιά ἐπὶ τέλους θὰ ἐκδικηθοῦμε!», ἔλεγον κ' οἱ δυὸ μέσα τους· ὅμως δὲν τοὺς ἔκανε καρδιὰ νὰ μιλήσουν αὐτοί, γιὰτὶ ἔβλεπαν τὸ βασιλιά πολὺ ταραγμένο καὶ σὲ μεγάλη ὀργή. Τέλος ἐπῆρε τὸ λόγο ἡ βασίλισσα.

«Δὲν ἔπρεπε, μεγαλειότατε, νὰ θυμῶνης τόσο πολὺ καὶ νὰ ὀρκίζεσαι τόσο εὐκόλα· αὐτὸ μπορεῖ νὰ βλάψῃ τὴν ἀξιοπρέπειά σου καὶ νὰ χάσῃ ὁ λόγος σου τὴ βαρύτητά του· δὲ βλέπομε ἀκόμα σ' ὄλ' αὐτὰ τὴν ἀλήθεια καθαρὰ καὶ ξάστερα· πρέπει πρῶτα ν' ἀκούσωμε καὶ τὸν κατηγορούμενο! ἂν ἦταν' ἐδῶ παρών, ἴσως νὰ μὴν ἄνοιγε τὸ στόμα του ἕνας πού κατηγορεῖ τώρα τὸ Ράινεκε· πρέπει πάντα νὰκοῦμε καὶ τὰ δύο μέρη· γιὰτὶ πολλοὶ ξεδιάντροποι φωνάζουν δυνατὰ γιὰ ἄλλον, γιὰ νὰ σκεπάσουν τὶς δικές των τὶς πομπές· ἐγὼ ἐνόμιζα τὸ Ράινεκε ἄξιο καὶ φρόνιμο, δὲν ἔβαζα τὸ κακὸ στό νοῦ μου καὶ μονάχα τὸ δικό σου τὸ συμφέρον ἔβλεπα ἐμπρός μου ἂν καὶ τὸ πρᾶμα ἦρθεν ἄλλῶς. Πάντα στάθηκε καλὴ ἡ συμβουλή του νὰ τὴν ἀκοῦη κανεὶς, ὅσο κι ἂν ἔχῃ νὰ κατηγορήσῃ κάπως τὴ ζωὴ του· ἔξ' ἀπ' αὐτὸ πρέπει κανεὶς ἀκόμη νὰ λογαριάσῃ καὶ τὸ μεγάλο σύνδεσμο πού ἔχει τὸ σόι του· τὰ πράματα δὲ διορθῶνουνται μὲ τὴ βία, καὶ ὅ,τι θ' ἀποφασίσῃς θὰ τὸ ἐκτελέσῃς στὸ τέλος σὰν κύριος καὶ ἀφέντης».

Σ' αὐτὸ ἐπάνω πῆρε τὸ λόγο καὶ ὁ Λούπαρδος: «Ἄκουεις τόσα· ἄκουσε λοιπόν καὶ αὐτό· πρέπει ἐκεῖνος νὰ παρουσιαστῇ καὶ ὅ,τι ἀποφασίσετε νὰ ἐκτελεστῇ ἀμέσως. Ἔτσι, ὑποθέτω, σκέπτονται καὶ ὅλοι αὐτοὶ ἐδῶ οἱ ἄρχοντες καθὼς καὶ ἡ εὐγενεστάτη σου σύζυγος».

Εἶπε τότε καὶ ὁ Ἰζεγκριμ: «Ἄς συμβουλευῆ καθένας γιὰ τὸ καλύτερο! ἄκουσέ μου, ἄρχοντα Λούπαρδε· καὶ νᾶταν αὐτὴ τὴν ὥρα ἐδῶ ὁ Ράινεκε καὶ νᾶθελε ἀποδειχθῆ ἀθῶος ἀπὸ τὴ διπλῆ κατηγορία αὐτῶν τῶν δυῶ,

πάλι θάταν εύκολο νάποδειξω πώς ἀξιζει νά χάση τὴ ζωὴ του. Μολαταῦτα ὅλα τὰ σωπαίνω, ὡς πού νά πέση στὰ χέρια μας· κ' ἔχεις λοιπὸν ξεχάσει πὼς ἀπάτησε τὸ βασιλιᾶ μετὸ θησαυρό, πού τάχα θὰ τὸν εὗρισκε στὸ Χούστερλω κοντὰ στὴν Κρέκελμπορν καὶ τόσα ἄλλα χοντρά φέματα; ὅλους τοὺς ξεγέλασε κ' ἔκαμε τέτοιο κακὸ σὲ μένα καὶ στὸ Μπρόουν. Νά τώρα πὼς φέρονται ὁ κάλπης στὸ λόγγο· γυρολογᾷ, ληστεύει, σκοτώνει. Ἄν τὸ νομίζουν ἔτσι γιὰ καλὸ ὁ βασιλιᾶς καὶ οἱ ἄρχοντές του, ἄς γίνῃ ἔτσι μόνον, ἂν ἤθελε μετὰ τὰ σωστά του νάρθη στὴν Αἰλὴ, θὰ εἶχε ὡς τώρα ἀπὸ καιρὸ παρουσιαστῆ οἱ μαντατοφόροι τοῦ βασιλιᾶ γύρισαν ὅλες τὶς χῶρες γιὰ νὰ καλέσουν τοὺς μουσαφιρέους, μὰ ἐκεῖνος ἔμεινε σπίτι του».

Ἐπάνω σ' αὐτὰ εἶπε ὁ βασιλιᾶς: «Γιατὶ νὰ τὸν περιμένω; ἔδω πιότερο; ἐτοιμασθῆτε ὅλοι, αὐτὴ εἶνε ἡ προσταγή μου! νὰ με ἀκολουθήσετε σ' ἕξῃ μέρες· γιατί θέλω, μὰ τὴν ἀλήθεια, νὰ δῶ ἓνα τέλος σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἱστορίες. Τί λέγουν οἱ κύριοι; δὲ θὰ ἦταν ἄξιος νὰ κάμῃ στὸ τέλος γῆς Μαδιὰμ μιὰ χώρα; Ἐτοιμασθῆτε λοιπὸν, ὅσο μπορείτε καλύτερα, κ' ἐλάτε ἀρματωμένοι, ἐλάτε με σαίττες καὶ με κοντάρια καὶ μ' ὅλα τὰ ἄλλα σύνεργα καὶ δειχτῆτε γενναῖοι καὶ ἀντρωμένοι καὶ ὁ καθένας σας—γιατὶ σᾶς προχειρίζω ἱππότες γιὰ τὸν πόλεμο—ἄς κοιτάξῃ νὰ φέρῃ μετὰ τὴν αὐτὸ τὸ ὄνομα· θὰ πολιορκήσωμε τὴν Κακομερά, τὸ κάστρο· θὰ ἰδοῦμε τί ἔχει μετὰ στὸ σπίτι του».

Καὶ ὅλοι φώναξαν: «Θὰ ὑπακούσωμε!»

Ἔτσι λοιπὸν εἶχαν στὸ νοῦ τους ὁ βασιλιᾶς καὶ τὰ

παλληκάρια του νὰ κάμουν ἔφοδο στὴν Κακομερά, τὸ κάστρο, καὶ νὰ τιμωρήσουν τὴν ἀλεποῦ. Μὰ ὁ Γκρίπαρτ, πού ἦταν παρὼν στὸ συμβούλιο, ἔφυγε κρυφὰ κ' ἔτρεξε νὰ βρῆ τὸ Ράινεκε καὶ νὰ τοῦ φέρῃ τὴν εἰδησι· ἐπήγαινε θλιμμένος κ' ἔλεγε μόνος του τὰ παράπονά του, ἔτσι «Ἄχ! τί θ' ἀπογίνῃ τώρα ὁ θεῖός μου! μετὰ τὰ δίκαια της σὲ κλαίει τώρα ὅλη μας ἡ γενιὰ ἐσένα, πού εἶσαι ἡ κεφαλὴ ὅλης τῆς γενιάς! ὅταν μᾶς ἀντιπροσώπευες στὰ δικαστήρια, ἤμαστε ἤσυχτοι καὶ ἀσφαλισμένοι· κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ βγῆ ἔμπροσς σὲ σένα καὶ στὴν ἀξιοσύνη σου».

Κ' ἔτσι ἔφτασε στὸν πύργο καὶ βρῆκε τὸ Ράινεκε νὰ κάθεται ἔξω· ὅτι κ' εἶχε πιάσει δυὸ τρυφερὰ πιτσούνια· εἶχαν ξεθαρρέψει ἔξω ἀπὸ τὴ φωλιά τους γιὰ νὰ δοκιμάσουν τὸ πέταμα, μὰ τὰ φτερά τους ἦταν πολὺ κοντὰ· ἔπεσαν καταγῆς μὴ ὄντας σὲ θέσι νὰ ξαναψηλώσουν καὶ ὁ Ράινεκε τ' ἄρπαξε· γιατί συχνὰ πῆγαινε γύρω γιὰ κνηῆγι· ἐκεῖ εἶδε ἀπὸ μακρὰ τὸ Γκρίμπαρτ νᾶρχεται καὶ τὸν περιμένει· τὸν χαϊρέτησε καὶ τοῦ εἶπε:

«Καλῶς μοῦ κόπιασες, ἀνιψιέ, ἀπ' ὅλη μας καλύτερα τὴ γενιά! γιατί τρέχεις τόσο πολὺ; λαχάνιασες· φέρνεις τίποτε καινούργιο;»

Κι ὁ Γκρίμπαρτ τοῦ ἀποκρίθηκε: «Τὰ νέα, πού ἔρχομαι νὰ σοῦ φέρω δὲν εἶνε καθόλου παρηγορητικὰ· βλέπεις, ἔρχομαι τρεχάτος ἀπὸ τὴ στενοχώρια μου. Ἡ ζωὴ σου καὶ τὸ βίός σου εἶνε ὅλα χαμένα! ἔχω ἰδεῖ τὸ θυμὸ τοῦ βασιλιᾶ· ὀρκίζεται νὰ σὲ πιάσῃ καὶ νὰ σοῦ δώσῃ ἄτιμο θάνατο. Ἐχει προστάξει ὅλους νὰ φτάσουν

σὲ ἕξη μέρες ἐδῶ ἀρματωμένοι μὲ σαίττες καὶ μὲ σπαθιά, μὲ ἀρκεβούζια καὶ μὲ ἀμάξια· ὅλοι θὰ πέσουν τώρα ἐπάνω σου κι ὅσο εἶνε καιρὸς κάμε τὸ λογαριασμό σου! Ὁ Ἰζεγκριμ καὶ ὁ Μπράουν εἶνε πάλι στὰ πιστὰ τοῦ βασιλιᾶ, καλύτερα κι ἀπ' ὅτι εἶμαι ἐγὼ μὲ σένα, καὶ γίνεται ὅτι αὐτοὶ θελήσουν. Τὸ χειρότερο φονιά καὶ ληστή σὲ καταλαλεῖ ὁ Ἰζεγκριμ κ' ἐρεθίζει ἔτσι τὸ βασιλιᾶ. Αὐτὸς θὰ εἶνε ὁ μαρεσάλλος· θὰ τὸ δῆς σὲ λίγες ἐβδομάδες. Παρουσιάστηκε τὸ κουνέλι, ἔπειτα κ' ἡ καρκαῖα κ' εἶπαν τὰ μύρια ὅσα ἐναντίο σου· κι ἂν σὲ πιάση αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ βασιλιᾶς, οἱ μέρες σου εἶνε λίγες! ἔχω λόγο νὰ τὸ φοβοῦμαι».

«Τίποτε ἄλλο;» τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ ἀλεπού· «γιὰ ὅλ' αὐτὰ, πού μᾶς εἶπες, καρφί, νὰ ξέρης, δὲ μοῦ καίγεται καὶ νᾶχε ὁ βασιλιᾶς μὲ ὄλο του τὸ Συμβούλιο δυὸ καὶ τρεῖς φορὲς τὸ τάξει καὶ τ' ὀρκιστῆ, μιὰ νᾶρθῶ ἐκεῖ μόνος μου καὶ τὰ βγάξω πέρα μ' ὄλ' αὐτὰ· γιατί σκέπτονται, σκέπτονται καὶ ποτὲ δὲ μποροῦν νᾶρθοῦν στὴν ἄκρη. Ἀγαπητέ μου ἀνιψιέ, ἄς τ' αὐτὰ τώρα νὰ τρέχουν τὸ δρόμο τους κ' ἔλα μαζί μου νὰ δῆς τι ἔχω νὰ σοῦ προσφέρω· τώρα ὅτι καὶ τᾶπιασα τὰ περιστέρια, τρυφερὰ καὶ παχειά· πάντα θὰ μοῦ εἶνε τὸ φαῖ πού πιότερ' ἀπ' ὄλ' ἀγαπῶ! γιατί χωνεύουν εὐκολα, τοὺς δίνεις μιὰ καὶ τὰ καταπίνεις καὶ τὰ κοκκαλάκια τους ἔχουν τόσο νόστιμη γεῦσι! λυώνουν στὸ στόμα, εἶνε μισὸ γάλα, μισὸ αἷμα. Τὸ ἔλαφρὸ τὸ φαῖ μοῦ ἔρχεται στὸ γοῦστο μου, τὸ ἴδιο καὶ τῆς γυναίκας μου· ἔλα λοιπόν, θὰ μᾶς κάμη καλὴ ὑποδοχή· μόνον πρόσεχε, μὴν τῆς πῆς γιατί ἦρθες! τὸ

κάθε μικρολόγημα τῆς δίνει στὰ νεῦρα καὶ τῆς φέρνει στενοχώρια. Αὔριο τὸ πρωτὶ πᾶμε μαζί στὴν Αὐλή· ἐκεῖ ἐλπίζω, ἀγαπητέ ἀνιψιέ, πὼς θὰ μὲ βοηθήσης, ὅπως ταιριάζει στοὺς συγγενεῖς».

«Τὴ ζωὴ μου καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου σοῦ τὰ βάζω μ' ὄλη μου τὴν καρδιά στὴ διάθεσί σου», εἶπεν ὁ ἀσβός· κ' ἡ ἀλεπού τᾶποκρίθηκε: «Θὰ τὸ θυμοῦμαι γιὰ πάντα· ζωὴ νᾶχω καὶ δὲ θὰ βγῆς ζημιωμένος». Κι ὁ ἄλλος ξανάειπε: «Παρουσιάσου μ' ἐμπιστοσύνη μπρὸς στοὺς ἀρχοντες καὶ ὑπερασπίσου τὴν ὑπόθεσι ὅπως ξέρεις καλύτερα· θὰ σὲ ἀκούσουν· εἶπε μάλιστα τώρα ὁ Λούπαρδος ἐκεῖ τὴν ἰδέα του, πὼς δὲν πρέπει νὰ σὲ τιμωρήσουν, πρὶν νὰ ὑπερασπίσης τὸ δίκιο σου ὅσο χρειάζεσαι τῆς ἴδιας γνώμης ἦταν κ' ἡ βασίλισσα· ἀρῶτο αὐτὸ τὸ περιστατικὸ σὲ σημείωσι καὶ προσπάθησε νὰ τὸ ἐπωφεληθῆς!»

Λοιπόν ὁ Ράινεκε εἶπε: «Μεῖνε ἤσυχος· ὅλα θὰ βουλευτοῦν· ὅταν θὰ μακούση ὁ θυμωμένος ὁ βασιλιᾶς, θ' ἀλλάξῃ γνώμη καὶ θὰ βγῶ κερδισμένος στὸ τέλος».

Ἔτσι λοιπόν μπῆκαν κ' οἱ δυὸ μέσα, ὅπου τοὺς ἐδέχθηκε μὲ ὄλη τὴ χαρὰ καὶ προθυμία ἡ νοικοκερά· τοὺς ἔφερε ὅτι εἶχε ἐμοίρασαν τὰ περιστέρια, τὰ βρῆκαν νοστιμώτατα καὶ καθενεὶς ἔφαγε τὸ μερικὸ του· δὲν χόρτασαν καὶ θᾶτρωγαν βέβαια καὶ μισὴ τουζίνα, ἂν τᾶχανε.

Ὁ Ράινεκε εἶπε στὸν ἀσβό: «Ὁμολόγησέ το, ἀνιψιέ, ἔχω παιδιὰ μοναδικὰ στὸ εἶδος τους, πού δὲν μπορεῖ παρὰ νᾶρέσουν σ' ὅλους. Πές μου, πὼς σοῦ ἀρᾶσει ὁ Ρόσσελ κι ὁ Ράιναρτ, ὁ μικρός; θ' αὐξήσουν μιὰ μέρα

τῆ γενιά μας κι ἀρχίζουν λίγο λίγο νὰ μορφώνονται ὅλο χαρὰ μοῦ δίνουν ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ· ὁ ἕνας πιάνει μιὰν ὄρνιθα, ὁ ἄλλος βάζει στὸ κνηνητὸ ἕνα κλωσσόπουλο· καὶ στὸ νερὸ ἀκόμη βουτοῦν ἄφοβα γιὰ νὰ τσακώσουν τὴν πάπια καὶ τὸ ψαροπούλι· θὰ τοὺς ἔστελλα συχνότερ' ἀκόμη στὸ κνηγι, μὰ πρέπει νὰ τοὺς διδάξω πρωτ' ἀπ' ὅλα τὴ φρόνησι καὶ τὴν προσοχή, πὼς νὰ φυλάγονται γνωστικὰ ἀπὸ τὶς παγίδες καὶ τοὺς κνηγούς καὶ τὰ σκυλιά· κι ὅταν μιὰ μάθουν πὼς νὰ φέρουνται σωστὰ καὶ γυμναστοῦν ὅπως πρέπει, τότε θὰ πηγαίνουν κάθε μέρα νὰ ζητοῦν καὶ νὰ φέρουν φαγιά καὶ τίποτε δὲ θὰ λείπη στὸ σπίτι· γιατί θὰ μοῦ μοιάσουν καὶ θὰ σκαρώνουν παιχνίδια τρομερὰ καὶ φοβερὰ· μιὰ νὰρχίσουν καὶ θὰ πάρουν τὴ χαμένη τους ὅλα τ' ἄλλα ζῶα· θὰ τοὺς νοιώση στὸ λαιμὸ του ὁ ἐχθρὸς καὶ δὲ θὰ βαστάξη πολλὴ ὥρα τὸ σπαρτάρισμά του· αὐτὸς εἶνε ὁ τρόπος καὶ τὸ παιχνίδι τοῦ Ραΐνεκε. Θ' ἀρπάζουν μὲ ὀρμὴ καὶ τὸ πῆδημά τους θὰ εἶνε σίγουρο· αὐτὸ μοῦ φαίνεται ἴσα ἴσα τὸ κυριώτερο!»

Ὁ Γκρίμπαρτ εἶπε: «Αὐτὸ φέρνει τιμὴ καὶ πρέπει κανεὶς νὰ χαίρεται νάχη παιδιὰ ὅπως τὰ ἐπιθυμεῖ καὶ ποὺ συνηθίζουν ἀπὸ νωρὶς στὴν τέχνη γιὰ νὰ βοηθοῦν τοὺς γονιοὺς των· αἰσθάνομαι ξεχωριστὴ χαρὰ στὴν καρδιά μου νὰ ξέρω πὼς εἶνε ἀπὸ τὴ γενιά μας κ' ἔχω τὶς καλύτερες ἐλπίδες γι' αὐτά».

«Ἄς περιοριστοῦμε σήμερα ὡς ἐδῶ», ἀποκρίθηκε ὁ Ραΐνεκε, «κι ἂς πᾶμε τώρα νὰ κοιμηθοῦμε, γιατί εἴμαστε ὅλοι κουρασμένοι καὶ προπᾶντων ὁ Γκρίμπαρτ».

Καὶ ξάπλωσαν καταγῆς στὴ σάλα, ποὺ ἦτανε πέρα καὶ πέρα σκεπασμένη μὲ χόρτο καὶ μὲ φύλλα, καὶ κοιμήθηκαν μαζί.

Μὰ ὁ Ραΐνεκε ἔμενε ἄγρυπνος ἀπὸ τὴν ἀνησυχία· τὸ πρᾶμα τοῦ φαίνονταν πὼς εἶχε ἀνάγκη μεγάλη σκέψι, καὶ ἡ αὐγὴ τὸν βρῆκε ἀκόμη νὰ συλλογαῖται· σηκώθηκε ἀπὸ τὸ στρῶμα του καὶ εἶπε στὴ γυναῖκα του:

«Μὴ στενοχωρηθῆς· μὲ παρακάλεσε ὁ Γκρίμπαρτ νὰ πᾶμε μαζί στὴν Αὐλή· μείνε ἐσὺ ἐδῶ ἡσυχῆ στὸ σπίτι· ἂν σοῦ κάμη κανεὶς λόγος γιὰ μένα, γύριζε πάντα τὰ πράματα στὸ καλύτερο κ' ἔχε τὴν ἔννοια σου στὸν πύργο· κ' ἔτσι θὰ βγοῦν σὲ καλὸ γιὰ ὅλους μας».

Κ' ἡ κερὰ Ἐρμελίνα εἶπε: «Παράξενο μοῦ φαίνεται αὐτό· τολμᾶς νὰ πᾶς πάλι στὴν Αὐλή, ὅπου κανεὶς δὲ θέλει τὸ καλὸ σου· εἶνε τόσο μεγάλη ἀνάγκη; ἐγὼ δὲν τὸ καταλαβαίνω· θυμήσου τὰ περασμένα».

«Ἀλήθεια», εἶπε σ' αὐτὸ ὁ Ραΐνεκε, «δὲν ἦτανε παίξε γέλασε· πολλοὶ ἤθελαν τὸ κακό μου καὶ ἦρθα σὲ μεγάλη σφίξι· μὰ συμβαίνουν τόσα καὶ τόσα πράματα κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο! χωρὶς νὰ τὸ βάζῃ ὁ νοῦς του κανεὶς, τοῦ ἔρχεται τοῦτο καὶ τᾶλλο, κ' ἕνας ποὺ θαρρεῖ πὼς κρατᾶ καλὰ κάτι, ἔξαφνα τοῦφυγε ἀπὸ τὰ χέρια. Ἄφες με λοιπὸν τώρα νὰ πηγαίνω, ἔχω πολλὰ πράματα νὰ κάμω ἐκεῖ. Μόνον αὐτὸ σὲ παρακαλῶ πολὺ, μένε ἡσυχῆ· δὲν ἔχεις καμμιά ἀνάγκη νὰ στενοχωρῆς τὸν ἑαυτὸ σου· θὰ μὲ ξαναδῆς, ἀγάπη μου, ἂν μπορέσω πάντα, σὲ πέντε ἔξη τὸ πολὺ μέρες».

Κ' ἔτσι ξεκίνησεν ἀπὸ κεῖ μὲ τὸ Γκρίμπαρτ, τὸν ἄσβό.

ΑΣΜΑ ΟΓΔΟΟΝ

ΠΗΓΑΙΝΑΝ λοιπὸν μαζί ὁ Γκοίμπαρτ κι ὁ Ράινεκε ἀπὸ τὸ λόγγο ἴσα τὸ δρόμο κατὰ τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ.

Κι ὁ Ράινεκε τοῦ εἶπε: «Ἄς γίνῃ ὅτι νᾶνε, αὐτὴ τὴ φορὰ ἔχω ἓνα προαίστημα πὼς τὸ ταξίδι θὰ μοῦ βγῆ σὲ καλό. Ἄκουσέ μου, ἀγαπητὲ ἀνιψιέ! ἀπὸ τὴν τελευταία φορὰ πὸν σοῦ ξωμολογήθῃκα, ἔπεσα πάλι ξανὰ σὲ καινούργιες ἀμαρτίες ἄκου τες λοιπὸν τώρα, μικρὲς καὶ μεγάλες κι ὅσες τότε ξέχασα:

Ἄπὸ τὸ κορμί τῆς ἀρκούδας καὶ τὸ τομάρι τῆς ἐφωδιάστηκα μ' ἓνα γερὸ κομμάτι ὁ λύκος κ' ἡ λύκαινα μοῦ παραχώρησαν τὰ παπούτσια τους ἔτσι μ' αὐτὸ ἔδρῳσισα τὴν καρδούλα μου, καὶ τὸ χρωστῶ στὶς ψευτιές μου· κατώρθωσα νὰ βάλω τὸ βασιλιᾶ σὲ θυμὸ μεγάλο καὶ ἔξ' ἀπ' αὐτὸ τὸν ἀπάτησα μὲ τὸ χειρότερο τρόπο· γιατί κάθησα καὶ τοῦ εἶπα ἓνα παραμῦθι καὶ τοῦ ἔπλασα μὲ τὸ νοῦ μου πλούτη καὶ θησαυρούς. Καὶ δὲ μ' ἔφτασε αὐτό, ἐσκότιωσα καὶ τὸ Λάμπε κ' ἐφόρτωσα τὸ Μπελλὺν μὲ τὴν κεφαλὴ τοῦ σκοτωμένου· μὲ ὀργὴ τὴν εἶδε ὁ βασιλιᾶς κ' ἔγινε ἀνάγκη νὰ πληρώσῃ τὴν ἀποζημίωσι. Καὶ τὸ κουνέλι, τὸ ἄδραξα δυνατὰ πίσω ἀπὸ τ' αὐτιά, πὸν λίγο ἔλειψε νὰ χάσῃ τὴ ζωὴ καὶ μοῦ βαρυφάνηκε πολὺ πὸν ξέφυγε. Ἀκόμη πρέπει νὰ ὁμολογήσω πὼς δὲν εἶνε ἄδικα καὶ τὰ παραπόνα τῆς καρακάξας· ἔφαγα τὴ γυ-

ναϊκούλα του, τὴν κερὰ Σαρφενέμπε. Αὐτὰ εἶνε τὰ κοίματά μου ἀπὸ τότε πὸν ξωμολογήθῃκα. Τότε ὅμως ξέχασα ἓνα μονάχα, καὶ θέλω νὰ τὸ διηγηθῶ, μιὰ μαργιολιὰ πὸν κατάφερα· πρέπει νὰ τὴ μάθῃς, γιατί δὲν θὰ ἤθελα νὰ σηκῶνω ἓνα τέτοιο πράμα· τὸ φόρτωσα τότε στὴ ράχη τοῦ λύκου. Ἐπηγαίναμε, λοιπὸν πὸν λές, μαζί, ἀνάμεσα στὸ Κάνως καὶ στὸ Ἐλφερντίγκεν, ὅπου βλέπομε ἀπὸ μακρὰ μιὰ φοράδα μὲ τὸ πουλάρι τῆς, καὶ κείνη κι αὐτὸ μαῦρα σὰν τὸ κοράκι· τεσσάρω μηνῶν θὰ ἦτανε τὸ πουλάρι ὁ Ἰεγκρομι ἦταν λιμασμένος ἀπὸ τὴν πείνα καὶ μοῦ λέει παρακλητικὰ: Δὲν ἐρωτᾷς, μᾶς πουλάει τάχα ἡ φοράδα τὸ πουλαράκι; καὶ πόσο; Πηγαίω λοιπὸν ἐγὼ κοντὰ μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ δοκιμάσω τὸ παιχίδι. Ἀγαπητὴ κερ' Ἀλόγα, τῆς κάνω, δικό σου εἶνε τὸ πουλάρι, βέβαια; μήπως τὸ πουλεῖς; ἤθελα νὰ γνωρίζω. Ἐκείνη ἀποκρίθηκε: Ἄν τὸ πλερώνῃς καλά, θὰ μποροῦσα νὰ τῷδῃνα· καὶ τὴν πληρωμὴ, πὸν θέλω γιὰ νὰ τὸ πουλήσω, μπορεῖς νὰ τὴ διαβάσῃς τὴν ἔχω γραμμένη ἀπὸ κάτω ἀπ' τὸ πισινό μου τὸ πόδι. Κατάλαβα τί ἐνοοῦσε καὶ τῆς ἀποκρίθηκε: Πρέπει νὰ σοῦ τ' ὁμολογήσω, μὲ τὸ διάβασμα καὶ τὸ γράψιμο δὲν τὰ καταφέρνω τόσο καλά, ὅσο θὰ ἤθελα· κ' ὕστερα, δὲν τὸ θέλω ἐγὼ τὸ παιδί σου γιὰ τὸν ἑαυτό μου· ὁ Ἰεγκρομι εἶνε πὸν θὰ ἤθελε νὰ μάθῃ τὶς συμφωνίες σου· ἐκεῖνος μὲ ἔστειλε. Πὲς του νὰρθῆ· μοῦ εἶπε θὰ τὰκούσῃ ὁ ἴδιος. Ἐπῆγα λοιπὸν καὶ ὁ Ἰεγκρομι ἔστειλε καὶ μὲ περίμενε. Θέλεις λοιπὸν νὰ καλοχορτάσῃς, τοῦ λέω, πῆγαινε, ἡ φοράδα σοῦ δίνει τὸ πουλάρι, ἔχει γραμμένη τὴν τιμὴ πὸν ζητᾷ κάτω

ἀπὸ τὸ πισινὸ τῆς τὸ πόδι δὲν εἶχα παρὰ νὰ κοιτάξω ὁ ἴδιος ἐκεῖ, μοῦ εἶπε· μὰ γιὰ κακὴ μου τύχη ἄφησα νὰ χαθοῦν πολλὰς εὐκαιρίας ὡς τώρα καὶ δὲν ἔμαθα οὔτε νὰ διαβάσω οὔτε νὰ γράφω δοκίμασ' ἐσύ, θεῖε μου, καὶ πῆγαινε νὰ κοιτάξης τί γράφει ἴσως νὰ τὰ καταφέρῃς ἐσύ. Ὁ Ἰζεγκριμ ἀποκρίθηκε: Πῶς νὰ μὴν τὸ διαβάσω; θὰ ἦτανε περιέργο αὐτό· ξέρω γερμανικά, λατινικά, ρωμανικά, ἀκόμη καὶ τὰ γαλλικά· γιὰτὶ ἀκολούθησα τὰ μαθήματά μου στὴ σχολὴ τῆς Ἐρφοῦρτης, κοντὰ σὲ σοφούς καὶ διαβασμένους, κ' ἔχω διατυπώσει ἐρωτήσεις καὶ γνῶμες μὲ τοὺς καλύτερους νομομαθεῖς· ἔχω πάρει διπλώματα καὶ ἄδειες μ' ὅλους τοὺς τύπους, κι ὅσες γραφὲς κι ἂν βρίσκονται μπορῶ νὰ τις διαβάσω, σὰν νὰ ἦταν τὸνομά μου ὥστε δὲ μπορεῖ νὰ μοῦ γλυτώσῃ καὶ σήμερα περιμένε, θὰ πάγω νὰ διαβάσω τὰ γράμματα καὶ θὰ δοῦμε! Ἐπῆγε λοιπὸν καὶ βοῆκε τὴν κερά: Πόσο τὸ πουλάρι; κοίταξε μὴ ζητήσης ἀκριβά! Καὶ κείνη τοῦ λέγει: Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ διαβάσης τὴν τιμὴ· εἶνε γραμμένη στὸ πισινὸ μου πόδι. Γιὰ νὰ τὴν ἰδῶ! ἀποκρίθηκε ὁ λύκος. Καὶ κείνη: Αὐτὸ κάνω, τοῦ λέγει, καὶ σήκωσε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ χορτάρι τὸ πόδι, ποῦ ἦτανε πεταλωμένο τώρα τελευταῖα μ' ἔξη καρφιά· τοῦ τὴν κατέβασε ἄσφαλτα, χωρὶς οὔτε τρίχα νὰ λαθέψῃ, τὸν βοῆκε στὸ κεφάλι κυλίστηκε καταγῆς φαρδὸς πλατύς, ἀλοῖσμένος σὰν ψόφιος· ἐκεῖνη τῶρα δρόμο εὐθύς ὅπως μποροῦσε πιὸ γρήγορα, καὶ τὸν ἄφησε νὰ κοιτάται ἐκεῖ λαβωμένος. Ἀφοῦ πέρασε μιὰ ὥρα, ἦρθε στὸν ἑαυτὸ του πάλι κι ἄρχισε νὰ οὐρλιάζῃ σὰν τὸ σκυλί. Πῆγα κοντὰ καὶ τοῦ

εἶπα: Κύριε θεῖε, ποῦ εἶνε ἡ φοράδα; εἶχε καλὴ γεῦσι τὸ πουλάρι; ἐχόρτασες ἐσὺ καὶ μένα μὲ ξέχασες· δὲν τῶκαμες καλά, γιὰτὶ ἐγὼ σοῦ ἔφερα τὴν εἶδησι! Ὑστερ' ἀπὸ τὸ δεῖπνος ἐκολλοῦσε γλυκὰ τὸ ὑπνάκι. Πές μου τί ἔλεγαν τὰ γράμματα κάτω ἀπ' τὸ πόδι; εἶσαι μεγάλος σοφός. Ἄχ, μοῦ ἀποκρίθηκ' ἐκεῖνος· μὲ κοροϊδεύεις λοιπὸν ἀκόμα; πῶς τὴν ἔπαθα αὐτὴ τὴ φορά! καὶ μιὰ πέτρα θὰ μποροῦσε ἀλήθεια νὰ μὲ σπλαχνισθῇ· ἄχ, αὐτὴ ἡ μακροπόδα ἢ φοράδα! ἀπὸ τὸ μπόγια νὰ τῶβρη! γιὰτὶ τὸ πόδι τῆς ἦτανε καρφωμένο μὲ σίδερο· αὐτὰ ἦτανε τὰ γράμματα! καινούργια καρφιά· ἔχω ἀπ' αὐτὰ ἔξη πληγὲς στὸ κεφάλι. Μόλις καὶ γλύτωσε τὴ ζωὴ του. Τώρα σοῦ τὰ ξωμολογήθηκα ὅλα, ἀγαπημένε μου ἀνιψιέ, καὶ δῶσε μου τὴ συχώρεσι γιὰ τὰ ἁμαρτωλά μου ἔργα· πῶς θὰ πάῃ τὸ πρᾶμα σὴν Αὐλή, εἶνε δύσκολο κανεὶς νὰ τὸ ξέρῃ· ὅπωςδὴποτε τώρα ἔχω ξελαφρώσει τὴ συνείδησί μου καὶ καθαρίστηκα ἀπὸ τὴν ἁμαρτία· πές μου τώρα, πῶς νὰ διορθώσω τὸν ἑαυτὸ μου γιὰ νὰ πετύχω τὴ συχώρεσι».

Ὁ Γκριμπαρτ τοῦ ἀποκρίθηκε: «Σὲ βρίσκω πάλι ξανά φορτωμένο μὲ κρίματα· ὅμως οἱ νεκροὶ δὲ ξαναγυροῦν πιά σὴν ζωὴ· καλύτερα βέβαια θάτανε νὰ ζοῦσαν ἀκόμα· θέλω λοιπὸν, θεῖε μου, βλέποντας νὰ πλησιάζῃ ἡ φριχτὴ ὥρα τοῦ θανάτου, ποῦ σὲ ἀπειλεῖ, νὰ σοῦ δώσω ἄφεσι ἁμαρτιῶν σὰ δούλος τοῦ Κυρίου· γιὰτὶ σ' ἔβαλαν ἐμπρὸς στὰ γερά καὶ φοβοῦμαι γιὰ τὰ χειρότερα· δὲ θὰ σοῦ τὸ συχωρέσουν ποτέ, προπάντων γιὰ τὸ κεφάλι τοῦ λαγοῦ· ἦτανε μεγάλη σου ἡ ἀποκοτιά, ὁ-

μολόγησέ το, νὰ τὰ βάλῃς μὲ τὸ βασιλιᾶ καὶ αὐτὸ θὰ σὲ βλάψῃ πιότερο παρ' ὅτι τὸ στοχάστηκες ἔτσι ἐλαφρόμυαλα».

«Οὔτε μιὰ τρίχα!», ἀποκρίθηκε ὁ τετραπέρατος· «καὶ γὰρ νὰ ξέρῃς, σοῦ λέω πὼς εἶνε μιὰ ἰδιαίτερη τέχνη νὰ τὰ ξεκεφαλῶνῃ κανεὶς σ' αὐτὸ τὸν κόσμον· δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ φυλαχτῇ ἀπὸ τὸ πονηρό, παρὰ μέσα σὲ μοναστήρι, τὸ γνωρίζεις· γιὰτὶ ὅποιος ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τὸ μέλι, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γλύφῃ κάπου κάπου τὰ δάχτυλά του· ὁ Λάμπε μ' ἔβαζε πολὺ στὸν πειρασμό· πηδοῦσε δεξὰ ζερβά, πηδοῦσε γύρω, μπρὸς στὰ μάτια μου, τὸ πάχος του μοῦ κίνησε τὴν ὄρεξι, κ' ἔβαλα κατὰ μέρος τὴ φιλία· ὅσο γὰρ τὸ Μπελλὸν δὲν τὸν εἶχα πολὺ στὸ στομάχι κ' ἔτσι ἐκεῖνοι ἔχουν τὸ ζημιὸ κ' ἐγὼ ἔχω τὸ κριμα. Μὰ σοῦ εἶνε κι ἀπ' τὴν ἄλλῃ μεριὰ τόσο κουτοί, σὲ κάθε πρᾶμα τόσο χοντρά κι ἀγύριστα κεφάλια! ἔπρεπε νὰ τοὺς κάνω περισσότερες τσιριμόνιες ἀκόμη; δὲν εἶχα πολὺ διάθεσι γι' αὐτό. Εἶχα σωθῆ ἀπὸ τὴν Αὐλὴ μὲ κόπους καὶ μὲ βάσανα καὶ τοὺς ἐδίδασκα τοῦτο καὶ κεῖνο, μὰ προκοπὴ δὲν ἦταν ἀπ' αὐτούς. Βέβαια πρέπει καθενεὶς ν' ἀγαπᾷ τὸν πλησίον, δὲν τὸ ἀνοῦμαι μὰ αὐτούς δὲν τοὺς εἶχα καθόλου σὲ ὑπόληψι καὶ οἱ πεθαμένοι εἶνε καλὰ πεθαμένοι, ὅπως λὲς κι ὁ ἴδιος. Μ' ἄς μιλῆσωμε τώρα γι' ἄλλα πράματα· δύσκολα χρόνια μᾶς φτάσανε· δὲ βλέπεις πῶς πᾶμε ἀπὸ πάνω ὡς κάτω; βέβαια δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάνωμε λόγο· μολαταῦτα ἐμεῖς οἱ ἄλλοι τὰ βλέπομε, καὶ ξέρομε μέσα μας, ὅτι ξέρομε.

Ὁ ἴδιος ὁ βασιλιᾶς κλέβει ὅμοια, ὅπως καὶ κάθε

ἄλλος, τὸ γνωρίζομε αὐτό· ὅτι δὲν παίρνει ὁ ἴδιος τὸ ἀφήνει νὰ τὸ πάρουν οἱ ἀρκοῦδες καὶ οἱ λύκοι καὶ πιστεύει πὼς ἔτσι εἶνε τὸ δίκιο· κανεὶς δὲ βρίσκεται πού νάχῃ τὸ θάρρος νὰ τοῦ πῆ τὴν ἀλήθεια, τόσο βαθιὰ εἶνε ριζωμένο τὸ κακό, οὔτε ξομολόγος οὔτε πνευματικός· ὅλοι κλειστὸ τὸ στόμα· γιὰτὶ αὐτό; ἔχουν κι αὐτοὶ τὸ μερδικό τους· ἔστω κ' ἓνα ρᾶσο νάχουν νὰ κερδίσουν. Ἄς βγῆ κανεὶς ὕστερα νὰ παραπονεθῆ! θὰ ἦτανε τὸ ἴδιο καὶ νὰ κοπανᾷ κανεὶς ἀέρα χάνει ἀδικὰ τὸν καιρὸ του καὶ καλύτερό του θάτανε νάπιανε ἄλλῃ τέχνη· γιὰτὶ ὅτι χάθηκε, πάει, χάθηκε κι ὅτι μιὰ φορὰ σοῦ πάρῃ ἓνας δυνατός, ξέγραφέ το· κανεὶς δὲ δίνει αὐτὶ στὰ παρόπανά σου καὶ στὸ τέλος γίνεσαι βαρετός. Ὁ λέοντας εἶνε ὁ κύριός μας, καὶ τῶχει πὼς ταιριάζει στὴν ἀξία του ν' ἀρπάξῃ ὅλα τὰ πάντα γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἐμᾶς συνηθᾷ νὰ μᾶς λὲθ' ἀνθρώπους του, ἀλήθεια· τὸ δικό μας, φαίνεται, τοῦ ἀνήκει!

Νὰ τολμήσω νὰ τὸ πᾶ, ἀνιψέ μου; ὁ μεγαλειότατος ἀγαπᾷ ξέχωρα τοὺς ἀνθρώπους, πού φέρνουν, καὶ πού ξέρουν νὰ χορεύουν, μὲ τὸ σκοπὸ πού τοὺς τραγουδᾷ· αὐτὸ τὸ βλέπεις φανερά. Ὅτι ὁ λύκος κ' ἡ ἀρκοῦδα μπῆκαν ξανά στὸ Συμβούλιο, αὐτὸ ἔχει νὰ ζημιώσῃ πολλοὺς πάλι ἀρπάζουν καὶ ληστεύουν· ὁ βασιλιᾶς τοὺς ἀγαπᾷ, καθενεὶς τὸ βλέπει καὶ σιωπᾷ, μὲ τὴν ἰδέα πὼς θάρθη κι αὐτοῦ ἡ σειρὰ του· περισσότεροι ἀπὸ τέσσερις βρίσκονται ἔτσι πάντα στὸ πλευρὸ τοῦ βασιλιᾶ, ξεχωριστοὶ μὲς σ' ὅλους, εἶνε οἱ πῶς μεγάλοι στὴν Αὐλή· Ἄν ἓνας φτωχὸς διάβολος, σὰν τὸ Ράινεκε, ἀρπάξῃ κα-

νένα κοτόπουλο, ἀμέσως χύνονται ὄλοι ἐπάνω του, τὸν κυνηγοῦν, τὸν πιάνουν καὶ τὸν καταδικάζουν μὲ μιὰ φωνὴ σὲ θάνατο· τοὺς μικροὺς κλέφτες δὸς του καὶ τοὺς κρεμνοῦν, οἱ μεγάλοι ἔχουν καὶ μεγάλα προνόμια, κυβερνοῦν ὅπως τοὺς ἀρέσει χώρα καὶ πύργους. Βλέπεις θεεῖ, ὅσο τὰ παρατηρῶ αὐτὰ καὶ τὰ συλλογίζομαι μόνος μου, ἔτσι παίζω κ' ἐγὼ τὸ παιχνίδι μου καὶ λέω συχνὰ μέσα μου: ἔτσι πρέπει νᾶνε τὸ σωστό, ἀφοῦ τόσοι καὶ τόσοι τὸ κάνουν! Ἄλήθεια, ξυπνᾷ καμμιὰ φορὰ κ' ἡ συνείδησι καὶ μοῦ δείχτει ἀπὸ μακρὰ τὴν ὀργὴ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν κρίσι, καὶ μὲ κάνει νὰ συλλογοῦμαι τὰ στερνά· ἓνα πράμα ἀποχτημένο ἄδικα, ὅσο μικρὸ καὶ νᾶνε, πρέπει νὰ τὸ ξαναδώσης πίσω. Αἰσθάνομαι λοιπὸν τότε μετάνοια μὲς στὴν καρδιά, μὰ αὐτὸ δὲ βαστᾷ γιὰ πολὺ· ἀλήθεια, τί σὲ ὠφελεῖ νᾶσαι ὁ καλύτερος; κ' οἱ καλύτεροι δὲ μένουν αὐτὰ τὰ χρόνια ἀκατηγόρητοι ἀπὸ τὸ λαό· γιὰ τὸ πλῆθος ξέρει νὰ ξεψαχνίζη τὸν καθένα κ' εὐκόλα κανένα δὲ ξεχνᾷ καὶ ξεσκεπάζει καὶ τοῦτο καὶ κείνο· τὸ καλὸ εἶνε ὀλιγοστὸ στὴν κοινωνία καὶ λίγοι εἶνε πραγματικῶς πού ἀξίζουν νᾶχουν καλοὺς καὶ δικαίους κυρίους· γιὰ τὴν ψάλλον καὶ λένε πάντα καὶ πάντα τὸ κακό· τὸ καλὸ, γιὰ μεγάλους καὶ μικροὺς κυρίους, τὸ ξέρουν βέβαια καὶ αὐτό, μὰ κανεῖς δὲ μιᾷ καὶ σπάνια νὰ κάμη λόγο. Τὸ χειρότερο ὁμως ἀπ' ὅλα βρίσκω πὼς εἶνε ἡ τυφλὴ ἔπαρσις τῆς φαντασίας πού πιάνει τοὺς ἀνθρώπους: πὼς μπορεῖ ὁ καθένας, μέσα στὴν ἔξασμι τοῦ θερμοασμένου του μυαλοῦ, νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ κρίνῃ τὴν κόσμον! Ἄν κρατοῦσε τοῦλάχιστον κανεῖς σὲ τά-

ξι τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του, ἂν ἤξερε νὰ σφίγγῃ τὰ λουριὰ στοὺς ἀδιάντροπους τοὺς δούλους του, θὰ μποροῦσε δίχως θόρυβο, ἐνῶ οἱ τρελλοὶ σκορπίζουν τὸ βίό τους, νὰ χαίρεται μιὰ μετρημένη ζωὴ. Μὰ πὼς θὰ μποροῦσε νὰ διορθωθῇ ὁ κόσμος; ὁ καθένας συχωρεῖ ὅλα στὸν ἑαυτό του καὶ θέλει νὰ βάλῃ τοὺς ἄλλους μὲ τὸ ζόρι σὲ θεογνωσία· καὶ ἔτσι πέφτομε ὅλο καὶ πιὸ βαθειὰ στὴν κακία. Συκοφαντίες, ψευτιὰ καὶ προδοσία, κλεψιές, ψευδορκίες, ληστείες καὶ φόννοι, δὲν ἀκοῦς πιά νὰ μιλοῦν γιὰ τίποτε ἄλλο· ψευτοπροφήτες καὶ ὑποκριτὲς ξεγελοῦν ἀδιάντροπα τοὺς ἀνθρώπους.

Ἔτσι περνᾷ καθένας τὴ ζωὴ του, καὶ ἂν θέλῃς νὰ τοῦ δώσης καμμιὰ φιλικὴ συμβουλή, τὸ παίρνει στ' ἄλαφρὰ καὶ σοῦ λέει μάλιστα: Αἶ, ἂν ἦτανε μεγάλο καὶ βαρὺ τὸ κρῖμα, ὅπως μᾶς τὸ λένε ἐδῶ καὶ κεῖ τόσοι διαβασμένοι, καὶ ὁ παπᾶς ὁ ἴδιος θὰ τὸ ἀπόφευγε τὸ κρῖμα. Δικαιολογοῦνται μὲ τὰ κακὰ παραδείγματα καὶ μοιάζουν ὅπως διόλου μὲ τὴ γενιὰ τῶν μαιμούδων, πού, γεννημένη νὰ μιμῆται, ἐπειδὴ οὔτε κρίνει οὔτε ξεχωρίζει, ὑποφέρει αἰσθητὲς ζημιές.

Ἄλήθεια, ἔπρεπε οἱ κύριοι κληρικοὶ νὰ ἔχουν καλύτερη διαγωγή· ἤμποροῦσαν αὐτοὶ νὰ κατάφεραν πολλὰ πράματα, φτάνει νὰ τὰ ἔκαναν μυστικά· ἀλλὰ μᾶς φέρνονται χωρὶς καμμιὰ διάκρισι, ἐμᾶς τοὺς λαϊκοὺς, καὶ τὸ κάνουν ἐμπρὸς στὰ μάτια μας ὅ,τι τοὺς τραβᾷ ἡ ὄρεξι, σὰν νὰ μᾶς εἶχε πιάσει ἐμᾶς τύφλα· μόνον βλέπομε πολὺ καθαρά, πὼς τὰ ταξίματά τους ἀρέσουν σ' αὐτοὺς τοὺς καλοὺς κυρίους τόσο λίγο, ὥστε ἔχουν ὅλη τὴ

συγκατάβασι για τούς ἁμαρτωλοὺς φίλους τῶν ἐγκο-
σμίων.

Γιατὶ συνηθοῦν νὰ ἔχουν πέρ' ἀπ' τὶς Ἄλπεις οἱ
καλόγεροι τῆ φιληνάδα τους· καὶ δὲν εἶνε λιγώτεροι
στὶς δικές μας τὶς ἐπαρχίες ποὺ κάνουν τὸ πονηρό· θέ-
λουν νὰ μοῦ ποῦν, πὼς ἔχουν παιδιὰ σὰν τοὺς ἄλλους
τοὺς παντρεμένους ἀνθρώπους καὶ πὼς κοιπιάζουν μ' ὄ-
λο τὸ ζῆλο τους γιὰ νὰ τὰποκαταστήσουν καὶ νὰ τὰ ὑ-
ψώσουν σὲ ἀξιώματα. Αὐτὰ τὰ παιδιὰ δὲ συλλογοῦνται
πιὰ κατόπι ἀπὸ ποῦ ἔχουν ἔρθει δὲν πέφτουν κάτω ἐμ-
πρὸς σὲ κανένα καὶ περνοῦν μὲ περηφάνεια καὶ μὲ τὸ
κεφάλι ψηλά, σὰ νάτανε ἀπὸ μεγάλη γενιά, καὶ μένουν
μὲ τὴν ἰδέα πὼς βρίσκονται ἐν τάξει. Πρὶν τοῦλάχιστο
συνήθιζαν νὰ μὴ δίνουν καμμιά σημασία σ' αὐτὰ τὰ πα-
παδοπαίδια, τώρα τοὺς δίνουν τὸν τίτλον κύριος καὶ
κυρία. Ἀλήθεια, τὸ χοῦμα κάνει τὸ πᾶν· λίγα πριγκι-
πᾶτα βρίσκονται, ποὺ νὰ μὴν εἰσπράττουν φόρους καὶ δα-
σμοὺς οἱ καλόγεροι καὶ νὰ μὴν ἔχουν τὴν ἐπιταρπία σὲ
χωριὰ καὶ σὲ μύλους· αὐτοὶ διαφθείρουν τὸν κόσμον κι
ἀπ' αὐτοὺς διδάσκεται ἡ ἐνορία τους τὸ κακό· γιατί βλέ-
πουν πὼς ἔτσι κάνει ὁ παπᾶς κι ὁ καθένας πέφτει στὴν
ἁμαρτία· κ' ἔτσι ἓνας στραβὸς παραστρατίζει καὶ τοὺς
ἄλλους ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμον. Ναί, ποιὸς θὰ κοιτάξῃ τοὺς
θεοφοβούμενους τοὺς παπάδες καὶ τὰ καλά τους ἔργα
καὶ πὼς αὐτοὶ ἐποικοδομοῦν τὴν ἀγία Ἐκκλησία μὲ τὸ
καλό τους παράδειγμα; ποιὸς κοιτάζει νὰ τοὺς μιμηθῇ;
ὁ κόσμος δυναμώνει στὸ κακό.

Μὰ ἄκου κι ἄλλ' ἀκόμη: ἔχει ἓνας γεννηθῆ παρα-

νόμως, ἄς μένη ἥσυχος γι' αὐτό, τί τοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι
νὰ κάμη; ἐμένα ἡ ἰδέα μου εἶνε αὕτη κι ἄκουσέ την:
ἂν ἓνας τέτοιος ξέρῃ νὰ φέρνεται μὲ ταπεινοσύνη καὶ δὲν
ἐρεθίζει τὸν ἄλλο μὲ ξιπασμένα φερσίματα, τὸ πρᾶμα
περνᾷ χωρὶς νὰ κἀνῃ ἐντύπωσι καὶ θὰ εἶχε ἄδικο νὰ
μιλᾷ κανεὶς γιὰ τέτοιους ἀνθρώπους· δὲν μᾶς κάνει ἡ
γέννησί μας οὔτε καλοὺς οὔτε εὐγενεῖς, οὔτε μπορεῖ νὰ
μᾶς φέρῃ ντροπὴ· μόνον ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ξεχωρί-
ζουν τοὺς ἀνθρώπους. Καλοὶ καὶ μορφωμένοι κληρικοί,
τοὺς ἔχουν πάντα, ὅπως εἶνε δίκιο, σὲ μεγάλη τιμὴ καὶ
ὑπόληψι, μὰ οἱ κακοὶ δίνουν τὸ κακὸ παράδειγμα. Ἄν
ἓνας τέτοιος κόβεται στὸ κήρυγμά του γιὰ τὴν ἀρετὴ, θὰ
σοῦ πῆ στὸ τέλος ὁ λαός: «τὸ καλὸ διδάσκει καὶ κάνει
τὸ κακό· τί πρέπει κανεὶς νὰ διαλέξῃ;» Μὰ οὔτε καὶ στὴν
Ἐκκλησία δὲν κάνει κανένα καλό· κηρῦττει σ' ὄλο τὸν
κόσμον: «Δώσετε χρήματα καὶ χτίσετε τὴν ἐκκλησία· σᾶς
τὸ συμβουλεύω, ἀγαπητοί μου, ἂν θέλετε νὰξιωθῆτε τὴ
θεία χάρι καὶ τὴν ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν!», ἔτσι τελειώνει
ὁ λόγος του, μὰ ὁ ἴδιος λίγα πράματα δίνει ἢ καὶ κα-
θόλου μάλιστα· κι ἂν ἦταν' ἀπ' αὐτόν, θὰ μπορούσε καὶ
νὰ γκρεμίση ἡ ἐκκλησία· γιατί αὐτὸς φρονεῖ πὼς ὁ κα-
λύτερος τρόπος γιὰ νὰ ζῆ κανεὶς εἶνε, νὰ ντύνεται μὲ με-
γαλοπρέπεια καὶ νὰ τρώῃ μὲ λιχουδιά· κι ὅταν ἓνας πέρα
ἀπὸ κάθε μέτρο σκοτίζεται ἔτσι γιὰ τὰ ἐγκόσμια, πὼς θὰ
θέλῃ νὰ λειτρουγᾷ καὶ νὰ ψάλλῃ; Οἱ καλοὶ παπάδες
εἶνε καθημερινῶς καὶ μὲ τὴν ὄρα τους ἀσχολημένοι μ' ἐ-
πιμέλεια στὴν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου καὶ κάνουν τὸ καλό,
καὶ γίνονται χρήσιμοι στὴν ἀγία Ἐκκλησία καὶ ξέρουν

μὲ τὸ καλὸ τοὺς παράδειγμα νὰ ὀδηγοῦν τοὺς λαϊκοὺς ἀπὸ τὴν ἴσια πόρτα στοὺς δρόμο τῆς σωτηρίας.

Μὰ ξέρω ἀκόμα καὶ τοὺς κουκουλοφόρους· σκούζουν καὶ φαφλατίζουν ἔτσι πάντα γιὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου καὶ ζητοῦν ὅλο τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς κολακεύουν καὶ μὲ τὴ μεγαλύτερη εὐχαρίστησι πηγαίνουν στὰ τραπέζια τους· κι ἅμα προσκαλέσουν ἕνα, νὰ σου ἔρχεται καὶ δεύτερος καὶ μὲ τοὺς πρώτους μαζί βρίσκονται καὶ δυὸ καὶ τρεῖς ἀκόμα. Καὶ στὰ μοναστήρια ἐκεῖνος πὺ ξέρει νὰ κόβῃ ἢ γλώσσα του, ἀνεβαίνει ψηλὰ στοὺς βαθμούς, γίνεται ἀναγνώστης, σκευοφύλαξ ἢ καὶ πρεσβύτερος· οἱ ἄλλοι παραγκωνίζονται κ' οἱ γαβάδες δὲ σερβίρονται σ' ὄλους τὸ ἴδιο· γιατί ἄλλοι πρέπει τὴ νύχτα, στοὺς χοροὺς, νὰ ψάλλουν, νὰ διαβάζουν, νὰ γυρνοῦν στοὺς τάφους· οἱ ἄλλοι ἔχουν τὴν ἀγαθὴ μερίδα καὶ τὴν ἀνάπαυσί τους καὶ τρώγουν τὰ πιὸ διαλεχτὰ κομμάτια.

Καὶ οἱ λεγάτοι τοῦ Πάπα, οἱ ἀββάδες, οἱ ἡγούμενοι, οἱ πραιλάτοι, οἱ ἡγουμένισσες καὶ οἱ νόνηες—γ' αὐτοὺς εἶνε πὺ θᾶχε κανεὶς νὰ λέγη! δὲν ἀκοῦς ἄλλο ἀπὸ τὸ στόμα τους παρά: Δός μου τὸ δικό σου, κι ἄφες μου τὸ δικό μου! Ὀλίγοι βρίσκονται, ἀλήθεια, ἴσως οὔτε ἐφτά, πὺ σύμφωνα μὲ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ τάγματός των περνοῦν σὰν ἀληθινοὶ ἅγιοι τὴ ζωὴ τους καὶ νὰ γιατί ἢ τάξι τοῦ κλήρου βρίσκεται σὲ τέτοια ἐξασθένησι καὶ παραλυσία».

«Θεῖε, εἶπεν ὁ ἄσβός, βλέπω πὺς ἔξομολογεῖσαι προπάντων ξένες ἁμαρτίες· τί ἔχεις νὰ κερδίσης ἀπ' αὐτό; μὺ φαίνεται πὺς θὰ ἔφταναν οἱ δικές σου. Καὶ πὺς μου,

θεῖε, τί ἔχεις ἐσὺ νὰ σκοτίζεσαι μὲ τὸν κλήρο καὶ μὲ τοῦτο καὶ μὲ τ' ἄλλο; Τὸ δικό του τὸ φῶς πὺς πρέπει νὰ σηκώνη ὁ καθένας καὶ νὰ δίνη ὁ καθένας λόγο, πὺς προσπαθεῖ νὰ ἐκπληρώνη τὰ καθήκοντα πὺς τοῦ ἐπιβάλλει ἢ θέσις του· αὐτὸ δὲν πρέπει κανεὶς νὰ τὸ ἀποφεύγη, οὔτε γέρος οὔτε νέος, οὔτ' ἐδῶ στοὺς κόσμος οὔτε στοὺς μοναστήρι. Μὰ ἐσὺ μιλεῖς ἀτέλειωτα γιὰ λογιῶς λογίῶς πράματα καὶ θὰ μπορούσες στοὺς τέλος νὰ μὲ κάμης νὰ χάσω τὰ νερά μου. Ἐέρεις στὴν ἐντέλεια σὲ ποιά θέσι βρίσκεται ὁ κόσμος σήμερα καὶ πὺς εἶνε συνταιριασμένα ὅλα τὰ πράματα. Κανεὶς δὲ θᾶκανε καλύτερ' ἀπὸ σένα γιὰ παπᾶς θᾶρχόμουν, μαζί μὲ τᾶλλο ποίμνιον, νὰ ἔξομολογοῦμαι σὲ σένα καὶ νὰ κούω τὸ κήρυγμά σου καὶ νὰ διδάχθῶ τὴ σοφία σου· γιατί ἀλήθεια πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω: οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ μᾶς εἴμαστε ξύλα ἀπελέκητα καὶ θὰ εἴχαμε ἀνάγκη».

Κ' ἔτσι εἶχαν φτάσει κοντὰ στοὺς παλάτι τοῦ βασιλιᾶ. «Ὁ κύβος ἐρρίφθη!», εἶπεν ὁ Ράινεκε καὶ πῆρε ὅσο θάρρος εἶχε. Καὶ συνάντησαν τὸ Μαρτίνο, τὴ μαίμου, πὺς ὅτι κ' εἶχε ξεκινήσει τότε γιὰ νὰ πάη στὴ Ρώμη· ἔχαιρέτησε τοὺς δυὸ.

«Ἀγαπητὲ θεῖε, κάμε καρδιά», εἶπε στὴν ἀλεποῦ, καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ρωτᾷ γιὰ τοῦτο καὶ γιὰ κείνο, μολονότι ἦτανε πράματα πὺς τὰ γνώριζε.

«Ἄχ, πόσο μὺ εἶνε ἢ τὴν ἐναντία αὐτὲς τίς ἡμέρες!», εἶπε τότε ὁ Ράινεκε· «Μερικοὶ κλέφτες μᾶς πάλι συκοφαντήσιν, ὁ τάδες καὶ ὁ τάδες καὶ προπάντων ἢ καρακάξα μὲ τὸ κουνέλι· ὁ ἕνας ἔχασε τὴ γυναῖκα του, τοῦ

ἄλλου ἔλειψε τὸ ἔν' αὐτί. Μὰ τί μὲ γνοιάζει γι' αὐτό; Ἄς ἡμποροῦσα μιὰ νὰ μιλοῦσα ὁ ἴδιος μὲ τὸ βασιλιᾶ, καὶ θὰ μάθαιναν ἐκεῖνοι. Μὰ ἐκεῖνο πού μὲ στενοχωρεῖ περισσότερο εἶνε, πού βρῖσκομαι ἀκόμη ἀφορισμένος ἀπ' τὸν Πάπα καὶ τοῦτο γιὰ τὸ χατίρι τοῦ Ἰζεγκριμ, πού ἔγινε μιὰ φορὰ καλόγερος κ' ἔπειτα σηκώθηκε κρυφὰ κ' ἔφυγε ἀπ' τὸ μοναστήρι, ἀπ' τὸ Ἐλκμαρ, ὅπου ἔμενε. Βλαστημοῦσε πὼς δὲ μποροῦσε νὰ κἀνη τέτοια ζωὴ, πὼς τὸν κρατούσανε σὲ μεγάλο περιορισμό, πὼς δὲν ὑπόφερε νὰ νηστεύῃ πιά καὶ νὰ διαβάξῃ ὄλο προσευχές. Τότε ἦρθα ἐγὼ σὲ βοήθειά του· μὰ ἔχω μετανοήσει, γιὰτί τώρα μὲ συκοφαντεῖ στὸ βασιλιᾶ καὶ θέλει ὄλο τὸ κακό μου. Νὰ πάω στὴ Ρώμη; μὰ σὲ τί δύσκολη θέσι θὰ βρεθοῦν τότε οἱ δικοί μου στὸ σπίτι! γιὰτί ὁ Ἰζεγκριμ δὲ μπορεῖ νὰ τὰ βάλῃ κάτω ὅπου τοὺς βρῖσκει θὰ τοὺς κἀνη κακό. Εἶνε ἀκόμη καὶ τόσοι ἄλλοι πού μ' ἔχουν ἄχι καὶ θὰ ζητήσουν νὰ τὸ βγάλουν πάνω στοὺς δικούς μου. Ἄν ἦμουν λυμένος ἀπ' τὸν ἀφορισμό, θὰ ἦτανε ἡ θέσι μου καλύτερη. Θὰ μποροῦσα μὲ τὴν ἡσυχία μου νὰ δοκιμαζα πάλι τὴν τύχη μου στὴν Αὐλή».

Ὁ Μαρτῖνος ἀποκρίθηκε: «Σ' αὐτὸ μπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω ἐγὼ, εἶνε πράμα πού γίνεται ἴσα ἴσα πηγαίνω τώρα στὴ Ρώμη καὶ κεῖ θὰ σοῦ φανῶ χρήσιμος μὲ τίς τέχνες πού ξέρω· δὲ θὰ ἀφήσω νὰ σὲ πνίξουν ἀπ' τὸ λαιμό. Σὰν γραμματέας τοῦ ἐπισκόπου πού εἶμαι, μοῦ φαίνεται πὼς κάτι νοιώθω ἀπ' αὐτὲς τίς δουλειές. Ἄφες, θεῖε, κ' ἐγὼ θὰ σπρώξω τὸ πράμα καὶ ξέρω νὰ τὸ βγάλω πέρα· θὰ σοῦ δοθῇ δίχως ἄλλο ἢ ἄφες καὶ θὰ σοῦ τὴ

φέρω ἐγὼ μαζί. Ψεύτικη θὰ βγῆ ἢ χαρὰ τῶν ἐχθρῶ σου καὶ θὰ χάσουν μαζί τὰ λεφτά των καὶ τοὺς κόπους των. Ξέρω τί δρόμο παίρνουν τὰ πράματα στὴ Ρώμη, καὶ γνωρίζω τί πρέπει νὰ κάμῃ κανεὶς καὶ τί νὰφήσῃ. Ἐκεῖ εἶνε ὁ κύριος Σίμων, θεῖος μου, μὲ μεγάλη δύναμι καὶ ὑπόληψι, πού ξέρει νὰ βοηθᾷ ἐκείνους πού καλοπληρώνουν. Καὶ ὁ Σάλκεφουντ—αὐτὸς εἶνε κι ἂν εἶνε! κι ὁ δόκτωρ Γκράϊφτσου καὶ ὁ Βεντεμάντελ καὶ ὁ Λόζεφουντ, τοὺς ἔχω ὄλους φίλους μου. Τὰ χρήματά μου τᾶστεῖλα ἔμπρός· γιὰτί, βλέπεις, ἐκεῖ κάτω ἔτσι κάνει κανεὶς καλύτερα τίς γνωριμίες του. Καὶ τὸ πιδ στραβὸ πρᾶμα νᾶνε, τὸ κάνω ἐγὼ ἴσιο μὲ τὴν καλὴ τὴν πληρωμὴ· φέρνεις λεφτά, παίρνεις χάρι ἅμα σοῦ λείψουν, βρῖσκεις ὄλες τίς πόρτες κλεισμένες. Μεῖνε λοιπὸν ἐδῶ ἡσυχος· ἐγὼ θὰ πάρω ἐπάνω μου τὴν ὑπόθεσί σου καὶ θὰ λύσω τὸν κόμπο· πήγαινε τώρα στὴν Αὐλή· θὰ βρῆς ἐκεῖ καὶ τὴν κυρία Ρουκενάου, τὴ γυναῖκα μου τὴν ἀγαπᾷ ὁ βασιλιᾶς, ὁ κύριός μας, καθὼς καὶ ἡ βασίλισσα· ἔχει γρηγορη καὶ ζωηρὴ ἀντίληψι, ξέρει νὰ μιλῇ γνωστικὰ καὶ εἶνε προθυμότατη γιὰ τοὺς φίλους. Θὰ βρῆς ἐκεῖ πολλοὺς συγγενεῖς· δὲν ὠφελεῖ πάντα νᾶχη κανεὶς δίκιο. Θὰ βρῆς ἀκόμη καὶ δυὸ ἀδερφές της καὶ τὰ τρία παιδιά μου καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀκόμη ἀπὸ τὴ γενιά σου, ἔτοιμους νὰ σὲ βοηθήσουν, ὅπως θὰ τὸ ἐπιθυμῆς· κι ἂν σοῦ ἀρνηθοῦν τὸ δίκιο σου, τότε θὰ μάθης τί δύναμι ἔχω ἐγὼ· εἰδοποίησέ με ἀμέσως, ἂν σὲ στενοχωρήσουν πολὺ· ἐνεργῶ καὶ βάζουν σὲ ἀφορισμὸ τὴ χώρα, τὸ βασιλιᾶ καὶ ὄλους, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά· στέλλω μὲν Ἄ-

παγόρευσι καὶ δὲ μποροῦν πιά οὔτε νὰ ψάλλουν, οὔτε λειτουργιά νὰ κάνουν, οὔτε νὰ βαφτίζουσιν, οὔτε νὰ θάψουσιν κανένα. Λοιπὸν μείνε ἥσυχος, ἀνιψιέ! Ὁ Πάπας εἶνε γέρος καὶ ἄρρωστος, δὲν ἀνακατώνεται πιά σὲ τίποτε καὶ λίγο τὸν λογαριάζουσιν ὅλη τῆ δύναμι τῶρα στὴν παπικὴ Αὐλὴ τὴν ἔχει ὁ καρδιναλίος Ὀνεγκενύγκε, ἕνας νέος ἄνθρωπος δραστήριος, ὅλος φωτιὰ καὶ ἀποφασιστικὸς. Αὐτὸς ἀγαπᾷ μιὰ γυναῖκα, ποὺ τὴν γνωρίζω· θὰ τοῦ πᾶν αὐτὴ ἕνα γραμματάκι καὶ ὅτι αὐτὴ ἐπιθυμεῖ ξέρεσι καὶ τὸ ἐπιτυχαίνει. Κι ὁ γραμματικὸς τοῦ ὁ Ἰωάννης Παρτάυ ξέρεσι καὶ αὐτὸς στὴν ἐντέλεια ἀπὸ ἀρχαῖα καὶ νέα νομίσματα· ἔπειτα ὁ Ὀρχεγκενάου, ὁ καμαράδος του, εἶνε αὐλικὸς· ὁ Σλαιφενοντβέντεν εἶνε νοτάριος, προλύτης τῶν δύο Δικαίων καὶ ἂν μείνη ἀκόμα ἕνα χρόνον θὰ γίνῃ τέλειος καὶ στὴν πρακτικὴ. Εἶνε ἀκόμη καὶ δυὸ δικαστὲς ἐκεῖ, ποὺ τοὺς λένε Δηνάριος καὶ Μονέδας· ἔβγαλαν αὐτοὶ ἀπόφασι, τελείωσε, δεῦτερο λόγο δὲν ἔχει.

Τέτοιες λοιπὸν τέχνες καὶ μαστοριῆς βάζουσιν σὲ ἐνέργεια στὴ Ρώμη καὶ ὁ Πάπας δὲν παίρνει οὔτε εἶδησι πρέπει κανεὶς νὰ φροντίζη νὰ κἀνῃ φίλους! γιατί μὲ τὸ μέσο τους συχωροῦν τίς ἁμαρτίες καὶ λύνουσιν τοὺς λαοὺς ἀπὸ τὸν ἀφορισμό. Μὴν ἔχῃς καμμιά ἀνησυχία ὅσο γι' αὐτό, καλέ μου θεῖε· γιατί τὸ ξέρεσι τῶρα ἀπὸ καιρὸ ὁ βασιλιάς, πὼς δὲ σ' ἀφήνω ἐγὼ νὰ πέσης· θὰ βγάλω πέρα τὴν ὑπόθεσί σου, ἔχω αὐτὴ τῆ δύναμι ἐκτὸς αὐτό, πρέπει νὰ τὸ συλλογιστῆ καλά, πὼς ἢ ἀλεποῦ κ' ἢ μαῖμου ἔχουν πολλοὺς συγγενεῖς, ποὺ εἶνε οἱ καλύτεροὶ του

σύμβουλοι· καὶ αὐτὸ θὰ σὲ ὠφελήσῃ βέβαια, ὅπως καὶ ἂν ἔρθῃ τὸ προῖμα».

Ὁ Ράινεκε ἀποκρίθηκε: «Αὐτὸ μοῦ δίνει μεγάλο θάρρος στὴν καρδιά· θὰ σοῦ τὸ γνωρίζω ὕστερα χάρι, φτάνει νὰ τῆ γλυτώσω καὶ αὐτὴ τῆ φορὰ».

Ἀποχαιρέτησε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο· δίχως ἄλλη συνοδεία ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Γκρίμπαρτ, τὸν ἀσβό, τραβήξε ἴσα ὁ Ράινεκε στὴν Αὐλὴ τοῦ βασιλιά, ὅπου εἶχαν τόσο κακὲς διαθέσεις γι' αὐτόν.

ΑΣΜΑ ΕΝΑΤΟΝ

Ο ΡΑΪΝΕΚΕ ἔφτασε στήν Αἰλῆ ἔχοντας στό νοῦ του πῶς νά στρέψη ἀπ' τὸ κεφάλι του τίς κατηγορίες πού τὸν ἀπειλοῦσαν. Μὰ ὅταν εἶδε μαζεμένους τοὺς ἐχθρούς του, πού ἦταν ἔκει ὅλοι κ' εἶχαν ὅλοι μιὰ ἐπιθυμία νά τὸν ἐκδικηθοῦν καὶ νά τὸν τιμωρήσουν μὲ θάνατο, ἔνοιωσε νά τοῦ φεύγη τὸ θάρρος τὰ χρειάστηκε μολαταῦτα ἐπροχώρησε ἴσα μὲ ξετσιπωσιὰ ἀνάμεσ' ἀπὸ τοὺς βαρῶνους, μὲ τὸν Γκρίμπαρτ στό πλευρό του ἔφτασαν στό θρόνο τοῦ βασιλιᾶ, ὅπου ὁ Γκρίμπαρτ τοῦ λέει σιγά:

«Μὴν ἔχεις φόβο αὐτῆ τῆ φορὰ Ραΐνεκε θυμήσου, πῶς ὁ δειλὸς δὲν ἔχει μερδικὸ ἀπὸ τὴν εὐτυχία, ὁ τολμηρὸς ζητάει τὸν κίνδυνο κ' εὐρίσκει εὐχαρίστησι μ' αὐτόν· τὸν βοηθᾷ νά βγῆ ἀπὸ τὴ δύσκολη θέσι». Κι ὁ Ραΐνεκε τοῦ εἶπε: «Ἀλήθεια εἶνε αὐτὸ πού λὲς καὶ σ' εὐχαριστῶ χίλιες φορὲς γιὰ τὴν πολύτιμή σου τὴν ἐνθάρρυνσι· ἂν ξαναύρω πάλι τὴν ἐλευθερία μου, θὰ σοῦ τὸ θυμοῦμαι αὐτό».

Ἔρριξε μιὰ ματιὰ γύρω του· ἦταν ἔκει μέσα στό πλήθος πολλοὶ συγγενεῖς του, μὰ ὀλίγοι καλοδιηλετές του ἦτανε συνηθισμένοι νά προσφέρῃ κακὲς ὑπηρεσίες στοὺς περισσοτέρους· ναί, καὶ μὲ τίς βύδρες καὶ μὲ τὰ καστόρια καὶ μὲ μικροὺς καὶ μὲ μεγάλους ἐσκάρωνε τὰ κατεργαζικά του τὰ παιχνίδια μολαταῦτα ἀρκετοὺς ἀκόμα φίλους βρῆκε στὴ σάλα τοῦ βασιλιᾶ.

Ὁ Ραΐνεκε λοιπὸν γονάτισε μπρὸς στό θρόνο καὶ εἶπε μὲ συστολή:

«Ὁ Θεός, πού τὰ γνωρίζει ὅλα καὶ πού μένει ἡ δύναμίς του εἰς τοὺς αἰῶνας, νὰ σὲ φυλάγῃ πάντα βασιλιᾶ μου κι ἀφέντη μου, κι ὄχι λιγώτερο νὰ φυλάγῃ τὴν κυρία μου, τὴ βασίλισσα, πάντα, καὶ νὰ δίνῃ καὶ στοὺς δυὸ σας σοφία καὶ κρίσι γιὰ νὰ ξεχωρίζετε πάντα μὲ γνῶσι ἀνάμεσα στό δίκιο καὶ στ' ἄδικο· γιατί βασιλεύει σήμερα μεγάλη ψευτιά μὲς στοὺς ἀνθρώπους· καὶ πολλοὶ φαίνονται ἀπ' ἔξω ὅτι δὲν εἶνε πραγματικῶς. ὦ! νᾶχε ὁ καθένας γραμμένο στό μέτωπο ὅτι ἔχει μὲς στὴν καρδιά του καὶ νὰ τῷβλεπε ὁ βασιλιᾶς, τότε θὰ φαίνονταν πὼς ἐγὼ δὲ λέγω ψέματα καὶ πὼς εἶμαι πάντα πρόθυμος νὰ σὲ ὑπηρετήσω. Εἶνε ἀλήθεια πὼς οἱ κακοὶ μὲ κατηγοροῦν μὲ πάθος· θὰ τῷχανε μεγάλη τους χαρὰ νὰ μὲ βλάψουν καὶ νὰ μὲ στερήσουν τὴν εὐνοιά σου, σὰν νὰ μὴν τὴν ἄξιζα. Μὰ ἐγὼ γνωρίζω τὴν αὐστηρὴ ἀγάπη τῆς δικαιοσύνης πού ἔχει ὁ κύριος μου καὶ βασιλιᾶς μου καὶ κανεὶς δὲ θὰ μπορούσε νὰ τὸν κάμῃ νὰ παραστρατήσῃ ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς ἰστιάδας· κ' ἔτσι θᾶνε πάντα».

Ὅλοι πλησίαζαν καὶ στριμώχνονταν, γιατί καθένας ἤθελε νὰ θαυμάσῃ τὴν τόλμη τοῦ Ραΐνεκε· καθένας ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸν ἀκούσῃ· τὰ κακουργήματά του ἦταν γνωστά, πὼς ἤθελε νὰ τὴ γλυτώσῃ;

«Ραΐνεκε κακοῦργε!», εἶπε ὁ βασιλιᾶς, «δὲ θὰ σὲ σώσουν αὐτῆ τῆ φορὰ τὰδιάντροπά σου τὰ λόγια· δὲ θὰ σὲ βοηθήσουν πιά γιὰ νὰ σκεπάσῃς τίς ψευτιὲς καὶ τίς

κατεργαριές σου· τώρα ἔφτασες πιά στο τέλος· γιατί ἔδειξες, ἀρκετά, πιστεύω, τὴν πίστι πού μου ἔχεις, μὲ τὸ κουνέλι καὶ τὴν καρακάξα! κι αὐτὸ μονάχα θάφτανε· μὰ ἐσὺ παντοῦ καὶ πάντα θάῃς τέχνη σου τὴν προδοσία· τὰ κόλπα σου εἶνε ἐπίβουλα καὶ ξαφνικά, μὰ δὲ θὰ βασιτάξουν πιότερο· γιατί τὸ ποτήρι εἶνε ξεχειλισμένο καὶ δὲ θὰ περιοριστῶ πιά σὲ λόγια καὶ ἐπιπλήξεις».

Ὁ Ραΐνεκε ἔλεγε μέσα του: «Ποῦ θὰ μοῦ βγῆ τὸ πρᾶμα; ὦ, νὰ μπορούσα νὰ βρισκόμουν πάλι πίσω στοῦ σπίτι μου! τί μέσο νὰ σκαρφιστῶ; μὰ ὅ,τι καὶ νᾶνε πρέπει τώρα νὰ τραβήξω μπρός· ἄς τὰ δοκιμάσουμε ὅλα».

«Μεγάλε καὶ τρανὲ βασιλιά», εἶπε ὑψώνοντας τὴ φωνή, «ἂν νομίζεις ὅτι εἶμαι ἄξιος γιὰ θάνατο, θὰ εἶπῃ ὅτι δὲ βλέπεις τὸ πρᾶμα ἀπὸ τὴ σωστή του τὴν ὄψι· γι' αὐτὸ σὲ παρακαλῶ νὰ θελήσης πρῶτα νὰ μ' ἀκούσης. Σοῦ ἔδωσα κι ἄλλες φορὲς χρήσιμες συμβουλές, καὶ σὲ κακὲς περιστάσεις ἔμεινα πιστὸς στοῦ πλευροῦ σου, ὅταν οἱ ἄλλοι τῷστριβαν, πού τώρα μπαίνουν ἀνάμεσά μας, γιὰ τὴ δική μου τὴν καταστροφή, καὶ πού ἐπαφελοῦνται τὴν εὐκαιρία, ὅταν ἐγὼ ἀπομακρυνθῶ. Μεγαλειότατε, μπορεῖς, ἀφοῦ πρῶτα μιλήσω, τότε νὰ δώσης τέλος στὴν ὑπόθεσι· ἂν βρεθῶ ἔνοχος, βέβαια πρέπει νὰ ὑποστῶ τὴν τιμωρία μου. Ὅλιγο μὲ συλλογίστηκες ἐμένα, ἐνῶ ἐγὼ ἐκρατοῦσα φρουρά, μὲ τόση ἔγνοια, σὲ κάθε ἄκρη καὶ γωνιά τῆς χώρας. Φαντάζεσαι πὼς θὰρχόμουν στὴν Αὐλή, ἂν ἤξερα πὼς ἦμουν ἔνοχος σὲ μικρὰ ἢ μεγάλα; θὰ ἀπέφευγα μὲ κάθε τρόπο τὴν παρουσία σου καὶ δὲ θάπεφτα μέσα στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶ μου. Ὅχι, ὅλοι οἱ θη-

σαυροὶ τοῦ κόσμου δὲ θὰ μὲ ἀνάγκαζαν βέβαια νὰφήσω τὸ κάστρο μου γιὰ νὰρθῶ ἐδῶ· ἐκεῖ ἦμουν ἐλεύτερος, σὲ δικό μου ἔδαφος καὶ γῶμα· τώρα ὅμως δὲν ἔχω κανένα κακὸ στὴ συνείδησί μου καὶ γι' αὐτὸ παρουσιάζομαι ἀφορβα. Ἐκεῖ πού φύλαγα φρουρά, ἦρθε ὁ θεῖος μου καὶ μοῦφερε τὴν εἶδησι πὼς πρέπει νὰρθῶ στὴν Αὐλή. Εἶχα στοῦ μου πάλι, πὼς νὰ βγάλω ἀπὸ πάνω μου τὸν ἀφορισμό, καὶ κάναμε πολὺ λόγο γι' αὐτὸ μὲ τὸ Μαρτίνο, ὅπου μοῦ ὑποσχέθηκε μὲ ὄρο, πὼς θὰ μὲ ἀπαλλάξῃ αὐτὸς ἀπὸ τοῦτο τὸ βάρος. «Θὰ πάω ἐγὼ στὴ Ρώμη, μοῦ εἶπε, καὶ παίρνω ἀπὸ τώρα ὅλη τὴν ὑπόθεσι ἐπάνω μου· πήγαινε λοιπὸν στὴν Αὐλή, ὁ ἀφορισμός σου θὰ λυθῆ». Αὐτὴ τὴ συμβουλή μοῦ ἔδωκε ὁ Μαρτίνος, καὶ κάτι θὰ ξέρη, γιατί ὁ σεβαστὸς ὁ ἐπίσκοπος, ὁ μοναχὸς Ὁνεγκρουντ, τὸν μεταχειρίζεται πάντοτε στὶς δουλειές του. Εἶνε πέντε χρόνια τώρα πού τὸν ὑπηρετεῖ στὶς δικαστικὲς του ὑποθέσεις. Ἔτσι λοιπὸν ἦρθα ἐδῶ, καὶ βρίσκω κατηγορίες ἐπάνω στὶς κατηγορίες. Τὸ κουνέλι, παστρικό ὑποκείμενο, μὲ συκοφαντεῖ· μὰ νά, ἐδῶ εἶνε παρὼν ὁ Ραΐνεκε· ἄς παρουσιαστῆ ἐμπρός μου! εὐκόλο πρᾶμα εἶνε βέβαια νὰ κατηγορῆ κανεὶς ἕναν, ὅταν δὲν εἶνε μπρός, ὅμως πρέπει νὰκούση κανεὶς καὶ τὸ ἄλλο τὸ μέρος, πρὶ νὰ καταδικάσῃ. Αὐτοὶ οἱ ψεύτικοι οἱ φίλοι, μὰ τὴν πίστι μου! τοὺς ἔκανα τόσο καλὴ περιποίησι, τοῦ κουνελιοῦ καὶ τῆς καρακάξας. Ἦρθε προχθὲς τὸ πρῶτ, αὐγὴ αὐγὴ, τὸ κουνέλι καὶ μὲ χαιρέτησε μὲ εὐγένεια· καθόμουν ἐμπρός στὴν πόρτα τοῦ πύργου μου καὶ διάβαζα τὴν πρωτὴ μου προσευχή· μοῦ εἶπε πὼς πήγαινε στὴν Αὐλή·

Γκαίτε, Ραΐνεκε Φούξ

13

κ' ἐγώ τοῦ εἶπα: ὁ Θεὸς μαζί σου! Μὰ ἄρχισε νὰ παραπονιέται πὼς πεινᾷ καὶ πὼς εἶνε κουρασμένος· θέλει νὰ φᾶς; τὸν ρώτησα φιλικά. Τὸ δέχομαι μ' εὐγνωμοσύνη· μοῦ ἀπήντησε· θὰ σοῦ δώσω λοιπὸν μ' εὐχαρίστησι, τοῦ εἶπα· πῆγα λοιπὸν μαζί του καὶ τοῦ ἔφερα μὲ προθυμία κερᾶσια καὶ βούτυρο· γιατί ἔχω συνήθεια νὰ μὴν τρώγω ποτὲ κρέας τὴν Τετάρτη· κ' ἐχόρτασε μὲ ψωμί καὶ βούτυρο καὶ μὲ φρούτα. Μὰ ἐκεῖ, ἦρθε στὸ τραπέζι τὸ παιδί μου, τὸ μικρότερο, γιὰ νὰ δῆ μήπως ἔμεινε τίποτε· γιατί τὰ παιδιά θέλουν ὄλο νὰ τρῶνε· κι ἄρπαξε κάτι στὸ στόμα του. Τὸ κουνέλι τρέχει καὶ τοῦ δίνει μιά στὰ μούτρα καὶ τοῦ μάτωσε τὰ χεῖλη καὶ τὰ δόντια. Ὁ Ράινερτ, ὁ ἄλλος μου γιός, ἅμα τὸ εἶδε αὐτό, ἄρπαξε ἀμέσως τὸν κανάγια ἀπὸ τὸ λαρύγγι, ἔπαιξε τὸ παιχνίδι του κ' ἐκδικήθηκε τὸν ἀδερφό του. Ἔτσι ἔτρεξε τὸ πρᾶμα, οὔτε περισσότερο οὔτε λιγώτερο. Ἐγὼ δὲν ἄργησα, ἔτρεξα καὶ τιμώρησα τὸ παιδί καὶ τοὺς χώρισα μὲ δυσκολία τὸν ἓνα ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ἄν κέρδιζε τίποτε ἀπ' αὐτὴ τὴ δουλειά, πρέπει νὰ τὸ κρατήσῃ, γιατί τοῦ ἀξίζει καὶ περισσότερο ἀκόμη νὰ πάθῃ· ἂν εἶχα ἐγὼ κακὴ ἰδέα μαζί του, δὲν θά'ρογοῦσαν τὰ παιδιά νὰ τὸν ξεμπερδέψουν στὴ στιγμή. Μὰ αὐτὸ εἶνε τώρα τὸ εὐχαριστῶ του! λέει πὼς τοῦ ξεκόλλησα ἓνα του αὐτί. Ἐλαβε τόση τιμὴ κ' ἔπρεπε νὰ φυλάξῃ ἓνα σημάδι.

Ἐπειτα ἦρθε ἡ καρακάξα καὶ μοῦ κλαιόνταν πὼς ἔχασε τὴ γυναῖκα του, ποὺ εἶχε πνιγῆ ἀπὸ φαγί, γιατί κατάπιε ἓνα μεγάλο ψάρι μ' ὄλα του τὰ κόκκαλα· ποῦ ἔγινε αὐτό, τὸ ξέρει ὁ ἴδιος καλύτερα· τώρα λέει πὼς τὴν

σκότωσα ἐγώ· μὰ βέβαια θὰ τὸ ἔκαμε ὁ ἴδιος, κι ἂν ἤθελε διαταχθῆ σοβαρὴ ἀνάκρισις, καὶ νὰ τὴν ἔκανα ἐγώ, βέβαια θὰ μιλοῦσε διαφορετικά· μὰ αὐτοὶ πετοῦνε καὶ δὲν τοὺς φτάνει κανένα πῆδημα ψηλά, στὸν ἄερα.

Ἄν θέλῃ τώρα νὰ μὲ κατηγορήσῃ κανεὶς γιὰ τέτοια φταιξίματα, ἄς τὸ κάμῃ μὲ τίμιους καὶ ἀξιόπιστους μάρτυρας· γιατί ἔτσι ταιριάζει νὰ τὰ βάζῃ κανεὶς μὲ καθὼς πρέπει ἀνθρώπους· ἔπρεπε ὡς τώρα νὰ περιμένω· ἂν ὅμως δὲ βροῖσκονται, ὑπάρχει ἓνας ἄλλος τρόπος. Νά ῥμαι! εἶμαι ἔτοιμος γιὰ μονομαχία· ἄς ὀρίσουν ἡμέρα καὶ τόπο· ἄς παρουσιασθῆ ἓνας ἄξιος ἀντίπαλος, ἀνθρωπος τῆς σειρᾶς μου, κι ἄς ὑποστηρίξῃ ὁ καθένας τὸ δίκιο του· ὅποιος θὰ κερδίσῃ τὴν τιμὴ, σ' ἐκεῖνον ἄς μὲνῃ. Αὐτὸς εἶνε ὁ νόμος ποὺ ἔχει ἀπαρχῆς καὶ πάντα πέρασι, κι ἄλλο δὲ ζητῶ καὶ γὼ καλύτερο».

Ὅλοι ἐστάθηκαν κι ἄκουγαν κ' ἔμειναν μ' ἀνοιχτὸ στόμα, μὲ τὰ λόγια αὐτά, ποὺ τόσο περήφανα ἐπρόφερε ὁ Ράινεκε. Κατατρόμαξαν οἱ δύο τους, ἡ καρακάξα μὲ τὸ κουνέλι, καὶ τῶστρωσαν ἀπὸ τὴν Αὐλή, χωρὶς τὸν παραμικρότερο λόγο νὰ τολμήσουν νὰ ποῦν· ἔφευγαν κ' ἔλεγαν ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου· «Δὲ θὰ ἦταν φρόνιμο νὰ τὰ βάζῃ κανεὶς ἀκόμη μαζί του· ὅτι καὶ νὰ δοκιμάζαμε, δὲ θὰ τὰ βγάζαμε πέρα. Ποιὸς τὸν εἶδε; ἡμαστέ ὀλομόναχοι μὲ τὸν κανάγια. Ποιὸς νὰ παρουσιαστῆ μάρτυρας; στὸ τέλος θὰ μᾶς μείνῃ ἡ ντροπὴ δική μας. Ἄμποτε νὰ τὸν παραλάβῃ, γιὰ ὄλα του τὰ κακουργήματα, ὀμπόγιας καὶ νὰ τὸν πλερώσῃ καθὼς τοῦ ἀξίζει! Θέλει, λέει, νὰ μονομαχήσῃ μαζί μας; καλὰ θὰ τὰ ξεμπερ-

δεύαμε μαζί του! "Όχι, μὰ τὴν πίστι μου, ἄς τὸν ἀφήσωμε καλύτερα νὰ πάη τὸν ξέρομε τί σβέλτος καὶ ψεύτης καὶ ἄπιστος καὶ ἐπίβουλος εἶνε· πέντε σὰν καὶ μᾶς θὰ ἦσαν λίγοι ἐμπρός του καὶ θὰ τὸ πληρώναμε ἀκριβά».

Μὰ ὁ Ἰζεγκριμ καὶ ὁ Μπράουν δυσαρεστήθηκαν πολὺ· εἶδαν μὲ κακὴ καρδιὰ πὺ τῷστριψαν οἱ δυὸ ἐκείνοι ἀπὸ τὴν Αὐλή. Τότε εἶπε ὁ βασιλιάς: «Ἔχει κανεὶς ἄλλος ἀκόμη νὰ παραπονεθῆ; ἄς ἔρθῃ ἐμπρός! νὰ τὸν ἀκούσωμε· ἐχθὲς ἐφοβέριζαν τόσο πολλοί, ἰδοὺ ὁ κατηγορούμενος! ποῦ εἶνε τους;»

Καὶ ὁ Ράινεκε εἶπε: «Ἔτσι συνηθίζει νὰ γίνεται κατηγοροῦν καὶ συκοφαντοῦν τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλο· ἔπειτα, ὅταν παρουσιαστῆ αὐτός, δὲν βγαίνουν στὴ μέση. Αὐτοὶ οἱ ξεβγαλμένοι οἱ προδότες, ἢ καρακάξα μὲ τὸ κουνέλι, θὰ ἔκαναν τὸ πᾶν γιὰ νὰ τὴν πάθω ἐγὼ καὶ ντροπιαστῶ καὶ τιμωρηθῶ· μὰ τώρα μοῦ ζητοῦν συχώρεσι, καὶ τοὺς τὴ δίνω· ἀφοῦ μόλις ἔφθασα ἐδῶ, ἦρθαν στὸν ἑαυτὸ τους καὶ ἀποσύρθηκαν· ἀρκετὰ τοὺς καταντρόπιασα! Βλέπεις λοιπὸν πόσο ἐπικίνδυνο εἶνε νᾶκούς τοὺς ἐλεεινούς, πὺ συκοφαντοῦν τοὺς πιστοὺς σου δούλους στὴν ἀπουσία τους· διαστρέφουν τὸ δίκιο καὶ ἔχουν σὲ ἔχθρα τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους· γιὰ τοὺς ἄλλους λυποῦμαι, ὅσο γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου, λίγο μὲ μέλλει».

«Ἀκουσέ μου, ἄθλιε προδότῃ!» τοῦ εἶπε σ' αὐτὰ ἐπάνω ὁ βασιλιάς· «τί σ' ἔσπρωξε, πὲς μου, νὰ μοῦ σκοτώσης ἔτσι ἄτιμα τὸ Λάμπε, τὸν πιστό μου δούλο, πὺ τὸν εἶχα γραμματοκομιστή μου; δὲ σοῦ εἶχα συχωρέσει ὅλα

τὰ κακὰ πὺ μοῦ εἶχες κάμει; δὲν ἐπῆρες ἀπὸ μένα τὸ σάκκο τοῦ ταξιδιοῦ καὶ τὴ ράβδο καὶ δὲ σὲ ἐφωδίασα γιὰ νὰ πᾶς στὴ Ρώμη καὶ στοὺς Ἁγίους Τόπους; τίποτε δὲ σοῦ ἔλειψε ἀπὸ μέρους μου καὶ ἠλπίζα πὺς θὰ διορθωθῆς· καὶ τώρα ἐσύ, γιὰ καλὴ ἀρχή, μοῦ σκοτώνεις τὸ Λάμπε καὶ κάνεις τὸ Μπελλὺν ταχυδρόμο σου, καὶ μοῦ ἔφερε τὸ κεφάλι μὲς στὸ σάκκο καὶ μοῦ εἶπε ἐμπρός σ' ὄλους πὺς μοῦ ἔφερνε τάχα γράμματα, πὺ εἶχετε συνθέσει καὶ γράψει μαζί, καὶ πὺς αὐτὸς εἶχε συμβουλεύσει τὸ καλύτερο μέρος· καὶ μέσα στὸ σάκκο βρήκαμε τὸ κεφάλι, τίποτε λιγώτερο, τίποτε περισσότερο. Κι αὐτὸ τῶκαμες γιὰ νὰ μὲ ἐξευτελίσης ἐμένα. Μὰ ἐγὼ κράτησα εὐθὺς τὸν Μπελλὺν γιὰ ἐνέχυρο, καὶ ἔχασε τὴ ζωὴ του· τώρα πρόκειται γιὰ τὴ δικὴ σου.»

«Τί ἀκούω!» ἐφώνησε ὁ Ράινεκε· «πέθανε ὁ Λάμπε; καὶ δὲ θὰ ξαναδῶ πιά τὸ Μπελλὺν; τί ἔχω νᾶπογίνω τώρα; ἄχ, μακάρι νὰ ἦμον νεκρός! Ἄλλοίμονό μου· χάνω μαζί τους ἕνα θησαυρό, ἕνα μεγάλο θησαυρό· σοῦ ἔστειλα μ' αὐτοὺς χρυσαφικά, πὺς δεύτερα σὰν καὶ αὐτὰ δὲν εἶνε νὰ βρεθοῦν στὴ γῆ. Ποιὸς θὰ τὸ πιστευε πὺς ὁ Μπελλὺν θὰ σκότωνε τὸ Λάμπε γιὰ νὰ σοῦ κλέψῃ τὸ θησαυρό; Ἄς φυλάγεται κανεὶς, ἐκεῖ πὺς δὲ βάζει ὁ νοῦς του τὸν κίνδυνο καὶ τὸ δόλο!»

Θυμωμένος ὁ βασιλιάς δὲ στάθηκε νᾶκούσῃ ὡς τὸ τέλος αὐτὰ πὺ ἔλεγε ὁ Ράινεκε, γύρισε στὴν κάμαρά του, χωρὶς νὰ καταλάβῃ καθαρὰ τὰ λόγια τῆς ἀλεπούς· εἶχε στὸ νοῦ του νὰ τὸν καταδικάσῃ σὲ θάνατο. Ἐκεῖ στὴν κάμαρά του βρῆκε τὴ βασίλισσα πὺς ἦτανε μαζί

μέ την κυρία Ρουκενάου την είχαν πολὺ ἀπ' ἀγάπη τὴν κυρία μαίμου ὁ βασιλιάς καὶ ἡ βασίλισσα κι αὐτὸ ἦτανε νὰ βγῆ γιὰ καλὸ τοῦ Ραΐνεκε ἦτανε μορφωμένη καὶ γνωστικὴ κ' ἤξερε νὰ μιλή· ὅπου ἤθελε παρουσιαστῆ ὄλοι ἐγύριζαν καὶ τὴν ἔβλεπαν καὶ τῆς ἔκαναν μεγάλες τιμές. Εἶδε λοιπὸν αὐτὴ τὴ σύγχυσι τοῦ βασιλιά καὶ τοῦ μίλησε στοχαστικά:

«Ἄν μ' ἀκουσες καμμιά φορὰ, μεγαλειότατε, ποὺ σὲ παρακάλεσα γιὰ τίποτε, δὲ βρέθηκες ποτέ μετανωμένος καὶ μοῦ συχώρεσες τὴν τόλμη μου, νὰ σοῦ πῶ, στὴν ὀργή σου ἐπάνω, κανένα λόγο πὸ μαλακό. Δέξου λοιπὸν κι αὐτὴ τὴ φορὰ ἀκόμη νὰ μ' ἀκούσης, ἀφοῦ μάλιστα εἶνε γιὰ τὴν ἴδια μου τὴ γενιά! Ποιὸς μπορεῖ νὰ ρηθῆ τοὺς δικούς του; Γιατί, ὅτι καὶ νᾶνε, εἶνε συγγενῆς μου ὁ Ραΐνεκε καί, καθὼς μοῦ φαίνεται ἀπ' τὸ φέροσιμό του, πρέπει νὰ τὸ ἀναγνωρίσω καθαρά, μιὰ πὸν παρουσιάζεται στὴ δικαιοσύνη, ἔχω τὴν καλύτερη ἰδέα γιὰ τὴν ὑπόθεσί του. Τὸ ἴδιο κι ὁ πατέρας του, ποὺ ἦτανε ὁ εὐνοούμενος τοῦ πατέρα σου, ὑπόφερε πολλὰ ἀπὸ τὰ κακὰ στόματα καὶ τὶς ψεύτικες κατηγορίες μὰ πάντα τὶς ἀποσβόλωνε· μόλις ἐξέταζαν τὸ πρᾶμα μὲ πὸ προσοχὴ καὶ φαίνονταν φῶς φανερό· οἱ φθονεροὶ οἱ κακόβουλοι ζητοῦσαν νὰ παραστήσουν ὡς καὶ τὶς ἐκδουλεύσεις του γιὰ κακουργήματα γι' αὐτὸ ἐστάθηκε πάντα σὲ μεγαλύτερη ὑπόληψι στὴν Αὐλή, παρὰ ὅτι τώρα ὁ Ἰεζεκκιμ καὶ ὁ Μπράουν· γιὰτι γι' αὐτοὺς θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργον νὰ μπορούσαν νὰ λαφρωθοῦν ἀπὸ τὰ τόσα παράπονα ποὺ ἀκούονται συχνὰ ἐναντίον τους· μὰ

αὐτοὶ λίγο καταλαβαίνουν ἀπὸ δίκιο, ὅπως τὸ δείχτει ἡ γνώμη τους, ὅπως τὸ δείχτει ἡ ζωὴ τους».

Μὰ ὁ βασιλιάς ἀποκρίθηκε πάνω σ' αὐτά: «Πῶς μπορεῖ νὰ σὲ παραξενεύη, πὸς εἶμαι ὠργισμένος μὲ τὸ Ραΐνεκε τὸν κλέφτη, ποὺ τὶς προάλλες ἀκόμη μοῦ σκότωσε τὸ Λάμπε, ξεπλάνεσε τὸ Μπελλὺν καὶ ποὺ πὸ ξετίσιπωτα παρὰ ποτέ, ἀρνεῖται τὰ πάντα καὶ τολμᾷ νὰ καυχίεται πὸς εἶνε ὁ πὸ πιστὸς καὶ εἰλικρινῆς δοῦλος μου, ἐνῶ ὄλος ὁ κόσμος ἔχει νὰ κάμη μαζί του καὶ τὸ ἀποδείχτων καθαρά, πὸς παραβίασε τὴν ἐλεύθερή μου κυκλοφορία καὶ μὲ τὶς κλεψιές του, ἀρπαγῆς καὶ τοὺς φόβους του ρημάζει τὴ χώρα καὶ τοὺς πιστοὺς μου; Ὅχι, δὲν θὰ τὸ ὑποφέρω πιά πιότερο!»

Ἡ μαίμου τοῦ ἀποκρίθηκε: «Ἀλήθεια, σ' ὀλίγους ἔχει δοθῆ νὰ ξέρουν νὰ φέρωνται γνωστικὰ σὲ κάθε περίστασι καὶ γνωστικὰ νὰ συμβουλεύουν, καὶ κεῖνος, ποὺ τὸ πετυχαίνει αὐτὸ, κερδίζει τὴν ἐμπιστοσύνη μας· μὰ οἱ φθονεροὶ ζητοῦν νὰ τὸν βλάψουν σὰ κρυφά, κι ὅταν γίνουν πολλοί, παρουσιάζονται καὶ σὰ φανερά. Αὐτὸ ἔγινε πολλὰς φορὰς ὡς τώρα καὶ μὲ τὸ Ραΐνεκε ὅμως δὲ θὰ μπορέσουν νὰ σὲ κάμουν νὰ λησμονήσης τὶς σοφῆς συμβουλῆς ποὺ σοῦ ἔδωκε σὲ περιστάσεις ποὺ ὄλοι οἱ ἄλλοι ἔμεναν βουβοί. Τὸ ξέρεις ἀκόμα (δὲν εἶνε πολὺς καιρὸς ποὺ ἔγινε) τότε ποὺ παρουσιάστηκαν ἐμπρός σου ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ φίδι, καὶ κανεὶς δὲ γνώριζε νὰ ξεδιαλύνη τὴν ὑπόθεσι μὰ ὁ Ραΐνεκε τὸ βρῆκε καὶ τὸν παίνεσες τότε ἀπ' ὄλους πιότερο».

Κι ὁ βασιλιάς ἀποκρίθηκε, ἀφοῦ σκέφθηκε λίγο.

«Θυμοῦμαι πολὺ καλὰ τὴν ὑπόθεσι, μὰ ξεχνῶ πῶς σχετίζονται τὰ καθέκαστα ἦτανε, μοῦ φαίνεται, πολὺ μπερδεμένα· ἂν τὰ γνωρίζης ἀκόμα, πές μας τὰ νὰ τὰ-κούσω, θὰ μοῦ κάμης πολλὴ εὐχαρίστησι».

«Ἄν μοῦ τὸ διατάξῃ ὁ Κύριος», εἶπεν ἐκεῖνη, «θὰ γίνῃ τὸ θέλημά του. Πᾶνε ἴσα δυὸ χρόνια, πὺν παρουσιάσθηκ' ἐμπρὸς σου, μεγαλειότητα, ἕνας Ὁφιος καὶ σοῦ ἔκανε φριχτὰ παράπονα, πὼς ἕνας χωρικός δὲν ἐννοοῦσε νὰ υποβληθῆ σὲ δίκη, ἕνας ἄνθρωπος πὺν εἶχε δυὸ καταδικαστικὰς ἀποφάσεις στὴ ράχη του. Τὸν ἔφερε λοιπὸν τὸ χωρικὸ ἐμπρὸς στὸ Δικαστήριό σου καὶ διηγήθηκε τὴν ὑπόθεσι μὲ πολλὰ ζωνερὰ λόγια:

Θέλησεν ὁ Ὁφιος νὰ περάσῃ ἀπὸ μιὰ τρύπα στὸ φράχτη, μὰ πιάστηκε στὰ βρόχια, πὺν εἶχαν στημένα ἐμπρὸς στὸ ἄνοιγμα· ἡ θηλειὰ ἔσφιξε δυνατώτερα καὶ θᾶχανε ἐκεῖ τὴ ζωὴ του, ἂν δὲν περνοῦσε γιὰ καλὴ του τύχη ἕνας διαβάτης· τοῦ φώναξε ἀπελπισμένα: λυπήσου με καὶ γλύτωσέ με! Κι ὁ ἄνθρωπος τοῦ εἶπε: Θέλω νὰ σὲ γλυτώσω, γιὰτὶ μοῦ κάνει λύπη ἢ συμφορὰ σου· μὰ πρέπει πρῶτα νὰ μοῦ ὀρκιστῆς πὼς δὲ θὰ μοῦ κάμης κακό. Τὸ φίδι βρέθηκε πρῶθυμο καὶ τοῦ ἔκαμε τοὺς ἱερώτερους ὄρκους, πὼς μὲ κανένα τρόπο δὲ θὰ βλάβῃ τὸν εὐεργέτη του κ' ἔτσι ὁ ἄνθρωπος τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὴν παγίδα.

Ἐπροχώρησαν λιγάκι μαζί, ὅπου ἄρχισε τὸ φίδι νὰ αἰσθάνεται φοβερὴ πείνα· χυμᾶ λοιπὸν ἐπάνω στὸν ἄνθρωπο καὶ πολεμᾶ νὰ τὸν πνίξῃ ἀπ' τὸ λαρύγγι καὶ νὰ τὸν φάῃ· μὲ τρομάρα καὶ μὲ κόπο τοῦ ἔξφυγε ὁ φτω-

χός: Αὐτὴ εἶνε ἡ πληρωμὴ μου; αὐτὸ μοῦ ἄξιζε; τοῦ εἶπε· δὲν μοῦ ἔκαμες τοὺς ἱερώτερους ὄρκους; Μὰ τὸ φίδι τοῦ ἀποκρίθηκε: Ἄλλοίμονο, ἡ πείνα μὲ βασανίζει, δὲν ἔχω πῶς νὰ βοηθηθῶ· ἡ ἀνάγκη δὲ γνωρίζει νόμο, κ' ἔτσι τὸ θέλει τὸ δίκιο. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ εἶπε τότε: Ἄφησέ με μονάχα ὡς πὺν νὰ βροῦμε κανένα πὺν νὰ μᾶς κρῖνῃ ἀμερόληπτα. Κ' εἶπε τὸ σεραπετό: Καλὰ, θὰ κάμω ὑπομονὴ ὡς τότε.

Προχώρησαν λοιπὸν παραμπρὸς καὶ βροῦσαν πέρα ἀπ' τὸ ποτάμι τὸν Πφλουκεμπόιτελ, τὸν κόρακα, μὲ τὸ γυιό του, πὺν τὸν λέγανε Κουάκελερ· τοὺς κάλεσε τὸ φίδι καὶ τοὺς εἶπε: Ἐλάτε ν' ἀκούσετε. Ὁ κόρακας ἀκούσε μὲ προσοχὴ τὴν ὑπόθεσι κ' ἔβγαλε ἀμέσως τὴν ἀπόφασί του: νὰ φάῃ τὸν ἄνθρωπο· ἤλπιζε πὼς θὰ κερδίσει κι αὐτὸς κανένα κομμάτι. Τὸ φίδι ἔκαμε χαρὰ μεγάλη: τῶρα, ἔχω νικήσει· κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μοῦ κατοβάλλῃ. Ὁχι, ἀποκρίθηκε ὁ ἄνθρωπος, δὲν ἔχω ἀκόμη χάσει ὀλωδιδίου. Εἶχε τὸ δικαίωμα ἕνας ληστής νὰ καταδικάσῃ σὲ θάνατο; καὶ ἔπρεπε ἕνας μονάχα νὰ δικάσῃ; ζητῶ νέα ἀκρόασι, ὅπως τὸ ἀπαιτεῖ τὸ δίκιο· ἄς φέρωμε τὴν ὑπόθεσι μπρὸς σὲ τέσσερις, μπρὸς σὲ δέκα κι ἄς ἀκούσωμε. Ἐμπρὸς, ἄς πᾶμε! εἶπε τὸ φίδι. Πῆγαν καὶ τοὺς ἀπάντησε ὁ λύκος κ' ἡ ἀρκοῦδα καὶ στάθηκαν μαζί. Ὁ ἄνθρωπος εἶχε νὰ φοβᾶται τῶρα ὄλα· γιὰτὶ ἦτανε κίνδυνος νὰ βρεθῆ ἀνάμεσα στοὺς πέντε, κι ἀνάμεσα μάλιστα σὲ τέτοιους συντρόφους· τὸν εἶχανε στὴ μέση ὁ Ὁφιος, ὁ λύκος, ἡ ἀρκοῦδα καὶ τὰ κοράκια· ἡ θέσι του ἦτανε δύσκολη, γιὰτὶ εὐθὺς συνεννοήθηκαν ὁ λύκος καὶ ἡ ἀρ-

κοῦδα νὰ βγάλουν μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὴν ἀπόφασι: Εἶχε τὸ δικαίωμα τὸ φίδι νὰ σκοτώσῃ τὸν ἄνθρωπο· ἡ σκληρὴ πείνα δὲν γνωρίζει νόμο, ἡ ἀνάγκη λύνει τὸν ὄρκο. Ἄνησυχία καὶ φόβος ἔσφιγγαν τὴν καρδιὰ τοῦ δυστυχισμένου, γιατί ὅλοι θέλανε τὴ ζωὴ του. Τότε χύμιζεν ὁ Ὅφις μὲ λυσσασμένο σφύριγμα καὶ ξέρασε τὸ φαράκι ἐπάνω του, ἐνῶ ἐκεῖνος πήδησε πίσω κατατρομαγμένος: Κάνεις μεγάλη ἀδικία, τοῦ φώναξε· ποῖος σ' ἔκαμε κύριο τῆς ζωῆς μου; Ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε: Τάκουσες καὶ μόνος σου· δυὸ φορὲς ἔβγαλαν ἀπόφασι οἱ δικαστὲς καὶ τίς δυὸ ἔχασες. Κι ὁ ἄνθρωπος εἶπε: Οἱ ἴδιοι κλέφτουν καὶ ληστεύουν· δὲν τοὺς ἀναγνωρίζω νὰ πᾶμε στὸ βασιλιᾶ. Ὅτι ἀποφασίση ἐκεῖνος, κλίνω τὸ κεφάλι ἂν χάσω, κακὸ μεγάλο θὰ εἶνε πάντα γιὰ μένα, μὰ μο-
λαταῦτα θὰ τὸ ὑποφέρω. Καὶ εἶπεν ὁ λύκος κ' ἡ ἀρκοῦδα κοροϊδευτικά: Μπορεῖς νὰ δοκιμάσης, μὰ θὰ κερδίσῃ τὸ φίδι δὲν ζητᾶ καλύτερο. Γιατ' εἶχανε τὴν ἰδέα πὼς καὶ ὅλοι οἱ ἄρχοντες τῆς Αὐλῆς θὰ ἔβγαζαν τὴν ἴδια ἀπόφασι, καὶ πήγανε μ' αὐτὴ τὴν πεποίθησι, ὀδηγώντας τὸν ἄνθρωπο. Παρουσιάστηκαν ἐμπρὸς του, τὸ φίδι, ὁ λύκος, ἡ ἀρκοῦδα καὶ τὰ κοράκια· ναί, παρουσιάστηκε κι ὁ ἴδιος ὁ λύκος, τρίτος, εἶχε καὶ δυὸ παιδιά, Ἄϊτελ-
μπαουχ λέγανε τὸ ἓνα καὶ Νίμμεσατ τὸ ἄλλο· ἦρθαν κι αὐτὰ γιὰ νὰ λάβουν τὸ μερίδιό τους, γιατί εἶνε πάντ' ἀχόρταγα, καὶ οὐρλιαζαν, μπρὸς στὴν ἀφεντιά σου, μ' ἀνυπόφορη προστυχιά, ὅπου ἀναγκάστηκες νὰποκλείσης ἀπὸ τὴν Αὐλὴ τοὺς δυὸ τοὺς χωριάτες.

Τότε ὁ ἄνθρωπος ζήτησε τὴ βασιλικὴ σου χάρι.

διηγήθηκε πὼς θέλησε τὸ φίδι νὰ τὸν σκοτώσῃ· πὼς ἔξεχασε ὀλωσιόλου τὴν εὐεργεσία, πὼς πάτησε τὸν ὄρκο του· καὶ παρακαλοῦσε γιὰ νὰ σωθῆ ἀπὸ τ' ἄδικο. Μὰ τὸ φίδι δὲν ἀρνιότανε τίποτε: Μὲ βιάζει ἡ παντοδύναμη ἀνάγκη τῆς πείνας, ποὺ δὲ γνωρίζει κανένα νόμο.

Βρέθηκες, μεγαλειότατε, σὲ πολὺ στενόχωρη θέσι τὸ προᾶγμα σοῦ φαίνονταν πολὺ λεπτὸ καὶ δύσκολο νὰποφασίσης ὅπως θὰ ἦταν σύμφωνα μὲ τὸ δίκιο· ἔβλεπες πὼς ἦταν σκληρὸ νὰ καταδικάσης τὸν καλὸ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ δείχτηκε τόσο πονετικός· ἀπ' ἄλλο μέρος πάλι ἔβαζες μὲ τὸ νοῦ σου τὴν πείνα, ποὺ δὲ χωράτευε· κ' ἔτσι ἔφερες τὸ ζήτημα στοὺς συμβούλους. Μὰ γιὰ κακὴ τύχη, τῶν περισσότερων ἢ γνώμη ἦταν καταδικαστικὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, γιατί ὠρέγονταν κι αὐτοὶ τὸ δεῖπνος κ' ἤθελαν νὰ βοηθήσουν τὸ φίδι. Μὰ ἐσὺ ἔστειλες ἀνθρώπους νὰ καλέσουν τὸ Ράινεκε· ὅλοι οἱ ἄλλοι ἤξεραν μόνον νὰ μιλοῦν πολλὰ καὶ δὲν ἦτανε σὲ θέσι νὰ ξεδιαλύνουν τὸ προᾶμα σύμφωνα μὲ τὸ δίκιο. Ἦρθεν ὁ Ράινεκε κι ἄκουσε τὸ ζήτημα· ἐσὺ τοῦ ἄφησες τὴν κρίσι στὰ χέρια, ὅπως ἤθελε ἀποφασίσει αὐτός, ἔτσι καὶ νὰ γίνῃ.

Ὁ Ράινεκε εἶπε, ἀφοῦ καλοστοχάστηκε πρώτα· «Βρίσκω πὼς εἶνε ἀνάγκη, πρὶν ἀπ' ὅλα, νὰ ἐπισκεφτοῦμε τὸ μέρος καὶ ἀφοῦ δῶ τὸ φίδι δεμένο, ὅπως τὸ βρῆκε ὁ χωρικός, τότε θὰ εἶνε εὐκόλο νὰποφασίση κανεὶς. Ἔδεσαν λοιπὸν πάλι ξανά τὸ φίδι στὴν ἴδια θέσι, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, ὅπως τὸ βρῆκε ὁ χωρικός στὸ φράχτη.

Καὶ σ' αὐτὸ ἐπάνω εἶπε ὁ Ράινεκε: «Τώρα ἐδῶ εἶνε

ὁ καθέννας των στήν πρωτυτερινή τους θέσι καὶ κανεὶς δὲν ἔχει οὔτε χάσει οὔτε κερδίσει· τώρα, κατὰ τὴν ἰδέα μου, μιλεῖ τὸ δίκιο μόνο του· ἂν τοῦ ἀρέσει τοῦ ἀνθρώπου, μπορεῖ νὰ γλυτώσει ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ φίδι ἀπὸ τὴ θηλειά· ἂν ὄχι, ὡς τὸ ἀφήσει κρεμασμένο· μπορεῖ ἐλεύθερα, μὲ τὴν τιμὴ του, νὰ πάη τὸ δρόμο σὲς δουλειές του· μιὰ πού τὸ φίδι φάνηκε ἄπιστο, ἀφοῦ δέχτηκε τὴν εὐεργεσία, τὸ σωστὸ εἶνε νᾶχη τώρα κι ὁ ἀνθρώπος τὴν ἐκλογὴ· αὐτὸ εἶνε κατὰ τὴν ἰδέα μου, τὸ ἀληθινὸ πνεῦμα τοῦ νόμου· ἂν κανεὶς ἄλλος τὸ νοιώθῃ καλύτερα, ὡς πῆ νὰ τὸν ἀκούσωμε».

Αὐτὴ ἡ γνώμη σοῦ ἄρεσε τότε καὶ σ' ὄλους μαζί τοὺς συμβούλους. Ὁ Ραίνεκε ἄκουσε πολλοὺς ἐπαίνους, ὁ χωρικὸς σ' εὐχαρίστησε κι ὁ καθέννας ἐγκωμίαζε τὴ σοφία τοῦ Ραίνεκε· κ' ἡ ἴδια ἡ βασίλισσα τὸν ἐγκωμίασε. Ἐκαμαν τότε καὶ πολλὲς ἄλλες ὁμιλίαι: Ὁ Ἰζεγκριμ κι ὁ Μπράουν θὰ ἦταν πιὸ πολὺ χρήσιμοι στὸν πόλεμο, τοὺς εἶχαν ὅλοι σὲ φόβο παντοῦ καὶ βρισκόνταν πάντα ἐκεῖ πού ἦταν γιὰ νὰ φαγωθοῦν ὅλα· κι ὁ ἕνας κι ὁ ἄλλος ἦτανε μεγάλος καὶ δυνατὸς καὶ τολμηρός, κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ τὸ ἀρνηθῆ αὐτό· ὅμως, στὸ συμβούλιο, τοὺς ἔλειπε συχνὰ ἡ φρονιμάδα πού χρειάζονταν· γιὰτὶ εἶχαν συνήθεια νὰ ἐμπιστεύονται πολὺ στὴ δυνάμει τους· ὅταν ὅμως ξεκινοῦν γιὰ τὸ σεφέρι καὶ φτάσει κοντὰ ἡ δουλειά, τότε ἀρχίζει τὸ πρᾶμα νὰ κουτσαίνει. Ὅσο μένουν σπιτι, δὲν ἔχεις νὰ δῆς κανένα μὲ πιότερη καρδιά ἀπ' αὐτούς· μὰ ἔξω, ἔχουν πιὸ καλὰ νὰ στέκουν πίσω στὰ κατάρια· γιὰτὶ μιὰ νᾶρχιση νὰ πέφτῃ τὸ ξύλο στὰ γεμάτα,

τὶς περιλαβαίνει κανεὶς τὸ ἴδιο, ὅπως κι ὁ κάθε ἄλλος. Οἱ λύκοι κι οἱ ἀρκοῦδες ρημάζουν τὴ χώρα· ὀλίγο τοὺς μέλει, τίνος εἶνε τὸ σπιτι πού τὸ τρώγει ἡ φλόγα, αὐτοὺς τὸ φυσικὸ τους εἶνε νὰ ζεσταίνονται πάντα στὰ κάρβουνα καὶ δὲ λυποῦνται κανένα, φτάνει νᾶνε γεμάτη ἡ σγάρα τους. Αὐτοὶ ρουφοῦν ταῦτά, ἀφήνουν τὰ ξώφλοια στοὺς φτωχοὺς κ' ἔχουν ἀκόμα τὴν ἰδέα πὼς εἶνε δίκια μερασμένα. Ἀπεναντίας ὁ Ραίνεκε μὲ τὴ γενιά του γνωρίζει πολὺ καλὰ ἀπὸ κρίσι καὶ στόχασι κι ἂν καμμιὰ φορὰ λαθέψῃ κι ὅλας, δὲν εἶνε ἐπὶ τέλους, μεγαλειότατε, ἀπὸ πέτρα· μὰ ποτὲ δὲν θὰ βρῆς ἄλλο καλύτερό του σύμβουλο· γι' αὐτὸ συχώρεσέ τον, σὲ παρακαλῶ!»

Ὁ βασιλιάς ἀποκρίθηκε: «Θέλω νὰ τὸ σκεφθῶ· ἡ ἀπόφασι ἐβγήκε καθὼς τὸ εἶπες, τὸ φίδι πῆρε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του· μὰ, στὸ βάθος, μένει πάντα ὁ Ραίνεκε ἕνας κατεργάρας, πὼς εἶνε δυνατὸν νὰ διορθωθῆ; κάνει κανεὶς καμμιὰ συμφωνία μαζί του, στὸ τέλος θὰ βρεθῆ γελασμένος, γιὰτὶ ξέρει καὶ ξεγλυστοῦ μὲ τέτοια πονηριά, πού ποιὸς μπορεῖ νὰ τοῦ παραβγῆ; λύκος, ἀρκοῦδα καὶ γάτος, κουνέλι καὶ καρακάξα δὲν εἶνε ἀρκετὰ σβέλτοι ἐμπρός του, τὴν παθαίνουν καὶ ντροπιάζονται πάντα· τοῦ ἐνὸς ἔχει πάρει τὸ ἐν' αὐτί, τοῦ ἄλλου τὸ μάτι, τοῦ τρίτου τὴ ζωὴ. Ἀλήθεια εἶμαι νᾶπορήσω πὼς ἐσὺ νὰ συνηγορῆς γιὰ τέτοιο κακὸ ἀνθρώπο καὶ νὰ ὑπερασπίξῃσαι τὴν ὑπόθεσί του».

«Μεγαλειότατε», ἀποκρίθηκε ἡ μαίμου, «δὲν μπορῶ νὰ τὸ κρύψω· ἡ γενιά του εἶνε μεγάλη καὶ δυνατή· πρέπει νὰ τὸ συλλογισθῆς αὐτό».

Τότε ὁ βασιλιᾶς σηκώθηκε νὰ βγῆ ἔξω· ἦταν ὅλοι μαζεμένοι καὶ τὸν περιέμεναν· εἶδε μὲς στὴ συνάθροισι πολλοὺς ἀπὸ τοὺς στενοὺς συγγενεῖς τοῦ Ράινεκε· ἦρθαν γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὸν ἐξάδερφό τους, δύσκολο θάταν νὰ τοὺς πῆ ὅλους κανεῖς μὲ τὰ ὀνόματά τους. Εἶδε λοιπὸν αὐτὴ τὴ μεγάλη γενιά, εἶδε κι ἀπὸ τᾶλλο μέρος τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ράινεκε· ἡ Αὐλὴ φαίνονταν μερασμένη.

Τότε ἄρχισε ὁ βασιλιᾶς: «Ἄκουσέ μου, Ράινεκε! μπορεῖς νὰ δικαιολογηθῆς γι' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα, ποὺ σκότωσες μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Μπελλὺν τὸν πιστό μου τὸν Λάμπε; καὶ πῶς μοῦ ἐβάλετε, ἀδιάντροποι ἑσεῖς, τὴν κεφαλή του μὲς στὸ ταγάρι, σὰν νᾶτανε γράμματα; τὸ κάμετε αὐτὸ γιὰ νὰ μ' ἐξευτελίσειτ' ἐμένα· τὸν ἕνα τὸν ἐτιμώρησα τώρα, ἔλαβε ὁ Μπελλὺν τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του· περιέμενε καὶ σὺ τὸ ἴδιο!»

«Ἄλλοίμονο σ' ἐμένα!» εἶπε ὁ Ράινεκε· «μακάρι νᾶμουν πεθαμένος! Ἄκουσέ με, κι ὅπως βρεθῆ τὸ πρᾶμα, ἔτσι ἄς γίνῃ ἂν εἶμαι ἔνοχος, τότε σκότωσέ με ἀμέσως! μὰ ποτὲ δὲ θὰ βγάλω ἀπὸ μέσα μου αὐτὸ τὸν καὺμὸ καὶ τὴν ἔγνοια, εἶμαι χαμένος· γιὰ τὸν προδότην ὁ Μπελλὺν μοῦ ἔκλεψε τοὺς μεγαλύτερους θησαυροὺς, ποὺ τέτοιους σὰν κι αὐτοὺς δὲν εἶδε ποτὲ ἀνθρώπου μάτι· ἄχ! ἐστοίχισαν τοῦ Λάμπε τὴ ζωὴ του! τοὺς πιστεύθηκα στοὺς δύο τους, κι ὁ Μπελλὺν τᾶκλεψε τᾶνεχτίμητα τὰ πράματα· νὰ μποροῦσε τοῦλάχιστον νᾶβρισκε κανεῖς τὰ ἴχνη τους! μὰ φοβοῦμαι πῶς κανεῖς πιά δὲ θὰ τὰ ξανάβρῃ καὶ πῶς θὰ ἔχουν χαθῆ γιὰ πάντα».

Σ' αὐτὸ ἐπάνω πῆρε τὸ λόγο ἡ μαίμου: «Γιὰ νὰ πελπίζεται κανεῖς; φτάνει νᾶνε μόνο στὴ γῆ, καὶ δὲ χάθηκε ἀκόμα κάθε ἐλπίδα· πάντα εἶνε καιρὸς νὰ πάμε καὶ νὰ ἐξετάσωμε προσεχτικὰ λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς. Ὅμως δὲ μᾶς λές, πῶς ἦταν αὐτοὶ οἱ θησαυροί;»

Ὁ Ράινεκε ἀποκρίθηκε: «Ἦτανε τόσο ἀνεχτίμητοι, ποὺ ποτὲ πιά δὲ θὰ τοὺς ξαναβροῦμε· ὅποιος τοὺς ἔχει στὰ χέρια του, θὰ τοὺς φυλάξῃ βέβαια τί καὺμὸ καὶ πικρα ποὺ ἔχει νὰ πάρῃ ἡ κερὰ Ἐρμελίνα! ποτὲ δὲ θὰ μοῦ τὸ συχωρέσῃ, γιὰ τὴν δὲ μ' ἄφηνε νὰ μπιστευθῶ στοὺς δύο τους τέτοια ἀνεχτίμητα ζοβαερικά· καὶ τώρα ἔπλασαν ἕνα σωρὸ ψέματα εἰς βάρος μου καὶ θέλουν νὰ μὲ κατηγορήσουν· μὰ ἐγὼ θὰ πολεμήσω γιὰ τὸ δίκιο μου, θὰ περιμένω τὴν ἀπόφασιν, κι ἂν ἀθρωθῶ, θὰ πάρω γύρω χῶρες καὶ βασίλεια καὶ θὰ ψάξω νὰ βρῶ τοὺς θησαυροὺς, κι ἂν ἦταν νὰ χάσω ἀκόμη τὴ ζωὴ μου».

ΑΣΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ

«**Β**ΑΣΙΛΙΑ ΜΟΥ», εἶπε κατόπι ὁ παμπόνηρος ὁ ρή-
τορας, «δῶσε μου τὴν ἄδεια νὰ διηγηθῶ ἐμπρὸς
στοὺς φίλους μου ὅλα τὰ πολύτιμα πράγματα πού τὰ
εἶχα προωρισμένα γιὰ σένα. Ἄν καὶ δὲν τὰ ἔλαβες, μο-
λαταῦτα ἢ πρόθεσίς μου ἦταν ἐπαινετή».

«Λέγε», ἀποκρίθηκε ὁ βασιλιάς, «μὰ μὲ λίγα λόγια».

«Εὐτυχία καὶ τιμὴ, πάει χάθηκαν θὰ τὰ μάθης
ὅλα», εἶπε λυπημένος ὁ Ράινκε: «τὸ πρῶτο ἀπ' αὐτὰ
τὰ ἀνεχτίμητα χρυσαφικά ἦταν ἓνα δαχτυλίδι τῶδωσα
στοῦ Μπελλὺν γιὰ νὰ τὸ φέρῃ στοῦ βασιλιά μου ἦταν
μ' ἓνα θαυμαστὸ τρόπο δουλεμένο αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι,
πού ἄξιζε νὰ λάμπῃ μὲς στοὺς θησαυροὺς τοῦ ἀφέντη
μας, φτιασμένο ἀπὸ φῖνο μάλαμα. Ἀπὸ τὸ μέσα μέρος
πού εἶνε στραμμένο πρὸς τὸ δάχτυλο, ἦτανε σκαλισμέ-
να γράμματα: τρεῖς ἑβραϊκὲς λέξεις, πού εἶχαν πολὺ ἰ-
διαίτερη σημασία: κανεὶς σ' αὐτὲς τὶς χῶρες δὲ θὰ μπο-
ροῦσε εὐκόλα νὰ τὶς ἐξηγήσῃ· μόνον ὁ Ἄβρονδὸν φὸν
Τρίρ ἦταν σὲ θέσι νὰ τὶς διαβάσῃ· αὐτὸς εἶνε ἓνας
Ἑβραῖος διαβασμένος καὶ γνωρίζει ὅλες τὶς γλῶσσες πού
μιλοῦν ἀπὸ τὸ Πουατοῦ ὡς τὴ Λυνεμπούργ καὶ ξέρει
πρὸ πάντων ἀπὸ βότανα καὶ πετράδια. Ὅταν τοῦ ἔδει-
ξα τὸ δαχτυλίδι, μοῦ εἶπε: «Πολύτιμα πράγματα κρύβον-
ται ἐδῶ μέσα αὐτὰ τὰ τρία χαραγμένα ὀνόματα τάφε-
ρε ἐδῶ κάτω ἀπὸ τὸν παράδεισο ὁ Σήθ, ὁ θεοφοβού-

μενος, ὅταν ζητοῦσε τὸ λάδι τῆς ἐσπλαχνίας· κι ὅποιος
τὸ φορεῖ στοῦ δάχτυλο δὲν ἔχει φόβο ἀπὸ κανένα κίν-
δυνο· δὲ μπορεῖ νὰ τοῦ κάμουν κακὸ οὔτε βροντὲς οὔ-
τε ἀστραπὲς οὔτε μάγια» ἔλεγε ἀκόμη πὼς εἶχε διαβάσει
πὼς ὅποιος φοροῦσε τὸ δαχτυλίδι αὐτὸ στοῦ χέρι δὲν εἶχε
φόβο νὰ κρῶσῃ οὔτε στὴν πιὸ φοβερὴ παγωνιά καὶ
θὰ ζοῦσε σίγουρα ἡσυχὰ γερατειά· ἀπὸ τὸ ἔξω μέρος
εἶχε ἓνα πολύτιμο πετράδι, ἓνα λαμπρὸ καρβούνη· αὐτὸ
λαμποκοποῦσε τὴ νύχτα κ' ἔδειχτε καθαρὰ ὅλα τὰ πρά-
ματα· εἶχε πολλὰ χαρίσματα αὐτὸ τὸ πετράδι· ἔκανε καλὰ
τοὺς ἄρρωστους, ὅποιος τὸ ἄγγιζε γλύτωνε ἀπὸ κάθε
κακὸ καὶ στενοχώρια· μόνον τὸ θάνατο πού δὲ νικοῦσε·
κι ἄλλες ἀκόμη ἀρετὲς μοῦ φανέρωσε ὁ δάσκαλος ὁ κά-
τοχὸς του ταξιδεύει ἀφοβα κάθε χώρα, δὲν τὸν βλά-
φτουν οὔτε νερὸ οὔτε φωτιά· οὔτε νὰ πιαστῇ φοβᾶται,
οὔτε ἀπὸ προδοσία φοβᾶται, καὶ κάθε δύναμι τοῦ ἐχ-
θροῦ ξεφεύγει· ἂν κοιτάξῃ νησιτικὸς τὴν πέτρα, μπορεῖ
στον πόλεμο νὰ νικήσῃ μόνος του ἑκατὸ καὶ πιότερους·
ἢ δύναμι τῆς πέτρας κόβει τὴν ἐνέργειά τους ἀπὸ τὰ
φαρμάκια κι ἀπὸ κάθε βλαβερὸ χυμὸ· ἀκόμη ξερριζώνει
τὴν ἐχθρα κι ἂν κανένας δὲν ἀγαπᾷ τὸν κάτοχό της, σὲ
λίγο καιρὸ νοιώθει ν' ἀλλάζουν τὰ αἰσθήματά του.
Ποιὸς θὰμποροῦσε νὰ ἱστορήσῃ ὅλες τὶς ἀρετὲς αὐτῆς
τῆς πέτρας, πού τὴν βρῆκα μέσα στοῦ θησαυροῦ τοῦ πα-
τέρα μου καὶ πού ἡ ἰδέα μου ἦτανε νὰ τὴ στείλω στοῦ
βασιλιά; γιὰτὶ ἐγὼ δὲν ἤμουν ἄξιος γιὰ τέτοιο πολύτιμο
δαχτυλίδι, τῶξερα πολὺ καλὰ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐκεῖνου, ἔτσι
τῶκρινα ἐγὼ, πού εἶνε ὁ πιὸ τρανύτερος μέσα σ' ὅλους·

ἡ δική μας ἡ εὐτυχία κι ὄλο μας τὸ βιὸς ἀπ' αὐτὸν μονάχα κρέμονται, καὶ ἤλπιστα ἔτσι νὰ προστατεύω τὴ ζωὴ του ἀπὸ κάθε κακό.

Ἐξω ἀπ' αὐτὸ ἦταν νὰ προσφέρῃ ὁ Μπελλὸν ὁ κριὸς καὶ στὴ βασίλισσα ἓνα χτένι κ' ἓνα καθρέφτη, γιὰ νὰ μοῦ θυμᾶται τὰ εἶχα πάρεῖ μιὰ μέρα γιὰ δική μου εὐχαρίστησι ἀπὸ τὸ θησαυρὸ τοῦ πατέρα μου. ὦραιότερα πράγματα ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶχε ἄλλα στὴ γῆς· ὦ, πόσες φορὲς μοῦ τὰ ζήτησε ἡ γυναῖκα μου καὶ τὰ ἤθελε νὰ τᾶχη δικὰ της! τίποτε δὲν ἐπιθυμοῦσε περισσότερο ἀπ' ὅλα τᾶγαθὰ τοῦ κόσμου κ' εἶχαμε συχνὰ μαλλώματα ἐξ αἰτίας αὐτό· μὰ ποτὲ δὲ μπόρεσε νὰ μὲ καταφέρῃ. Ἐστελλα λοιπὸν τώρα, μ' ὄλη τὴ καλή μου προαίρεσι, τὸ χτένι μὲ τὸν καθρέφτη στὴ χαριτωμένη μας Κυρία, τὴ βασίλισσα, ποῦ πάντα μοῦ ἔχει δώσει τόσα μεγάλα δείγματα τῆς καλωσύνης της καὶ μὲ προστάτευσε ἀπὸ κάθε κακό· συχνὰ ἔλεγε γιὰ μένα ἓνα καλὸ λογάκι γιὰτὶ εἶνε εὐγενής, ὑψηλῆς καταγωγῆς καὶ τὴν στολίζει ἡ ἀρετὴ τῆς ἀξίξε τὸ χτένι καὶ ὁ καθρέφτης· μὰ, κοῦμα! δὲν ἦταν νὰ τὰ δῆ στὰ μάτια της, πᾶνε, χάθηκαν γιὰ πάντα!

Τώρα νὰ ποῦμε γιὰ τὸ χτένι· γιὰ νὰ τὸ κάμῃ, εἶχε πάρη ὁ τεχνίτης κόκκαλο ἀπὸ πᾶνθηρα, ἀπομεινάρι ἀπὸ τὸ εὐγενικὸ τοῦτο ζῷο ποῦ ζῆ ἀνάμεσα Ἰνδίες καὶ παράδεισο· λογιῆς λογιῆς χρώματα στολίζουν τὸ δέγμα του καὶ γλυκειὲς μυρωδιὲς σκορπίζουν ὀλόγυρά του, ὅπου πηγαίνει· γι' αὐτὸ τᾶλλα ζῷα τὸ ἀκλουθοῦν ἀπὸ πίσω στὸ δρόμο του μὲ τόση εὐχαρίστησι· γιὰτὶ γίνονται καλά ἀπ' αὐτὴ τὴ μυρουδιά, καθὼς τὸ αἰσθάνονται καὶ τὸ

ὁμολογοῦν ὅλα· ἀπὸ τέτοιο λοιπὸν κόκκαλο ἦταν φτιασμένο τὸ ὠραῖο τὸ χτένι μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια· λαμπερὸ σὰν ἀσήμι κι ἄσπρο κ' ἔτσι καθαρό, ποῦ δὲ λέγεται ἡ μυρουδιά του περνοῦσε γαροῦφαλλο καὶ κανέλλα· γιὰτὶ ὅταν πεθαίνει τὸ ζῷο, ἡ μυρουδιά του διαπερνᾷ σ' ὅλα τὰ κόκκαλα καὶ μένει παντοτεινὰ σ' αὐτὰ καὶ δὲν τᾶφήνει ποτὲ νὰ σαπίσουν· διώχτει μακρὰ τὴν πανούκλα καὶ κάθε φαρμακεμένη πνοή.

Ἐξ' ἀπ' αὐτὸ ἔβλεπε κανεὶς στὴ ράχη τοῦ χτενιοῦ ἀνάγλυφες τὶς πιὸ μοναδικὲς εἰκόνες περιπλεγμένες μὲ κομψὰ μαλαματένια κλαδάκια καὶ μὲ κόκκινο καὶ γαλάζιο λαζούρι· στὸ καταμεσὶς τὸ χῶρισμα ἦταν ἱστορισμένη μὲ τέχνη ἡ ἱστορία τοῦ Πάρη τοῦ τρωαδίτη· πῶς μιὰ μέρα, ἐκεῖ ποῦ κάθονταν σὲ μιὰ πηγὴ εἶδε μπρὸς του τρεῖς θεϊκὲς γυναῖκες, τὶς λέγανε Παλλάδα, Ἑρα καὶ Ἀφροδίτη· αὐτὲς ἀφοῦ ἐμάλλωναν πολλὴ ὥρα μεταξὺ τους, γιὰτὶ καθεμιὰ ἤθελε νᾶχη δικὸ της τὸ μῆλο, ποῦ ὡς τώρα ἦτανε καὶ τῶν τριῶν μαζί, ἐπὶ τέλους συμφώνησαν νὰ τὸ προσφέρῃ ὁ Πάρις στὴν ὠραιότερη κ' ἐκείνη μόνη νὰ τᾶχη.

Καὶ ὁ νέος τὶς παρατηροῦσε καλὰ μὲ πολλὴ προσοχή. Ἡ Ἑρα τοῦ εἶπε: Ἄν πάρω ἐγὼ τὸ μῆλο, ἂν μὲ ἀναγνωρίσης ἐμένα γιὰ ἐμορφότερη, θὰ γίνης πρῶτος ἀπ' ὅλους στὰ πλούτη. Ἡ Παλλάδα τοῦ εἶπε κατόπι: Σκέψου το καλὰ καὶ δῶσε μου τὸ μῆλο ἐμένα· θὰ γίνης ὁ πιὸ δυνατὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου· θὰ σὲ φοβοῦνται ὅλοι, μόνο τᾶνομά σου νὰ ποῦν, κ' ἐχθροὶ καὶ φίλοι. Ἡ Ἀφροδίτη πάλιν εἶπε: Τί χρειάζεται ἡ δύναμις; τί χρει-

αζονται οἱ θησαυροί; δὲν εἶνε πατέρας σου ὁ βασιλιάς ὁ Πρίαμος; τὰδέρφια σου, ὁ Ἐχτορας κ' οἱ ἄλλοι, δὲν εἶνε πλούσιοι καὶ δυνατοὶ μὲς στή χώρα; τὴν Τροία δὲν τὴν προστατεύει ὁ στρατός της καὶ δὲν ἔχετε ὑποτάξει τὴ χώρα ὀλόγυρα καὶ μακρυνούς λαούς; ἂν μὲ κηρύξης γιὰ ὠραιότερη καὶ μοῦ παραδώσης ἐμένα τὸ μῆλο θὰ χαρῆς τὸν πολυτιμότερο θησαυρὸ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο· αὐτὸς ὁ θησαυρὸς εἶνε μιὰ ξεχωριστὴ γυναῖκα, ἡ ἔμορφότερη ἀπ' ὅλες, ἐνάρετη, εὐγενικὰ καὶ φρόνιμη, ποὺς θὰ μποροῦσε νὰ τὴν παινέσῃ ὅσο τῆς ἀξίζει; δῶσε μου τὸ μῆλο καὶ θὰ κάμης δική σου τὴ γυναῖκα τοῦ Ἑλληνα βασιλιᾶ, τὴν ὠραία Ἑλένη θέλω νὰ πῶ, τὸ θησαυρὸ τῶν θησαυρῶν.

Καὶ τῆς ἔδωσε τὸ μῆλο καὶ τὴν ἐκήρυξε τὴν ὠραιότερη ἀπ' ὅλες· μὰ καὶ κείνη τὸν βοήθησε πάλι νὰ κλέψῃ τὴν ὠραία βασίλισσα, τὴ γυναῖκα τοῦ Μενελάου, κ' ἔγινε δική του στὴν Τρωάδα. Αὐτὴ λοιπὸν τὴν ἱστορία ἔβλεπε κανεὶς σκαλισμένη στὸ καταμεσις τὸ μέρος τοῦ χτενιοῦ· κ' ἦταν κι ἄλλες ἱστορίες, ὀλόγυρα, μὲ τεχνικὲς ἐπιγραφές· δὲν εἶχε παρὰ νὰ τις διαβάσῃ κανεὶς, κ' ἔτσι καταλάβαινε τὴν ἱστορία.

Ἀκούσετε τώρα νὰ σᾶς πῶ γιὰ τὸν καθρέφτη, ποὺ σὲ τόπο γυαλιοῦ εἶχε ἕνα σμαράγδι, ξεχωριστὸ στὴ λάμψη καὶ τὴν ἔμορφιά· ἔδειχτε μέσα τὸ κάθε τι, καὶ μιλια μακρὰ νὰ γένονταν τίποτα, εἴτε μέρα ἦταν εἴτε νύχτα· κι ἂν εἶχε κανεὶς τίποτε ἐλάττωμα στὸ πρόσωπο, ὅ,τι καὶ νᾶτανε, ἕνα σημαδάκι στὸ μάτι, μιὰ νὰ κοιτάζονταν μέσα στὸν καθρέφτη, καὶ στὴ στιγμή ἀμέσως γί-

νονταν ἄφαντα ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ κάθε ξένο ἀσκήμισμα· εἶνε λοιπὸν νὰ παραξενεύεται κανεὶς, γιὰτὶ νὰ λυποῦμαι ποὺ τὸν ἔχασα αὐτὸ τὸν καθρέφτη; Γιὰ κορνίζα εἶχαν πάρεῖ ἕνα πολύτιμο ξύλο, ποὺ τὸ λένε Σετύμ, στερεὸ καὶ γυαλιστερό· κανένα σκουλήκι δὲν τὸ προσβάλλει καὶ τῶχουνε, φυσικὰ, πὺ πολὺ κι ἀπὸ μάλαμα· μόνον τὸ ἀμπανόζι τὸ πλησιάζει κάπως. Ἀπ' αὐτὸ τὸ ξύλο μιὰ φορὰ, στὸν καιρὸ τοῦ βασιλιᾶ Κρομπάρδη, ἕνας περίφημος τεχνίτης ἔφτιασε ἕνα ἄλλογο μὲ σπάνια δύναμι· μιὰ ὥρα ἔφτανε κι ὄχι παραπάνω γιὰ νὰ κάμῃ ὁ καβαλλάρης, ἕκατὸ μίλια· δὲν μπορῶ γιὰ τώρα νὰ σᾶς διηγηθῶ καταλεπτῶς τὸ πρᾶμα, γιὰτὶ δὲ βρέθηκε ἀκόμη παρόμοιο ἄλλογο, ἀπὸ τότε ποὺ ὑπάρχει ὁ κόσμος.

Ἐνάμισυ πόδι ἦταν τὸ φάρδος τῆς κορνίζας ὀλόγυρα στὴν πλάκα τοῦ καθρέφτη κ' ἦταν στολισμένο μὲ τεχνικὰ σκαλισματα καὶ μὲ χρυσᾶ γράμματα κάτω ἀπὸ κάθε εἰκόνα γραμμένη, ὅπως ταιριάζει, ἡ ἐξήγησί της· θὰ σᾶς διηγηθῶ μὲ λίγα λόγια τὶς ἱστορίες: Ἡ πρώτη ἦταν τοῦ ζουλιάρικου ἄλλογου, ποὺ ἤθελε νὰ παραβγῆ στὸ δρόμο μ' ἕνα λάφι· ἔμεινε ὁμως πίσω καὶ τὸ πῆρε πολὺ ἀπὸ πόνου· ἔτρεξε λοιπὸν καὶ βοῆκε ἕνα βοσκὸ καὶ τοῦ λέει: θὰ κάμης τὴν τύχη σου, ἂν θελήσης νὰ μ' ἀκούσης· κάθησε πάνω μου κ' ἐγὼ σὲ σηκώνω· πρὸ λίγη ὥρα ἔχει κρυφτῆ ἐκεῖ στὸ δάσος ἕνα ἐλάφι, ποὺ μπορεῖς νὰ τὸ πιάσης· θὰ πουλήσης ἀκριβὰ τὸ κρέας του, τὸ τομάρι του καὶ τὰ κέρατα· κάθησε πάνω μου καὶ θὰ τὸ κυνηγήσωμε! — Θέλω νὰ δοκιμάσω, εἶπε ὁ βοσκός, καὶ κάθησε στὴ ράχη του καὶ τρέξανε ἀπὸ κεῖ. Εἶδανε

σὲ λίγο τὸ λάφι, πῆραν γρήγορ' ἀπὸ πίσω τὰ χνάρια του καὶ τὸ βάλανε στὸ κυνηγητό· μὰ εἶχε τὴν ἀβάντα καὶ τὸ ἄλογο τὰ βρῆκε πολὺ σκοῦρα καὶ λέει στὸν ἄνθρωπο: Κατέβα λίγο γιατί κουράστηκα καὶ θέλω νὰ ξεποστάσω.—"Ὁχι, μὰ τὸ ναί! τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἄνθρωπος, θὰ κάνης ὅ,τι θέλω ἐγώ, θὰ νοιώσης τὰ σπιρουνία μου, ἐσὺ ὁ ἴδιος μοῦμαθες τὴν καρβάλλα. Κ' ἔτσι τὸ δάμασε ὁ καρβαλλάρης. Νά πῶς πλερώνεται μὲ δική του ζημιὰ, ἐκεῖνος ποὺ γιὰ νὰ βλάβῃ τοὺς ἄλλους, φορτώνεται ὁ ἴδιος μὲ κόπους καὶ βάσανα.

Θὰ σᾶς πῶ τί ἄλλο ἦταν ἀκόμα ἱστορισμένο πᾶνω στὸν καθρέφτη: ἓνας γάδαρος κ' ἓνας σκύλος ἦταν μαζί στὴν ὑπηρεσία ἑνὸς πλουσίου· ὁ σκύλος ἦταν φυσικὰ ὁ εὐνοούμενος· γιατί κάθονταν στὸ τραπέζι τοῦ κυρίου κ' ἔτρωγε μαζί του ψάρια καὶ κρέατα καὶ μάλιστα κοιμόνταν καὶ στὴν ἀγκαλιὰ τᾶφεντικοῦ, ποὺ συνήθιζε νὰ τοῦ δίνει τὸ καλύτερο ψωμί, κι αὐτὸς πάλι τοῦ κουνούσε τὴν οὐρὰ καὶ τὸν ἔγλυφε.

Ὁ Μπολτεβιν ὁ γάδαρος, ὅσο ἔβλεπε τὴν τύχη τοῦ σκύλου, τοῦ καίγονταν ἡ καρδιὰ κ' ἔλεγε μέσα του: Τί νοῦ τὸν ἔχει τᾶφεντικό, γιὰ νὰ δείχτη τέτοια μεγάλη φιλία σ' αὐτὸ τὸ τεμπέλικο πλάσμα; δὲν πηδᾷ ἐπάνω του καὶ τοῦ γλύφει τὰ γένεια; Κ' ἐγώ, πρέπει νὰ κάνω τίς δουλειές καὶ νὰ κωλοσέρνω τὰ σακκιά· ἄς δοκιμάσῃ μιὰ φορὰ νὰ κάμῃ μὲ πέντε καὶ μὲ δέκα ἀκόμη σκύλους σ' ἓνα χρόνον τὴ δουλειὰ ποὺ κάνω ἐγώ σ' ἓνα μῆνα· καὶ μολαταῦτα τοῦ δίνουν τὰ καλύτερα φαγιὰ καὶ μένα μὲ ταΐζουν ἄγερο, μ' ἀφήνουν νὰ κοιμοῦμαι στὸ ξερὸ τὸ

χῶμα, κι ὅπου μὲ σύρουν φορτωμένο ἢ καρβάλλα, μὲ κοροϊδεύουν, δὲ μπορῶ οὔτε θέλω πιά νὰ τὴν ὑποφέρω αὐτὴ τὴν κατάστασι, θὰ κοιτάξω κ' ἐγὼ νὰ κερδίσω τὴν καρδιὰ τᾶφεντικοῦ.

Ἐκεῖ ποὺ τᾶλεγε αὐτά, νὰ καὶ περνᾷ στὴν ὥρα τᾶφεντικό· ὁ γάδαρος σηκώνει ἀμέσως τὴν οὐρὰ καὶ πετιέται μὲ πηδήματα ἐπάνω του καὶ ξεφωνίζει καὶ τραγουδᾷ καὶ γκαρρίζει μ' ὅλη του τὴ δύναμι τοῦ γλυφε τὰ γένεια κ' ἤθελε, ὅπως ἔβλεπε νὰ κάνῃ ὁ σκύλος, νὰ κολλήσῃ τὴ μούρη του στὰ μάγουλά του καὶ τοῦ τὰ κατάρηξε· κατατρομαγμένος ὁ κύριος πήδησε πίσω κι ἄρχισε νὰ φωνάζῃ: πιάστε τὸ γάδαρο, σκοτώστε τον! ἦρθαν οἱ δοῦλοι, ἄρχισε νὰ πέφτη τὸ ξύλο, τὸν τράβηξαν στὸ σταῦλο, ὅπου ἔμεινε πάντα γάδαρος. Βρίσκονται πολλοὶ ἀκόμη σὰν κι αὐτόν, ποὺ ζουλεύουν τὴν καλοπέρασι τᾶλλοννοῦ, μὰ δὲν καλύτερεῦει μ' αὐτὸ ἡ δική των ἢ τύχη· μ' ἂν καιμιὰ φορὰ λάχη καὶ πλουτήνη κανεῖς των, τὸ προᾶμα πάει ἀπαράλλαχτα, σὰ νᾶτρωγε ἓνα γουρουνὶ τὴ σοῦπα μὲ τὸ χουλιάρι, ὄχι πολὺ καλύτερα, μὰ τὸ ναί. Ὁ γάδαρος ἄς κουβαλᾷ σακκιά, ἄς κοιμᾶται πᾶνω στᾶχερο, κι ἄς βροῖσῃ γαϊδουράγκαθα γιὰ τροφή του· ἂν θῆς νὰ τὸν μεταχειρισθῆς ἀλλιῶς, ὅμως πάντα ὁ ἴδιος θᾶνε· κι ὅταν ἓνας γάδαρος τύχη καὶ πάρῃ τὴν ἐξουσία, ἔχεις νὰ ἐλπίζης προκοπὴ; αὐτοὶ μόνο τὸ δικό τους συμφέρο κοιτάζουν καὶ γιὰ τίποτ' ἄλλο δὲν τοὺς γνοιάζει. X

Τώρα ἔχω νὰ πῶ γιὰ τᾶλλα κατόπι, βασιλιᾷ μου, καὶ μὴ βαρεθῆς νᾶκούσης· ἦταν ἀκόμη στὴν κορνίζα

τοῦ καθρέφτη σκαλισμένο τεχνικά κ' ιστορισμένο περὶ διαγραμμάτου, πὼς μιὰ φορὰ ὁ πατέρας μου συντρόφιασε μὲ τὸ Χίντζε, νὰ τραβήξουν γυρεύοντας περιπέτειες, καὶ πὼς ὠρρίστηκαν κ' οἱ δυὸ στὰ ἄγια νὰ μείνουν παλληκαρία ἐνωμένοι σ' ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ νὰ μεράζουν ὅ,τι πιάσουν. Ὅταν λοιπὸν ξεκίνησαν νὰ πᾶνε, βρίσκουν κάτι κνηγούς καὶ σκύλους ὅχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ δρόμο· τότε λέει ὁ Χίντζε ὁ γάτος: Ἐδῶ μοῦ φαίνεται πὼς θάκριβοπλήρωνε κανεὶς μιὰ καλὴν ὀρμήνεια! Κι ὁ γέρος μου τοῦ ἀποκρίθηκε: Βέβαια σὰν παράξενο μοιάζει τὸ πράμα, μολαταῦτα ἔχω ἀκόμη τὸ σάκκο μου γεμᾶτο μὲ καλὲς ὀρμήνεις, κι ἄς θυμηθοῦμε τὸν ὄρκο μας νὰ μείνωμε παλληκαρία ἐνωμένοι αὐτὸ εἶνε τὸ πρῶτο ἀπ' ὅλα. Μὰ ὁ Χίντζε τοῦ ξαναλέει τότε: ὅ,τι καὶ νὰ γίνῃ, ἐγὼ ξέρω πάντα ἓνα μέσο καὶ θὰ τὸ μεταχειριστῶ. Κ' ἔτσι πηδᾷ μεμιάς πάνω σ' ἓνα δέντρο, γιὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὴ φόρα τῶ σκυλιῶ κι ἀφήνει μονάχο τὸ θεῖό του. Ὁ πατέρας μου βρέθηκε ἐκεῖ ἔτσι στὰ στενά· ἔφτασαν οἱ κνηγοί· ὁ Χίντζε τοῦ λέει: Αἶ, λοιπόν, τώρα θεῖε μου, πὼς βρισκόμαστε! τί κάθεσαι καὶ δὲν ἀνοίγεις τὸ σάκκο σου; εἶνε γεμᾶτος ἀπὸ ὀρμήνεις, μεταχειρίσου λοιπὸν καμμιά τώρα, πὸν ἔφτασε ἡ ὥρα. Κ' οἱ κνηγοὶ βαροῦσαν τὸ κόρνο καὶ προσκαλοῦσαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο· ἔτρεχε ὁ πατέρας μου, τρέχανε καταπόδι του καὶ τὰ σκυλιὰ μὲ γαυγητὰ ἴδρωσε ἀπ' τὴ σφίξι του καὶ συχνὰ τοῦ ἔφευγαν ὅσο πήγαινε· βρέθηκ' ἔτσι ἐλαφρότερος καὶ τοὺς ξέφυγε τοὺς ἐχθρούς του.

Ἄτιμα, ὅπως ἀκούσετε, τὸν πρόδωσε ὁ στενώτε-

ρος συγγενῆς του, πὸν τοῦ εἶχε μολαταῦτα τὴ μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη· ἐκινδύνευσε τὴ ζωὴ του, γιὰτὶ τὰ σκυλιὰ ἦταν πολὺ γρήγορα κι ἂν δὲν εἶχε θυμηθῇ, τρέχοντας, μιὰ σπηλιὰ πὸν ἤξερε, ἦτανε ξεγραμμένος· μὰ χώθηκε ἐκεῖ μέσα καὶ τὸν χάσανε οἱ ἐχθροὶ του. Τέτοιοι παλληκαράδες βρίσκονται πολλοὶ ἀκόμη καὶ τώρα, ὅπως δείχτηκε τότε ὁ Χίντζε στὸν πατέρα μου· πὼς θέλετε νὰ τὸν ἀγαπῶ καὶ νὰ τὸν τιμῶ; τὸν μισοσυχώρεσα, ναὶ μὲν, μὰ πάντα μένει κάτι ἀκόμα. Ὅλ' αὐτὰ ἦταν ιστορισμένα στὸν καθρέφτη μὲ εἰκόνες καὶ γράμματα.

Ἐβλεπε κανεὶς ἀκόμη ἐκεῖ πάνω ἓνα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα καμώματα τοῦ λύκου: πὼς εἶνε πρόθυμος νὰ πλερώνῃ τὸ καλὸ πὸν τοῦ κάνουν. Βοήκε μιὰ φορὰ στὸ λειβάδι ἐν' ἄλλογο, πὸν τοῦ ἔμεναν μονάχα τὰ κόκκαλα πιά· μὰ εἶχε μεγάλη πείνα κι ἄρχισε νὰ τὰ τραγανίξῃ λαίμαργα καὶ τοῦ σκάλωσε ἓνα μυτερὸ κόκκαλο στὸ λαιμό· τὰ χρειάστηκε, ἦτανε πολὺ ἄσκημ' ἢ θέσι του ἔστειλε, τὸν ἐν' ἀπάνω στὸν ἄλλο, νὰ φωνάξουν τοὺς γιαιτροὺς· κανένας δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν βοηθήσῃ, ἂν κ' ἔταζε σ' ὅλους μεγάλη πληρωμὴ. Τέλος παρουσιάστηκε ὁ γερανὸς μὲ τὴν κόκκινη σκούφια στὸ κεφάλι. Γιατρέ, τὸν παρακαλοῦσε κ' ἔλεγε ὁ ἄρρωστος, σῶσε με γρήγορα ἀπ' αὐτὸ τὸ κακό· ὅ,τι θελήσῃς σοῦ τὸ δίνω, νὰ μοῦ βγάλῃς αὐτὸ τὸ κόκκαλο. Πίστεψε ὁ γερανὸς τὰ λόγια του κ' ἔχωσε τὴ μύτη καὶ τὸ κεφάλι του μὲς στὸ λαρύγγι τοῦ λύκου καὶ τραβήξε τὸ κόκκαλο. Ὁ! οὐρλιαξε ὁ λύκος, τί κακὸ πὸν μοῦκαμες! ὄχ, τί πόνος! νὰ μὴ ξαναγίνῃ αὐτὸ πιά! γι' αὐτὴ τὴ φορὰ σοῦ τὸ συ-

χωρῶ ἂν ἦτανε κανεὶς ἄλλος, δὲν θᾶχα τὴν ὑπομονὴ νὰ τὸ ὑποφέρω. Ξέγνοιασε τώρα! τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ γεροντός· ἔγινε πιά καλὰ μόνο δῶσε μου τὴν πληρωμὴ μου ἄξιζει γιατί σὲ γλύτωσα.—'Ακου μυαλά! εἶπεν ὁ λύκος. 'Εγὼ πονῶ κι αὐτὸς μου ζητᾶ πληρωμές· ἔξεχασε ἀμέσως τὴ χάρι πού τοῦ ἔχω κάμει δὲν τὸν ἄφησα νὰ βγάλῃ πίσω γερὴ τὴ μύτη του καὶ τὴν κόκκα του πού τᾶνοιωσα μὲς στὸ στόμα μου; δὲ μὲ καταπλήγωσε ὁ κουριόζος; Θὰ ἔπρεπε μὰ τὸ ναί, πού εἶνε ὁ λόγος γιὰ πληρωμὴ, ἐγὼ ὁ ἴδιος πρῶτος νὰ ζητήσω.—'Ἐτσι συνηθίζουν οἱ κατεργάρηδες νὰ φέρνουνται μὲ τοὺς δούλους των.

Αὐτὲς οἱ ἱστορίες κι ἄλλες πιότερες στόλιζαν, σκαλισμένες τεχνικά, δλόγυρα τὴν κορνίζα τοῦ καθρέφτη, καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα κοσμήματα χαραγμένα καὶ χρυσᾶ γράμματα· δὲν τὸ νόμιζα, τέτοιο τεφαρίκι πρᾶμα, ἄξιο γιὰ μένα, ἐγὼ εἶμαι πολὺ ταπεινός, καὶ γι' αὐτὸ τῶστελλα στὴν κερά μου τὴ βασίλισσα ἔλεγα ἔτσι πὼς θὰ ἔδειχα σ' αὐτὴ καὶ στὸν ἄντρα της τὸ μεγάλο μου σεβασμό, πού τοὺς ἔχω. Τὰ παιδιά μου λυπήθηκαν πολὺ, τὰ χαριτωμένα μου τ' ἀγόρια, ὅταν τὸν ἔδιναν νὰ τὸν φέρουν τὸν καθρέφτη· εἶχανε συνήθεια νὰ πηδοῦν καὶ νὰ παίξουν μὲ τὶς ὄρες μπρὸς στὸ γυαλί, τοὺς ἄρεξε νὰ κοιτάζονται μέσα, ἔβλεπαν τὶς οὐρίτσες των νὰ κρέμονται ἀπὸ πίσω τους καὶ γελοῦσανε στὰ μουσουδάκια τους. 'Αλλοίμονο! δὲν ἔβαζα ποτὲ μὲ τὸ νοῦ μου τὸ θάνατο τοῦ Λάμπε, ὅταν ἐμπιστευόμουνε σ' αὐτὸν καὶ στὸ Μπελλύν, πάνω στὴν πίστι τους καὶ στὸ λόγο τῆς τιμῆς των, τοὺς θησαυροὺς ἐκείνους· τοὺς εἶχα γιὰ τίμιους ἀνθρώ-

πους καὶ τοὺς δυό, καὶ δὲν πίστευαν νὰ ἔχω ἄλλους καλύτερους φίλους ἀπ' αὐτούς· καταραμένος νᾶνε ὁ φονιάς! πρέπει νὰ μάθω ποίος ἔκρυψε τοὺς θησαυροὺς· κανένα φονικὸ δὲ μένει σκεπασμένο· θᾶξερε ἴσως ἓνας ἢ ἄλλος μὲς σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴ συντροφιά νὰ μᾶς πῆ πού βρίσκεται τώρα τὸ λογάρι καὶ πὼς σκοτώθηκε ὁ Λάμπε.

Κοίταξε, πολυχρονεμένη μου ἀφέντη· κάθε μέρα παρουσιάζονται τόσες σπουδαῖες ὑποθέσεις ἐμπρὸς σου· βέβαια δὲ μπορεῖς ὅλες νὰ τὶς κρατῆς στὸ νοῦ σου· μὰ ἴσως νὰ θυμᾶσαι ἀκόμα τὴ σπουδαία ἐκδούλεψι πού ἐπρόσφερε ὁ πατέρας μου στὸν δικό σου, σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος. Κοίτονταν ἄρρωστος ὁ πατέρας σου κι ὁ δικός μου τοῦ ἔσωσε τὴ ζωὴ· καὶ ὅμως λὲς πὼς οὔτε ἐγὼ, οὔτε ὁ πατέρας μου σοῦ ἔκαμαν ποτὲ κανένα καλὸ καταδέξου νὰ μ' ἀκούσης παρακάτω· ἄς εἶνε μὲ τὴν ἀδειά σου νὰ τὸ πῶ: 'Ἐζοῦσε στὴν Αὐλὴ τοῦ πατέρα σου ὁ δικός μου σὲ μεγάλη τιμὴ καὶ ὑπόληψι σὰ σπουδαῖος γιαιτρός πού ἦτανε· ἤξερε νὰ παρατηρῆ μὲ πολλὴ στόχασι τὸ νερὸ τοῦ ἄρρωστου· βοηθοῦσε τὴ φύσι· ὅτι κακὸ εἶχε ἢ τὸ μάτι ἢ κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ εὐγενικά του μέλη, κατῶρθωνε νὰ τὸ γιαιτρέψῃ· ἐγνώριζε τέλεια ὅλα τὰ ἐμετικά, ἤξερε ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ πολὺ καλὰ κι ἀπὸ δόντια κ' ἔβγαξε παίζοντας τὰ πονεμένα. Τὸ πιστεύω βέβαια, πὼς ἐσὺ θὰ τᾶχης ξεχασμένα· καὶ δὲν παραξενεύομαι ἥσουν μόλις τριῶ χρονῶ τότε. 'Ἐπесе τότε τὸ χειμῶνα στὸ κρεβάτι βαρεῖα ἄρρωστος ὁ πατέρας σου· ναί, ἐχρειάστηκε νὰ τὸν πᾶνε σηκωτό. Κάλεσαν ὅλους τοὺς γιαιτροὺς, ἀπ' ἐδῶ ὡς τὴ Ρώμη, καὶ ὅλοι τὸν παρᾶτησαν· ἔστειλε τέλος

νά φωνάζουν και τὸ γέρο μου· ἄκουσε τὴν κατάστασί του και εἶδε τὴν ἐπικίνδυνη ἀρρώστεια του.

Καταστεναχωρήθηκε ὁ πατέρας μου και εἶπε: Βασιλιᾶ μου, πολυχρονεμένη μας ἀφέντη, θὰ ἔδινα και τὴ ζωὴ μου, μ' ὅλη μου τὴν καρδιά, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σὲ σώσω! μὰ δῶσε μου νὰ δῶ τὸ νερό σου σ' ἕνα γυαλί μέσα. Ὁ βασιλιάς ἔκαμε κατὰ πῶς τοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου, μὰ κλαίγονταν και στὸ μεταξύ πὼς πήγαινε ὄλο και χειρότερα. Ἐπάνω στὸν καθρέφτη ἦτανε κι αὐτὸ ἱστορημένο, πὼς γιαιτρεύτηκε στὴ στιγμή ὁ πατέρας σου. Γιατὶ τοῦ εἶπε ὁ δικός μου στοχαστικά: Ἄν θέλῃς τὴν υἡγεία σου, ἀποφάσισέ το, χωρὶς νὰ χάνῃς καιρό, νὰ φῆς τὸ συκότι ἐνὸς λύκου, μὰ πρέπει νὰ εἶνε τοῦλάχιστο ἐφτὰ χρονῶ· πρέπει δίχως ἄλλο νὰ τὸ φῆς, χωρὶς καθόλου νὰ μοῦ ντηρηθῆς, γιαιτὶ εἶνε γιὰ τὴ ζωὴ σου· τὸ νερό σου δείχτει ὄλο αἷμα, ἀποφάσισέ το γρήγορα!

Στοὺς μαζεμένους ἐκεῖ βρῖσκονταν κι ὁ λύκος και δὲν τᾶκουσε μ' εὐχαρίστησί του· ὁ πατέρας σου εἶπε τότε: Τὸ ἄκουσε, κύριε λύκε· δὲ θὰ μοῦ ἀρνηθῆς βέβαια τὸ συκότι σου γιὰ τὴν υἡγεία μου. Ὁ λύκος ἀποκρίθηκε: Οὔτε πέντε χρονῶ δὲν εἶμαι ἀκόμη· τί μπορεῖ νὰ σὲ ὠφελήσῃ;—Χαμένα λόγια, τοῦ εἶπε ὁ πατέρας σου· αὐτὸ δὲ θὰ μᾶς ἐμποδίση διόλου· θὰ τὸ δοῦμε ἀμέσως ἀπὸ τὸ συκότι. Σύρανε τὸ λύκο εὐθὺς στὸ μαγερεῖο και τὸ συκότι βρέθηκε καθὼς χρειαζόνταν· ὁ πατέρας σου τᾶφαγε στὴ στιγμή και τὴν ἴδια ὥρα βρέθηκε γιαιτρεμένος ἀπὸ κάθε κακὸ και ἀρρώστεια· εὐχαρίστησε πάρα πολὺ τὸν

πατέρα μου, καθένας στὴν Αὐλὴ χρωστοῦσε νὰ τὸν φωνάξῃ δόκτορα, και δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ ξεχάσῃ ποτέ.

Κ' ἔτσι ἀπὸ τότε πήγαινε πάντα ὁ πατέρας μου στὰ δεξιά τοῦ βασιλιᾶ· ἔπειτα τοῦ ἔκαμε δῶρο, τὸ ξέρω πολὺ καλά, μιὰ χρυσοῦ ἀγράφα και μιὰ κόκκινη περέττα, νὰ τὴ φορῆ ἔμπρὸς σ' ὄλους τοὺς ἀρχοντες· κ' ἔτσι τὸν εἶχαν ὄλοι σὲ μεγάλη τιμὴ. Ἄλλαξαν ὅμως, ἀλλοίμονο! τὰ πράματα μὲ τὸ γυιό του, και κανεὶς πιά δὲ συλλογίζεται τὴν ἀξία τοῦ πατέρα· ὄλοι οἱ χειρότεροι χαραιοφάδες ἀνέβηκαν σὲ τιμὲς και ἀξιώματα και μόνο τὸ κέρδος και τὴν ὠφέλειά τους κοιτάζουν· ἢ τιμωρίας κ' ἢ φρονιμάδα πᾶνε στὴν μπάντα· οἱ δοῦλοι γίνονται μεγάλοι κύριοι, κι ὁ φτωχὸς πρέπει νὰ σηκῶνῃ ὄλα τὰ βάρη· ὅταν ἕνας τέτοιος πάρῃ δύναμι κ' ἐξουσία, χτυπᾷ στὰ στραβὰ μὲς στὸν κόσμο, χωρὶς νὰ συλλογᾶται πιά ἀπὸ ποῦ ἔχει ἔρθῃ κοιτάζει τὸ κέρδος του μόνο νὰ πάρῃ ἀπ' ὄλα τὰ παιγνίδια· βρῖσκονται πολλοὶ γύρω στοὺς μεγάλους ἀπ' αὐτὸ τὸ σκυλόλογι· καμμιά παράκλησι δὲν ἀκοῦνε, ὅταν δὲν ἔρχεται ἀμέσως και τὸ πλούσιο δῶρο μαζί, κι ὅταν προσκαλοῦνε τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸ εἶνε σὰν νὰ τοὺς λένε: φέρε! και πάλι φέρε! και μιὰ και δυὸ και τρεῖς!

Τέτοιοι ἀχόρταγοι λύκοι κρατοῦν γιὰ τὸν ἑαυτό τους τὶς καλύτερες τὶς μπουκιὲς κι ἂν ἤθελε παρουσιαστῆ περιστασι, μὲ μικρὴ τους θυσία, νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τοῦ κυρίου των, θὰ ἔφερναν χίλιες δυσκολίες. Δὲν ἤθελε ὁ λύκος νὰ παρατηθῆ ἀπ' τὸ συκότι του, γιὰ νὰ κάμῃ ἐκδούλεψι τοῦ βασιλιᾶ του· και τί συκότι! τὸ λέω ξάστερα·

καὶ εἴκοσι λύκοι νὰ ἦταν νὰ χαθοῦν, γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἡ ζωὴ τοῦ βασιλιᾶ καὶ τῆς τιμημένης του γυναίκας, λίγη θάταν ἡ ζημιὰ· γιατί ἀπὸ ἓνα κακὸ σπόρο, τί καλὸ μπορεῖ νὰ βγῆ. Τὰ ἔχεις λησμονήσει αὐτά, ποῦ ἔχουν γίνεῖ στα παιδικὰ σου χρόνια, μὰ ἐγὼ τὰ θυμοῦμαι καλά, σὰν νᾶγιναν χθές· κ' ἦταν χαραγμένη αὐτὴ ἡ ἱστορία πάνω στὸν καθρέφτη, ἔτσι τὸ θέλησε ὁ πατέρας μου· πολὺτιμα πετράδια καὶ μαλαματένια κλαδάκια τὸν στόλιζαν ἀκόμη. Ἔβαζα τὴ ζωὴ μου κι ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μου, νᾶξερα ποῦ θὰ μπορούσα νὰ τὸν βρῶ τὸν καθρέφτη».

«Ραΐνεκε», εἶπεν ὁ βασιλιᾶς, «κατάλαβα ὅσα εἶπες, ἄκουσα τὰ λόγια σου κι αὐτὰ ποῦ μᾶς διηγήθηκες. Ἄν ὁ πατέρας σου ἦταν τόσο μεγάλο πρόσωπο ἐδῶ στὴν Αἰθιόπια κι ἂν ἔκαμε τόσα χρήσιμα πράματα, ἔχει καιρὸς βέβαια περάσει ἀπὸ τότε. Ἐγὼ δὲν θυμοῦμαι τίποτε, οὔτε κανεῖς ποτὲ μοῦ τὰ εἶπε· ἀπεναντίας τὰ ἔργα τὰ δικὰ σου, αὐτὰ συχνὰ ἔρχονται στ' αὐτιά μου· πάντα εἶσαι στὸ παιχνίδι, ἔτσι τοῦλάχιστον ἀκούω νὰ λένε· ἂν σὲ ἀδικοῦν σ' αὐτό, κι ἂν εἶνε ὅλα παλιές ἱστορίες, θάθελα νᾶκουα καὶ καμμιὰ φορὰ τίποτε καλὸ· μὰ αὐτὸ σπάνια τυχαίνει».

«Κύριε», εἶπε κατόπιν ὁ Ραΐνεκε, «μοῦ ἐπιτρέπεται βέβαια νὰ ἐξηγηθῶ πάνω σ' αὐτὰ ἐμπρός σου, γιατί ἐμέν' ἀποβλέπει τὸ πρᾶμα. Καλὸ κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος σοῦ ἔχω κάμει· ὄχι πὼς θέλω νὰ σὲ κατηγορήσω γι' αὐτό· ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάγῃ! τὸ θεωρῶ ὑποχρέωσί μου νὰ κάνω γιὰ τὴν ἀφεντιά σου ὅ,τι περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι μου. Δὲ θὰ ἔχῃς βέβαια ξεχάσει ὅπως διόλου τὴν ὑπόθεσι.

Εἶχα τὴν τύχη μιὰ φορὰ νὰ πιάσω, μὲ τὸν Ἰζεγκριμ, ἓνα γουρούνι στὸ κυνήγι· ξεφώνιζε, μὰ τὸ βάλαμε κάτω μὲ τὰ δόντια μας. Ἐκεῖ ἦρθες ἐσὺ καὶ μὲ παράπονα μεγάλα μᾶς εἶπες, πὼς ἤρχονταν κ' ἡ γυναῖκα σου ἀποπίσω καὶ πὼς ἂν ἤθελε κανεῖς νὰ μεράση τίποτε φαγιά μαζί σας θάκανε μεγάλο καλὸ καὶ στοὺς δυό: Δῶστε μας τίποτε ἀπ' τὸ κυνήγι σας! μᾶς εἶπες τότε. Ὁ Ἰζεγκριμ εἶπε: εὐχαρίστας! μὰ ἄρχισε κάτι νὰ μουρμουρίζῃ μὲς στὰ δόντια του, ποῦ μόλις τὸν ἄκουε κανεῖς. Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ μέρους μου σοῦ ἀποκριθῆκα: Μὲ γειὰ καὶ χαρὰ σου, μεγαλειότατε· ὅλα δικὰ σου, κι ἀμέτρητα νᾶταν τὰ γουρούνια! διάταξε, ποιὸς θέλεις νὰ μεράση;—Ὁ λύκος! εἶπες ἐσὺ πάλι. Ὁ Ἰζεγκριμ εὐχαριστήθηκε πολὺ γι' αὐτό· μέρασε, ὅπως ἦταν συνηθισμένος, χωρὶς ντροπὴ καὶ διάκρισι καὶ σοῦ ἔδωκε ἀκριβῶς τὸ ἓνα τετάρτι, στὴ γυναῖκα σου τὸ ἄλλο, κι αὐτὸς ἔπесε ἀπάνω στὸ μισό, τὸ καταβρόχθισε λαίμαργα καὶ μοῦ ἄφησ' ἐμένα, ἐχτὸς ἀπὸ ταῦτιά, μονάχα τὴ μύτη ἀκόμα καὶ τὸ μισὸ πλεμόνι· ὅλα τᾶλλα τὰ φύλαξε γιὰ τὸν ἑαυτό του, ὅπως τὸ εἶδες κι ὁ ἴδιος. Ὀλίγη εὐγένεια μᾶς ἔδειξε τότε· τὸ ξέρεις, βασιλιᾶ μου! Ἐσὺ ἔφαγες γρήγορα τὸ μερικὸ σου, μὰ παρατήρησα πὼς δὲν χόρτασες ἀρκετὰ τὴν πεινὰ σου· μόνον ὁ Ἰζεγκριμ δὲν ἤθελε νὰ δῆ τίποτα· ἐξακολούθησε νὰ τρώῃ καὶ νὰ μασσᾷ, χωρὶς νὰ σοῦ δίνη τὸ παραμικρότερο. Μὰ τότε καὶ σὺ τοῦ δίνεις μιὰ δυνατὰ μὲ τὸ πόδι σου πίσω ἀπ' ταῦτιά, ποῦ τοῦ ξέσκισε τὸ πετσί. Τοῦδωσε δρόμο μὲ ματωμένη φαλάκρα, μὲ προσημμένη τὴν κεφαλὴ καὶ οὐρλιαξε ἀπὸ τοὺς πόνους. Καὶ

σὺ τοῦ φώναξες ἀκόμη:—Ἔλα πίσω, μάθε νὰ ντρέπεται! ἂν θὰ ξαναμεράσης, πρόσχε καλύτερα στὸ μερδικό μου, ἀλλιῶς θὰ σοῦ δεῖξω ἐγὼ πῶς μεράζουν· τώρα πάρε γρήγορα τὰ πόδια σου ἀπεδῶ νὰ μᾶς φέρης τίποτ' ἄλλο νὰ φᾶμε!—Τὸ προστάξεις, ἀφέντη; ἀποκρίθηκα ἐγὼ τότε πᾶω μαζί του κ' εἶμαι βέβαιος πὼς κάτι θὰ φέρω γρήγορα. Ἐμεινες σύμφωνος; ὁ Ἴζεγκριμ ἦταν ἕλεινός νὰ τὸν βλέπης· ἔτρεχαν τὰ αἵματα, ἀναστέναζε, βογοῦσε· μὰ ἐγὼ τὸν ἔσπρωγα μπρός· κινήγησαμε μαζί, πιάσαμε ἓνα μοσχάρι· τὸ ἀγαπᾶς αὐτὸ τὸ φαί· κι ὅταν τὸ φέραμε, βρέθηκε τετράπαχο· ἐγέλασε τὰ χεῖλι σου καὶ με παίνεσες με πολλὰ φιλικὰ λόγια· εἶμαι περίφημος, ἔλεγες, νὰ με στείλῃ κανεὶς στὴν ὥρα τῆς ἀνάγκης του· καὶ με πρόσταξες ἔπειτα νὰ μεράσω τὸ μοσχάρι! Κ' ἐγὼ εἶπα: Τὸ ἓνα τὸ μισὸ εἶνε δικό σου, καὶ τὸ ἄλλο τὸ μισὸ τῆς βασίλισσας· ὅ,τι βρῖσκεται μέσα στὸ σῶμα, καρδιά, σνκότι, πλεμόνι, με τὸ δίκιο εἶνε τῶν παιδιῶ σου· ἐγὼ παίρνω τὰ πόδια, πὸν μ' ἀρέσει νὰ τὰ τραγανῶ κι ὁ λύκος κρατᾶ τὸ κεφάλι, ξεχωριστὸ φαί.

Ὅταν ἀκουσες αὐτὰ τὰ λόγια, μοῦ εἶπες:—Λέγε μου, ποὺς σὲ ἔμαθε νὰ μεράζης ἔτσι, ὅπως μεράζουν στὴν Αὐλή; θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸ μάθω. Σοῦ ἀποκρίθηκα:—Ὁ δάσκαλός μου εἶνε κοντά· αὐτὸς ἐδῶ με τὸ κόκκινο κεφάλι, με τὴ ματωμένη φαλάκρα, εἶνε πὸν μᾶνοιξε τὰ μάτια. Ἐπρόσεξα πολὺ, πῶς ἐμέρασε σήμερα τὸ πρῶτὸ τὸ γουρουνόπουλο κ' ἔμαθα νὰ νοιώθω τὸ νόημα τέτοιας μερασιάς. Μοσχάρι ἢ γουρούνι, τὰ καταφέρνω τώρα εὐκολα καὶ δὲν εἶνε φόβος νὰ λαθέψω.

Ντροπίασμα καὶ ζημιὰ βρῆκε τὸ λύκο καὶ τὴ λαίμαργία του· ὅμοιοί του βρῖσκονται ὄχι λίγοι καταπίνουν τὸν πλούσιο τὸν καρπὸ ἀπὸ τὰ ὑποστατικά καὶ τοὺς κολήγους των μαζί· δὲν ἀρογοῦν νὰ καταστρέψουν κάθε εὐτυχία, καμμιά ντήρησι δὲν εἶνε νὰ περιμένης ἀπ' αὐτοὺς κι ἀλλοίμονο στὴ χώρα πὸν τοὺς τρέφει!

Ἔτσι λοιπὸν σὲ τίμησα συχνά, βασιλιᾶ μου· ὅ,τι ἔχω δικό μου κι ὅ,τι λάχῃ ν'ἀποκτήσω, ὅλα τ'ἀφιερῶνω γιὰ σένα καὶ γιὰ τὴ βασίλισσά σου μ' ὅλη μου τὴν καρδιά. Εἶτε λίγο εἶνε εἶτε πολὺ, θὰ ἔχῃς πάντα τὸ καλύτερο μέρος. Ἄν θυμηθῆς τὸ γουρούνι καὶ τὸ μοσχάρι, θὰ καταλάβῃς τὴν ἀλήθεια καὶ ποῦ βρῖσκεται ἡ πραγματικὴ ἢ πίστι. Καὶ τολμοῦσε λοιπὸν ὁ Ἴζεγκριμ νὰ μετρηθῆ με τὸ Ράινεκε; μὰ μολαταῦτα ὁ λύκος στέκει δυστυχῶς ψηλὰ στὴν ὑπόληψι σὰν πρῶτος ἀρχιβικάριος καὶ τυραννεῖ τὸν κόσμον· δὲν τὸν γνοιάζει πολὺ γιὰ τὸ δικό σου τὸ συμφέρον· μόνο τὸ δικό του κοιτάζει νὰ πηγαίνει ἔμπρός με τὰ ὅλα του· τώρα βέβαια θὰ πάρῃ τὸ λόγο μαζί με τὸ Μπράουν κι ὅσα εἶπε ὁ Ράινεκε ποὺς θὰ τὰ ψηφίση;

Μεγαλειότατε! αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια· μ' ἔχουν κατηγορήσει, ἐγὼ δὲ θὰ ὑποχωρήσω· γιατί πρέπει νὰ βγάλω τὴ δουλειὰ ὡς τὴν ἄκρη, καὶ νὰ τί ἔχω νὰ πῶ: Εἶνε κανεὶς ἐδῶ, πὸν πιστεύει πὼς μοροεὶ ν'ἀποδείξῃ, ἄς παρουμεσιαστῆ με τοὺς μάρτυρές του· ἄς πάρῃ ἀποφασιστικά ἐπάνω του τὴν ὑπόθεσι κι ἄς βάλῃ κάτω ἐγγύησι, σύμφωνα με τὸ νόμον, τὰ ὑπάρχοντά του, ταυτιά του, τὴ ζωὴ του σὲ περίστασι πὸν χάσῃ, κ' ἐγὼ ἀπ' ἄλλο μέρος βάλω.

ζω τὰ ἴδια κάτω. Αὐτὴ ἡ συνήθεια ἔχει πάντα κι ἀκόμα πέρασι ἄς τὴ φυλάξουμε κ' ἐμεῖς, κι ὅλη ἡ ὑπόθεσι, ὅπως θὰ ἐκτεθοῦν τὰ κατὰ και τὰ ὑπέρ, ἄς ἐνεργηθῆ καὶ κριθῆ μ' ὅλη τὴν ἀκριβεία και τὴν τάξι· ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἀπαιτήσω».

«Ὅπως κι ἂν εἶνε», ἀποκρίθηκε ὁ βασιλιᾶς, «ἐγὼ δὲν ἐννοῶ οὔτε μπορῶ νὰ παραστρατήσω τριχὰ ἀπὸ τὸ νόμο· ποτὲ δὲ θὰ τὸ ὑπόφερα αὐτό· ὑπάρχει πραγματικῶς μεγάλη ὑποψία, πὼς ἔλαβες μέρος στὸ φόνου τοῦ Λάμπου, τοῦ πιστοῦ μου ταχυδρομίου τὸν ἀγαποῦσα ξεχωριστὰ και λυπήθηκα πολὺ πού τὸν ἔχασα· συγχύστηκα φρικτὰ ὅταν ἔβγαλαν τὸ αἱματωμένο του κεφάλι μέσ' ἀπ' τὸ ταγάρι σου· ὁ Μπελλύν, ὁ ἄπιστος σύντροφος, τὸ πλήρωσε ἀμέσως τὸ κριμά του· τώρα ἐσύ μπορεῖς νὰ ὑποστηρίξεις τὴν ὑπόθεσί σου μπρὸς σὲ δικαστήριου· ὅσον ἀφορᾷ ἐμένα τὸν ἴδιο, ἐγὼ τὰ συγχωρῶ ὅλα τοῦ Ραίνεκε γιατί μοῦ ἔδειξε τὴν ἀφοσίωσί του σὲ πολλὲς δύσκολες περιστάσεις. Ἄν εἶχε κανεῖς ἄλλος νὰ τὸν κατηγορήσῃ, εἴμαστε ἕτοιμοι νὰ τὸν ἀκούσουμε ἄς παρουσιάσῃ ἀξιόπιστους μάρτυρες κι ἄς κάμῃ τακτικὰ τὴν καταγγελία του ἐναντίον τοῦ Ραίνεκε· ἰδοὺ τον, εἶνε ἕτοιμος νὰ δικασθῆ!»

Ὁ Ραίνεκε εἶπε: «Πολυχρονεμένε μας ἀφέντη! σ' εὐχαριστῶ πολὺ. Ὅλους τοὺς ἀκοῦς και καθέννας ἀπολαμβάνει τὸ εὐεργέτημα τοῦ νόμου. Ἐπίτρεπέ μου νὰ διαβεβαιώσω ἐπισήμως μὲ πόση λύπη στὴν καρδιά ἐχωρίστηκα ἀπὸ τὸ Λάμπου και τὸ Μπελλύν· σὰν νὰ εἶχα προαίστησι πὼς κάτι κακὸ θὰ τοὺς τύχαινε· τοὺς ἀγαποῦσα τόσο τρυφερά!»

Ἔτσι ἐπιδέξια ἤξερε ὁ Ραίνεκε νὰ γαρνίρῃ τὶς ἱστορίες του και τὰ λόγια του· ὁ καθέννας τὸν πίστεψε· εἶχε περιγράψει τόσο νόστιμα τοὺς θησαυρούς, εἶχε φερθῆ μὲ τόση σοβαρότητα, πού ἐμοιαζε νὰ λήθῃ τὴν ἀλήθεια. Naί, ἦταν μάλιστα ἕτοιμοι νὰ τὸν παρηγορήσουν. Κ' ἔτσι γέλασε τὸ βασιλιᾶ, πού τοῦ ἄρσαν οἱ θησαυροὶ μ' εὐχαρίστησί του μεγάλη θὰ ἤθελε νὰ τοὺς εἶχε· κ' εἶπε λοιπὸν στὸ Ραίνεκε:

«Μεῖνε ἤσυχος! θὰ ταξιδέψῃς και θὰ ψάξεις παντοῦ νὰ βρῆς τὰ χαμένα· θὰ κάμῃς ὅ,τι σοῦ περῶ ἀπὸ τὸ χέρι ἂν χρειασθῆς σὲ τίποτε και τὴ δική μου βοήθεια, θὰ τὴν ἔχῃς σίγουρα».

«Μ' εὐγνωμοσύνη», ἀποκρίθηκε σ' αὐτὸ ὁ Ραίνεκε, «ἀναγνωρίζω τὴ χάρι· αὐτὰ σου τὰ λόγια μ' ἐγκαρδιώνουν και μὲ κάνουν νὰ ἐλπίζω νὰ τιμωρῆς τὸ φόνου και τὴ ληστεία εἶνε τὸ ὑψηλότερό σου δικαίωμα. Τὸ πρᾶμα εἶνε ἀκόμη σκοτεινὸ γιὰ μένα, μολταῦτα θὰ τὸ βροῦμε· θὰ βάλω τὸ μεγαλύτερό μου ζῆλο, θὰ ταξιδεύω δίχως νὰ σταθῶ, μέρα και νύχτα, και θὰ ἐξετάζω ὅλο τὸν κόσμου· ὅταν μάθω ποῦ βρίσκονται και δὲν εἶμαι μόνος μου σὲ θέσι νὰ τοὺς πάρω πίσω κ' εἶμαι πολὺ ἀδύνατος γι' αὐτό, τότε θὰ σοῦ ζητήσω τὴ βοήθειά σου· ἐσύ θὰ μοῦ τὴν παραχωρήσῃς και τὸ πρᾶμα βέβαια θὰ πετύχῃ· και ὅταν ἀξιωθῶ νὰ φέρω ἐμπρός σου τοὺς θησαυρούς, τότε τέλος κ' ἐγὼ θὰ δῶ τοὺς κόπους μου νὰ ἀνταμείβονται και νὰ ἀναγνωρίζεται ἡ πίστι μου».

Μ' εὐχαρίστησι τὸ ἀκούσε αὐτὸ ὁ βασιλιᾶς κ' ἐπεδοκίμασε πέρα και πέρα τὸ Ραίνεκε, πού ἤξερε νὰ πλέχῃ

τόσο τεχνικά τις ψευτιές του. Κι ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀκόμη τὸν πίστεψαν· εἶχε τὸ δικαίωμα ξανά νὰ ταξιδέψῃ καὶ νὰ πάῃ ὅπου τοῦ ἄρεσε, χωρὶς κανένα νὰ ρωτᾷ.

Μὰ ὁ Ἰζεγκριμ δὲν μπόρουσε νὰ κρατηθῆ πιότερο κ' εἶπε ἀφορισμένος ἀπὸ τὴ λύσσα του:

«Μεγαλειότατε! πιστεύεις λοιπὸν ἀκόμη τὸν κλέφτη, ποὺ σὲ γέλασε δυὸ καὶ τρεῖς φορές; πῶς νὰ μὴ παραξευεύεται κανεὶς; Δὲν βλέπεις λοιπὸν πῶς σὲ ἀπατᾷ ὁ παμπόνηρος καὶ μᾶς καταστρέφει ὅλους ἐμᾶς; Αὐτὸς ἀλήθεια ποτὲ δὲ ξέρει, κι ὅλο ψευτιές μόνο σοφίζεται. Ὅμως δὲ θὰ τὸν ἀφήσω νὰ μοῦ ξεφύγῃ ἔτσι εὐκόλα. Πρέπει νὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω πὼς εἶνε ἓνας ψεύτης καὶ ὑποκριτής. Ξέρω τρία μεγάλα κακουργήματα ποὺ ἔκαμε. Δὲν πρέπει νὰ τὴ γλυτώσῃ, κι ἂν ἦταν ἀνάγκη νὰ μονομαχήσωμε μαζί. Εἶνε ἡ ἀλήθεια πὼς μᾶς ζητοῦν νὰ παρουσιάσωμε μάρτυρες· σὲ τί θὰ μπορούσε νὰ χρησιμεύσῃ αὐτό; Καὶ νᾶταν ἐδῶ καὶ νὰ μιλοῦσαν καὶ νὰ μαρτυροῦσαν ὀλόκληρη τὴν ἡμέρα τῆς δίκης, σὲ τί θὰ μᾶς ὠφελοῦσε; πάντα αὐτὸς θάκανε τοῦ κεφαλιοῦ του. Πολλὲς φορές δὲν μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ κανεὶς μάρτυρες· πρέπει λοιπὸν γι' αὐτὸ νὰ ἐξακολουθῆ ὁ κακοῦργος νὰ κἀνῃ τὰ δικά του κ' ἔπειτα ὅπως πρίν; Ποιὸς τολμᾷ λοιπὸν νὰ μιλήσῃ; κάτι θὰ σκαρώσῃ πάντα τοῦ καθενὸς καὶ φοβᾶται ὁ καθένας μὴν τὴν πάθῃ. Καὶ σὺ ὁ ἴδιος κ' οἱ δικοί σου θὰ τὸ νοιώσετε ὅλοι σας γρήγορα. Μὰ σήμερα τὸν κρατῶ ἐγὼ στὰ γερά· ἄς μὴ ζητήσῃ νὰ ξεγλυστρήσῃ, μ' ἔχει ἐμένα ἀντίδικό του κι ἄς πάρῃ τὰ μέτρα του!»

ΑΣΜΑ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

Ο ΙΖΕΓΚΡΙΜ, ὁ λύκος, ἔκαμε τὴν κατηγορία του κ' εἶπε:

«Θὰ τὸ ἀναγνωρίσετε, μεγαλειότατε· ὁ Ράινεκε ὅπως ἦταν τέτοιος καὶ θὰ μένη πάντα του, ἓνας παλιάνθρωπος, καὶ κάθεται καὶ λέει πράματα ἄτιμα, γιὰ νὰ ἐξευτελίξῃ τὴν οἰκογένειά μου κ' ἐμένα. Μοῦ ἔχει πάντοτε κάμει, κι ἀκόμη περισσότερο στὴ γυναῖκα μου, βαρειὲς προσβολές. Ἔτσι μιὰ φορὰ τὴν ἔβαλε νὰ τσαλαβουτήσῃ σ' ἓνα βουρκο μὲς ἀπ' τὰ λασπόνερα καὶ τῆς ὑποσχέθηκε πὼς θάβιανε ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ἀφθονα ψάρια· δὲν εἶχε παρὰ νὰ βυθίσῃ τὴν οὐρά της μὲς στὸ νερὸ καὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ κρέμεται ἔτσι τὰ ψάρια θὰ πηγαιναν νὰ δαγκοῦσαν καὶ θὰ πιάνονταν ποὺ καὶ τρεῖς ἄλλοι μαζί δὲ θὰ μπορούσαν νὰ τᾶτρωγαν ὅλα. Προχώρησε λοιπὸν ἐκεῖνη τσαλαβουτώντας καὶ κολυμπώντας πρὸς τὴν ἄκρη, κατὰ κεῖ ποὺ ἔβγαине τὸ νερό· σ' αὐτὸ τὸ μέρος εἶχε περισσότερο βάθος καὶ τῆς εἶπε νὰ κρεμάσῃ αὐτοῦ τὴν οὐρά της. Πρὸς τὸ βράδυ τὸ κρὺ ἔγινε πολὺ δυνατὸ κι ἄρχισε νὰ κἀνῃ ἄγρια παγωνιά, ποὺ δὲ μπορούσε πιά νὰ κρατηθῆ· μὰ σὲ λίγο κοκκάλωσε κ' ἡ οὐρά της μὲς στὸν πάγο, ποὺ δὲν μπορούσε πιά νὰ τὴν κουνήσῃ· θαρροῦσε πὼς ἦταν ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ψαριῶν καὶ πὼς τὴν εἶχε καλὰ πετύχει. Τὸ εἶδε αὐτὸ ὁ Ράινεκε, ὁ ἄτιμος, ὁ κλέφτης, καὶ τί ἐπιχειρίστηκε τότε δὲ μπόρῳ

νά τὸ πῶν πῆγε, ἀλλοίμονο! καὶ τὴν ἐβίασε· μὰ ἔγνοια του καὶ δὲ θὰ μοῦ τὴ γλυτώσῃ! θὰ πληρωθῆ αὐτὸ τὸ κακούρημα καὶ σήμερα μάλιστα μὲ τὴ ζωὴ τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ μας καθὼς μᾶς βλέπετε· γιατί δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ ξεφύγῃ μὲ τὰ φάφλατά του τὸν ἐπίασα ἐγὼ ὁ ἴδιος πάνω στὴ δουλειά· τῷ φερε ἢ τύχη νὰ τραβῶ κατὰ τὴν πλαγιά, ὅπου τὴν ἀκούω νὰ φωνάζῃ δυνατὰ βοήθεια, τὴ φτωχιά τὴ γελασμένη· ἦτανε γερὰ τσακωμένη μὲς στὸν πάγο καὶ δὲ μπορούσε νὰ τοῦ ἀντισταθῆ κ' ἐγὼ ἔφτασα καὶ τὰ εἶδα ὅλα μὲ τὰ μάτια μου! θαῦμα, ἀλήθεια, πὼς δὲν ἔσπασε ἡ καρδιά μου. Ραΐνεκε! τοῦ φωνάζω, τί κάνεις αὐτοῦ; ἐκεῖνος μ' ἔνοιωσε πού ἔρχομαι καὶ πῆρε δρόμο· ἐπλησίασα μὲ θλιμμένη καρδιά· χρειάστηκε νὰ πατήσω καὶ νὰ κρῶσω μὲς στὸ κατάψυχο τὸ νερὸ καὶ μὲ πολὺν κόπο κατῶρθωσα νὰ σπάσω τὸν πάγο καὶ νὰ γλυτώσω τὴ γυναῖκα μου· μὰ δὲν πέτυχε, ἀλλοίμονο καλά. Ἐτραβῆξε δυνατὰ κ' ἔμεινε ἕνα τετάρτι τῆς οὐρᾶς πιασμένο μὲς στὸν πάγο· βογκοῦσε κ' ἔσκουζε γερά· τᾶκουσαν οἱ χωρικοί, ἔρχονται μᾶς βρίσκουν καὶ φωνάζουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο· τρέχουν πυρωμένοι καὶ ξαναμμένοι ἀπὸ τὸ πρόχωμα πέρα μὲ κοντάρια καὶ τσεκούρια, οἱ γυναῖκες μὲ τὶς ρόκκες των καὶ κάνουν μεγάλο ραβαῖσιν πιάστε τους! χτυπάτε τους, σκοτώστε τους! φωνάζουν ἀναμεταξύ τους· ποτέ μου δὲν ἐπῆρα τέτοια τρομάρα σὰν τότε, τὸ ἴδιο λέει κ' ἡ Γκιρεμούνδη· μὲ πολὺν κόπο γλυτώσαμε τὴ ζωὴ μας, τρέχαμε, τὸ τομάρι μας κίπνιζε· ἕνα παλιόπαιδο μᾶς εἶχε ἀπ' τὸ κοντό, κρατώντας ἕνα κοντάρι σουβλερό· καθὼς ἦταν ἐλαφρὸς στὰ

πόδια, μᾶς κεντοῦσε ἀπὸ πίσω καὶ μᾶς εἶχε στὰ στενά· ἂν δὲν ἔφτανε ἡ νύχτα, θὰ χάναμ' ἐκεῖ τὴ ζωὴ μας· κ' οἱ γυναῖκες ξεφώνιζαν ἀκόμα οἱ στρίγγλες, πὼς τοὺς εἶχαμε φάει τᾶρνιά των· θὰ μᾶς σκότωναν μ' ὅλη τους τὴν εὐχαρίστησι καὶ μᾶς ἔλουζαν ἀπὸ πίσω μ' ὅλες τὶς βροσιές καὶ τὶς πομπές· μὰ ἔμεῖς στρέψαμε ἀπὸ τὰ χωράφια κατὰ τὸ ποτάμι καὶ τρυπώσαμε στὰ βοῦρλα μέσα· οἱ χωρικοὶ δὲ θαρρευτήκανε νὰ μᾶς κυνηγήσουν ἄλλο, γιατί εἶχε σκοτεινιάσει καὶ γύρισαν στὰ σπίτια τους· κ' ἔτσι τὴ γλυτώσαμε παρὰ τρίχα. Βλέπετε λοιπόν, μεγαλειότητα: βιασμός, φόνος καὶ προδοσία, γὰ τέτοια ἐγγλήματα εἶνε ὁ λόγος· καὶ θὰ τὰ τιμωρήσῃς αὐστηρά, βασιλιᾷ μου».

Ἀφοῦ ἄκουσε ὁ βασιλιάς τὴν κατηγορία, εἶπε:

«Θὰ ἐξετασθῆ καὶ θὰ ἀποφασισθῆ ἡ ὑπόθεσις σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους, ἀλλὰ ὡς ἀκούσωμε τὸ Ραΐνεκε».

Ὁ Ραΐνεκε εἶπε: «Ἄν ἦτανε ἔτσι τὸ πρᾶμα, θὰ μοῦ ἔκανε λίγη τιμὴ, καὶ ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάγῃ νὰ βρεθοῦν, ἔτσι ὅπως τὰ λέγει αὐτός! Δὲ θέλω νὰ ρηνηθῶ πὼς ἐγὼ τῆς ἔμαθα νὰ πιάνῃ ψάρια καὶ πὼς τὴν ἔδειξα τὸν καλύτερο δρόμο νὰ ρηχεται στὸ νερὸ καὶ στὴ λάκκα· μὰ ἔτρεξε μὲ τόση λαχτᾶρα, μόλις ἄκουσε γὰ ψάρια, πὺ ἔχεσσε καὶ τὸ δρόμο καὶ τὸν τρόπο καὶ τὰ μαθήματα ὅλα. Ἄν ἐξύλιασε μὲς στὸν πάγο, εἶνε γιατί ἔμεινε πολὺ ὥρα καθισμένη· ἐνῶ ἂν τραβοῦσε σύγκαιρα τὴν οὐρά της, θάπιανε ἀρχετὰ ψάρια γὰ ἕνα καλὸ δεῖπνος· μὰ ἡ μεγάλη ἢ λιχουδιὰ βλάφτει πάντοτε· ὅταν συνθηθῆ νὰ εἶνε ἀχόρταγη ἢ καρδιά, ἔχει νὰ τραβήξῃ πολλὰ στερήσεις· ὅποιος ἔχει τὸ ἐλάττωμα τῆς λαίμαργίας, θὰ ζῆ ὅλο

μέ ἔγνοιες στό κεφάλι του καί τίποτε δέ θά τόν χορταίνη. Τό δοκίμασε ἡ κυρία Γκιρεμουίνδη, πού κοκκάλιασε μέσ στόν πάγο· τώρα μοῦ πληρώνει ἄσχημα τοὺς κόπους μου· αὐτό εἶνε τὸ κέρδος, πού τὴν βοήθησα τίμια! γιατί πῆγα καί τὴν ἔσπρωχνα καί πολεμοῦσα νά τὴ σηκώσω μ' ὅλη μου τὴ δύναμι, μὰ μοῦ ἦτανε πολὺ βαρειά, κι ἀπάνω σ' αὐτὴ μου τὴν προσπάθεια μὲ βρῆκε ὁ Ἰζεγκριμ, πού περνοῦσε ἀπὸ τὴν ἀκροποταμιά· ἐστάθηκε κι ἄρχισε νά φωνάζη καί νά μὲ βλαστημᾷ ἀγριεμένος. Βέβαια ἐγὼ καί τρόμαξα, νάκούσω τίς ὠραίες του τίς εὐχές· μιὰ φορὰ καί δυὸ καί τρεῖς μὲ περιλούσε μὲ τίς φριχτές του κατάρες καί ξεφώνιζε ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸ κακό του· ἐγὼ εἶπα μέσα μου: Ὡρα νά τοῦ δίνης καί μὴν ἀργῆς πιότερο· καλύτερα νά τρέχης παρὰ νά σαπίζη. Καί τόκαμα καλά, γιατί θά μὲ ξέσκιζε ἂν μέπιανε ἐκεῖνη τὴ στιγμή· ὅταν τύχη νά πιαστοῦνε δυὸ σκύλοι γιὰ ἓνα κόκκαλο, ὁ ἓνας βέβαια θά χάσῃ· ἔτσι λοιπὸν κ' ἐγὼ ἔκρινα πὼς τὸ καλύτερο ἦτανε νά κάμω τόπο στὴν ὀργή του καί στὴν τρέλλα του· ἦτανε ἔξω φρενῶν καί ἀκόμα εἶνε, πὼς μπορεῖ νά τὸ ἀρνηθῆ; Ρώτησε τὴ γυναῖκα του· τί ἔχω νά κάμω μ' αὐτό τὸ ψεύτη; γιατί ἡ μόλις εἶδε τὴ γυναῖκα του πιασμένη μέσ στόν πάγο, ἔβρισε καί βλαστήμησε καί πῆγε καί τὴν βοήθησε νά βγῆ. Ἄν ἔπεσαν οἱ χωρικοὶ ἐπάνω τους καί τοὺς ἔβαλαν στό κηνηγητό, αὐτό ἦτανε γιὰ καλό τους, γιατί ἔβαλε τὸ αἷμα τους σὲ κυκλοφορία καί δὲν ἐκρῶναν πιά· τί ἄλλο ἔχω νά πῶ ἀκόμη; Δὲν εἶνε αὐτὸ καλὴ διαγωγή, νάτιμάζη κανεὶς τὴ γυναῖκα του μὲ τέ-

τοιες ψευτιές. Ρώτησε καί τὴν ἴδια, εἶνε ἐδῶ παρὼν· ἂν ἔλεγε ἀλήθεια, δὲ θάλειπε νάκανε μόνη τῆς τὴν καταγγελία. Στὸ μεταξὺ παρακαλῶ νά μοῦ δοθῆ μιὰ ἐβδομάδα διορία, νά συνεννοηθῶ μὲ τοὺς φίλους μου, γιὰ τὴν ἀπάντησι πού πρέπει νά δώσω στό λύκο καί τὴν κατηγορία του.»

Ἡ Γκιρεμουίνδη πῆρε τότε τὸ λόγο:

«Σ' ὅλη σου τὴ διαγωγή καί τὸν τρόπο δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ κατεργαριά, τὸ ξέρομε πολὺ καλά, καί ψευτιά καί ἀπάτη καί βαγαποντιὰ καί δόλος κι ἀδιαντροπιά. Ὅποιος δώση πίστι στὰ δολερά σου λόγια, σίγουρα στό τέλος θά βρεθῆ μετανοημένος· πάντα μεταχειρίζεσαι λόγια κάλπικα καί μπερδεμένα, ὅπως ἔκαμα τὴ δοκιμὴ στὴν πηγάδα κρέμονταν ἐκεῖ δυὸ κάδοι μπῆκες ἐσὺ στόν ἓνα, ξέρω γὰρ γιατί; καί πῆγες ἀμέσως στόν πάτο· δὲν ἐδυνόσουν μόνος σου νάνεβῆς ξανὰ ἐπάνω κ' ἔλαιγες τὴ μοῖρα σου. Τὸ πρῶτ' ἔφτασα ἐγὼ στό πηγάδι καί ρώτησα: Ποιὸς σ' ἔβαλε αὐτοῦ μέσα; Ἐσὺ μοῦ εἶπες: Τρέξε ἀμέσως, ἀγαπητὴ κουμπάρα, κατέβα γρήγορα κἀνω χαλάλι γιὰ σένα ἀπὸ κάθε μου κέρδος· ἀνέβα ἐπάνω αὐτοῦ στόν κάδο, θά κατεβῆς ἐδῶ καί θά φᾶς ψάρι νά χορτάσης. Ἡ κακὴ μου τύχη μὲ εἶχε φέρει ἐκεῖ γιατί τὸ πίστεψα· μοῦ ἔκανες μάλιστα καί ὄγκο πὼς ἔφαγες τόσο πολλὰ ψάρια, πού σοῦ πονοῦσε ἡ κοιλιά· ἄφησα νά γελαστῶ, παλαβὴ καθὼς ἤμουν, καί μπῆκα μέσα στόν κάδο· ἄρχισε νά κατεβαίνη, ὁ ἄλλος ἀνέβαιν' ἐπάνω, καί ἀντικρυστήγαμε· αὐτό μοῦ φάνηκε παραῤενο καί σὲ ρώτησα σατισμένη: Πές μου, πὼς γί-

νεται αυτό; μα ἐσὺ μοῦ εἶπες: Μιά πάνω, μιὰ κάτω, ἔτσι πάει ὁ κόσμος, ἔτσι πάμε κ' ἐμεῖς· αὐτὸς εἶνε ὁ δρόμος· ὁ ἕνας ψηλώνει, ὁ ἄλλος χαμηλώνει, καθέννας μὲ τὴν ἀξία του. Πήδηξες ἔξω ἀπὸ τὸν κάδο κι ἀκόμα πᾶς τρέχοντας. Ἐγὼ βρισκόμουν ἀπελπισμένη στὸ βάθος τοῦ πηγαδιοῦ, ὅπου ἐχρειάστηκε νὰ περιμένω ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ τὸ ἴδιο τὸ βράδυ νὰ φάγω ὄχι λίγες, πρὶ νὰ τὴ γλυτώσω. Ἐφτασαν κάτι χωρικοὶ στὸ πηγάδι καὶ μὲ εἶδαν ἐκεῖ τυραννισμένη ἀπὸ φρικτὴ πείνα, καθόμουν, στὴ λύπη καὶ στὴν ἀπελπισία μου, σ' ἀξιοθρήνητη κατάστασι. Οἱ χωρικοὶ λένε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου: Νά, ἰδές! κάτω ἐκεῖ μὲς στὸν κάδο κάθεται ὁ ἐχθρὸς μας, ποὺ ἀφανίζει τὰ πρόβατά μας! Τράβηξέ τον ἐπάνω, εἶπεν ὁ ἄλλος· θὰ στέκομαι ἑτοιμος καὶ τὸν παραλαβαίνω ἅμα φτάση στὸ χεῖλος· πρέπει νὰ μᾶς πλερώση τὰ πρόβατα! Πῶς ὅμως μὲ παράλαβε, ἦτανε νὰ μὲ κλαίῃ κανεῖς! Ἐπεφταν ξυλιὲς στίς ξυλιὲς πάνω στὸ τομάρι μου· χειρότερη μέρα δὲν εἶχα σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ, καὶ μεταβιάς γλύτωσ' ἀπ' τὸ θάνατο.»

Τότε ὁ Ραῖνεκε εἶπε: «Γιὰ βάλε μὲ τὸ νοῦ σου τὸ ἀποτέλεσμα καὶ θὰ βρῆς καὶ μόνη σου τί καλὸ σοῦ ἔκαμε ἐκεῖνο τὸ ξύλο. Ἐγὼ, ὅσο γιὰ μέρος μου, ἔκρινα καλύτερο πὼς μποροῦσα νάκανα καὶ χωρὶς· μὰ ὅπως ἦρθε τὸ πρᾶμα, ἦτανε ἀνάγκη νὰ τίς φορτωθῆ ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο μας ἐπάνω του· δὲ μποροῦσε νὰ τὸ ἀποφεύγαμε κ' οἱ δύο. Ἄν σοῦ ἐντυπώθηκε στὸ νοῦ σου, αὐτὸ θὰ σὲ ὠφελήσῃ, καὶ στὸ μέλλον δὲ θὰ ἐμπιστεύε-

σαι κανενὸς τόσο εὐκόλα σὲ παρόμοιες περιστάσεις· ὁ κόσμος εἶνε γεμάτος κατεργαριά».

«Ναί», ἀποκρίθηκε ὁ λύκος, «τί ἀνάγκη ἔχομε ἀπὸ ἄλλες ἀποδείξεις; κανέννας δὲν μούκαμε περισσότερο κακὸ ἀπ' αὐτὸ τὸν ἐπίβουλο τὸν προδοτὴ. Ἐνα δὲν ἀνάφερ' ἀκόμα, πῶς μ' ἔρριξε μιὰ φορὰ, στὴ Σαξονία, μέσα στίς μαῖμοῦδες, γιὰ νὰ ντροπιασθῶ καὶ νὰ πάθω ὅ,τι ἔπαθα. Μὲ κατάφερε νὰ τρυνώσω μέσα σὲ μιὰ σπηλιά, κ' ἤξερε αὐτὸς ἀπὸ πρὶ πὼς κάτι κακὸ θὰ μ' εὔρισκε. Ἄν δὲν πηδοῦσα ἔξω βιαστικά, θάχανα ἐκεῖ καὶ μάτια μου κι αὐτιά μου. Μοῦ ἔλεγε ἀπὸ πρὶν, μὲ τὰ ὑποκριτικὰ του λόγια, πὼς θάβρισκα ἐκεῖ μέσα τὴν κυρὰ θεία του· αὐτὸς ἐννοοῦσε τὴ μαῖμοῦ. Μὰ δὲν ἔμεινε εὐχαριστημένος ποὺ ξέφυγα· μὲ ξεγέλασε καὶ μ' ἔρριξε μέσα σ' ἐκεῖνη τὴ βρωμοφωλιά· μοῦ φάνηκε πὼς ἦτανε ἡ κόλασι!»

Τότε εἶπε ὁ Ραῖνεκε μπρὸς σ' ὅλους τοὺς μεγαλοσιάνους τῆς Αὐλῆς:

«Ὁ Ἰζεγκριμ τὰ λέει μπερδεμένα, δὲ μοῦ φαίνεται νὰ εἶνε στὰ σύγκαλά του. Ἄν θέλῃ νὰ μιλήσῃ γιὰ τὴ μαῖμοῦ, ἄς μᾶς τὰ πῆ πιὸ καθαρά. Εἶνε τώρα δύομισυ χρόνια ποὺ ξεκίνησε μὲ μεγάλη φασαρία νὰ πάῃ στὴ Σαξονία· τράβηξα κ' ἐγὼ μαζί του. Αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια, τὰ ἄλλα ὅλα εἶνε ψέματα. Δὲν ἦτανε μαῖμοῦδες, ἦτανε μαρμῶττοι, γι' αὐτοὺς ποὺ μιλᾷ· καὶ ποτὲ δὲ θὰ τοὺς ἀναγνωρίσω ἐγὼ αὐτοὺς γιὰ συγγενεῖς μου. Ὁ Μαρτῖνος, ἡ μαῖμοῦ κ' ἡ κυρία Ρούκεναου εἶνε οἱ συγγενεῖς μου· αὐτὴν ἔχω σὲ μεγάλη τιμὴ, σὰ θεία μου, καὶ κεῖνον, σὰν ἐξάδερφό μου, καὶ τοὺς ἔχω καμάρι μου. Εἶνε νοτά-

ριος και πολὺ σπουδασμένος στὰ νομικά. Μ' αὐτὰ ποὺ λέει ὁ Ἰζεγκριμ γιὰ κείνα τὰ ἄλλα τὰ πλάσματα, μοῦ κάνουν προσβολή· δὲν ἔχω τίποτε νὰ κάμω μ' αὐτὰ και ποτὲ δὲν μοῦ ἦτανε συγγενεῖς, γιατί μοιάζουν μὲ τοὺς διαβόλους τῆς κόλασης. Κι ἂν εἶπα τότε τὴ γρηὰ θεία μου, τῶκαμα ἀπὸ σκοποῦ· δὲν ἔχασα τίποτε, αὐτὸ τὸ δολογῶ μ' ὅλη μου τὴν καρδιά· μὲ φιλοξένησε καλά, ἀλλιῶς, μακάρι και νᾶθελε σκάσει.

Ἀκοῦτε δῶ, κύριοι! Εἴχαμε βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὴ δημοσιὰ και τραβούσαμε πίσω ἀπ' τὸ βουνό, ὅπου βλέπομε ἐκεῖ μιὰ σκοτεινὴ σπηλιά, μεγάλη και βαθειά. Ὁ Ἰζεγκριμ, κατὰ τὴν συνήθειά του, πέθαινε τῆς πείνας· μὰ και ποιὸς θὰ τὸν ἔβλεπε ποτὲ τόσο χορτάτο, ποὺ νὰ πῆς πὼς θὰ ἦταν εὐχαριστημένος; Κ' ἐγὼ τοῦ εἶπα: Σ' αὐτὴ τὴ σπηλιά θὰ βρίσκεται, πιστεύω, μπόλικο φαγί· δὲν ἀμφιβάλλω, οἱ κάτοικοί του θὰ μέραζαν μ' εὐχαρίστησι μαζὶ μας ὅ,τι ἔχουν· ἤρθαμε στὴν ὥρα. Κι ὁ Ἰζεγκριμ μοῦ ἀποκρίθηκε:—Θὰ σὲ περιμένω, θεῖε μου, ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ δέντρο ἀποκάτω· εἶσαι πιὸ ἐπιτήδειος νὰ κάνης καινούργιες γνωριμιές· κι ἂν σοῦ προσφέρουν νὰ φᾶς, εἰδοποίησέ με και μένα. Ἦθελε, βλέπετε, ὁ παμπόνηρος νὰ περιμένῃ πρῶτα, μὲ δικό μου κίντυνο, νὰ δῆ τί θὰ γίνῃ. Ἐγὼ ὅμως μπῆκα μὲς στὴ σπηλιά. Τράβηξα ὄχι δίχως ἀνατριχίλα μὲς ἀπ' τὸ μακρὸν και λοξὸ πέρασμα, ποὺ δὲν ἔλεγε νὰ τελειώσῃ. Μὰ ὅ,τι βρῆκα κατόπι—τὴν τρομάρα δὲ θᾶθελα γιὰ ὄλο τὸ χουσαῖφι τοῦ κόσμου νὰ τὴ δοκίμαζα κι ἄλλη μιὰ φορὰ! Τί φωλιὰ γεμάτη βρωμερὰ ζῶα, μικρὰ και μεγάλα! κ' ἡ μητέρα μάλιστα, θᾶ-

λεγεσ πὼς ἦτανε ὁ ἴδιος ὁ διάβολος. Μεγάλο και φαρδὺ τὸ στόμα της μὲ μακρὰ φοβερὰ δόντια· μακρὰ νύχια στὰ χέρια και στὰ πόδια και μακρὰ οὐρὰ ποὺ κρέμονταν πίσω της· πιὸ ἀηδέστερο πρᾶμα δὲν εἶδα ποτὲ στὴ ζωὴ μου! τὰ μαῦρα και ἔλεεινὰ παιδιὰ της ἦτανε παράξενα φτιασμένα, καθ' αὐτὸ μικροὶ βρουκολάκοι. Μοῦ ἔρριξε μιὰ φοριτὴ ματιὰ, ποὺ εἶπα μέσα μου: νᾶμουνε μακρὰ ἀπ' ἐδῶ! Ἦτανε μεγαλύτεροι κι ἀπ' αὐτὸν τὸν Ἰζεγκριμ και τὰ παιδιὰ της σχεδὸν τὸ ἴδιο τὸ μπόι. Τὴ βρῆκα ξαπλωμένη τὴ συχαμερὴ αὐτὴ φύτρα, πάνω σὲ σαπισμένο ἄχερο και βουτημένη ὡς ταῦτιά μὲς στὴν κοπριά· ἔβγαξε μιὰ βρῶμα μὲς στὴν καταραμένη τους τὴ μονιὰ χειρότερη ἀπ' τὴν πίσσα τῆς κόλασης· γιὰ νὰ πῶ τὴν καθαρὴ ἀλήθεια, πολὺ ὀλίγο μοῦ ἄρρεσε ἐκεῖ μέσα· γιατί ἦταν τόσοι πολλοὶ και γὼ ἤμουν ὀλομόναχος· ἔκαναν κάτι φοριτὰ στραβομουτσουνιάσματα. Ἄρχισα τότε νὰ σκέπτομαι μὲ τὸ νοῦ μου πὼς νὰ βρῶ τρόπο γιὰ νὰ ξεμπερδέψω ἀπὸ κεῖ μέσα. Τὴν χαιρέτησα εὐγενικὰ—ἂν και ἄλλα ἔλεγα ἀπὸ μέσα μου—και προσπάθησα νὰ φερθῶ σὰ φίλος και γνώριμος. Κυρία θεία! εἶπα τὴ γρηὰ, ξαδέρφια μου τὰ παιδιὰ, και δὲν ἄφησα νὰ πέσω ἔξω ἀπὸ λόγια:—Ὁ μεγαλοδύναμος ὁ Θεὸς νὰ σοῦ δίνῃ χρόνια πολλὰ κ' εὐτυχισμένα! εἶνε δικὰ σου τὰ παιδιὰ; Μὰ ἀλήθεια, δὲν ἔπρεπε νὰ ρωτήσω πόσο μ' ἄρέσουν! Θεέ μου βόηθα! τί χαριτωμένα, τί ἔμορφα ποὺ εἶνε! θὰ τᾶπερνε κανεὶς ὅλα γιὰ βασιλόπουλα· νᾶσαι χίλιες φορὲς εὐλογημένη ποὺ πλήθυνες τὴ γενιά μας μὲ τέτοια ἄξια σπορά· ὄρια δὲν ἔχει ἡ χαρὰ μου! καλοτυχίζω τώρα τὸν

ἐαυτό μου πού γνώρισα τέτοιους ξαδέμφους μου· σὲ ὦρα ἀνάγκης χρειάζεταιαι κανεὶς τοὺς συγγενεῖς του.

Ὅταν τῆς ἔκαμα τόσο μεγάλη τιμή, ἂν κι ἀπὸ μέσα μου ἔλεγα ὅπως διόλου διαφορετικά, κ' ἐκεῖνη πάλι ἀπὸ μέρους της μοῦ ἔκαμε ἄλλη τόση με εἶπε θεῖο της, μοῦ φέρθηκε σὰν δικὸς ἄνθρωπος, ἂν καὶ τόσο λίγο ἔχει νὰ κάμη ἀπ' τὴν οἰκογένειά μας, ἢ τρελλή. Μὰ δὲν πείραζε διόλου, γι' αὐτὴ τὴ φορὰ, πού τὴν ἔλεγα θεία. Στὸ μεταξὺ, ἴδρωνα καὶ ξίδρωνα ἀπὸ τὴν ἀγωνία μου. Ὅσο γιὰ κείνη, μ' ἓνα τόνο φιλικό: Ραῖνεκε, μοῦ ἔλεγε, τιμημένε μου θεῖε, καλῶς μᾶς ὄρισες, καλῶς μᾶς κόπιασες! εἶσαι καλὰ στὴν ὑγεία σου; θὰ σοῦ τὸ γνωρίζω χάρι ὅλη μου τὴ ζωὴ πού ἦρθες νὰ μᾶς βρῆς τὰ παιδιὰ μου θὰ μάθουν ἀπ' ἐδῶ καὶ μπρὸς ἀπὸ σένα τόσα φρόνιμα καὶ σοφὰ πράματα, πού θὰ τοὺς φέρουν τιμὴ στὴ ζωὴ τους. Τέτοια τὴν ἀκουσα νὰ μοῦ λέη· καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια τᾶξιζα πλουσιοπάροχα με τὰ λίγα κείνα λόγια πού τῆς εἶπα, πού τὴν ὠνόμασα θεία μου κ' εἶχα τὴ διάκρισι νὰ τῆς κρύψω τὴν ἀλήθεια. Μολαταῦτα θὰ προτιμοῦσα νᾶμουν ἔξω στὸν καθαρὸ ἀέρα μὰ ἐκεῖνη δὲν μ' ἄφηνε νὰ φύγω καὶ μοῦ εἶπε: Δὲν μπορεῖς, θεῖε μου, νὰ φύγης χωρὶς νὰ σὲ περιποιηθοῦμε! περίμενε λίγο, δῶσε μας τὴν ἄδεια νὰ σὲ φιλέψωμε κάτι! Καὶ πραγματικῶς μοῦ ἔφερε ἄφθονα φαγιά· δὲν μπόρῳ ἀλήθεια νὰ τὰ θυμηθῶ ὅλα τώρα ἤμουνε πολὺ νάπορῳ, πῶς μπόρεσε νὰ τὰ προμηθευτῆ ὅλ' αὐτά. Ἄπὸ ψάρια, ζαρκάδι κι ἄλλο διαλεκτὸ κνήγι ἔφαγα μ' εὐχαρίστησι καὶ τὰ βρῆκα ξεχωριστὰ τοῦ γούστου μου· ἀφοῦ χόρτασα

καλὰ, με φόρτωσε ἔξω ἀπ' αὐτὰ καὶ μ' ἓνα κομματί ἐλαφίσιο κρέας, πού μοῦ ἔφερε νὰ τὸ πάρω μαζί μου σπίτι, γιὰ τοὺς δικούς μου· ἀποχαιρέτησα μ' ὅλη μου τὴν εὐγένεια:—Ραῖνεκε, μοῦ ἔλεγε ἀκόμη ἐκεῖνη, νὰ μᾶς ἔρχεσαι συχνότερα! Ἦμποροῦσα νὰ ὑποσχεθῶ ὅτι μοῦ ζητοῦσε· κατώρθωσα ἐπὶ τέλους νὰ βγῶ ἀπὸ κεῖ. Δὲν ἦτανε καθόλου εὐχάριστα ἐκεῖ μέσα γιὰ τὰ μάτια καὶ τὴ μύτη, κ' ἔλεγα πὼς θὰ τελείωνα. Κοίταξα νὰ ξεφύγω μιὰ ὦρ' ἀρχύτερα καὶ πέρασα βιαστικά καὶ τρεχᾶτος τὸ πέρασμα ὡς τὸ ἀνοιγμα κατὰ τὸ δέντρο. Ὁ Ἰζεγκριμ ἦταν ἀκόμη ἐκεῖ ξαπλωμένος καὶ βογοῦσε τὸν ρῶτησα: Πῶς τὰ πᾶς, θεῖε μου; μοῦ εἶπε, ὄχι καλὰ! κοντεύω νὰ πεθάνω ἀπὸ τὴν πείνα. Ἐγὼ τὸν ἐλυπήθηκα καὶ τοῦ ἔδωσα τὸ περίφημο τὸ ψητὸ πού ἔφερα μαζί μου. Τῶφαγε με μεγάλη ὄρεξι· μοῦ εἶπε ἓνα σωρὸ εὐχαριστῶ τότε, μὰ τώρα τὰ ξέχασε ὅλα· κι ἀφοῦ τελείωσε, ἄρχισε: Πές μου λοιπὸν τώρα, ποῖος κάθεται μὲς στὴ σπηλιά; πῶς πέρασες μέσα, καλὰ ἢ ἄσκημα; Ἐγὼ πάνω σ' αὐτὸ τοῦ εἶπα τὴν καθαρὴ ἀλήθεια· τοῦ ἔδωσα ὅλες τὶς πληροφορίες: Ἡ φωλιά εἶνε ἄθλια, μὰ ἔχει μέσα πολλὰ διαλεκτὰ φαγιά. Μιὰ πού θὰ ἐπιθυμοῦσε νὰ πάρη κι αὐτὸς τὸ μερδικὸ του, δὲν εἶχε παρὰ νὰ μπῆ με θάρρος μέσα, φτάνει μόνο νὰ φυλαχτῆ νὰ μὴν πῆ γυμνὴ τὴν ἀλήθεια. Ἄν θέλης, τοῦ εἶπα, νὰ ἐπιτύχης ὅπως ἐπιθυμεῖς, κοίταξε νὰ μοῦ κἀνης οἰκονομία με τὴν ἀλήθεια· γιὰτὶ ὅποιος τὴν ἔχει ἀδιάκοπα δίχως διάκρισι στὸ στόμα του, θὰ ὑποφέρη κατατρεγμούς, ὅπου καὶ νὰ στραφῆ πάντα τὸν ἀφήνουν πίσω, ἐνῶ οἱ ἄλλοι πηγαίνουν προ-

σκαλεσμένοι. Μ' αὐτὲς τὶς συμβουλὲς τὸν ἔστελνα νὰ πάῃ τὸν δασκάλεα, ὅτι καὶ νᾶβρισκε, νὰ λήῃ μονάχα ἐκεῖνα ποὺ καθέννας εὐχαριστιέται νάκοῦν, κ' ἔτσι θὰ τὸν ὑποδέχονταν φιλικά. Αὐτὰ εἶνε τὰ λόγια, πολυχρονεμένη μας βασιλιᾶ κι ἀφέντη, ποὺ τοῦ εἶπα μ' ὅλη μου τὴν καλὴ συνείδησι. Ἄν ὅμως αὐτὸς ἔκαμε ὕστερα ὅλως διόλου τὸ ἐνάντιο καὶ τὸν βρῆκε ἐκεῖνο ποὺ τὸν βρῆκε, ἄς τὸ ἔχη γιὰ τὸν ἑαυτό του· ἔπρεπε νὰ μοῦ ἀκουγε. Ἄσπρο εἶνε τὸ μαλλί του, ἀλήθεια, μὰ τοῦ κάκου θᾶψαχνες νὰ βρῆς γνῶσι ἀποκάτω τέτοιοι σὰν κι αὐτὸν ἄνθρωποι δὲν ἐκτιμοῦν οὔτε τὴ φρόνησι οὔτε τὴ λεπτὴ κρίσι· στὸ χοντρὸ καὶ τὸ χωριάτη τὸ λαὸ μένει πάντα κρυμμένη ἡ ἀξία κάθε σοφίας. Ἐγὼ σὰν πιστὸς φίλος τοῦ συνιστοῦσα μ' ὅλη μου τὴ δύναμι νὰ φειδωλεῖται τὴν ἀλήθεια: Ἐέρῳ ἐγὼ μόνος μου, τί ταιριάζει! μοῦ ἀποκρίθηκε ὑπερήφανα καὶ προχώρησε μέσα στὴ σπηλιά· μὰ βρῆκε ὅτι γύρευε.

Στὸ βάθος κάθονταν ἡ συχαμερὴ ἡ γυναῖκα· ἐνόμισε πὼς εἶδε τὸ διάβολο μπροστά του! καὶ τὰ παιδιὰ μαζί· ξεφώνισε ξαφνισμένος: Παναγία βόηθα! τί συχαμένα ζῶα! εἶνε παιδιὰ σου αὐτὰ τὰ πλάσματα; μοιάζουν ἀλήθεια σὰν ἀπὸ τὸ σκυλολόι τῆς κόλασης. Πήγαινε, πνίξε τα, γιὰ τὸ καλὸ ποὺ σοῦ θέλω, γιὰ νὰ μὴν πληθύνῃ καὶ ξαπλώσῃ ἡ φύτρα τους πάνω στὴ γῆς! ἂν ἦτανε δικὰ μου θὰ τὰ στραγγάλιζα· θὰ μπορούσε ἀλήθεια νᾶπιανε κανεὶς μ' αὐτὰ μικροὺς διαβόλους· δὲν εἶχε παρὰ νὰ τὰ δέσῃ στὸ καλάμι, μέσα σ' ἓνα βάλτο, αὐτὰ ἄσκημα καὶ

βρωμερὰ χαμίνια. Βαλτομαϊμοῦδες, μὰ τὸ ναί, ἔπρεπε νὰ τὰ λένε, αὐτὸ τὸ ὄνομα θὰ τοὺς ταιριάζει!

Ἡ μητέρα τοῦ ἀποκρίθηκε ζοηρὰ καὶ μὲ θυμωμένα λόγια: Ποιὸς διάβολος μᾶς στέλλει αὐτὸ τὸν ταχυδρομό του; ποιὸς σὲ προσκάλεσε ἐδῶ νὰ μᾶς δείξῃς τὴν προστυχιά σου; καὶ τὰ παιδιὰ μου, τί ἔχεις ἐσύ, εἴτε ἄσκημα εἶνε εἴτε ἔμορφα, νὰ κάμῃς μ' αὐτά; Ὅτι κ' ἔφυγε ἀπ' ἐδῶ ὁ Ράινεκε, ἡ ἄλεπού, ἄνθρωπος μορφωμένος καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ νοιώθῃ αὐτὸς μᾶς ἐβεβαίωσε μ' ὅλα του τὰ σωστά, πὼς τᾶβρισκε ὅλα μου τὰ παιδιὰ ὥραϊα καὶ καλοαναθρεμμένα καὶ μὲ καλοὺς τρόπους· μ' ὅλη του τὴν καρδιὰ τᾶναγνώρισε συγγενεῖς του· δὲν εἶνε μιὰ ὥρα ποὺ μᾶς τὸ βεβαίωσε ἐδῶ σ' αὐτὴ τὴν ἴδια θέσι· ἂν ἐσένα δὲν σοῦ ἀρέσουν, ὅπως ἐκείνου, κανεὶς δὲ σὲ προσκάλεσε νὰ μᾶς κοπιᾶσης ἐδῶ. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ξέρῃς, Ἰζεγκριμ.

Ἐκεῖνος τῆς ζήτησε ἀμέσως νὰ τοῦ δώσῃ νὰ φάῃ καὶ τῆς εἶπε: Φέρε ἀμέσως, εἰδεμὴ θὰ σὲ βοηθήσω ἐγὼ νὰ ψάξῃς! Τί χρειάζονται τὰ περισσότερα τὰ λόγια. Ἐπιασε ἀμέσως τὴ δουλειὰ καὶ θέλησε νὰ βάλῃ χέρι διὰ τῆς βίας στὶς προμήθειές των· μὰ κακὰ τοῦ πέτυχε! Γιὰτὶ χύθηκε ἀμέσως ἀπάνω του, ἄρχισε νὰ τὸν δαγκάνῃ, νὰ τοῦ τσουγκρανίξῃ μὲ τὰ νύχια τὸ τομάρι, νὰ τὸν σχίξῃ καὶ νὰ τὸν τραβᾷ δυνατὰ· ἔκαναν τὸ ἴδιο καὶ τὰ παιδιὰ, δάγκωναν καὶ τσουγκρανίζαν φοβερὰ· ἐκεῖνος οὐρλιαζε καὶ ξεφώνιζε μὲ ματωμένα τὰ μάγουλα καὶ χωρὶς καμμιά ἀντίστασι τῶβαλε στὰ τέσσερα πρὸς τὸ ἄνοιγμα τῆς σπηλιάς· τὸν εἶδα νᾶρχεται καταδαγκαμένος, ξεσχι-

σμένος και με τὰ κοψίδια του νὰ κρέμονται γύρω τὸ ἕνα του αὐτὶ ἦτανε χωρισμένο σὲ δυὸ κ' ἢ μύτη του ματωμένη. Τὸν εἶχανε κατακομματιάσει στὶς πληγὲς και τοῦ ἄργασαν στὰ γερὰ τὸ τομάρι. Τὸν ρώτησα καθὼς τὸν εἶδα νὰ βγαίνει: Εἶπες τὴν ἀλήθεια; και κείνος μοῦ ἀποκρίθηκε: ὅπως βρῆκα ἔτσι μίλησα ἢ καταραμένη ἢ στρίγγλα με περιποιήθηκε ἄσκημα ἤθελα νὰ σοῦ τὴν εἶχα ἐδῶ ἔξω, θὰ μοῦ τὸ πλήρωνε ἀκριβὰ! ποιά εἶνε ἢ ἰδέα σου, Ράινεκε; εἶδες ποτὲ παρόμοια παιδιά; τόσο συχαμένα, τόσο κακά; ἐγὼ τῆς τὸ εἶπα κ' ἔγινε ὅτι ἔγινε, δὲν μπόρεσα νὰ βρῶ πιά χάρι ἐμπρὸς της και πέρασα κακὴ ὥρα μες σ' αὐτὴ τὴν τρύπα.—Τᾶχεις χαμένα; τοῦ εἶπα: ἐγὼ σοῦ ἔδωσα πιὸ φρόνιμες συμβουλές. Τὰ ταπεινότατα σέβη μου (ἔτσι ἔπρεπε νὰ τῆς πῆς), κυρία θεία μου: πῶς εἶσαι στὴν ὑγεία σου; πῶς εἶνε τὰ χαριτωμένα, τὰ φρόνιμα τὰ παιδιά σου; εὐχαριστοῦμαι πολὺ νὰ ξαναβλέπω τοὺς μεγάλους και μικροὺς μου ἐξαδέρφους. Μὰ ὁ Ἰζεγκριμ μοῦ ξανᾶπε:—Θεία νὰ τὴν πῶ, ἐκεῖνο τὸ θηλυκὸ και ξαδέρφια ἐκεῖνα τᾶσκημόπαιδα; ὁ διάβολος νὰ τὰ πάρῃ· ἀνατριχιάζω και στὸ νοῦ μου νὰ τὴν βάζω τέτοια συγγένεια· φοῦχι! τὴ συχαμερὴ τὴ σπορά! νὰ μὴ τοὺς ξαναδῶ στὰ μάτια μου.—Γι' αὐτὸ πληρώθηκε τόσο ἄσκημα· τώρα κρῖνε ἐσύ, μεγαλειότατε· ἔχει δίκαιο νὰ λὲν πῶς τὸν πρόδωσα; μπορεῖ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ κι ὁ ἴδιος; δὲν ἔγινε τὸ πρᾶμα ὅπως τὸ διηγῆθήκα;»

Τότε λέγει ὁ Ἰζεγκριμ ἀποφασιστικά: Μὲ τὰ λόγια ποτὲ δὲ θὰ πάρῃ τέλος αὐτὴ ἢ συζήτησι τίς ἢ ἀνάγκη νὰ φιλονικοῦμε; τὸ δίκιο μένει πάντα δίκιο, και κείνος

ποὺ τᾶχει μετὰ τὸ μέρος του, φαίνεται στὸ τέλος παρουσιάζεσαι ἐδῶ μ' ὅλο σου τὸ θάρρος, Ράινεκε, μπορεῖ νὰ τᾶχῃς ἐσύ. Ἄς μονομαχήσωμε λοιπὸν μαζί και τὸ πρᾶμα θὰ φανῇ. Ἐξέρεις νὰ λὲς πολλὰ, πῶς εἶχα ὑποφέρει ἀπὸ μεγάλη πείνα μπρὸς ἐκεῖ στὴ σπηλιά τῶν μαϊμούδων και πῶς μοῦ προμήθεψες τότε ἐσύ σὰν πιστὸς φίλος φαίδεν τὸ ἤξερα τὸ πῶς! ξέρω μόνο πῶς ἦτανε ἕνα κόκκαλο ξερὸ ποὺ μοῦ φερες; τὸ κρέας τᾶφαγες κατὰ τὰ φαινόμενα ἐσύ ὁ ἴδιος. Ὅπου σταθῆς με κοροϊδεύεις και λὲς ἀδιάντροπα, πράγματα προσβλητικά για τὴν τιμὴ μου με ψευτιὲς ἄτιμες μ' ἔκαμες ὑποπτο πῶς τάχα ἔβαλα στὸ νοῦ μου κακὲς συνωμοσίαι ἐναντίον τοῦ βασιλιᾶ και πῶς ἠθέλησα νὰ τοῦ πάρω τὴ ζωὴ ἐσὺ ἀπεναντίας τοῦ κανχήθηκες για κάτι θησαυροὺς; θὰ κοπίαζε για νὰ τοὺς βρῆ! Φέρθηκες ἄτιμα τῆς γυναίκας μου και θὰ μοῦ τὸ πληρώσης. Αὐτὰ εἶνε ποὺ σοῦ κατηγορῶ. Ἐχω ἀπόφασι νὰ πολεμήσω για παλιὰ και καινούργια και τὸ ξαναλέγω, πῶς εἶσαι ἕνας δολοφόνος, ἕνας προδότης, ἕνας κλέφτης; θὰ πολεμήσωμε ζωὴ για ζωὴ ἄς τελειώνουν τώρα μαλλώματα και βρисиές! σοῦ ρίχτω τὸ γάντι, ὅπως τὸ κάνει καθένας ποὺ προσκαλεῖ ἄλλον σὲ μονομαχία για τὸ δίκιο του· κράτα το για καπάρο και γρήγορα θάνταμθοῦμε. Ὁ βασιλιάς τὸ ἄκουσε, τὸ ἴδιο και ὅλοι οἱ ἄρχοντες ἐδῶ πιστεύω πῶς θὰ εἶνε μάρτυρες στὸν ἀγῶνα αὐτὸ τῆς δικαιοσύνης; δὲ θὰ προσπαθήσης νὰποφύγῃς, για νὰποφασιστῆ ἐπὶ τέλους τὸ πρᾶμα; και τότε θὰ δοῦμε!»

Ὁ Ράινεκε ἔλεγε μέσα του: «Ἐδῶ τώρα πρόκει-

ται για ζωή και για τὰ ὅλα! αὐτὸς εἶνε μεγάλος κ' ἐγὼ μικρός· ἂν τύχαινε αὐτὴ τῆ φορὰ και τὴν πάθω, λίγο θὰ μ' ὠφελούσαν ὅλες μου οἱ πονηρίες ὡς τώρα μ' ἄς περιμένουμε νὰ δοῦμε· γιατί ὅταν τὸ συλλογίζομαι, βρίσκω πὼς ἐγὼ ἔχω πότερες ἀβάντες· αὐτὸς ἔχει χάσει τώρα τὰ μπροστινά του νύχια, κὶ ἂν δὲν ἐγίνε ὁ τρελλὸς πὶὸ κύριος τοῦ ἔαντοῦ του, δὲ θὰ τὸ κατορθώση στὸ τέλος αὐτὸ πὸν ζητᾶ, κὶ ἄς πάη νὰ στοαχίση ὅ,τι θέλει».

Εἶπε λοιπὸν τότε στὸ λύκο: «Ἐσὺ ὁ ἴδιος εἶσαι πὸν εἶσαι ἕνας προδότης, Ἰζεγκριμ, κὶ ὅλες αὐτὲς οἱ κατηγορίες πὸν ζητᾶς νὰ μοῦ φορτώσης εἶνε ψευτιές. Θέλεις νὰ πολεμήσωμε; τὴ δέχομαι τὴν πρόσκλησί σου και δὲν ἀποτραβιούμαι· εἶνε καιρὸς πὸν τὸ ἐπιθυμοῦσα και νὰ τὸ γάντι μου!»

Ἔτσι ἐπῆρε λοιπὸν ὁ βασιλιᾶς τὰ καπάρα, πὸν παρουσίασαν οἱ δυὸ τους μὲ τόλμη, και εἶπε: «Τώρα πρέπει νὰ μοῦ δώσετε ἐγγύησι, πὼς δὲ θὰ λείψετε νὰ παρουσιασῆτε αὔριο τὸ πρωτὶ για τὴ μονομαχία, γιατί κὶ ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη βλέπω τὰ πράματα μπερδεμένα· πὸνὸς μπορεῖ νὰ καταλάβη ὄλ' αὐτὰ τὰ λόγια;»

Παρουσιάστηκαν ἀμέσως νὰ δώσουν ἐγγύησι για τὸν Ἰζεγκριμ ὁ Μπράουν, ἡ ἀρχοῦδα, κὶ ὁ γάτος, ὁ Χίντσε· για τὸ Ράινεκε ἐγγυηθήκανε τὸ ἴδιο ὁ ἐξάδερφός του ὁ Μόνεκε, ὁ γυιὸς τοῦ Μαρτίνου τῆς μαίμοῦς, μαζὶ μὲ τὸν Γκρίμπαρτ.

Τότε γυρνᾶ και λέει τοῦ Ράινεκε ἡ κυρία Ρουκενάου:

«Μεῖνε ἡσυχος, Ράινεκε, κὶ ἄς μὴν ταράζεται ἡ ψυ-

χή σου. Μοῦ ἔμαθε ὁ ἄντρας μου, πὸν εἶνε τώρα στὴ Ρώμη, ὁ θεῖος σου, μιὰ προσευχή κάποτε· τὴν ἐσύνθεσε ὁ ἄββᾶς Σλούκαουφ και τὴν ἔδωσε γραμμένη σ' ἕνα χαρτὶ τοῦ ἄντρούς μου, πὸν τὸν εἶχε σὲ μεγάλη ἀγάπη. Αὐτὴ ἡ προσευχή, καθὼς ἔλεγε ὁ ἄββᾶς, εἶνε πολὺ ὠφέλιμη για τοὺς ἀνθρώπους πὸν πρόκειται νὰ πᾶνε σὲ πόλεμο· πρέπει νὰ τὴν διαβάσουν τὸ ἴδιο πρωτὶ νηστικοὶ κ' ἔτσι ὅλη τὴν ἡμέρα δὲν θὰ ἔχουν φόβου ἀπὸ κανένα κίνδυνο, προφυλαγμένοι ἀπὸ θάνατο, ἀπὸ πόνο κὶ ἀπὸ λάβωμα· ἔχε λοιπὸν θάρρος, ἀνεπιέ μου, αὔριο τὸ πρωτὶ, στὴν ὥρα θὰ τὴ διαβάσω για σένα, και πῆγαινε λοιπὸν δίχως καμμιὰ ἔγνοια».

«Σ' εὐχαριστῶ μ' ὅλη μου τὴν καρδιά, ἀγαπητὴ μου θεία», τῆς εἶπε ἡ ἄλεποῦ· «θὰ σοῦ τὸ γνωρίζω πάντα χάρι· μ' ὅλα ταῦτα ἀπ' ὅλα καλύτερα θὰ μὲ βοηθήση τὸ δικίον κ' ἡ ἐπιδεξιότης μου».

Οἱ φίλοι τοῦ Ράινεκε ἐπέρασαν ὅλη τὴ νύχτα μαζὶ του και διασκέδαζαν τὴν ἀνησυχία του μὲ χαρούμενες κουβέντες· μ' ἀπ' ὅλους τὴ μεγαλύτερη προθυμία και φροντίδα ἔδειχτε ἡ κυρία Ρούκεναου· ἔβαλε νὰ κουρέψουν γρήγορα τὸ Ράινεκε ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὴν οὐρά, στὸ στήθος και τὴν κοιλία και νὰ τὸν τρίψουν μὲ ξύγκι και μὲ λάδι· κ' ἔτσι ἔδειχτε ὁ Ράινεκε παχὺς και στρογγυλὸς και καλοστεκούμενος στὰ πόδια του· ἔπειτα τοῦ εἶπε:

«Ἄκουσέ μου καλά και βάλε στὸ νοῦ σου τί ἔχεις νὰ κάμης· ἄκουσε τίς συμβουλὲς πὸν σοῦ δίνουν φίλοι γνωστικοί, γιατί αὐτὸ εἶνε τὸ καλύτερο ἀπ' ὅλα. Πιὲ

τώρα καλά και βάστα τὸ νερό σου· κι ὅταν αὔριο ἐρθῆς στὸ στάδιο, κάμε το ἐπιτήδεια και πότισε καλά καλά ἀπὸ παντοῦ τὴν ἀδριά τῆ ξεμνιγιάστρα σου και προσπάθησε νὰ χτυπήσης μ' αὐτὴ τὸν ἐχθρό σου στὰ μούτρα· ἂν μπορέσης νὰ τοῦ τρίψης τὰ μάτια, τίποτε δὲ θ' ἄνε καλύτερο ἀπ' αὐτό· ἀμέσως θὰ θαμπώσει τὸ φῶς του, κι αὐτὸ θὰ σοῦ ἐρθῆ ἐσένα καλά, γιατί θὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἐκεῖνον. Ἄκόμη πρέπει νὰ κάμης στὴν ἀρχὴ τὸ φοβισμένο και νὰ τρέξῃς κατὰ πάνω στὸν ἄνεμο μὲ φτερά στὰ πόδια· κι ἂν σὲ κυνηγήσῃ, νὰ σηκώσης τὴ σκόνη, γιὰ νὰ τοῦ στραβώσης τὰ μάτια μὲ τὰ σκουπίδια και μὲ τὴν ἄμμο· ἔπειτα νὰ ριχτῆς στὸ πλάι, νὰ παραμονεύῃς κάθε του κίνημα κι ὅταν θὰ κάμῃ νὰ τρίψῃ τὰ μάτια του, ἐπωφελήσου τὴν εὐκαιρία και χρίσε του πάλι τὰ μάτια μὲ τὸ καυτερό σου νερό γιὰ νὰ τὸν στραβώσης ὀλότελα και νὰ μὴ ξέρεῃ πιά ποῦ βρίσκεται· κ' ἔτσι θὰ σοῦ μείνῃ ἐσένα ἡ νίκη. Τώρα πῆγαινε νὰ κοιμηθῆς λίγο, κ' ἐμεῖς θὰ σὲ ξυπνήσωμε ὅταν εἶνε ὥρα· μὰ θέλω πρῶτα νὰ σοῦ διαβάσω τὰ ἱερά τὰ λόγια, ποῦ σοῦ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ δυναμώσω».

Κ' ἔβαλε τὸ χέρι της πάνω στὸ κεφάλι του και τοῦ τὰ διάβασε· «Τώρα θάρρος!», τοῦ εἶπε ἔπειτα, «δὲν ἔχεις πιά κανένα φόβο». Τὸ ἴδιο τοῦ εἶπε κι ὁ θεῖος Γκρίμπαρτ και τὸν ἐπῆγαν νὰ πλαγιάσῃ κοιμήθηκε ἤσυχος. Ὅταν ἐβγήκε ὁ ἥλιος, πῆγαν ἡ βύδρα και ὁ ἄσβός νὰ ξυπνήσουν τὸ θεῖο τους· τὸν χαιρέτησαν φιλικὰ και τοῦ εἶπαν: «Ἐτοιμάσου καλά!» Ἔπειτα ἡ βύδρα τοῦ ἔφερε ἓνα παππάκι και τοῦ εἶπε: «Φάγε το! ἔκαμα κάμποσα

πηδήματα γιὰ νὰ σοῦ τὸ πιάσω πέρα στοὺς ὄχτους, κοντὰ στὸ Οὔνερμπροτ· νᾶνε μὲ τις ὑγειές σου, θεῖε μου!»

«Καλὸ καπᾶρο εἶν' αὐτό», ἀποκρίθηκε εὐχαριστημένος ὁ Ράινεκε· «τέτοιο πράμα δὲν τὸ ἀποστρέφω εὐκολα· ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὸ πληρώσῃ, ποῦ μὲ θυμήθηκες!»

Ἄφοῦ λοιπὸν ἔφαγε μὲ ὄρεξι κ' ἤπιε ἀποπάνω, ἐπῆγε μὲ τοὺς συγγενεῖς του στὸ στάδιο, μὲ τὴ στρωμένη τὴν ἄμμο, ὅπου ἦταν νὰ μονομαχήσουν.

ΑΣΜΑ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

ΟΤΑΝ ὁ βασιλεὺς εἶδε τὸ Ράινεκε νὰ παρουσιάζεται
 στὸ στάδιο ἔτσι κουρεμένος σύρριζα κι ἀλειμμέ-
 νος ὄλο του τὸ κορμὶ μὲ λάδι καὶ μὲ γλυστερὸ ξύγκι,
 ἄρχισε νὰ γελᾷ ἀκράτητα.

«Ράινεκε, ποῖος σοῦ τῷμαθε αὐτό;» ἐφώνηξε «ἔχουν
 δίκιο νὰ σὲ λένε ἀλεποῦ· πάντα σου εἶσαι τετραπέρατος!
 παντοῦ βρίσκεις μιὰ τρύπα καὶ ξέρεις νὰ ξεγλυστοῦξ».

Ὁ Ράινεκε ἔκαμε μιὰ βαθεῖα ὑπόκλισι μπρὸς στὸ
 βασιλεῖα καὶ μιὰ βαθύτερη ἀκόμη μπρὸς στὴ βασίλισσα
 καὶ μπῆκε μὲ φαιδρὰ πηδήματα στὸν περίβολο. Βρί-
 σκονταν τώρα πιά ἐκεῖ κι ὁ λύκος μὲ τοὺς συγγενεῖς του·
 εὐχονταν μὲς στὴν καρδιά τους κακὸ τέλος γιὰ τὴν ἀλε-
 ποῦ· ἄκουσε πολλὰ λόγια θυμωμένα καὶ πολλὰς φοβέ-
 ρες. Μὰ ὁ λύκος κι ὁ λούπαρδος, οἱ ἀγωνοθέτες, ἔφε-
 ραν ἔξω τὰ Ἅγια· κι οἱ δυὸ ἀντίπαλοι ὠρρίστηκαν, ὁ
 λύκος κ' ἡ ἀλεποῦ, μὲ σεβασμό, νὰ τὰ εὐλαβηθοῦνε.

Ὁ Ἰζεγκριμ ὠρρίστηκε μὲ λόγια ζωηρὰ καὶ μὲ
 ματιὰς γεμάτες φοβέρα, πὼς ὁ Ράινεκε εἶνε ἕνας προ-
 δότης, ἕνας κλέφτης, ἕνας φονιάς καὶ ἔνοχος σὲ κάθε
 ἔγκλημα, πὼς διέπραξε βιασμὸ καὶ μοιχεία, πὼς εἶνε
 ψεύτης σὲ κάθε πρᾶμα· καὶ πὼς γιὰ νὰ τὰ ὑποστηρίξῃ
 ὄλ' αὐτὰ, ἔβαζε ζωὴ γιὰ ζωὴ.

Ὁ Ράινεκε πάλι ὠρρίστηκε ἀπὸ μέρος του· πὼς δὲν
 εἶχε βάρος στὴ συνειδήσί του γιὰ κανέν' ἀπ' αὐτὰ τὰ

ἐγκλήματα, πὼς ὁ Ἰζεγκριμ ἔλεγε ψέματα ὅπως πάντα,
 πὼς πῆρε ψεύτικο ὄρκο κατὰ τὴ συνήθειά του, μὰ πὼς
 δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ πετύχῃ, νὰ περάσῃ τὰ ψέματά του
 γιὰ ἀλήθειες, καὶ μάλιστα αὐτὴ τὴ φορά.

Τότε εἶπαν οἱ ἀγωνοθέτες: Ἄς κάμῃ καθέννας ὅ,τι
 εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ κάμῃ, τὸ δίκιο δὲ θ'ἀρρήσῃ νὰ φανῇ.

Μικροὶ καὶ μεγάλοι βγήκαν ἀπὸ τὸν περίβολο, γιὰ
 ν'ἀφήσουν μονάχους μέσα τοὺς δυὸ τους. Ἡ μαίμου τοῦ
 εἶπε βιαστικά μὲ χαμηλὴ φωνή:

«Πρόσεξε ὅ,τι σοῦ εἶπα, μὴ ξεχάσῃς νὰ κάμῃς ὅπως
 σὲ ὠδήγησα».

Καὶ ὁ Ράινεκε τῆς ἀποκρίθηκε φαιδρός: «Οἱ κα-
 λές σου οἱ ὀρμήνιες μὲ κάνουν νὰ πηγαίνω μὲ μεγαλύ-
 τερο θάρρος· μείνε ἡσυχῇ! δὲ θὰ ξεχάσω κι αὐτὴ τὴ φο-
 ρὰ τὴν τόλμη καὶ τὴν πονηριά μου, ποὺ μ' αὐτὲς γλύ-
 τωσα κι ἀπὸ μεγαλύτερους κιντύνους ὡς τώρα, ὅταν πῆ-
 γαινα νὰ ψωνίσω τοῦτο καὶ τ'ἄλλο, ποὺ ὡς σήμερα δὲν
 πληρώθηκαν, καὶ ποὺ ἐξέθετα τὴ ζωὴ μου ἄφοβα· πὼς
 νὰ μὴ σταθῶ τώρα μπρὸς σ' αὐτὸ τὸν κακοῦργο; πι-
 στεύω σίγουρα πὼς θὰ τὸν ντροπιάσω, αὐτὸν κι ὄλο
 του τὸ σόι καὶ θὰ κάμω τιμὴ στοὺς δικούς μου· ὅ,τι
 ψέμα εἶπε θὰ τὸ ξεράσῃ ἄσκημα».

Τότε ἄφησαν τοὺς δυὸ τους στὸν περίβολο κι ὄλοι
 παρατηροῦσαν μὲ περιέργεια.

Ὁ Ἰζεγκριμ ἐφαίνονταν ἄγριος καὶ λυσσασμένος·
 τέντωσε τὰ πόδια του καὶ προχώρησε μ' ἀνοιχτὸ στόμα
 καὶ μὲ δυνατὰ πηδήματα· ὁ Ράινεκε πῶς ἔλαφρός, μ' ἕνα
 πηδημα ξεφύγε τὴν πρώτη ὀρμὴ τοῦ ἀντιπάλου του

και ἔβρεξε γρήγορα τὴν δασειά του τὴν οὐρὰ μὲ τὸ καυτερό του νερό και τὴν ἔσυρε μὲς στὴ σκόνη γιὰ νὰ τὴ γεμίση μὲ ἄμμο. Ὁ Ἰζεγκριμ ἔλεγε πιά πὼς τὸν εἶχε στὸ χέρι μὰ ἐκεῖ τοῦ χτυπάει ὁ τετραπέρατος τὴν οὐρὰ μὲς στὰ μάτια κ' ἔχασε τὸ φῶς και τὴν ἀκοή του. Δὲν ἦτανε πρώτη φορὰ πού ἔβαζε σὲ ἐνέργεια αὐτὸ τὸ κάμωμα· πολλὰ ζῶα ὡς τώρα εἶχαν δοκιμάσει τὴ δύναμι τοῦ καυτεροῦ του νεροῦ· ἔτσι ἦτανε πού ἱστράβωσε τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰζεγκριμ, ὅπως εἶπαμε στὴν ἀρχή· και τώρα ἤθελε νὰ σημαδέψη και τὸν πατέρα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔτριψε ἔτσι τὰ μάτια τοῦ ἐχθροῦ του, πήδηξε στὸ πλάι και στάθηκε ἐναντία στὸν ἀνεμο, ἀνεκάτωσε τὴ σκόνη κ' ἔστειλε ὅλη τὴν ἄμμο στὰ μάτια τοῦ λύκου, πού ἄρχισε νὰ τὰ τρίβη και νὰ τὰ σφουγγίξῃ δυνατὰ, μὲ τρόπο ἀνόητο, κ' ἔκανε ἔτσι μεγαλύτερους τοὺς πόνους του. Ὁ Ράινεκε ἀπ' τᾶλλο μέρος ἤξερε νὰ δουλεύῃ ἐπιτήδεια τὴν οὐρὰ του, γιὰ νὰ χτυπήσῃ ξανά τὸν ἐχθρό του και νὰ τὸν στραβώσῃ ὀλότελα. Ἀσκημα τὴν εἶχε ὁ λύκος, γιατί ἡ ἄλεποῦ ἐπωφελήθηκε τὴν εὐκαιρία· μόλις εἶδε τὰ μάτια τοῦ ἐχθροῦ της πού δάκρυζαν μὲ πόνους, ἄρχισε νὰ χύνεται ἐπάνω του μὲ ὀρμητικὰ πηδήματα, μὲ δυνατὰ κτυπήματα, νὰ τὸν τζουγκρανίξῃ και νὰ τὸν δαγκάνῃ και νὰ τοῦ τρίβῃ πάλι ξανά τὰ μάτια. Ὁ λύκος παραπατοῦσε σὰν νὰ τὰ εἶχε μισοχαμένα και ὁ Ράινεκε τὸν κοροῖδευε πὺ ἀδιάντροπα και τοῦ ἔλεγε.

«Κὺρ λύκε, ἔχεις βέβαια καταπιῖ ὡς τώρα πολλὰ ἀθῶα πρόβατα και φάγει στὴ ζωὴ σου κάμποσα ἀπείροχτα ζῶα· ἐλπίζω πὼς ἀπεδῶ κ' ἐμπρὸς θὰ μποροῦν

νὰ χαροῦν τὴν ἡσυχία τους· ὀπωσδήποτε, πάρε τὴν ἀπόφασιν νὰ τοὺς χαρίσης τὴν εἰρήνην και λάβε γι' ἀνταμοιβὴ εὐχὲς και εὐλογίης. Ἡ ψυχὴ σου θὰ κερδίση ἀπ' αὐτὴ τὴ μετάνοια, μάλιστα ἀν' θέλῃς νὰ περιμένῃς μὲ ὑπομονὴ τὸ τέλος. Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲ θὰ τὴ γλυτώσης ἀπ' τὰ χέρια μου, πρέπει νὰ πέσης στὰ πόδια μου μὲ παρακάλια γιὰ νὰ μαλακώσης τὴν καρδιά μου· ἴσως τότε νὰ σὲ ἐλεήσω και σοῦ χαρίσω τὴ ζωὴ».

Τὰ ἔλεγε πιά πεταχτὰ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Ράινεκε και εἶχε πιάσει ἀπὸ τὸ λαρύγγιν τὸν ἀντίπαλό του και πίστευε πὼς ἤθελε ἔτσι τὸν νικήσει. Ὁ Ἰζεγκριμ ὅμως, δυνατώτερος καθὼς ἦτανε, τινάχτηκε μὲ λύσσα και μὲ μιὰ ἀπεδῶ μιὰ ἀπεκεῖ, τὸν ξεκόλλησε ἀπὸ πάνω του. Μὰ ὁ Ράινεκε τοῦ χύθηκε στὰ μούτρα, τὸν πλήγωσε δυνατὰ και τοῦ ἔβγαλε τὸ ἕνα μάτι· ἀμέσως τὸν πῆραν τὰ αἵματα και ὁ Ράινεκε φώναξε: Νά αὐτὸ πού ἤθελα! τὸ πέτυχα!

Ἐφτασε σὲ ἀπελπισία ὁ λύκος, αἱματομένος, και τὸ χαμένο του μάτι τοῦ ἔδινε λύσσα· χύμηξε ἴσα καταπάνω στὸ Ράινεκε, ξεχνώντας και πληγὲς και πόνους, και τὸν ξάπλωσε καταγῆς στὸ χῶμα. Ἀσκημα τὴν εἶχε τώρα ἡ ἄλεποῦ και λίγο τὴν ὀφελούσε ἡ φρονιμάδα της. Τὸ ἐν ἀπ' τὰ μπροστινὰ πόδια της, πού τὰ μεταχειρίζεται γιὰ χέρια, τὸ ἄρπαξε γρήγορα ὁ Ἰζεγκριμ και τὸ κρατοῦσε ἀνάμεσα στὰ δόντια του. Ὁ Ράινεκε ἦτανε ξαπλωμένος καταγῆς σὲ κακὰ χάλια και φοβήθηκε πὼς θᾶχανε ἀμέσως τὸ χέρι του κ' ἔβαζε μύριους λογισμοὺς στὸ νοῦ του. Ὁ Ἰζεγκριμ ἀπὸ μέρους του μὲ βαρειά φωνὴ τοῦ μουρμούριζε αὐτὰ τὰ λόγια.

«Ἡ ὥρα σου ἔφτασε, ληστή! παραδώσου ἀμέσως, εἰδεμὴ σ' ἀφήνω στὸν τόπο γιὰ ὅλες σου τὶς ἀτιμίες ποὺ ἔχεις κάμει! θὰ σοῦ τὰ πλερώσω ὅλα τώρα καὶ λίγο σὲ ὠφέλησε νὰ σηκώσης τὴ σκόνη, νὰ φήσης τὸ νερό σου, νὰ κουρέψης τὸ πετσί σου καὶ νὰ πασαλειφθῆς μὲ ξύγκι. Δυστυχία σου τώρα! μοῦ ἔκαμες τόσα κακά, εἶπες ψέματα γιὰ μένα, μοῦ στράβωσες τὸ μάτι, μὰ τώρα πὰ δὲ θὰ μοῦ γλυτώσης· παραδώσου, εἰδεμὴ δαγκῶ!»

Ὁ Ράινεκε ἔλεγε μέσα του: «Τώρα τὴν ἔχομε ἄσκημα· τί πρέπει νὰ κάμω; ἂν δὲν παραδοθῶ, μὲ σκοτώνει, ἂν παραδοθῶ, ἀτιμιάζομαι γιὰ πάντα· ναί, τὴν ἀξίζω τὴν τιμωρία, γιατί τὸν μεταχειρίστηκα ἄσκημα καὶ τὸν ἐπρόσβαλα πολὺ πρόστυχα».

Σ' αὐτὸ ἐπάνω ἐδοκίμασε νὰ μαλακώσῃ τὸν ἐχθρό της μὲ γλυκὰ λόγια:

«Ἀγαπητὴ θεῖε!», τοῦ εἶπε, «μετὰ χαρᾶς γίνομαι ἀμέσως ὑποταχτικός σου μὲ ὅλα ὅσα ἔχω μ' ὅλη μου τὴν καρδιά πηγαίνω προσκυνητὴς γιὰ σένα στὸν Ἅγιο Τάφο, στοὺς ἅγιους τόπους, σ' ὅλες τὶς ἐκκλησιὰς καὶ σοῦ φέρνω ὅσες νὰ πῆς ἀφέσεις ἀπὸ κεῖ. Θὰ σοῦ χρειαστοῦν γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς σου καὶ θὰ περισσέψουν ἀκόμη γιὰ τὸν πατέρα σου καὶ γιὰ τὴ μητέρα σου, γιὰ ν' ἀπολαύσουν καὶ αὐτοὶ τὸ εὐεργέτημα αὐτὸ στὴν αἰωνία ζωὴ καὶ σὲ ποιὸν δὲ χρειάζεται; Σὲ τιμῶ σὰν νὰ ἦσουν ὁ Πάπας καὶ σοῦ κάνω τὸν πιὸ ἱερώτερό μου τὸν ὄρκο, νὰ εἶμαι ἀπὸ τώρα καὶ μπρὸς γιὰ πάντα δικός σου μὲ ὅλους μαζί τοὺς συγγενεῖς μου· ὅλοι νὰ σὲ ὑπηρετοῦν κάθε ὥρα καὶ στιγμή· τὸ ὀρκίζομαι. Ὅ,τι δὲν

ἔταξα στὸν ἴδιο τὸ βασιλιᾶ, σοῦ τὸ προσφέρω ἐσένα. Δέξου το κ' ἔτσι θ' ἄνε μιὰ μέρα δική σου ἢ ἐξουσία τῆς χώρας. Ὅ,τι μπορῶ νὰ πιάνω, θὰ σοῦ τὸ φέρνω, πάπιες, χῆνες, ὄρνιθες καὶ ψάρια, πρὶ νὰ βάλω ἐγὼ στὸ στόμα τὸ παραμικρότερο κομματί· θ' ἀφήνω πάντα τὴν ἐκλογὴ σὲ σένα, στὴ γυναῖκα σου καὶ τὰ παιδιά σου. Ἐξὸν ἀπ' αὐτό, θὰ ἔχω πάντα ὅλη μου τὴν ἔγνοια γιὰ τὴ ζωὴ σου, νὰ μὴν πάθῃς ποτὲ τίποτε κακό. Μὲ λένε παμπόνηρο, καὶ σὺ εἶσαι δυνατός· ἔτσι οἱ δυὸ μαζί μποροῦμε νὰ καταφέρουμε μεγάλα πράματα. Ἄν εἶμαστε μαζί ἐνωμένοι, ὁ ἓνας μὲ τὴ δύναμή του ὁ ἄλλος μὲ τὴ γνῶσι, ποιὸς θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς νικήσῃ; νὰ πολεμοῦμε ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλο, αὐτὸ δὲν εἶνε καλὴ δουλειά· ναί, ποτέ μου δὲ θὰ τῶκανα, ἂν ἤξερα πῶς νὰ ἀπόφευγα μὲ τρόπο τὸν ἀγῶνα· μὰ ἐσὺ μὲ ἐπρόκαλεσες καὶ χάρι τῆς τιμῆς μου ἤμουν ὑποχρεωμένος νὰ τὸ ἀποφασίσω· ἐφέρθηκα ὅμως μ' ὅλη μου τὴν εὐγένεια καὶ δὲν ἔδειξα ὅλη μου τὴ δύναμη στὴ μάχη ἐπάνω: Αὐτὸ θὰ σοῦ κάμῃ μεγάλη τιμὴ, ἔλεγα μέσα μου, νὰ φερθῆς μὲ διάκρισι στὸ θεῖο σου· ἂν ἦτανε καὶ σοῦ κρατοῦσα ἐχθρα, τὸ πρᾶμα θὰ πηγαινε διαφορετικά· δὲν ἔπαθες τίποτε μεγάλο κακό, κι ἂν βλάβηκε λίγο τὸ μάτι σου ἀπὸ ἀπροσεξία, λυποῦμαι μ' ὅλη μου τὴν καρδιά· μὰ πάλι καὶ γι αὐτὸ κάνω ἐγὼ καλὰ· ξέρω ἓνα τρόπο νὰ σὲ γιαιτρέψω καὶ θὰ σοῦ τὸν πῶ. Μὰ κι ἂν χαθῆ τὸ μάτι, μιὰ νὰ γιαιτρευθῆς ὅπωςδήποτε, θ' ἄνε πάντα μιὰ εὐκολία γιὰ σένα· θ' ἀχῆς, ὅταν πηγαίνῃς νὰ κοιμηθῆς, ἓνα μόνο παρὰθυρο νὰ κλείνης, ἐνῶ ἐμεῖς οἱ ἄλλοι ἔχομε διπλὸ κόπο. Γιὰ νὰ σοῦ μαλάξουν

τὴν καρδιά, θάρθουν ἀμέσως οἱ συγγενεῖς μου νὰ πέσουν στὰ πόδια σου, ἢ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιά μου, καὶ νὰ σοῦ ζητήσουν μπρὸς στὰ μάτια τοῦ βασιλιᾶ κι ἀντίκρου σ' ὄλο αὐτὸ τὸ πλῆθος καὶ νὰ σὲ παρακαλέσουν νὰ μοῦ συχωρέσης καὶ νὰ μοῦ χαρίσης τὴ ζωή. Ἔπειτα θέλω νὰ ὁμολογήσω ἔμπρὸς σ' ὄλους πὼς δὲν ἦτανε ἀλήθεια ὅσα εἶπα, πὼς σὲ πρόσβαλα μὲ τὰ ψέματά μου καὶ πὼς σ' ἔχω γελάσει, ὅπως μπόρεσα. Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ ὀρκιστῶ, πὼς κανένα κακὸ δὲ ξέρω ἀπὸ σένα καὶ πὼς ποτὲ πιά σ' ὄλη μου τὴ ζωὴ δὲ θὰ φανταστῶ νὰ σὲ βλάψω. Πὼς θὰ μποροῦσες ποτὲ νὰ ἐπιθυμήσης μεγαλύτερη ἱκανοποίησι ἀπ' αὐτὴ πού εἶμαι ἕτοιμος νὰ σοῦ δώσω; Ἄν μὲ σκοτώσης, τί διάφορο θ' ἄχης; θ' ἄχης πάντα νὰ φοβᾶσαι ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς μου καὶ τοὺς φίλους μου. Ἐνῶ ἂν μοῦ χαρίσης τὴ ζωή, θὰ βγῆς ἀπὸ τὸ στάδιο μὲ δόξα καὶ τιμὴ καὶ θὰ φανῆς στὸν καθένα εὐγενῆς καὶ γνωστικός: γιατί κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ ὑψωθῆ περισσότερο, παρὰ ὅταν συγχωρῆ δὲ θὰ σοῦ ξαναπαρουσιαστῆ γρήγορα μιὰ ἄλλη τέτοια εὐκαιρία, ἐπωφελήσου την! Στὸ τέλος τέλος ἐμένα τώρα μοῦ εἶνε ὄλος διόλου τὸ ἴδιο, ἢ ζήσω ἢ πεθάνω».

«Ψευτοαλεποῦ!», τῆς ἀποκρίθηκε ὁ λύκος, «τί χαρὰ πού θ' ἄχες νὰ τὴ γλύτωνες ξανά! Μά, χρυσάφι νάτανε ὄλη ἡ γῆ, καὶ νὰ μοῦ τὴ χάριζες τώρα στὴν ἀνάγκη σου, πάλι δὲ θὰ σ' ἄφηνα! Μοῦ ἔχεις κάμει τόσες φορὲς ὡς τώρα μπόσικους ὄρκους, ἄπιστε σύντροφε! βέβαια, οὐτ' ἓνα ξάφλοιο αὐγὸ δὲ θ' ἄβλεπα, ἂν σ' ἄφηνα τώρα ν' ἄφευγες. Δὲν τοὺς ψηφῶ πολὺ τοὺς συγγενεῖς σου· θὰ

περιμένω νὰ δῶ τὴ δύναμί τους καὶ τὴν ἔχθρα τους πιστεύω νὰ μπορῶ νὰ τὴ σηκώσω. Μοχθηρέ, πόσο θὰ μὲ κοροΐδευες ὁ ἴδιος, ἂν πίστευα στὸ λόγο σου νὰ σ' ἀφήσω! ἓνας μόνον πού δὲ σὲ ξέρει θὰ μποροῦσε νὰ γελαστῆ. Μοῦ φέρθηκες, λές, μὲ διάκρισι σήμερα, ἔλεινε κλέφτη! καὶ δὲ μοῦ κρέμεται χυμένο τὸ ἓνα μου μάτι; κακοῦργε! καὶ δὲ μοῦ ἔχεις κομματιάσει τὸ κορμί μου σὲ εἴκοσι μεριές; καὶ μπόρεσα μιὰ φορὰ μονάχα νὰ πάρω τὴν ἀναπνοή μου, ὅσο πού εἶχες ἐσὺ τὴ βολή; Θάτανε τρέλλα ἀπὸ μέρους μου, νὰ σοῦ ἔδειχτα, γιὰ ὅλα τὰ κακὰ καὶ τὶς ἀτιμίες σου, χάρι καὶ ἔλεος. Μὲ ξευτέλισες καὶ μὲ κατὰστρεψες, προδότη, ἐμένα καὶ τὴ γυναῖκα μου· μὰ θὰ μοῦ τὸ πληρώσης μὲ τὴ ζωὴ σου!»

Ἔτσι ἔλεγε ὁ λύκος. Μὰ σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ εἶχε χώσει κρυφὰ ἐκεῖνος ὁ παμπόνηρος τὸ ἄλλο του χέρι ἀνάμεσα στὰ σκέλια τοῦ ἐχθροῦ του· τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὰ εὐαίσθητα μέρη καὶ τὸν ἔσφιξε, τὸν τραβήξε σκληρὰ· δὲ λέω πιότερο· ἄρχισε νὰ ξεφωνίζῃ σαραχτικὰ ὁ λύκος καὶ νὰ οὐρλιάζῃ μ' ἀνοιχτὸ στόμα· ὁ Ράινεκε τραβήξε ἀμέσως τὸ χέρι του ἀπὸ τὰ δόντια πού τ' ἔσφιγγαν, ἔπιασε πὶο σφιχτὰ τώρα καὶ μὲ τὰ δυὸ τὸ λύκο καὶ τὸν ζουλοῦσε καὶ τὸν τραβοῦσε· ἐκεῖνος οὐρλιάζε καὶ ξεφώνιζε τόσο δυνατὰ, πού ἄρχισε νὰ ξερνᾶ αἷμα· ἴδρος τὸν ἔκοψε ἀπὸ τοὺς πόνους σ' ὄλο του τὸ σῶμα, καὶ λύθηκε ἀπὸ τὴν ἀγωνία. Χαρὰ μεγάλη ἐπῆρεν ἡ ἀλεποῦ καὶ ἔλεγε πιά τώρα πὼς ἐνίκησε κρατοῦσε πάντα μὲ τὰ νύχια καὶ μὲ τὰ δόντια τὸ λύκο, πού ὑπόφερε φοβερὰ βάσανα καὶ πόνους κ' ἔνοιωθε πὼς ἦτανε χαμένος· τὸ

αἷμα ἔτρεχε ἀπὸ τὸ κεφάλι του, ἀπὸ τὰ μάτια του κ' ἔπεσε καταγῆς ἀναίσθητος. Ἡ ἄλεπού δὲ θᾶδινε αὐτὴ τὴ στιγμή γιὰ ὅλο τὸ χρυσάφι τοῦ κόσμου· καὶ τὸν κρατοῦσε σφιχτὰ πάντα καὶ τὸν τραβοῦσε καὶ τὸν ἔσερνε, ἔτσι ποὺ νὰ δοῦν ὅλοι τὰ χάλια του καὶ τὸν τσιμποῦσε, τὸν ζουλοῦσε, τὸν δαγκοῦσε, τὸν τσουγγρανοῦσε τὸ φτωχό, ποὺ μὲ βαθιὰ οὐρλιάσματα κυλιόνταν μὲς στὴ σκόνῃ καὶ στὶς ἀκαθαρσίες του καὶ σπάραζε μὲ ἄτακτα κουνήματα.

Οἱ φίλοι του θρηνοῦσαν φωναχτά· παρακάλεσαν τὸ βασιλιᾶ νὰ σταματήσῃ τὸν ἀγῶνα, ἂν ἦταν τὸ θέλημά του, καὶ ὁ βασιλιᾶς τοὺς ἀποκρίθηκε: «Ἄν ἐσεῖς τὸ κρίνετε, ἂν τὸ ἐπιθυμεῖτε νὰ γίνῃ ἔτσι, εἶμαι σύμφωνος κ' ἐγώ».

Καὶ πρόσταξεν ὁ βασιλιᾶς τοὺς δυὸ ἀγωνοθέτες, τὸ λύγκο καὶ τὸ λούπαρδο, νὰ πᾶνε μέσα στοὺς δυὸ τοὺς ἀντιπάλους· καὶ κεῖνοι προχώρησαν μέσα στὸ περίφραγμα καὶ εἶπαν στὸ Ραῖνεκε τὸ νικητή, πὼς ἦταν πιὰ ἀρκετά· πὼς ὁ βασιλιᾶς ἐπιθυμοῦσε νὰ σταματήσῃ ὁ ἀγῶνας καὶ νὰ θεωρηθῆ πὼς πῆρε τέλος. «Τὸ θέλημά του εἶνε», εἶπαν, «νάφῃσῃ τὸν ἐχθρό σου, νὰ χαρίσῃς τὴ ζωὴ στὸ νικημένο· γιατί ἂν μείνῃ κανένας νεκρὸς σ' αὐτὴ τὴ μονομαχία, θὰ ἦτανε δυσάρεστο καὶ γιὰ τὰ δυὸ τὰ μέρη· ἢ νίκη βέβαια μένει σὲ σένα! τὸ εἶδαν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι κι αὐτοὶ οἱ πιὸ σπουδαῖοι σοῦ δίνουν τὴν ἐπιδοκιμασίαν τους· τοὺς ἔχεις κερδίσει μὲ τὸ μέρος σου γιὰ πάντα».

Ὁ Ραῖνεκε ἀποκρίθηκε: «Θὰ τοὺς εἶμαι ὑποχρεωμένος γι' αὐτό· μ' ὅλη μου τὴν προθυμίαν κλίνω στὸ θέλημα τοῦ βασιλιᾶ καὶ εἶμαι ἔτοιμος νὰ κάμω ὅ,τι ται-

ριάξει· ἔχω νικήσει καὶ τίποτε καλύτερο δὲν ἐπιθυμῶ στὴ ζωὴ μου· ἄς μοῦ δώσῃ ὁ βασιλιᾶς μονάχα τὴν ἄδεια νὰ συμβουλευθῶ τοὺς φίλους μου».

Τότε φώναξαν ὅλοι οἱ φίλοι τοῦ Ραῖνεκε: «Μᾶς φαίνεται καλὸ νὰ κάμῃς ἀμέσως τὸ θέλημα τοῦ βασιλιᾶ».

Κ' ἦρθαν τρεχᾶτοι ἀμέσως στὸ νικητὴ ὅλοι μαζί κοπάδι οἱ συγγενεῖς του, ὁ ἄσβος κ' ἡ μαίμου, ἡ βύδρα καὶ τὸ καστόρι. Φίλοι του γένηκαν τότε ἀκόμη καὶ τὸ κουνάδι κ' ἡ νυφίτσα, τὸ κακούμι κ' ἡ βερβερίτσα καὶ πολλοὶ ποὺ ἦταν ἐχθροὶ του καὶ δὲν ἠθελαν πρὶν οὔτε τῶνομά του ν' ἀκούσουν, ἔτρεξαν τότε κοντὰ του· βρέθηκαν μάλιστα ἀπὸ κείνους ποὺ τὸν κατηγοροῦσαν καὶ παρουσιάστηκαν τώρα γιὰ συγγενεῖς του καὶ τοῦ κουβαλοῦσαν τὶς γυναῖκες των καὶ τὰ παιδιά τους, μεγάλα, μικρά, μεσαῖα ὡς καὶ τὰ πιὸ μωρὰ τους· τοῦ ἔκαναν ἓνα σωρὸ περιποησίες, τὸν κολάκευαν καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ τελειώσουν.

Ὁ κόσμος ἔτσι εἶνε πάντα· ὁ καθένας λείπει στὸν τυχερό: «πολλὰ τὰ ἔτη τῆς ἀφεντιάς σου!» καὶ βρῖσκει φίλους μὲ τὸ σωρό· μὰ ἂν τὸν βρῆ ἢ δυστυχία, τότε πρέπει νὰ κάμῃ ὑπομονή. Ὅπως ἔγινε καὶ τώρα ἐδῶ· ὁ καθένας ἠθελε νὰ κορδώνεται, σὰν πιὸ δικός του, πλαῖ στὸ νικητὴ· ἄλλοι ἔπαιζαν τὸ σοιροῦλι, ἄλλοι τραγουδοῦσαν, ἄλλοι βαροῦσαν τὴν τρόμπα κι ἄλλοι βροντοῦσαν τὰ τούμπανα. Οἱ φίλοι τοῦ Ραῖνεκε τοῦ λέγανε: «Γεῖα χαρὰ σου! ἐσήκωσες ψηλὰ αὐτὴ τὴν ὄρα τὸν ἑαυτό σου καὶ τὴ γενιά σου· τί λύπη ἐπῆραμε ὅταν σὲ εἶδαμε νὰ πέφτης κάτω! μὰ γύρισαν τὰ πράματα ἀμέσως, ἦτανε περίφημο τὸ κόλπο!» Καὶ ὁ Ραῖνεκε ἀποκρίθηκε: «Ναί,

Γιαῖτε, Ραῖνεκε Φούξ

είχα καλή τύχη» και ευχαρίστησε τους φίλους. Κ' έτσι προχώρησαν με μεγάλο θόρυβο και βοή, επί κεφαλῆς ὁ Ραΐνεκε με τους αγωνοθέτες· ἔφτασαν μπροστά στο θρόνο τοῦ βασιλιᾶ κι ὁ Ραΐνεκε γονάτισε ἔμπρός του· τὸν πρόσταξαν ἐκεῖνος νὰ σηκωθῆ ἔπάνω και εἶπε παρουσία σ' ὄλους τοὺς ἄρχοντες:

«Υπερασπίστηκες πολὺ καλὰ τὴ ζωὴ σου· ἔφερες μὲ τιμὴ σὲ τέλος τὴ δουλειά σου, και γι' αὐτὸ σὲ κηρύττω ἐλεύτερο· ἀπαλλάττεσαι ἀπὸ κάθε τιμωρία και θὰ κάμω σύντομα λόγο γι' αὐτὸ στο συμβούλιο μὲ τοὺς εὐγενεῖς μου, μόλις γίνῃ καλὰ ὁ Ἰζεγκριμ· γιὰ σήμερα δίνω τέλος στὴν ὑπόθεσι».

«Εἶνε ἡ σωτηρία μου, μεγαλειότητα», ἀποκρίθηκε ταπεινὰ ὁ Ραΐνεκε, «νάκολουθῶ τὶς συμβουλές σου. Τὸ γνωρίζεις καλύτερ' ἀπ' ὄλους· ὅταν ἦρθα ἐδῶ μὲ κατηγοροῦσαν τόσοι πολλοί, ἔλεγαν ψευτιές γιὰ χατίρι τοῦ λύκου, τοῦ ἰσχυροῦ μου ἐχθροῦ, πὸν ἤθελε νὰ μὲ καταστρέψῃ, πὸν μὲ κρατοῦσε σχεδὸν στὴν ἐξουσία του· οἱ ἄλλοι ἐφώναζαν «σταύρωσον, σταύρωσον!»· μὲ κατηγοροῦσαν μαζί του, μόνον γιὰ νὰ μὲ φέρουν στὰ τελευταῖα μου γιὰ νὰ τοῦ προσφέρουν ἐκδούλευσι ἐκεῖνον· γιὰτι ὄλοι μποροῦσαν νὰ τὸ παρατηρήσουν, πὸς εἶχε πιότερη θέσι ὁ λύκος κοντά σου ἀπὸ μένα και κανεῖς δὲν συλλογίζονταν οὔτε ποιὸ θὰ ἦταν τὸ τέλος, οὔτε ποιὰ μποροῦσε νὰ ἦταν ἴσως ἡ ἀλήθεια. Τοὺς παρομοιάζω μὲ κείνους τοὺς σκύλους, πὸν εἶχαν τὴ συνήθεια νὰ στέκουν μαζεμένοι ἔξω ἀπὸ τὸ μαγέρικο, μὲ τὴν ἐλπίδα πὸς θὰ τοὺς θυμόνταν κι αὐτοὺς ὁ καλόγνωμος ὁ μάγερας μὲ τίποτα

κόκκαλα και κεῖ βλέπουν ἕναν ἀπὸ τοὺς συντρόφους των πὸν εἶχε πάρει ἀπὸ τὸ μάγερα ἕνα κομμάτι βραστὸ κρέας, μὰ πὸν γιὰ κακὴ του τύχη δὲν πρόφτασε νὰ φύγῃ ἀρκετὰ γρήγορα· γιὰτι τὸν περιόχισε ὁ μάγερας μὲ βραστὸ νερὸ ἀπὸ πίσω και τοῦ ζεμάτησε τὴν οὐρά· μολοντοῦτο δὲν ἄφησε νὰ τοῦ πέση ἀπ' τὸ στόμα τὸ κλεμμένο τὸ κομμάτι, ἀνακατόθηκε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους, πὸν ἔλεγαν μεταξύ τους: «κοίταξε πὸς τὸν ἔχει καλύτερα ἀπ' ὄλους μας τοὺς ἄλλους ὁ μάγερας!· κοίταξε τί περίφημο κομμάτι πὸν τοῦ ἔδωκε!» και κείνος τοὺς ἀποκρίθηκε: «λίγο καταλαβαίνετε ἀπ' τὴ δουλειά· μὲ καλοτυχίζετε και μὲ μακαρίζετε ἀπ' ἔμπρός, πὸν σᾶς ἀρέσει βέβαια νὰ βλέπετε τὸ ὠραῖο τὸ κρέας· μὰ κοιτάξετέ με κι ἀπὸ πίσω και τότε νὰ μὲ καλοτυχίσετε, ἂν δὲν ἀλλάξετε γνώμη». Κι ἀφοῦ πραγματικῶς ἐκοίταξαν, εἶδαν τὸ φοβερὸ τὸ κάψιμο· τοῦ πέφτανε μαδημένες οἱ τρίχες, κι ὄλο του τὸ πετσί εἶχε γίνῃ μιὰ ζαρωματιά· τοὺς ἔπιασε ἀνατριχίλα, κανεῖς δὲν ἤθελε νὰ πλησιάσῃ στο μαγέρικο, πῆραν δρόμο και τὸν ἄφησαν μονάχο. Μεγαλειότητα, θέλω νὰ πῶ μ' αὐτὸ γιὰ τοὺς ἀχόρταγους. Ὅσο πὸν εἶνε ἰσχυροί, καθέννας θέλει νὰ τοὺς ἔχη φίλους· τοὺς βλέπουν ὅλη τὴν ὥρα νὰ κρατοῦν τὸ κομμάτι τὸ κρέας στο στόμα· ὁποιος δὲν πάει σύμφωνα μαζί τους, τὴν παθαίνει· πρέπει νὰ τοὺς παινᾷ κανεῖς πάντα, ὅσο ἄσκημα και ἂν φέρουνται κ' ἔτσι τοὺς δυναμώνουν περισσότερο στὴν ἀξιοτιμώρητή τους διαγωγή· ἔτσι κάνει καθέννας πὸν δὲ συλλογᾶται τὸ τέλος. Ὅμως τέτοια ὑποκείμενα τὴν παθαίνουν συχνότερα κ' ἢ δύνامي τους τελειώνει ἀξιοθρή-

νητα κανείς δὲν τοὺς λυπάται πιά, καὶ τοὺς πέφτουν οἱ τριῖνες δεξιὰ κι ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ κορμί· θέλω νὰ πῶ γιὰ τοὺς παλιούς των φίλους, μικροὺς καὶ μεγάλους, πού τοὺς παρατοῦν καὶ τοὺς ἀφήνουν γυμνοὺς, ὅπως παράτησαν ὅλοι οἱ σκύλοι τὸ σύντροφό τους, ἅμα εἶδαν τὸ πάθημά του καὶ τὸ μισό του κορμί σὲ κείνα τὰ χάλια.

Μεγαλειότατε, μὲ καταλαβαίνεις, γιὰ τὸ Ραΐνεκε πο-
τὲ δὲ θὰ μιλήσουν ἔτσι, δὲ θὰ ντροπιαστοῦν ποτὲ οἱ φίλοι μου γιὰ μένα. Σ' εὐχαριστῶ χίλιες φορὲς γιὰ τὴν καλωσύνη σου καί, ἂν ἤμποροῦσα πάντα νὰ γνωρίζω τὸ θέλημά σου, θὰ τὸ ἔκανα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά».

«Τὰ πολλὰ λόγια εἶνε φτώχεια», ἀποκρίθηκε ὁ βασιλιάς· «τὰ ἄκουσα ὅλα καὶ ἐνόησα τὴν ἰδέα σου. Ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ξαναἰδῶ πάλιν, σὰν εὐγενῆ βαρῶνο, ὅπως πρὶν, στὸ συμβούλιο σου παραχωρῶ τὸ δικαίωμα νὰ μπαίνης ἐλεύθερα, ὅποια ὦρα τύχη, στὸ μυστικὸ τὸ συμβούλιό μου. Ἔτσι σοῦ ἀναγνωρίζω πάλι ὅλες σου τίς τιμὲς καὶ τὰ ἀξιώματα, καὶ θὰ φανῆς ἄξιος, καθὼς ἐλπίζω, νὰ βοηθήσης γιὰ νὰ κυβερνήσωμε ὅλα στὸ καλύτερο. Δὲ μπορῶ νὰ κάμω δίχως ἐσένα στὴν Αὐλή, καὶ ἂν ἐνόησες τὴ σοφία μὲ τὴν ἀρετή, κανείς δὲ θὰ προχωρήσει πιὸ ψηλὰ ἀπὸ σένα καὶ κανείς δὲν θ' ἄχῃ νὰ δώσῃ πιὸ φρόνιμες, πιὸ ἄξιες συμβουλὲς καὶ ὁδηγίες. Δὲν θὰ κούσω πιά ἀπεδῶ καὶ μπρὸς κανένα παράπονο ἐναντίο σου· καὶ θὰ ἔχῃς τὸ δικαίωμα νὰ μιλᾷς ἐξ ὀνόματός μου καὶ νὰ ἐνεργῆς σὰν καγκελλάριος τοῦ βασιλείου μου· θὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ λοιπὸν τὴ σφραγίδα μου καὶ ὅτι πῆς καὶ γράψῃς, θὰ εἶνε καλὰ καμωμένο καὶ γραμμένο».

Ἔτσι λοιπὸν ἀνέβηκε μὲ τὴν ἀξία του ὁ Ραΐνεκε στὸ ὑψηλότερο ἀξίωμα κι ὅλοι ὑπακούουν σ' ὅτι συμβουλευθή καὶ ἀποφασίση γιὰ τὸ συμφέρον ἢ γιὰ τὴν ζημία κανενός.

Ὁ Ραΐνεκε εὐχαρίστησε τὸ βασιλιά καὶ τοῦ εἶπε: «Πολυχρονεμένε μου ἀφέντη! μοῦ κάνεις πάρα πολὺ μεγάλη τιμὴ· θέλω νὰ τὸ θυμοῦμαι, ὅπως ἐλπίζω νὰ διατηρήσω τὴ φρόνησι θὰ τὸ δῆς καὶ μόνος σου».

Ἄς μάθωμε τώρα, μὲ λίγα λόγια, τί ἀπόγινε σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ λύκος. Κοίτονταν ξαπλωμένοι στὴν κονίστρα, γεμάτος πληγὲς καὶ σὲ ἔλεινὰ χάλια πήγανε κοντά του ἢ γυναῖκα του καὶ οἱ φίλοι του, ὁ Χίντζε ὁ γάτος, ὁ Μπράουν ἢ ἀρκοῦδα, τὰ παιδιὰ του, ἢ ἀκολουθία του κ' οἱ συγγενεῖς του· μὲ κλάμματα καὶ μὲ στεναγμοὺς τὸν ἔβαλαν σ' ἓναν κράββατο ἐπάνω (τὸν εἶχαν παραγεμίσει καλὰ μὲ χόρτο, γιὰ νὰ τοῦ κρατᾷ ζέστη) καὶ τὸν κουβάλησαν ἔξω ἀπὸ τὸ στάδιο. Ἐξέτασαν τίς πληγὲς του καὶ μέτρησαν εἴκοσι καὶ ἔξη ἦρθαν πολλοὶ χειροῦργοι πού ἀμέσως τοῦ τίς ἔδεσαν καὶ τοῦ ἔδωσαν νὰ πιῇ διάφορα φάρμακα· ὅλα του τὰ μέλη ἦτανε παράλυτα· τοῦ ἔτριψαν ἀκόμα τὸ αὐτὶ μὲ βότανα καὶ φτερονίστηκε δυνατὰ ἀπ' ἐμπρὸς κι ἀπὸ πίσω. Ἐλεγαν μεταξὺ τους: «Πρέπει νὰ τὸν ἀλείψωμε καὶ νὰ τὸν λούσωμε». Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο παρηγοροῦσαν τὸ θλιμμένο συγγενολόγι τοῦ λύκου, τὸν ἔβαλαν μὲ προσοχὴ στὸ κρεβάτι καὶ κοιμήθηκε, μὰ ὄχι πολὺ ὦρα· ἐξύπνησε ταραγμένος καὶ σὲ μεγάλη ἔγνοια· ἢ ντροπὴ καὶ ὁ πόνος τὸν βασάνιζαν, βαρυναστέναζε κ' ἔμοιαζε ἀπελπισμένος. Μὲ λαχάρα μεγάλη τὸν παράστεκε ἡ Γκιρεμούνδη καὶ μὲ θλιμμένη

καρδιά ἀναλογίζονταν τὸ τί ἔχασαν. Εἶχε μέσα της ὅλες τὶς πίκρες τοῦ κόσμου κ' ἔκλαιγε τὴν τύχη της, τὰ παιδιά της καὶ τοὺς φίλους της ἔκοίταζε τὸν ἄντρα της ποὺ ὑπόφερε· δὲ μποροῦσε νὰ τὸ βαστάξῃ· πήγαινε νὰ τρελλαθῆ ἅπ' τὸν πόνο του γιατί ἦτανε μεγάλος ὁ πόνος του καὶ ἀξιοθρήνητα τὰ ἐπακόλουθα.

Μὰ ὁ Ραΐνεκε ἦτανε πολὺ εὐχαριστημένος καὶ φλυαροῦσε χαρούμενος μὲ τοὺς φίλους του καὶ τὸν ἔκουσε νὰ καυχίεται καὶ νὰ παινιέται. Ἔφυγε ἀπὸ κεῖ μὲ καρδιά γεμάτη περηφάνεια. Ὁ καλόγνωμος ὁ βασιλιάς ἔστειλε συνοδεία μαζί του καὶ τοῦ εἶπε φιλικὰ τὴν ὥρα τοῦ χωρισμοῦ: «Νὰ μᾶς ἔρθῃς γρήγορα πάλι!» Ὁ Ραΐνεκε γονάτισε τότε μπροστὰ στὸ θρόνο καὶ εἶπε: «Σ' εὐχαριστῶ μ' ὅλη μου τὴν καρδιά, καθὼς καὶ τὴ χαριτωμένη μου τὴ βασίλισσα, τὸ συμβούλιο καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντες μαζί. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ πολυχρονῶ, βασιλιά μου, καὶ νὰ σοῦ δίνη ὅλες τὶς τιμὲς καὶ τὶς δόξες τοῦ κόσμου. Ὅτι προστάζεις, εἶμαι ἔτοιμος νὰ τὸ κάμω· σ' ἀγαπῶ βέβαια κ' εἶνε χρέος μου νὰ σ' ἀγαπῶ. Τώρα, ἂν δίνῃς τὴν ἄδεια, ἔχω σκοπὸ νὰ πάω στὸ σπίτι μου, γιὰ νὰ δῶ τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιά μου περιμένουν καὶ θλίβονται».

«Πήγαινε», τοῦ εἶπεν ὁ βασιλιάς, «καὶ μὴ φοβᾶσαι πιά τίποτα».

Κ' ἔτσι ξεκίνησε ὁ Ραΐνεκε, προτιμημένος ἀπ' ὅλους πλιότερο. Κι ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ τὸ συνάφι του νοιώθουν ἀπὸ τέχνες καὶ μαστοριές· ὅλοι βέβαια δὲν ἔχουν κόκκινα γένεια, εἶνε ὅμως ἔξασφαλισμένοι.

Ἀναχώρησε λοιπὸν ὁ Ραΐνεκε περήφανος ἀπὸ τὴν

Αὐτὴ μὲ τὴ γενιά του, μὲ σαράντα συγγενεῖς, ποὺ εἶχανε τιμὴ καὶ χαρὰ γι' αὐτόν· πήγαινε σὰν ἀφέντης ἔμπρὸς ὁ Ραΐνεκε κ' οἱ ἄλλοι τοῦ ἀκλουθοῦσαν. Ἔδειχτε γεμάτος ἀναγάλλια καὶ χαρὰ, ἢ οὐρά του εἶχε φουσκώσει πλιότερο· κέρδισε τὴν ἀγάπη τοῦ βασιλιά, μπῆκε πάλι ξανά στὸ συμβούλιο καὶ συλλογίζονταν πῶς νὰ ὠφειληθῆ ἀπ' αὐτό. «Ὅσοι τοὺς ἀγαπῶ, ἔλεγε μέσα του, θὰ δοῦν καλὸ ἀπὸ μένα κ' οἱ φίλοι μου θὰ βγοῦν κερδεμένοι· πρέπει νὰ τιμᾶ κανεὶς τὴ γνώσι πλιότερο καὶ ἀπὸ τὸ χρυσάφι».

Πῆρε λοιπὸν ὁ Ραΐνεκε τὸ δρόμο του, συνοδεμένος ἀπ' ὅλους τοὺς φίλους του γιὰ τὴν Κακομερά, τὸ κάστρο του. Ἔδειξε μεγάλη εὐγνωμοσύνη σ' ὅλους ποὺ τοῦ φανέρωσαν τὴν ἀγάπη τους καὶ τοῦ παραστάθηκαν στὴ δύσκολή του τὴν περίστασι· τοὺς ἐπρόσφερε καὶ αὐτὸς στὴ σειρὰ του τὶς ὑπηρεσίες του· χωρίστηκαν καὶ πῆγε καθενεὶς στοὺς δικούς του καὶ κείνος στὸ σπίτι του, ὅπου βρῆκε τὴ γυναῖκα του τὴν Ἑρμελίνα, καλὰ. Τὸν χαιρέτησε μὲ χαρὰ καὶ τὸν ρώτησε πῶς τὰ ξεμπέρδεψε μὲ τοὺς μελάδες του. Ὁ Ραΐνεκε τῆς ἀποκριθῆκε:

«Τὰ κατάφερα μιὰ χαρὰ! Ξανακέρδισα τὴν ἀγάπη τοῦ βασιλιά, θὰ ξαναμπῶ πάλι στὸ συμβούλιο, καθὼς πρίν, καὶ θὰ βγῆ αὐτὸ γιὰ τιμὴ ὅλης μας τῆς γενιάς. Μ' ἀνακήρυξε, σ' ὅλους μπροστὰ, καγκελλάριο τοῦ βασιλείου καὶ μοῦ ἐμπιστεύτηκε τὴ σφραγίδα του· τὸ κάθε τι ποὺ θὰ κάμῃ καὶ θὰ γράψῃ ὁ Ραΐνεκε, θ' ἂνε καλὰ καμωμένο καὶ γραμμένο· καὶ ἄς τὸ βάλῃ καθέννας στὸ νοῦ του.

Τοῦ ἔδωσα τοῦ λύκου νὰ καταλάβῃ σὲ λίγα λεπτὰ καὶ πιά δὲ θὰ μὲ κατηγορήσῃ· εἶνε τώρα τυφλω-

μένος, πληγωμένος κι ὅλο του τὸ σὸϊ ἀτιμασμένο· τὸν ἐσημάδεψα γιὰ καλὰ! δὲ θᾶνε πιά γιὰ τίποτα καλὸς στὸν κόσμο. Ἐπολεμήσαμε μαζί καὶ τὸν νίκησα· δύσκολα θὰ μοῦ ξαναγίῃ καλὰ καὶ τί μὲ μέλει; Εἶμαι τώρα πιά ὁ ἀνώτερός του, καθὼς καὶ ὅλων ὅσοι στέκουν καὶ πᾶνε μὲ τὸ μέρος του».

Ἡ γυναῖκα τοῦ Ραΐνεκε ἔμεινε κατεχαριστημένη. Ἔτσι καὶ τὰ δυὸ τους τὰ μικρὰ παιδιὰ τὸ πῆραν πότερο ἐπάνω τους μὲ τὸν ὑψωμὸ τοῦ πατέρα τους· κ' ἔλεγαν μεταξύ τους χαρούμενα: «Θὰ περάσωμε τώρα ὠραῖες ἡμέρες στὴ ζωὴ μας, ἀπ' ὅλους τιμημένοι μ' ἄς φροντίσωμε στὸ μεταξὺ καὶ νὰ στερεώσωμε καλύτερα τὸ κάστρο μας καὶ νὰ ζήσωμε χαρούμενα καὶ ξέγνοιαστα».

Σὲ μεγάλη τιμὴ εἶνε τώρα ὁ Ραΐνεκε. Ἄς σωφροισθῇ λοιπὸν γρήγορα ὁ καθένας, ἄς ἀποφεύγῃ τὸ κακὸ κι ἄς τιμᾷ τὴν ἀρετὴ! Αὐτὸ εἶνε τὸ νόημα τοῦ παραμυθιοῦ, ὅπου ὁ ποιητὴς ἔχει ἀνακατώσει τὸ μῦθο μὲ τὴν ἀλήθεια, γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ ξεχωρίζετε τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακὸ καὶ νὰ ἐχτιμάτε τὴ σοφία, καὶ γιὰ νὰ μαθαίνουν καθεμερὰ, ὅσοι ἀγοράσουν τὸ βιβλίον αὐτό, τὸ δρόμον πού βασιτᾶ ὁ κόσμος· γιὰτί ἔτσι εἶνε καμωμένος κ' ἔτσι θὰ μείνῃ πάντα κ' ἔτσι τελειώνει τὸ ποίημά μας γιὰ τοῦ Ραΐνεκε τὰ ἔργα καὶ τὰ κατορθώματα. Ὁ θεὸς νὰ μᾶς ἀξιῶνῃ τὴν αἰωνίαν του μακαριότητα! ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ

Февраль

